

Arve- og gaveafgift

Delbetænkning

*Af givet af det af
skatte- og afgiftsministeren
nedsatte udvalg*

Betænkning nr. 1014

Juni 1984

J. H. SCHULTZ A/S
KØBENHAVN

ISBN 87-503-5078-1
Fj 03.0-184-bel.
J. H. Schultz A/S, København

INDHOLDSFORTEGNELSE

	side
<u>INDLEDNING</u>	10
<u>KAPITEL 1. Sammenfattende redegørelse</u> <u>for udvalgets konklusioner</u>	14
<u>KAPITEL 2. Historisk oversigt</u>	18
2.1. Før arveafgiftsloven af 27.maj 1908	18
2.2. Lov om arveafgift nr.136 af 27.maj 1908	19
2.3. Lov nr.147 af 10.april 1922	23
2.4. Andre lovændringer	24
<u>KAPITEL 3. Gældende dansk ret i hovedtræk</u>	26
3.1. Arveafgift	26
3.1.1. Arveafgiftspligten	26
3.1.2. Arvingsgrupper	27
3.1.3. Særligt om ægtefællers arveafgift	28
3.1.4. Institutionsarv	29
3.1.5. Afgiftspligtens genstand	29
3.1.6. Afgiftspligtens indtræden	30
3.1.7. Boopgørelse og afgiftsberegning	32
3.1.8. Sanktioner	34
3.2. Gaveafgift	34
3.2.1. Afgiftspligten	34
3.2.2. Personkredsen	34
3.2.3. Afgiftsfri gaver	35
3.2.4. Afgiftspligtens indtræden	35
3.2.5. Gaveanmeldelse samt afgiftsberegning	36
3.2.6. Sammenlægning	37
<u>KAPITEL 4. Fremmed ret 4</u>	39
4.1. Sverige	39
4.2. Norge	43
4.3. Forbundsrepublikken Tyskland	47
4.4. Storbritannien	50
4.5. U. S . A	54

KAPITEL 5. <u>Nogle generelle betragtninger om</u>	
<u>afgiftssystemet</u>	58
KAPITEL 6. <u>Overførsler mellem ægtefæller ved</u>	
<u>arv/gave</u>	65
6.1. Overførsel ved arv	65
6.1.1. Gældende regler	65
6.1.2. Uskiftet bo og arveafgiftslovens § 14A	66
6.1.3. Afgiftsberegning og -betaling	69
6.1.4. Udvalgets overvejelser vedrørende ægtefæller.. . . .	70
6.1.5. Udvalgets overvejelser vedrørende fraseparerede og fraskilte ægtefæller	72
6.1.6. Provenubetragtninger	73
6.2. Overførsel ved gave	73
6.2.1. Gældende ret	73
6.2.2. Udvalgets overvejelser	75
KAPITEL 7. <u>Udskudt og opdelt afgiftspligt, herunder hen-</u>	
<u>stands- og afdragsordninger</u>	76
7.1. § 5b. Gaveoverdragelser, hvor giveren har forbeholdt sig brugen af det overdragne	76
7.1.1. Gældende ret	76
7.1.2. Virkningen af, at en overdragelse anses for omfattet af § 5b	77
7.1.3. Værdiansættelsen - forholdet til anden lovgivning	79
7.1.4. Administration	81
7.2. § 15-erhvervelser med forbehold for rentenydelse/brugsnydelse for trediemand	82
7.2.1. Gældende ret	82
7.2.2. § 15 i forbindelse med gaveoverdragelse	84
7.2.3. Administration og afgiftsberegning	85
7.2.4. Forholdet til anden lovgivning	87
7.3. Udvalgets overvejelser vedrørende § 5b og §15	88
7.3.1. Udvalgets overvejelser om skattelovskommisionens forslag i betænkning fra 1943	88

	side
7.3.2. Udvalgets vurdering af skattelovskommissio- nens forslag	93
7.3.3. Udvalgets forslag med hensyn til rentenyde- rens afgiftspligt	93
7.3.4. Udvalgets forslag med hensyn til kapitalmod- tagerens afgiftspligt	94
7.3.5. Udvalgets forslag med hensyn til afgiftsplig- ten efter § 5b	95
7.4. Arveforskud, § 4e	95
7.4.1. Lovbestemmelsens baggrund	95
7.4.2. Gældende ret	97
7.4.2.1. Administration	99
7.4.3. Udvalgets overvejelser	100
7.5. § 13. Betingede afgiftsmæssige erhvervelser - betingelsernes indtræden	102
7.5.1. Gældende ret	102
7.5.2. Udvalgets overvejelser	103
7.6. Afdrags- og henstandsordninger	104
7.6.1. Historisk udvikling, gældende ret	104
7.6.1.1. § 21, stk.2 - afgiftsbetaling, brugs-, rente- og indtægtsnydelse	105
7.6.1.2. § 11, stk.2 - afgiftsbetaling af fideikommis- ser	106
7.6.1.3. Afdragsordninger, § 11, stk.3 og stk.4	106
7.6.1.4. Administration	108
7.6.2. Udvalgets overvejelser	109
 <u>KAPITEL 8. Arveafgift af forsikringssummer og pen- sionsydelse</u>	 112
8.1. Gældende ret - generelt	112
8.1.1. Bestemmelsen i arveafgiftslovens § 5a og dens oprindelse	112
8.1.2. Generelle kriterier for anvendelse af § 5a ...	114
8.2. Den arveafgiftsmæssige behandling af forskel- lige forsikringsordninger m.v. - gældende regler	117

	side
8.2.1. Forsikringer m.v., der ikke er led i en pensionsordning for arbejdstagere	117
8.2.1.1. Renteordninger	117
8.2.1.2. Kapitalordninger	121
8.2.2. Forsikringer m.v., der er led i en pensionsordning for arbejdstagere	123
8.2.2.1. Renteordninger	124
8.2.2.2. Kapitalordninger	125
8.3. Gaveafgiftspligtige erhvervelser - gældende regler	126
8.4. Afdragsvis betaling af afgift af livrenter m.v. i medfør af arveafgiftslovens § 11, stk.1, nr.3	127
8.5. Udvalgets generelle overvejelser om den nuværende udformning af arveafgiftslovens § 5a ...	128
8.6. Udvalgets drøftelser om specielle problemer i forbindelse med anvendelsen af § 5a	131
8.6.1. Den særlige 3.000 kr.'s regel i § 5a	132
8.6.1.1. Bestemmelsen og dens oprindelse	132
8.6.1.2. Udvalgets overvejelser om 3.000 kr.'s reglen .	133
8.6.2. Pensionsordninger i og udenfor ansættelsesforhold	134
8.6.2.1. Gældende praksis	134
8.6.2.2. Udvalgets overvejelser om afgift af pensioner i og udenfor ansættelsesforhold	135
8.6.3. Udvalgets overvejelser om afgiftsfrihed for ægtefælleerhvervelser	135
8.6.4. Forsikringer og pensioner til børn	137
8.6.4.1. Gældende praksis	137
8.6.4.2. Udvalgets overvejelser om afgift af forsikringer m.v. , der tilfalder børn	137
8.6.5. Specielt om sumudbetalinger fra risikoforsikringer.....	140
8.6.5.1. Gældende praksis	140
8.6.5.2. Udvalgets overvejelser om afgift af sumudbetalinger fra risikoforsikringer	142

	side
13.4.1.2. Dobbeltbeskatningsaftaler med andre lande	250
13.4.2. Udvalgets overvejelser om metoder til und- gåelse af dobbeltbeskatning	251
13.5. Sammenfatning af udvalgets overvejelser	254
KAPITEL 14. Arveafgiftsklasser, herunder <u>bundfradrag</u> ...	257
14.1. <u>Gældende ret</u>	257
14.2. Kritik af gældende ret	259
14.3. Løsningsmodeller	264
14.3.1. Afgiftsfrie bundfradrag	266
14.3.2. Reduktion af antallet af afgiftsklasser for arv til personer	267
14.3.2.1. En skala, eventuelt med særlig eller ingen ægtefælleafgift	267
14.3.2.2. To skalaer, eventuelt med særlig eller ingen ægtefælleafgift	270
14.3.3. Ophævelse af den gældende ægtefælleafgift m.v.	273
14.3.4. Summarisk afgiftsprocent for arv til personer i alle afgiftsklasser	276
 <u>Bilag til betænkningen.</u>	
Bilag 1. Uddrag af Danmarks Statistiks undersøgelse af arve- og gaveafgiftsforholdene i 1982	281
Bilag 2. Udkast til arveafgiftsskalaer	287
Bilag 3. Om skifteretternes administration af be- stemmelserne i arveafgiftsloven og kilde- skatteloven (dødsbøbeskatning)	329
Bilag 4. Skrivelse af 22.november 1983 til mini- steren for skatter og afgifter fra lands- retssagfører Jantzen . Skrivelsen er over- givet til arve- og gaveafgiftsudvalget	338

Indledning.

Udvalget er nedsat af ministeren for skatter og afgifter ved skrivelse af 21. september 1979.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"På baggrund af den udvikling, der er foregået i samfundet i de seneste årtier, bl.a. i strukturel, social, økonomisk og erhvervsmæssig henseende, skal udvalget vurdere behovet for ændringer af arve- og gaveafgiftsreglerne. Således må udvalget f.eks. overveje, hvorvidt loven bør ændres under hensyn til den vækst, der er sket i de ikke-ægteskabelige samlivsformer.

Udvalget skal endvidere undersøge mulighederne for en gennemgribende forenkling af arve- og gaveafgiftslovgivningen, bl.a. med henblik på en mere hensigtsmæssig administrativ tilrettelæggelse. Det må i den forbindelse overvejes, om det er praktisk muligt at lade de nævnte afgifter beregne og opkræve af samme myndigheder, som beregner og opkræver indkomst- og formueskatten.

Udvalget kan i fornødent omfang inddrage reglerne om beskatningen i forbindelse med dødsfald (den såkaldte dødsbøbeskatning) i sine undersøgelser og overvejelser.

Udvalgets arbejde bør så vidt muligt afsluttes med udarbejdelse af et udkast til forslag om ændring af arve- og gaveafgiftsloven og eventuelt tillige af lovreglerne om beskatningen i forbindelse med dødsfald".

Udvalget blev nedsat med daværende afdelingschef Jens Rosman som formand. Ved afdelingschef Jens Rosmans udnævnelse til departementschef i 1980 blev afdelingschef Jørgen Gansted udpeget til formand.

Ved delbetænkningens afgivelse har udvalget følgende sammensætning:

Underdirektør Nils Black
udpeget af justitsministeriet.

Afdelingschef Jørgen Gansted (formand)
Skattedepartementet

Kontorchef Eyvind Halse
Rigsrevisioner.

Statsautoriseret revisor Mona Jensen
Foreningen af Statsautoriserede Revisorer

Vicedirektør Niels Lauesen
Statsskattedirektoratet

Kontorchef René Mikkelsen
Skattedepartementet

Afdelingsleder K.K. Mærsk
Administrationsdepartementet

Retsassessor Per Holkmann Olsen
Dommerfuldmægtigforeningen

Skattedirektør Erik Petersen, Århus
Kommunernes Landsforening

Lektor Orla G. Petersen
Handelshøjskolen, København

Advokat Aage Spang-Hanssen
Advokatrådet

Dommer Niels Viltøft
Dommerforeningen

Kontorchef Ebbe Willumsen
Skattedepartementet

Udvalgets sekretariat har bestået af
fuldmægtig Jakob Smith
fuldmægtig Hans Christian Vinten

efterfulgt af
fuldmægtig Ingrid Otzen
fuldmægtig Kurt Ove Rasmussen

efterfulgt af
fuldmægtig Jesper Boesen
fuldmægtig Kirsten Skovgaard Christensen,
alle skattedepartementet

Fuldmægtig Peter Bak, skattedepartementet,
har bistået med udarbejdelsen af skalaud-
kast m.v. i delbetænkningens kapitel 14.

Under udvalgsmøderne har
kontorchef Erik Flink, Århus, været sted-
fortræder for skattedirektør Erik Petersen,
Århus,
Kommunernes Landsforening.

Udvalget har afholdt 30 møder.

Der er endvidere holdt 5 møder i en arbejds-
gruppe, med følgende deltagere:

Eyvind Halse
Niels Lauesen
René Mikkelsen
K.K. Mærsk
Erik Petersen
Niels Vilttoft

I nærværende delbetænkning redegør udvalget for
sine overvejelser om de gældende arve- og gaveafgifts-
regler og deres anvendelighed under de nuværende sam-
fundsforhold. Udvalget stiller forslag om en række æn-

dringer i reglerne,. I kapitel 14 peger udvalget på en række mulige ændringer af det gældende system med arveafgiftsskalaer, der er progressive både efter arvens størrelse og efter slægtskabsgraden mellem arveladeren og arvingen.

Udvalget har arbejdet ud fra den forudsætning, at eventuelle forslag til ændringer i de nugældende regler ikke i væsentlig grad skulle påvirke provenuet af arve- og gaveafgifterne, der i 1984 skønnes at ville andrage ca. 980 mill. kr.

Udvalget vil i en senere betænkning behandle de administrative problemer vedrørende arveafgiften og gaveafgiften og deres sammenhæng med dødsbopeskatningen, idet udvalget endnu ikke har afsluttet sine overvejelser herom.

København i juni 1984

Nils Black   Jørgen Gansted (formand)   Eyvind Halse

Mona Jensen   Niels Lauesen   René Mikke Lsen

K.K. Mærsk   Per Holkmann Olsen   Erik Petersen

Orla G. Petersen   Aage Spang-Hanssen   Niels Vilttoft

Ebbe Willumsen

Jesper Boesen   Kirsten Skovgaard Christensen

Kapitel 1. Sammenfattende redegørelse for udvalgets konklusioner.

Betænkningen indledes med en redegørelse for den historiske baggrund for de gældende regler om arve- og gaveafgift i Danmark (kapitel 2).

I kapitel 3 redegøres i hovedtræk for de gældende danske regler på såvel arve- som gaveafgiftsområdet.

Redegørelsen efterfølges af en beskrivelse af fremmed ret på området (kapitel 4). Den indeholder en oversigt over arve- og gaveafgiftssystemerne i Sverige, Norge, Vesttyskland, Storbritannien og U.S.A. Udvalget peger ikke på noget lands afgiftssystem som et muligt forbillede for en ændring af det danske afgiftssystem.

Kapitel 5 indeholder nogle principielle betragtninger om arveafgiftssystemet. Udvalget mener, at den endelige løsning af de enkeltproblemer, udvalget stiller forslag om, i mange tilfælde må afhænge af lovgivningsmagts bedømmelse af disse mere principielle spørgsmål. Provenumæssigt har arve- og gaveafgifterne en langt mindre betydning end tidligere, og det kan tale for at tillægge principielle synspunkter mindre betydning.

De afgiftsmæssige konsekvenser af overførsler ved arv og/eller gave mellem ægtefæller behandles i kapitel 6. Reglerne om uskiftet bo og de dertil knyttede regler i arveafgiftslovens § 14A betyder, at enker og enkemænd i praksis som hovedregel er fritaget for at betale afgift af erhvervelser efter deres afdøde ægtefælle. Hvis der for eksempel er særeje i ægteskabet, eller den længstlevende ægtefælle vil indgå nyt ægteskab, skal der dog betales arveafgift. Som reglerne har udviklet sig, har afgiftspligt mellem ægtefæller i stigende grad fået karakter af undtagelser, som de pågældende enker og enkemænd må opleve som en vilkårlig forskelsbehandling. Derfor foreslår udvalget, at arv og gave mellem ægtefæller indbyrdes skal være afgiftsfri i alle tilfælde.

I kapitel 7 behandles de overdragelser, der er omfattet af den gældende arveafgiftslovs § 5b, § 15 og § 4e. Reglerne i § 5b drejer sig om gaver, hvoraf gaveren har forbeholdt sig indtægterne eller brugen. Et flertal af udvalget foreslår, at der på det tidspunkt, hvor gaven ydes, skal betales gaveafgift eller indkomstskat af gaven uden fradrag af den forbeholdte rentenydelses kapitaliserede værdi.

§ 15 omfatter overdragelser af kapitaler, hvortil der er knyttet en rentenydelse for en tredjemand. Efter de nugældende regler sker afgiftsberegningen trinvis, hvilket giver betragtelige administrative problemer. Et flertal af udvalget foreslår derfor, at der straks skal betales afgift af kapitalen uden hensyntagen til, at den er belagt med en rentenydelse, mens der ikke betales afgift af rentenydelsesrettigheden.

Efter arveafgiftslovens § 4e betales arveafgift af arveforskud ydet udenfor den gaveafgiftspligtige personkreds, når forskudsgiver dør. Udvalget stiller ikke forslag om ændringer til imødegåelse af de ret begrænsede administrative problemer i forbindelse med denne udskudte afgiftspligt.

Efter udvalgets opfattelse bør der fremdeles være hjemmel til at bevilge henstand eller en afdragsordning med arve- og gaveafgift.

Kapitel 8 indeholder en gennemgang af problemerne om forsikringserhverveiser og pensionsydelse, jfr. arveafgiftslovens § 5a, som er et andet af afgiftssystemets vanskeligt tilgængelige områder.

Udvalget fremhæver, at forslaget om, at ægtefæller skal fritages for indbyrdes afgiftspligt, vil løse mange af disse problemer.

Udvalget foreslår, at pensionsudbetalinger, som tilfalder afdødes børn under 24 år, bør være afgiftsfri indenfor en vis beløbsgrænse.

I kapitel 9 om ikke-ægteskabelige samlevsformer gennemgås praksis vedrørende bevillingsmæssig lempelse i medfør af arveafgiftslovens § 3, stk. 6, ligesom udvalget berører de tanker og overvejelser, som Ægte-

skabsudvalget af 1969 er fremkommet med i betænkning nr.915 af 1980.

Udvalget går ikke ind for en afgiftsmæssig ligestilling af denne persongruppe med ægtefæller, hvadenten afgiftspligten for ægtefæller ophæves eller ej. Derimod finder udvalget, at lempelsesreglen bør erstattes af en lovfæstet ret til nedsættelse af afgiften på grundlag af objektive betingelser, der skal være lempeligere end efter den nuværende bevillingspraksis. Udvalget lægger herved afgørende vægt på den vurdering af samlivsforholdet, som parterne selv har haft, og som har fundet udtryk i oprettelsen af testamente.

Udvalget har derimod ikke fundet grundlag for at foreslå den gaveafgiftspligtige personkreds udvidet til at omfatte parterne i et samlivsforhold.

I kapitel 10 om forskellige arveafgiftsspørgsmål behandles en række mere afgrænsede spørgsmål, såsom de nuværende problemer vedrørende reglerne i arveafgiftslovens § 7 og § 21 om formuefællesskab og særeje mellem ægtefæller.

Efter udvalgets opfattelse bør det ikke tillægges afgiftsmæssig betydning, om gifte personer, der modtager arv eller gave, har særeje eller fælleseje.

I kapitel 11 behandles den gaveafgiftspligtige personkreds. Udvalget går ind for en udvidelse af kredsen til også at omfatte 2.afgiftsklasse (søskende m.v.) og svigerbørn. Derimod finder udvalget, som nævnt ovenfor, ikke grundlag for at udvide kredsen **til** også at omfatte samlevende, der ikke er omfattet af 2.afgiftsklasse, eller plejebørn.

I kapitel 12 om afgiftsfrie overførsler ved gave behandles de afgiftsfrie kontantgaver på 8.000 kr. årligt, "møbelgaver" og underhold i yders hjem m.v. Udvalget anser det for rimeligt, at 8.000 kr.'s grænsen forhøjes betydeligt, således at de øvrige afgiftsfrie gaveformer overflødiggøres.

I kapitlet berøres problemerne om sammenlægning med tidligere erhvervelser af samme art (gave eller arv). Udvalget foreslår reglerne opretholdt bortset fra

ændringen omtalt under kapitel 10, hvor udvalget foreslår, at betydningen af, hvilken formueordning der gælder mellem ægtefæller, ophæves i afgiftsmæssig sammenhæng både på giver- og modtagerside. Om de nærmere konsekvenser af denne forenkling henvises til kapitlet.

I kapitel 13 behandles de subjektive betingelser for afgiftspligt. Den begrænsede arveafgiftspligt af arv efter personer, der dør i udlandet, foreslås udvidet, således at den også kommer til at omfatte tilbehør til fast ejendom her i landet og erhvervsformue knyttet til en erhvervsvirksomhed med fast driftssted her i landet. Udvalget foreslår, at der specielt for de begrænset afgiftspligtige erhvervelser indføres en proportional afgiftsprocent (10) kombineret med et fast bundfradrag. En tilsvarende udvidelse foreslås på gaveafgiftsområdet. Udvalget foreslår endvidere en udvidelse af reglen i arveafgiftslovens § 9, stk.2, om undgåelse af dobbeltafgiftsbetaling. Reglen foreslås udvidet således, at creditreglen kommer til at gælde i alle tilfælde, hvor der betales afgift i udlandet af der beroende aktiver.

I kapitel 14 og bilag 2 er opstillet en lang række udkast til ændrede afgiftstabeller under forskellige forudsætninger med hensyn til opbygningen af afgiftssystemet.

Kapitel 2. Historisk oversigt.

2.1. Før arveafgiftsloven af 27.maj 1908.

De første regler om en egentlig arveafgift i Danmark blev indført ved forordning af 12.september 1792. Herefter skulle der betales en afgift på 4 pct. af såkaldt kollateral-arv, dvs. af al arv, som tilfaldt andre end arveladerens ægtefælle, børn eller andre livsarvinger, eller arveladerens forældre. Endvidere skulle der ikke svares afgift af arv til arveladerens søskende og søskendes børn (forudsat at børnene arvede i stedet for arveladers søskende), når de pågældende arvede tilige med arveladerens moder.

Før dette tidspunkt havde man først en art beskatning af fast ejendom, idet lensherren tog en indfæstning (indløsning) af successoren i lenet. Denne afgift faldt bort med adelens stigende indflydelse., Derimod fik løsøreformuer efterhånden betydning, og i middelalderens slutning havde man indført arvegebyrer af løsøreformuer.

Efter Christian V's danske lov skulle al arv, der førtes ud af riget, belastes med en afgift. Afgiften havde karakter af "sjettepenge", der tilfaldt kongen, og "tiendepenge" til øvrigheden. Der var således tale om en merkantilistisk-national begrundelse for opkrævning af afgiften indtil slutningen af 1700-tallet.

Ved forordning af 8.februar 1810 indførtes en afgift på $\frac{1}{2}$ pct. af al arv, også af arv, som tilfaldt arvinger, som samtidig skulle betale den tidligere omtalte 4 pct.'s afgift.

Den halve procent blev ved lov af 19.februar 1861 forhøjet til 1 pct. Samtidig forhøjedes den i forordning af 12.september 1792 fastsatte procent på 4 til 6 i de tilfælde, hvor arven tilfaldt andre end arveladerens søskende og disses afkom, medens kollateralafgiften af arv, der tilfaldt søskende og disses afkom, nedsattes til 3 pct., men til gengæld blev pålagt al

arv til sådanne arvinger, uanset, om de arvede diene eller sammen med en af forældrene.

De 6 pct. gjaldt også for arv, der tilfaldt juridiske personer. Administrationen havde dog en almindelig beføjelse til ad bevillingsvejen at fritage midler bortskænket i velgørende eller almennyttigt øemed for denne 6 pct.'s afgift.

Afgiftssatserne var følgende:

Arv til ægtefæller, livsarvinger og forældre	1 pct.
søskende og disses afkom	
3 pct. + 1 pct. =	4 pct.
Fjernere slægt eller ubeslægtede	
6 pct. + 1 pct. =	7 pct.
Juridiske personer	
6 pct. + 1 pct. =	7 pct.
Juridiske personer med almenvelgørende formål kunne ned-	
sættes til	1 pct.

I privat skiftede boer var arvingerne selv ansvarlige for afgiftens erlæggelse og hæftede solidarisk for afgiften overfor statskassen. Når der var tale om et offentligt skifte, hæftede skifteforvalteren for afgiftens betaling. Statskassen kunne anlægge sag mod skifteforvalteren for at få inddrevet beløbet, hvorefter skifteforvalteren havde et regreskrav mod arvingerne.

2.2. Lov om arveafgift nr.136 af 27.maj 1908.

Ved arveafgiftsloven af 27.maj 1908 gennemførtes en egentlig systematisk lovgivning på arveafgiftsområdet, indeholdende bestemmelse om afgifternes størrelse, afgiftspligtens genstand, den subjektive afgiftspligt, afgiftens beregning samt opkrævnings-, kontrol- og straffebestemmelser.

Loven er senere ændret på en række punkter, hvoraf de væsentligste principielle ændringer er indførelse af gaveafgift i 1922 og den i 1976 indførte adgang til at få udsættelse med afgiften for barnløse ægtefæller, (§ 14A). Derudover er afgiftssatserne forhøjet et antal gange, således at afgiftssatserne er steget betydeligt i tidens løb, ligesom antallet af arveklasser er ændret, jfr. nærmere nedenfor.

Systematikken og hovedprincipperne i loven er bevaret uændret indtil nu. En detaljeret gennemgang af gældende ret bliver givet i kapitel 3, hvorfor der i nærværende kapitel blot vil blive redegjort for de mere generelle principper i arveafgiftsloven.

Det principielle udgangspunkt for arveafgiftens natur og funktion var, at afgiften måtte opfattes som en beskatning af arvingen. Afgiften skulle derfor beregnes i relation til arvingens forhold. Afgiftens størrelse blev således gjort afhængig, ikke af det samlede beløb af arveladerens efterladenskaber, men af den arvelod, den enkelte arving erhvervede, idet arvingens skatteevne ikke blev forøget ved, at andre samtidig arvede den samme arvelader. Afgiften blev også gjort afhængig af arvingens slægtskabsforhold til afdøde. Alt dette var ikke nyt i forhold til den tidligere retstilstand.

Den store nyskabelse i relation til afgiftens beregning lå i, at man ved arveafgiftsloven indførte en beregningsmåde, hvorefter afgiften blev beregnet efter progressive skalaer og ikke som tidligere med en fast procent.

Princippet blev gennemført, som det siges i bemærkningerne til lovforslaget, "i erkendelse af, at skatteevnen stiger i et stærkere forhold end selve den absolutte størrelse af de afgiftspligtige erhvervelser", ligesom man i en række andre lande, specielt Frankrig og Norge, havde indført en lignende regel. Endelig blev det bemærket, at princippet, efter vedtagelsen af statsskatteloven i 1903, ikke mere var fremmed for den danske lovgivning, og man mente, at der

så meget mere var grund til at gennemføre princippet i den danske arveafgiftsberegning, "som den betragtning, hvorpå det hviler, næppe noget steds gør sig gældende med større styrke end netop ved de arveretlige erhvervelser".

Man opererede med 4 afgiftsklasser, klasse A omfattede ægtefæller og afkom, klasse B forældre og disses afkom, klasse C bedsteforældre og disses afkom og klasse D fjernere slægtninge og ubeslægtede.

I klasse A var afgiften fra 1 pct. stigende gradvis til 6 pct. for arv over 100.000 kr. I klasse B var skalaen fra 4 til 9 pct; i klasse C fra 7 til 12 pct. og i klasse D fra 10 til 15 pct.

Man begrænsede anvendelsen af den progressive skala til arv, der tilfaldt fysiske personer, iciet forudsætningen om den stigende "afgiftsevne" ved stigende arv ikke på samme måde gjorde sig gældende ned hensyn til arv, der tilfaldt stiftelser, foreninger eller andre juridiske personer. For sådan arvs vedkommende, "der jo tillige har den ejendommelighed, at arvemidlerne unddrages fremtidige arvefald og derved også den til disse knyttede beskatning", indførte man en fast afgift på 12 pct., som svarede til gennemsnittet af arveafgiften i den dyreste skala. Samtidig fik administrationen beføjelse til at nedsætte arveafgiften af arv til velgørende og på anden måde almennyttige formål til 6 pct.

Udover ændringer i afgiftssatserne indførte man ved arveafgiftsloven ændringer i reglerne om beregningsgrundlaget og om opkrævningen m.v. Afgiftspligten blev udvidet til forskellige erhvervelser, der ikke kan betegnes som egentlig arv, men som dog i økonomisk henseende spiller samme rolle som arv, såsom arveforskud og forstrækninger, erhvervelser efter livsforsikringskontrakter og lignende kontrakter, gaver, som først endeligt fuldbyrdes ved givers død samt overdragelser, som er foretaget med henblik på at undgå afgiftspligten.

Man gik ikke i 1908-loven så vidt, at man indførte afgift på alle gaver, selvom en sådan regel var indført i enkelte retssystemer i udlandet.

Man mente bl.a., at en sådan beskatning "savner den naturlige tilknytning til det her i landet historisk givne beskatningssystem". Man indskrænkede derfor afgiftspligten af gaver til de ovenfor anførte, hvorefter der fortsat skulle betales indkomstskat af andre gaver.

Ud fra synspunktet, at arveafgift er en beskatning af arvingen, knyttede loven i videst muligt omfang afgiften og fastsættelsen af værdien af den afgiftspligtige genstand så nær som mulig til den virkelig stedfundne berigelse. Således krævedes afgiften først betalt, når de arvede midler kom arvingen til gode, og kun af, hvad der virkelig kom denne til gode, men da til gengæld af hele dettes værdi.

Endelig indførte man ved arveafgiftsloven nye bestemmelser om tilsynet med afgiftsberegningen, specielt for privat skiftede boer, ligesom man fastlagde nye straffebestemmelser.

Lovgiver var ved lovens gennemførelse klar over, at de nye regler om afgiftens beregning og om beregningsgrundlaget ville medføre, at afgiftsberegningen i langt de fleste tilfælde ville blive en alt for kompliceret opgave for arvingerne. Af hensyn hertil og - ikke mindst - af hensyn til, at myndighederne herved ville få langt større mulighed for at kontrollere, om afgiftsberegningen var korrekt foretaget på det rigtige grundlag, pålagde man det offentlige, dvs. skifteforvalterne, at beregne afgiften. Samtidig indførtes regler om arvingens oplysningspligt og om myndighedernes adgang til at indhente supplerende oplysninger.

At afgiftsberegningen blev overladt til skifteforvalterne hang sammen med, at disse alligevel skulle befatte sig med skiftet i deres embede, samt at man anså dem for i mange henseender at sidde inde med bedre forudsætninger for udøvelsen af tilsynet end de rent fiske embedsmænd.

2.3. Lov nr.147 af 10.april 1922.

Ved lov nr.147 af 10.april 1922 indførtes gaveafgift af gave mellem nærtbeslægtede.

Før 1922-loven var retstilstanden som nævnt den, at den, der modtog gaver og forstrækninger, der ikke kom til afkortning i arv, skulle betale almindelig indkomstskat af gaven.

Arveforskud og forstrækninger til livsarvinger, der kom til afkortning i arv, blev derimod belagt med arveafgift ved yderens død.

Baggrunden for at ændre disse regler var bl.a., at man var af den opfattelse, at gaver mellem forældre og børn i størsteparten af tilfældene gik ud på en fordeling af formuen mellem de arveberettigede inden arveladerens død, uden at der var truffet nogen direkte aftale om, at ydelsen kom til afkortning i arv. I sådanne tilfælde blev der ofte ikke betalt indkomstskat, fordi modtageren regnede med, at ydelserne trådte i stedet for arv.

Derudover havde reglen om, at arveforskud og forstrækninger skulle belægges med arveafgift ved yderens død, den betydelige ulempe, at af giftskravet; ofte blev gjort gældende på et tidspunkt, hvor den økonomiske baggrund for at betale afgiften ikke længere var til stede.

De nye regler gik ud på, at gaver, hvad enten der dertil var knyttet bestemmelser om afkortning i arv eller ikke, blev belagt med afgift efter arveafgiftsreglerne straks ved gavens modtagelse, for så vidt gaven blev ydet til den med yderen samlevende ægtefælle, afkom eller adoptivbørn, forældre eller bedsteforældre.

Gaver til andre end de nævnte personer skulle der fortsat svares almindelig indkomstskat af.

Endelig skulle der svares arveafgift af arveforskud, for så vidt bestemmelserne om gaveafgift ikke kom til anvendelse.

De første 2.000 kr. i gave var afgiftsfri. Dette angaves at svare til, hvad underhold til udeboende,

studerende børn ville koste. Desuden kunne der afgiftsfrit gives for 5.000 kr. møbler og andet udstyr, hvilket svarede til udgifterne til etablering af et normalt nyetableret hjem.

2.4. Andre lovændringer.

Ved lov nr.127 af 10.maj 1915, nr.667 af 21.december 1918, nr.147 af 10.april 1922, nr.173 af 16.maj 1933 og nr.255 af 4.juni 1947 forhøjedes afgiftssatserne. Ved lov nr.274 af 7.juni 1972 forhøjedes satserne ligeledes, samtidig med at afgiftsklassernes antal blev indskrænket til tre.

Ved 1947-loven medtoges stedbørn og stedforældre under henholdsvis klasse A og klasse B.

Ved lov nr.83 af 29.marts 1957 vedtoges ændringer som følge af ændring i adoptionsloven. Adoptivforhold blev herefter sidestillet med ægte slægtskabsforhold i alle afgiftsklasserne.

Lov nr.52 af 4.marts 1964 ændrede arveafgiftsloven som følge af ændringer i arveloven, specielt vedrørende uskiftet bo. Således indførtes en særlig afgiftsklasse for ægtefæller under hensyn til, at ægtefæller ikke længere havde mulighed for at henseside i uskiftet bo med udarvinger.

Lov nr.581 af 19.december 1969 ændrede loven som følge af kildeskattelovens vedtagelse, specielt for så vidt angår relationen til reglerne om dødsbøbeskatning.

Ved lov nr.256 af 26.maj 1976 blev reglen i § 14A indført, hvorefter barnløse ægtefæller under nærmere angivne betingelser kan få udsættelse med **arveafgifts-**pligten ved førstafdødes død. Reglen blev indført for i arveafgiftsmæssig henseende at stille barnløse ægtefæller lige med andre ægtefæller, som har mulighed for at henseside i uskiftet bo.

Lov nr.70 af 14.maj 1980 forhøjede grænsen for afgiftsfri boer fra 500 kr. til 1.000 kr.

Endelig er ved lov nr.142 af 13.april 1983 sket en forhøjelse af morarentesatsen i henhold til § 24 og §

33 i tilfælde, hvor arveafgiften betaler for sent. Samtidig er sket en udvidelse af mulighederne for at opnå rentegodtgørelse i tilfælde, hvor det viser sig, at der er betalt for meget i arveafgift. Endelig indeholder loven en udvidelse af fristerne, indenfor hvilke den barnløse ægtefælle: kan indgive begæring om udsættelse med arveafgiftspligten efter § 14A.

Kapitel 3. Gældende dansk ret i hovedtræk.

3.1. Arveafgift.

3.1.1. Arveafgiftspligten.

Ifølge arveafgiftslovens § 8 skal der betales arveafgift her i landet, når arveladeren eller den, fra hvem den afgiftspligtige erhvervelse hidrører, har hjemsted her i riget. Ved afgørelsen af, om en person har hjemsted her i riget, lægges der vægt på, om personen civilretligt kan sagsøges her i riget, - det procesuelle hjemtingsbegreb.

Den vigtigste undtagelse herfra er at uanset, at arveladeren har hjemsted uden for riget, jfr. kap. 13, skal der betales arveafgift af arveladerens faste ejendomme her i landet.

Efter § 8, stk.2, betales arveafgift endvidere af samtlige de midler, der inddrages under dansk skifte, når boet efter en i udlandet afdød dansk statsborger henvises til behandling ved en skifteret her i landet i medfør af skiftelovens § 87.

Når arvelader er hjemmehørende her, fastslår § 9, stk.1, fuld arveafgiftspligt af samtlige de midler, erhvervelsen omfatter, uden hensyn til, hvor midlerne befinder sig, globalprincippet. Hvis en arvelader med hjemsted i Danmark efterlader fast ejendom i udlandet, kan det således forekomme, at der både skal betales arveafgift her i landet (§ 9, stk.1), og i det land, hvor den faste ejendom ligger. For at modvirke dette kan der efter ansøgning efter § 9, stk.2, gives fradrag i den danske arveafgift for den udenlandske arveafgift af den faste ejendom.

Udenlandsk afgift, der ikke kan fradrages i den danske afgift, kan i visse tilfælde fradrages som bo-udgift, jfr. § 16, stk.6.

Arveafgiften beregnes af de enkelte arvelodder.

3.1.2. Arvingsgrupper.

Arveafgiften for personer, som er nært beslægtede med arveladeren, er lavere end arveafgiften for personer, der er fjernere beslægtet med arveladeren eller slet ikke er i familie med denne. Arveafgiftsloven indeholder således i overensstemmelse med arvelovens 3 arveklasser 3 arveafgiftsklasser, hvorefter første arveklasse (afkom m.v.) med visse udvidelser oetaler efter laveste sats, forældrelinien efter mellemste sats og bedsteforældrelinien og andre - testamen:sarv - efter højeste sats.

Om den særlige ægtefælleskala se nedenfor.

Ved afgiftsberegningen sidestilles adoptivforhold med ægte slægtskabsforhold i alle arveklasser.

De enkelte arveafgiftsskalaer er progressive, således at der procentvis skal betales højere arveafgift af større arvelodder.

I § 3, stk.5, og § 3, stk.6, er indeholdt hjemmel til for visse arvingsgrupper at nedsætte arveafgiften til en lavere afgiftsklasse, end slægtskabet begrunder.

Nedsættelsen for plejebørn, jfr. § 3, ;stk.5, meddeles i medfør af ministeriet for skatter og afgifters bekendtgørelse nr.506 af 20.oktober 1983 (efter 1.januar 1984) af skifteretten eller eksekutor og gives typisk, når plejebarnsforholdet har været i 5 år og er etableret, inden arvingen er fyldt 15 år. I andre tilfælde må ansøgning indgives til skattedepartementet.

En nedsættelse efter § 3, stk.6, (**husbestyrerinde-reglen**) er betinget af, at der enten har været tale om et husstandsforhold, hvorved forstås, at arvingen har været i arveladerens tjeneste, eller - hvis forholdet er det, at to personer faktisk bor sammen med fælles husførelse - at arvingen i længere tid har været økonomisk afhængig af arveladeren. Nedsættelse meddeles efter ansøgning af skattedepartementet. Se nærmere herom i kapitel 9.

3.1.3. Særligt om ægtefællers arveafgift.

Ægtefællen, herunder den fraseparerede eller fraskilte, betaler arveafgift efter en særlig lempelig skala, hvis arven er under 1 mill.kr. Er arven 1 mill, kr. eller derover, betales afgiften efter samme skala, som gælder for børn.

Udover situationen, hvor længstlevende ægtefælle modtager arv fra førstafdøde, er der særlige regler for så vidt angår arv til og fra ægtefæller, der lever i formuefællesskab.

§ 7, stk.1, bestemmer, at arveafgiften af arv, der indgår i formuefællesskabet i et ægteskab, beregnes efter den afgiftsskala, der gælder for den ægtefælle, der er nærmest beslægtet med arveladeren. På tilsvarende måde beregnes afgiften af arv efter to i formuefællesskab levende ægtefæller efter den afgiftsskala, der gælder i forholdet mellem arvingen og den ægtefælle, han er nærmest beslægtet med. Herfra gøres undtagelser som nævnt i kap.10.

Det er lovens hovedregel, at alt, hvad en person modtager fra samme arvelader, betragtes som én afgiftspligtig erhvervelse. I § 21, stk.4, 3.pkt., er det bestemt, at også ægtefæller, der lever i formuefællesskab, skal betragtes som én person.

Dette har i praksis medført, at mandens særeje, ægtefællernes formuefællesskab og hustruens særeje betragtes som 3 forskellige personer, både som arving og som arvelader. Betydningen af denne praksis kan bedst belyses med et eksempel fra gaveafgiftsområdet, hvor bestemmelsen også finder anvendelse.

Efter § 44 kan man give sit barn 8.000 kr. afgiftsfrit pr. år. Imidlertid medfører bestemmelsen, at forældre kan give 8.000 kr. afgiftsfrit fra mandens særeje, fællesejet og hustruens særeje til barnet, ialt 24.000 kr. pr. år. Se herom kapitel 10 samt kapitel 12.

Når længstlevende ægtefælle får boet udleveret til hendsiden i uskiftet bo, betales der ikke arveafgift af

midlerne i dette, jfr. § 14, stk.1. Efter § 14A gælder samme regel, når førstafdøde ikke efterlader sig livsarvinger, men den efterlevende ægtetælle i øvrigt ville have opfyldt betingelserne for at kunne forlange at hensidde i uskiftet bo. I praksis tillades bestemmelsen også anvendt i tilfælde, hvor førstafdøde efterlader sig særbørn, men disse har givet afkald på arv uden at betinge sig vederlag herfor.

3.1.4. institutionsarv.

Staten, kommuner, kirker, foreninger, selskaber, stiftelser, legater og lignende betaler 35 % i afgift uden hensyn til arveloddens størrelse.

I praksis tar imidlertid omkring 85 % af alle disse institutioner arveafgiften nedsat til 12 % efter ansøgning, fordi de har et almennyttigt eller alménveigørende formål. Hjemmelen hertil findes i § 1, stk.4.

Der er endvidere mulighed for ved bevilling helt at fritage kunstværker, der skænkes til museer, for arvegift, jfr. kap.10 nedenfor.

3.1.5. Afgiftspligtens genstand.

Efter § 10 er afgiftspligtens genstand, hvad der i henhold til den afgiftspligtige erhvervelse kommer de afgiftspligtige til gode, således at alt, hvad en arving arver efter samme arvelader, skal betragtes som én samlet arvelod, jfr. § 21, stk.4, 1.pkt.

Afgiften betales på grundlag af de arvede genstandes værdi i nandel og vandel, med fradrag af påhvilende forpligtelser og byrder. Udgangspunktet ved ansættelsen at denne værdi er den i boet indsendte boopgørelse.

Værdiansættelsen i boopgørelsen er bindende for boet samt for det offentlige, jfr. kildeskattelovens § 16, stk.4. Ligningskommissionen kan dog ændre værdiansættelsen, hvilken ændring kan påklages efter skattestyrelseslovens regler herom.

§ 4 indeholder regler om arveafgiftspligt af døds-gaver og legater. Et legat er den arv, en person modtager i henhold til testamentet, når det ikke er hele boet, en brøkdel af boet, resten af boet eller en brøkdel af resten af boet.

Endvidere er arveforskud omfattet af **arveafgifts-**reglerne. Hvis der gives arveforskud inden for den gaveafgiftspligtige personkreds, medfører overdragelsen dog gaveafgiftspligt efter reglerne herom og altså ikke arveafgiftspligt ved arvetorskudsgivers død. Det kan betragte en overførsel udenfor den gaveafgiftspligtige personkreds som arveforskud, kræver ligningsmyndighederne, at der er oprettet et arvetorskudsbevis, at arveforskudsmodtager har en aktuel arveret, samt at der er en vis sandsynlighed for, at arveforskudsmodtager overlever arveforskudsgiver.

§ 5a omhandler afgiftspligten af forsikringsydelse m.v., der tilfalder personer uden om boet, når afdøde har betalt præmierne. Undtaget herfra er ifølge lovtæksten forsikringer, som afdøde havde tegnet for at opfylde en forpligtelse, som påhvilede ham i henhold til lov eller administrativ forskrift. Undtaget er endvidere efter praksis generelle løbende personalepensionsordninger til fordel for ægtefælle og/eller børn. Se herom kapitel 8.

Efter § 5b skal der betales arveafgift af gaver, som en person har bortskænket i levende live, når han har forbeholdt sig indtægterne eller nytten og brugen af det bortskænkede for sin livstid eller for et tidsrum, der endnu ikke er udløbet ved hans død. Baggrunden for denne bestemmelse er, at økonomisk fordel for modtageren først opnås ved giverens død, hvorfor man har fundet det naturligt med hensyn til afgiftspligten at betragte overdragelsen som en døds gave.

3.1.6. Afgiftspligtens indtræden.

Afgiftspligten indtræder ved al egentlig arv såvel som ved de ovenfor nævnte erhvervelser i henhold til §

4 og § 5, ved arveladerens, giverens eller overdragerens død; dog gælder, at hvis den afgiftspligtige erhvervelse er gjort afhængig af visse betingelsers indtræden, skal der først betales afgift, når disse betingelser er opfyldt, jfr. § 13, stk.1.

I § 15 er der nævnt to situationer, hvor afgiftspligten først indtræder på et senere tidspunkt. Når en anden end kapitalarvingen modtager rentenydelsesretten af hele kapitalen, svarer rentenyderen, jfr. stk.1, afgift straks af rentenydelsens kapitaliserede værdi, mens kapitalarvingen svarer arveafgift ved kapitalens frigørelse af værdien af denne på dette tidspunkt.

§ 15, stk.2, vedrører samme situation med den forskel, at rentenydelsesretten kun er tillagt for en del af kapitalen. I disse tilfælde svarer såvel rentenyderen som kapitalarvingen afgift straks. Rentnyderens afgift beregnes også i dette tilfælde af den kapitaliserede værdi af rentenydelsen på det tidspunkt, den begynder at løbe. Kapitalarvingens afgift beregnes af kapitalen med fradrag af den kapitaliserede værdi af rentenydelsesretten. Ved rentenydelsens ophør skal kapitalarvingen betale afgift af dette beløb, han oprindeligt fik fradrag for.

Hvis det i et testamente er fastsat, at rentenydelsen eller en kapital, hvorpå der hviler rentenydelse, skal udredes fri for arveafgift, kan ministeren for skatter og afgifter (skattedepartementet) dog tillade, at afgiften straks endeligt berigtiges af rentenydelse og kapitalbeløb, hvoraf afgiften først senere skulle betales. Se herom kapitel 7.

Afgiftspligten indtræder endvidere i situationer, hvor det uskiftede bo ophører, samt når betingelserne for udsat afgiftspligt i henhold til § 14 A ikke længere er til stede.

En indtrådt afgiftspligt bortfalder, jfr. § 12, stk.1, hvis erhververen af den afgiftspligtige kapital eller formuegenstand dør, og pligt til at svare arveafgift her i landet påny indtræder inden 6 måneder efter

den første afgiftspligts indtræden. Afgiftspligten bortfalder endvidere, hvis erhververen af en afgiftspligtig brugs- eller indtægtsnydelse af anden art dør, inden afgiften forfalder til betaling.

Såfremt der til en afgiftspligtig erhvervelse er knyttet betingelser, ved hvis indtræden erhververen atter må afgive det modtagne, beregnes arveafgiften alene af den fordel, den pågældende virkelig har haft, medens det for meget betalte afgiftsbeløb tilbagebetales, jfr. § 13, stk.2. Tilbagebetaling sker efter tilladelse fra skattedepartementet.

3.1.7. Boopgørelse og afgiftsberegning.

1 offentligt skiftede boer forfalder afgiften til betaling, når udlodning kan ske. Det vil for eksekutorboers vedkommende sige, når arvingerne ved deres underskrift har godkendt boopgørelsen og frafaldet anke. I skifteretsboer forlænges fristen ifølge praksis, til ligningsmyndighedens godkendelse af værdiansættelsen foreligger.

Reglen i § 24, stk.1, suppleres i § 24, stk.3, med en forskrift om, at eksekutorboer, der ikke kan afsluttes inden udløbet af boets 3.indkomstår, skal indsende en foreløbig opgørelse og indbetale foreløbig arveafgift.

Sidste rettidige indbetalingsdag er 14 dage efter forfaldsdag.

I privatskiftede boer skal der ifølge § 26, stk.1, indsendes endelig boopgørelse til skifteretten inden 3 måneder efter den valgte skæringsdag. Lægges skæringsdagen indenfor de første 6 måneder efter dødsfaldet, skal boopgørelsen dog først indsendes inden 9 måneder efter dødsfaldet. Opgørelsen skal senest være indsendt 15 måneder efter dødsfaldet. Hvis bobehandlingen ikke er afsluttet inden 15 måneder efter dødsfaldet, skal der inden én måned indsendes en opgørelse over boet ved udløbet af de 15 måneder.

Indsendes boopgørelsen ikke rettidigt, forhøjes afgiften efter reglen i § 26, stk.3, men skifteretten kan frafalde forhøjelsen helt eller delvis.

I privatskiftede boer forfalder afgiften til betaling 4 uger efter, at der er givet den afgiftspligtige meddelelse om den beregnede afgift med sidste rettidige indbetalingsdag 14 dage senere.

For sen indbetaling medfører pålæggelse af en morange på 1 pct. pr. påbegyndt måned fra forfaldsdagen. Sådanne renter kan ikke fradrages ved opgørelse af den skattepligtige indkomst.

Efter skattestyrelsesloven kan ligningskommissionens eventuelt ændrede ansættelse af værdierne i boopgørelsen påklages indenfor en frist på 4 uger. Klagen indgives til ligningskommissionen. Hvis der ikke gives medhold i klagen, kan sagen påklages til skatterådet, hvis afgørelse kan påkendes af landsskatteretten.

Den afgiftspligtige kan, indenfor en frist af 6 uger efter, at han har modtaget underretning om afgiftsberegningen, påklage denne til ministeren for skatter og afgifter (skattedepartementet). Anser den afgiftspligtige skattedepartementets afgørelse for urigtig, kan han anmode ministeriet om at anlægge retssag om spørgsmålet, jfr. § 32.

Den afgiftspligtige skal normalt indbetale afgiften uanset en indgivet klage vedrørende afgiftsberegningen eller værdiansættelsen.

Ministeren for skatter og afgifter (skattedepartementet) kan i overensstemmelse med § 11 bevilge henstand med afgiftens betaling eller tillade, at afgiften betales i afdrag.

Afdrags- og henstandsordninger bevilges typisk i det omfang, arvingen ikke likviditetsmæssigt kan udrede afgiften uden lånoptagelse. Beløbet forrentes med Nationalbankens diskonto + 1 pct. Se herom kapitel 7.

3.1.8. Sanktioner.

Efter § 26, stk.3, skal afgiften forhøjes, når opgørelsen indsendes for sent. Forhøjelsen kan nedsættes efter ansøgning til skifteretten. Nedsættelse bevilges normalt til et beløb svarende til statens rentetab i perioden, beregnet med 12 pct. p.a.

Indsendelse af opgørelse kan fremtvinges ved pålæg af daglige bøder. Statsamterne er bemyndiget til at fastsætte størrelsen heraf.

Bødebestemmelsen i § 37, jfr. § 41, hvorefter ministeren for skatter og afgifter (skattedepartementet) kan udstede bødeforelæg, finder kun anvendelse i begrænset omfang, jfr. kapitel 10.

3.2. Gaveafgift.

3.2.1. Afgiftspligten.

Efter § 44 betales der af gaver mellem visse nært beslægtede samme afgift som af arv.

§ 48, stk.2, lader reglerne om arveafgift finde anvendelse på gaveafgiftsområdet med få opregnede undtagelser.

Efter § 44 a er gaven afgiftspligtig her i landet, hvis enten giver eller modtager har hjemsted her. Der henvises i denne forbindelse til afsnit 3.1.2. ovenfor.

Denne udvidelse i forhold til arveafgiftsreglerne er begrundet i, at gaver til børn, der bor her i landet, fra forældre boende i udlandet ville være indkomstskattepligtige, hvis hovedreglen om gaver i statskatteloven fandt anvendelse.

3.2.2. Personkredsen.

Den gaveafgiftspligtige personkreds er udtømmende anført i § 44, stk.1. Det drejer sig om den med giveren samlevende ægtefælle, for så vidt gaven bliver særeje, giverens afkom (dvs. børn, børnebørn, oldebørn o.s.v.),

stedbørn og disses afkom, afdødt barns eller stedbarns ægtefælle (ikke den fraseparerede eller fraskilte) samt giverens forældre, stedforældre og bedsteforældre.

Der betales samme afgift som af arv, således at ægtefæller betaler gaveafgift efter den særlige ægtefælleskala i § 2 A, afkom betaler afgift efter § 2 A, forældre samt stedforældre betaler afgift efter § 2 B og bedsteforældre betaler efter § 2 C. Ved afgiftsberegningen sidestilles adoptivforhold med ægte slægtskabsforhold.

Arveforskud indenfor den gaveafgiftspligtige personkreds afgiftsberigtiges som gave.

3.2.3. Afgiftsfri gaver.

Visse gaver er afgiftsfri, enten på grund af gavens størrelse eller på grund af gavens art.

Ved sådanne gaveoverdragelser skal der ikke indgives gaveanmeldelse.

Ifølge § 44, stk.2, kan der årligt gives gaver på indtil 8.000 kr. til hver modtager, uden at der skal betales afgift.

Afgiftsfrihed på grund af gavens art foreligger i de i § 44, stk.3, nævnte situationer.

Fritaget er således underhold i yderens hjem eller på hospital, på plejehjem eller lignende, uanset beløbs størrelse.

Gaver til afkom samt stedbørn og disses afkom bestående af møbler og andet udstyr er afgiftsfrie indtil et beløb af 5.000 kr. årligt. Disse møbelgave:: kan gives enten ved overdragelse af de pågældende genstande eller som kontant gave, når det er en bindende forudsætning, at beløbet bruges til møbler eller andet udstyr.

Herudover er de såkaldte lejlighedsgaver (jul, fødselsdag) fritaget for afgiftspligt.

3.2.4. Afgiftspligtens indtræden.

Ifølge § 45 indtræder afgiftspligten ved udløbet af det kalenderår, i hvilket gaven er ydet.

Hvis giveren har forbeholdt sig nytten eller brugen af gaven, og brugs- eller indtægtsnydelsen ophører inden giverens død, indtræder afgiftspligten ved ophøret.

Når rentenydelsen af en kapital er tillagt tredie- mand helt eller delvis, finder § 15 også anvendelse på gaveafgiftsområdet. Rentenyderen skal således principielt betale gaveafgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi. Derved stilles han ringere end personer, der ikke er omfattet af gaveafgiftsreglerne, idet man på indkomstskatteområdet efter fast praksis ikke beskatter den kapitaliserede værdi af en sådan rentenydelse.

Da gaveafgiftsreglerne havde til hensigt at indføre lempeligere beskatningsregler end den indkomstbeskatning, der var tale om tidligere, har man lempet administrativt, således at gaveafgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi kun betales i tilfælde, hvor kapitalen er båndlagt i pengeinstitutter eller på anden måde, og rentenydelsen er tillagt ud over givers liv; i disse tilfælde har rentenydelsen en sådan sikkerhed, at man i administrativ praksis ikke har ment at kunne bortse fra ordlyden af § 15. Se kapitel 7.

3.2.5. Gaveanmeldelse samt afgiftsberegning.

Senest den 1.februar året efter gaven er ydet, er giver og modtager forpligtet til at indgive gaveanmeldelse til amtsskatteinspektoratet ved giverens bopæl. Gaveanmeldelsen indeholder en ansættelse af gavs værdi. Efter modtagelsen af gaveanmeldelsen har amtsskatteinspektoratet en frist på tre måneder, indenfor hvilken værdiansættelsen kan ændres. Den ændrede værdiansættelse kan påklages efter skattestyrelseslovens regler herom.

Gaveafgiften beregnes af amtsskatteinspektoratet og forfalder til betaling 4 uger efter, at der er givet modtageren og giveren meddelelse om afgiftsberegningen med sidste rettidige indbetalingsdag 14 dage senere. Hvis gaveanmeldelse er indgivet forlods, og afgifts-

beregning er udsendt senest 2.januari året efter, at gaven er ydet, er sidste rettidige indbetalingsdag den 15.februar i dette år.

Giver og modtager hæfter solidarisk for betalingen, jfr. § 46.

Hvis gaveanmeldelsen ikke indgives rettidigt, skal afgiften betales med dens dobbelte beløb, jfr. § 45. Efter ansøgning til amtsskatteinspektoratet kan forhøjelsen nedsættes. Nedsættelse bevilges normalt til et beløb svarende til statens rentetab i perioden, jfr. foran.

Afgiftslovens § 11 om bevilling af afdrags- og/eller henstandsordning med afgiften gælder også på gaveafgiftsområdet, men bemyndigelsen benyttes kun i ringe omfang.

3.2.6. Sammenlægning.

Hovedreglen er, at alle gaver mellem de samme to personer sammen lægges, både inden for et år og også med tidligere års gaver. Til brug for kontroller med, om der tidligere er givet gaver, fører hvert amtsskatteinspektorat et giverkartotek, som via **edb-teknikken** sikres overflyttet til nyt amtsskatteinspektorat, hvis giveren flytter.

Afgiften beregnes af den samlede gave **me i** fradrag af den tidligere erlagte afgift. Herved får afgiftsskalaens progression yderligere betydning.

Ægtefæller betaler ikke gaveafgift, før gavens samlede værdi overstiger 100.000 kr. Hvis der fra giverens særeje til ægtefællens særeje årligt overføres mere end 8.000 kr., skal gaveanmeldelse indgives, idet 100.000 kr. kun én gang kan overføres **afgiftsfrit**. Der skal altså ske sammenlægning af årlige gaver udover 8.000 kr.

Som nævnt ovenfor under 3.1.4., medfører § 21, stk.4, på gaveafgiftsområdet, at f.eks. 3 gange 8.000 kr. fra forældrene **afgiftsfrit** kan overføres årligt til barnet. I disse tilfælde sammenlægges der **altså** ikke,

idet den ene ægtefælles særeje, den anden ægtefælles særeje og formuefællesskabet betragtes som 3 personer. Problemet behandles nærmere i kapitel 10 samt kapitel 12.

Gaver givet i levende live og senere arv fra de samme personer sammenlægges ikke.

Kapitel 4. Fremmed ret.

Udvalget har indhentet oplysninger om de gældende regler om beskatning af arv og gave i en række lande i 1981.

4.1. Sverige.

I 1914 indførtes i Sverige særlige regler om beskatning af arv. Beskatningen har karakter af en afgift, der beregnes på grundlag af værdien af den enkelte arvings arvelod, dvs. en arveafgift.

Reglerne om beregning af arveafgift er i en vis udstrækning integreret med reglerne om beskatning af gaver, jfr. nedenfor.

Arveafgift skal i princippet erlægges af værdien af alle formuegenstande, der falder i arv efter svenske statsborgere eller efter udlændinge, der på tidspunktet for dødsfaldet var bosat i riget.

Endvidere skal der erlægges arveafgift af fast ejendom og retten til afkast m.v. af fast ejendom, der er beliggende i Sverige, når disse formueværdier falder i arv efter udlændinge, bosat uden for riget, Herudover skal der svares arveafgift af visse former for tilbehør til anlægs- eller driftskapital i svenske virksomheder. Det gælder også kapital i form af kontante midler, obligationer, fordringer m.v. samt aktier og andele i økonomiske foreninger, aktieselskaber m.fl.

Ved beregningen af afgiftens størrelse er der forskellige afgiftsfrie bundfradrag, hvis størrelse er afhængig af slægtskabsforholdet mellem arvelader og arving. For den efterlevende ægtefælle er der tale om et afgiftsfrit bundfradrag på S.kr.30.000, og for børn og børnebørn er bundfradraget S.kr.15.000, dog således, at bundfradraget forhøjes med et vist beløb **afhængig** af barnets alder, hvis der er tale om et mindreårigt barn. For andre arvinger er der et generelt afgiftsfrit bundfradrag på S.kr.3.000.

Før arveafgiften beregnes, sker der en sammenlægning af den afgiftspligtige arv med afgiftspligtige gaver modtaget fra afdøde inden for en periode på 10 år før dødsfaldet.

Arveafgiften af arven beregnes herefter som differencen mellem afgiften af det sammenlagte beløb og den tidligere erlagte gaveafgift.

Arveafgiftssatserne, der er progressive, afhænger af arvingens slægtskabsforhold med arvelader. Der er tale om følgende tre afgiftsklasser:

Klasse I: ægtefælle, børn og andre lineære descendenter.

Afgiftspligtigt beløb S.kr.	Afgift S.kr.
25.000	5 % af beløb indenfor intervallet
25.000 - 50.000	1.250 + 10 %
50.000 - 75.000	3.750 + 15 %
75.000 - 100.000	7.500 + 22 %
100.000 - 150.000	13.000 + 28 %
150.000 - 250.000	27.000 + 33 %
250.000 - 350.000	60.000 + 38 %
350.000 - 500.000	98.000 + 44 %
500.000 - 1 mill.	164.000 + 49 %
1 mill. - 2 mill.	409.000 + 53 %
2 mill. - 5 mill.	939.000 + 58 %
Over 5 mill.	2.679.000 + 65 %

Klasse II: Forældre, søskende og andre .individu-
elle begunstigede, som ikke er omfattet
af klasse I.

Afgiftspligtigt beløb	Afgift
S.kr.	S.kr.
10.000	8 %
10.000 - 20.000	800 + 16 % af beløb
20.000 - 30.000	2.400 + 24 % indenfor
30.000 - 50.000	4.800 + 32 % interval-
50.000 - 70.000	11.200 + 40 % let
70.000 - 100.000	19.200 + 45 %
100.000 - 150.000	32.700 + 50 %
150.000 - 200.000	57.700 + 56 %
200.000 - 500.000	85.700 + 61 %
500.000 - 1 mill.	268.700 + 67 %
Over 1 mill.	603.700 + 72 %

Klasse III: Fonde og andre afgiftspligtige enheder
(f.eks. foretagender med religiøse, sociale,
politiske, kunstneriske, kulturelle eller
andre almennyttige formål).

Afgiftspligtigt beløb	Afgift
S.kr.	S.kr.
10.000	8 %
10.000 - 20.000	800 + 16 % af beløb
20.000 - 30.000	2.400 + 24 % indenfor
Over 30.000	4.800 + 30 % interval- let.

Hertil kommer, at arv, der tilfalder staten eller
statslige institutioner, er fritaget for arveafgift. I
nogle tilfælde er arv til offentlige formål fritaget
for afgift.

Visse pensionstyper er ikke afgiftspligtige. Det
drejer sig om løbende pensionsudbetalinger og pensions-
lignende ydelser, der løber over 10 år, og som ikke

overstiger S.kr.10.000 pr. år. Endvidere er kapitalforsikringer på under S.kr.51.000 fritaget for arveafgift.

Som nævnt i indledningen findes der også regler om erlæggelse af gaveafgift i Sverige.

Gaveafgiftspligtige er i princippet svenske statsborgere, udlændinge bosat i Sverige samt svenske juridiske personer, der modtager gaver i eller uden for riget. Endvidere skal udlændinge, bosat i udlandet, i visse tilfælde svare gaveafgift i Sverige. Det gælder således i forbindelse med gaver i form af fast ejendom i Sverige og aktier og andele i svenske selskaber.

Før afgiften beregnes, indrømmes der et afgiftsfrit fradrag på S.kr.2.000 gældende for alle gavemottagere.

Gaveafgiften beregnes på grundlag af en sammenlægning med værdien af de afgiftspligtige gaver, som modtageren har modtaget fra samme gavegiver inden for de seneste 10 år fra gavetidspunktet. Afgiften af den aktuelle gave beregnes herefter efter de samme principper, der anvendes ved beregning af arveafgift.

Ved beregningen af gaveafgiften anvendes samme satser som ved beregning af arveafgift, jfr. ovenfor. Satserne afhænger således af slægtskabsforholdet mellem giver og modtager og gavernes samlede størrelse i 10-årsperioden.

Gaver til staten og statslige institutioner er ikke belagt med gaveafgift. I visse tilfælde er gaver til offentlige formål ligeledes fritaget for afgift.

Løsoegenstande til privat benyttelse er ikke gaveafgiftspligtige, hvis værdien heraf ikke overstiger S.kr.10.000 pr. år.

Der svares heller ikke gaveafgift, når der ydes gaver fra fællesejet mellem ægtefæller indbyrdes.

4.2. Norge.

De gældende regler for beskatning af arv er indført i Norge i 1964. Der er tale om erlægelse af en afgift, der beregnes på grundlag af værdien af den enkelte arvinges arvelod, dvs. en arveafgift.

Der skal svares arveafgift, når arvelader ved sin død var bosat i Norge eller var norsk statsborger. I sidste tilfælde dog kun, hvis afdøde ikke havde fast bopæl i udlandet. Arveafgiftspligten omfatter dog bl.a. altid værdien af fast ejendom eller fast driftssted i landet med tilhørende rettigheder o.l., uanset at arvelader ved sin død har haft fast bopæl i udlandet.

Ved beregningen af den aktuelle arveafgift tages der udgangspunkt i værdien af tidligere ydede gaver m.v. Alle afgiftspligtige gaver og den afgiftspligtige arv lægges sammen på den måde, at afgiften af det nye afgiftsgrundlag beregnes som differencen mellem den afgift, der ville falde på summen af samtlige afgiftsgrundlag, og den afgift, der ville falde på summen af de tidligere afgiftsgrundlag. Ved afgiftsberegningen lægges de afgiftssatser til grund, som gælder på tidspunktet for den sidste overdragelse.

Afgiftssatserne fastsættes for hvert kalenderår. Nedennævnte afgiftssatser er fastsat for kalenderåret 1981.

Der beregnes ikke afgift af arv til den efterlevende ægtefælle.

Det fremgår af tabellerne, at der for alle grupper afgiftspligtige er tale om et afgiftsfrit grundfradrag på N.kr.50.000-.

Der findes tre afgiftsklasser, og afgiftens størrelse er i hvert tilfælde afhængig dels af slægtskabsforholdet til afdøde, dels af arvets størrelse.

Klasse I: Arveladers børn, adoptivbørn - herunder stedbørn, som er opvokset hos arveladeren - og arveladers forældre.

Arv:		Afgift i pct.
Af de første N.kr.	50.000	0
Af de næste N.kr.	50.000	8
Af de næste N.kr.	100.000	12
Af de næste N.kr.	200.000	30
Af overskydende beløb		35

Klasse II: Arveladers slægtninge i lige nedstigende linie af arveladers børn og adoptivbørn, herunder stedbørn, der er opvokset hos arvelader, arveladers søskende og søskendebørn, arveladers plejesøskende og deres børn, arveladers svigerbørn og stedbørn, der ikke er omfattet af klasse I:

Arv:		Afgift i pct.
Af de første N.kr.	50.000	0
Af de næste N.kr.	50.000	10
Af de næste N.kr.	100.000	15
Af de næste N.kr.	100.000	25
Af de næste N.kr.	100.000	35
Af overskydende beløb		50

Klasse III: Arvinger, som ikke er omfattet af de to forannævnte skalaer:

Arv:		Afgift i pct.
Af de første N.kr.	50.000	0
Af de næste N.kr.	50.000	20
Af de næste N.kr.	100.000	30
Af de næste N.kr.	100.000	40
Af de næste N.kr.	100.000	50
Af overskydende beløb		60

Hertil kominer, at arv, der vedrører almennyttige formål, er fritaget for afgiftspligt, hvis midlerne tilfalder offentlig godkendte stiftelser eller legater, hvis bestyrelse har sæde i Norge. I andre tilfælde kan der også indrømmes afgiftsfritagelse, når det drejer sig om institutioner med almennyttige formål,

I princippet svares der arveafgift af alle former for arv. Dog er f.eks. en arvings ret til pension, som tilkommer den pågældende på grund af afdødes; tjenestestilling, efter nærmere fastsatte regler fritaget for afgift.

Samtidig med indførelsen af de gældende regler om beskatning af arv gennemførtes regler om beskatning af gaver til visse persongrupper.

Der skal svares gaveafgift af den gaveafgiftspligtige personkreds, når giveren på tidspunktet for ydelsen af gaven havde bopæl i Norge eller var norsk statsborger.

Den gaveafgiftspligtige kreds omfatter givers eller hans ægtefælles nærmeste arvinger efter loven eller adoptivbørn samt gavemodtagere, der er betænkt i givers testamente. Endvidere er slægtninge i lige nedstigende linie til de ovenfor omtalte gaveafgiftspligtige omfattet af gaveafgiftspligten. Ægtefæller og efterlevende ægtefæller til samtlige forannævnte gaveafgiftspligtige personer er ligeledes gaveafgiftspligtige af gaver, som de modtager fra den pågældende giver.

Der skal endvidere svares afgift af gaver til selvejende institutioner, hvori følgende personer har samme væsentlige interesser som en ejer: personer, som på gavetidspunktet er giverens eller hans ægtefælles nærmeste arving efter loven eller adoptivbarn, personer, som på gavetidspunktet er betænkt i givers testamente og slægtninge i lige nedstigende linie til de forannævnte. Herudover omfatter personkredsen ægtefæller og efterlevende ægtefæller til samtlige forannævnte personer. Afgiftspligt vil endvidere foreligge, hvis det må antages, at udlodninger fra institutionen hoved-

sagelig vil komme medlemmer af en eller flere bestemte familier til gode, uanset at disse personer ikke er nævnt ovenfor.

Afgiften udredes af institutionen. Hvis institutionen er afgiftspligtig efter de ovennævnte regler og den væsentligste del af gaverne tilfalder højst fire af givers arvinger eller de ovenfor nævnte personer, der har samme interesse i institutionen som en ejer, anses gaverne for modtaget af disse personer. Der svares så afgift efter den afgiftsklasse, der gælder for de pågældende personer, men afgiften betales af institutionen.

I nogle tilfælde skal der dog svares afgift af gaver til modtagere uden for den ovenfor nævnte afgiftspligtige personkreds. Det drejer sig om afgift i forbindelse med gaver, der er ydet inden for 6 måneder før tidspunktet for givers død, og afgift af gaver ydet inden for 5 år før tidspunktet for dødsfaldet, hvis gavemodtageren eller hans ægtefælle er betænk i givers testamente på tidspunktet for dødsfaldet.

Gaveafgiften af den aktuelle gave beregnes på grundlag af en sammenlægning med værdien af tidligere modtagne gaver fra samme giver. Der anvendes samme beregningsprincipper og afgiftssatser som ved beregning af arveafgift, jfr. ovenfor.

Gaver mellem ægtefæller er afgiftsfrie.

Der er endvidere tale om fritagelse for gaveafgift i forbindelse med særlige former for gaver. Det drejer sig f.eks. om gaver til underhold og uddannelse, underhold i giverens hjem og gaver ydet før giverens død som almindeligt tegn på velvilje og opmærksomhed, når de må anses for at være af sædvanlig størrelse. Dog er gaver i form af forsikringspolicer, betaling af præmier til forsikringer o.l. ikke fritaget for gaveafgiftspligt.

Ligesom ved arv er gaver til institutioner med almennyttigt formål fritaget for afgiftspligt, hvis midlerne tilfalder offentligt godkendte stiftelser eller legater, hvis bestyrelse har sæde i Norge. I andre til-

fælde kan der også indrømmes afgiftsfritagelse, når midlerne anvendes til almennyttige formål.

4.3. Forbundsrepublikken Tyskland.

De gældende principper for arveafgift er indført i 1906. Der er dog i den mellemliggende periode gennemført en ændring af de oprindelige regler. Efter de nu gældende regler beregnes afgiften på grundlag af værdien af den enkelte arvings arvelod, dvs. der er tale om en arveafgift.

Arveafgift svares af arv, hvis arvelader på tidspunktet for sin død havde bopæl (Inländer) i forbundsrepublikken Tyskland, eller hvis arvingen på tidspunktet for arvefaldet havde bopæl dér (Inländer). Hvis hverken arvelader eller arving har bopæl i landet, indtræder afgiftspligt kun i forbindelse med arv af aktiver (fast ejendom), der er omfattet af den tyske vurderingslov.

Ved beregningen af størrelsen af den arveafgiftspligtige arvelod indgår værdien af de gaver, som arvelader har ydet den pågældende arving inden for de sidste 10 år. Dette må ses i sammenhæng med, at de afgiftsfrie bundfradrag, der kan indrømmes ved afgiftsberegningen i forbindelse med arv og gave, kun indrømmes i alt én gang inden for en 10-årig periode, når det drejer sig om samme gavegiver og arvelader. Hvis fradraget er udnyttet ved beregning af gaveafgift, indrømmes det derfor ikke ved beregningen af arveafgiften.

Der er forskellige afgiftsfrie bundfradrag, som dog overvejende er fælles for arvinger, der er omfattet af samme arveklasse, jfr. nedenfor. For den efterlevende ægtefælle er bundfradraget på DM 500.000. For børn m.fl. (klasse I) er bundfradraget DM 90.000. Herudover indrømmes dog en forhøjelse af bundfradraget på mellem DM 10.000 og DM 50.000, afhængig af barnets alder og arvens størrelse. For børnebørn, forældre m.fl. (klasse II) er bundfradraget DM 50.000, medens den for øvrige slægtninge (klasse III) er på DM 10.000. Andre arvinger indrømmes en afgiftsfri bundgrænse på DM 3.000.

Arveafgiftssatserne varierer dels med arvingens slægtskab til arvelader, og dels med arvens størrelse. Satserne er progressive og anvendes på hele det afgiftspligtige arvebeløb.

Der er tale om følgende fire afgiftsklasser:

Afgiftssats	%			
	Klasse I	Klasse II	Klasse III	Klasse IV
Afgifts- pligtig erhvervelse	Ægtefælle og børn	Børnebørn forældre og bedsteforæl- dre	Søgende svigerbørn, svigerfor- ældre og fraskilt æg- tefælle	Andre
DM				
50.000	3	6	11	20
75.000	3,5	7	12,5	22
100.000	4	8	14	24
125.000	4,5	9	15,5	26
150.000	5	10	17	28
200.000	5,5	11	18,5	30
250.000	6	12	20	32
300.000	6,5	13	21,5	34
400.000	7	14	23	36
500.000	7,5	15	24,5	38
600.000	8	16	26	40
700.000	8,5	17	27,5	42
800.000	9	18	29	44
900.000	9,5	19	30,5	46
1 mill.	10	20	32	48
2 -	11	22	34	50
3 -	12	24	36	52
4 -	13	26	38	54
6 -	14	28	40	56
8 -	16	30	43	58
10 -	18	33	46	60
25 -	21	36	50	62
50 -	25	40	55	64
100 -	30	45	60	67
Over 100 mill.	35	50	65	70

Arv til staten, politiske partier og velgørende institutioner er fritaget for afgift.

Foruden de tidligere nævnte afgiftsfrie bundfradrag er visse overdragelser afgiftsfrie inden for nærmere fastsatte grænser. Det drejer sig om overdragelser i form af husgeråd, kunstgenstande og samlinger. For afgiftspligtige personer omfattet af klasse I eller II drejer det sig om et beløb på DM 40.000. For andre afgiftspligtige er det afgiftsfri beløb DM 10.000.

Herudover er der en særlig afgiftsfri beløbsgrænse i forbindelse med arv i form af løsøregerstande, bortset fra betalingsmidler, mønter, ædelmetal, perler m.v. Det drejer sig om DM 5.000 for personer i klasse I eller II og DM 2.000 for personer i de øvrige afgiftsklasser.

Reglerne om gaveafgift er opbygget som et supplement til arveafgiftsreglerne for at undgå, at arveafgiftsreglerne omgås.

Derfor gælder der også i princippet tilsvarende regler for beregning af gaveafgift som arveafgift, jfr. dog nedenfor.

Der skal svares gaveafgift af den gaveafgiftspligtige personkreds, når giveren eller modtageren har bopæl i landet (Inländer).

Den gaveafgiftspligtige personkreds omfatter samtlige personer m.v., der er arveafgiftspligtige, jfr. ovenfor.

Hvis der er tale om gaver i form af aktiver (fast ejendom), der er omfattet af den tyske vurderingslov, og som ydes af en giver, der ikke har bopæl i landet, til en modtager, der heller ikke har bopæl i landet, skal der også svares gaveafgift.

Ved beregning af gaveafgiften sker der en sammenlægning med gaver ydet inden for de sidste 10 år. Det hænger bl.a. sammen med, at de afgiftsfrie bundfradrag, der indrømmes, kun ydes én gang inden for en 10-årig periode, når der er tale om samme gavegiver.

For gaver ydet til ægtefællen er bundfradraget DM 250.000. For børn **m.fl.** (klasse I) er bundfradraget DM 90.000. For andre descendenter (børnebørn) (klasse II) er bundfradraget DM 50.000, medens det for øvrige slægtninge (klasse III) er på DM 10.000. Andre gavemodtagere end de her nævnte indrømmes et afgiftsfrit bundfradrag på DM 3.000.

Der anvendes samme afgiftssatser ved beregning af gaveafgift som ved beregning af arveafgift. Ved beregning af gaveafgift er forældre og bedsteforældre dog omfattet af afgiftsklasse III og ikke af afgiftsklasse II som ved arveafgift.

Der gælder i øvrigt tilsvarende undtagelser for gaveafgiftspligt som for arveafgiftspligt. Det gælder både i forbindelse med overdragelser til bestemte institutioner og overdragelser i form af særlige aktiver, hvor der er et skattefrit bundfradrag, der er afhængig af, hvilken afgiftsklasse gavemodtageren er omfattet af, jfr. ovenfor.

4.4. Storbritannien.

I slutningen af forrige århundrede indførtes regler om beskatning af arv. Beskatningen havde karakter af en boafgift, der beregnedes med udgangspunkt i værdien af den samlede arvemasse.

Disse regler blev i 1975 erstattet af nye regler om beregning af en afgift ved overdragelser i form af gave eller arv, en "capital transfer tax".

Reglerne for beskatning af arv og gave er ret integrerede.

De har nærmest karakter af en "udvidet" boafgift, der beregnes ved ydelse af gaver og overdragelse af arv. I princippet bliver en persons samlede opsparing gennem livet belagt med afgiften, uanset om opsparingen overdrages til andre i form af gaver eller i form af arv.

Afgiften skal svares, når gavgiver/arvelader er hjemmehørende i Storbritannien (domicil). Der skal endvidere svares afgift i forbindelse med overdragelse af formuegoder, der befinder sig i Storbritannien, uanset at gavgiver/arvelader ikke er hjemmehørende der.

Ved dødsfald beregnes afgiften af den aktuelle bobeholdning på grundlag af en sammenlægning af bobeholdningen med værdien af gaver m.v., som arvelader har ydet igennem livet. Der er således tale om en fuldstændig sammenlægning af værdien af gaver og arv ved afgiftsberegningen. Den afgiftssats, der skal anvendes ved beregning af afgiften af den aktuelle bobeholdning, er afhængig af, hvor stort det sammenlagte beløb er. Dette skyldes, at afgiftssatserne vokser progressivt med værdien af beregningsgrundlaget.

Der beregnes normalt ikke afgift af den del af arvemassen, der tilfalder den efterlevende ægtefælle. Kun hvis ægtefællen ikke er hjemmehørende i Storbritannien, indgår arvelodden ved beregningen af afgiften, dog således, at der indrømmes et afgiftsfrit bundfradrag på £ 50.000.

Afgiften af arvebeholdningen erlægges ved arveladers død med nedennævnte procentsatser. Procentsatserne anvendes på de dele af værdien af arvebeholdningen (og gaver ydet inden for 3 år før dødsfaldet), der falder inden for de angivne intervaller:

I: Afgift af arv samt af gaver, ydet inden for 3 år før dødsfaldet.

<u>Nedre grænse</u>	<u>Øvre grænse</u>	<u>Afgift••</u>
£	£	%
0	50.000	0
50.000	60.000	30
60.000	70.000	35
70.000	90.000	40
90.000	110.000	45
110.000	130.000	50
130.000	160.000	55
160.000	510.000	60
510.000	1.010.000	65
1.010.000	2.010.000	70
2.010.000	-	75

Der findes særlige regler for opgørelsen af værdien af udvalgte aktiver i forbindelse med opgørelse af beregningsgrundlaget for "boafgiften". Der indrømmes således en reduktion ved opgørelse af værdien af landbrugsaktiver inden for nærmere fastsatte beløb. Endvidere indrømmes en reduktion på 50 % i værdien af aktiver i andre erhvervsvirksomheder og i værdien af aktiver, når der er tale om en aktiemajoritet. Ved en aktieminoritetsbesiddelse indrømmes ligeledes en reduktion ved værdiansættelsen. Reduktionen udgør dog kun 20 %. I forbindelse med arv, der består af aktiver i form af skovbrug, udsættes betalingen af boafgift, indtil skovbruget afhændes.

Visse engelske statsværdipapirer indgår ikke ved opgørelsen af den skattepligtige bcebeholdning, når de tilfalder personer, der ikke er hjemmehørende i England, eller som ikke oprindeligt har haft bopæl i England.

Arv, der anvendes til nationale formål, f.eks. til museer o.l., indgår ikke ved opgørelse af den afgiftspligtige arvebeholdning.

Som nævnt ovenfor findes der også regler om beskatning af gaver. Reglerne hænger nøje sammen med afgiftspligten i forbindelse med arv.

Ved beregning af afgiften indrømmes forskellige afgiftsfrie bundfradrag.

Gaver fra den ene ægtefælle til den anden ægtefælle er således normalt fritaget for gaveafgift. For en ægtefælle, der ikke er hjemmehørende i England, og som modtager gaver fra den anden ægtefælle, der er hjemmehørende i England, er der ved afgiftsberegningen et bundfradrag på £ 50.000.

Der indrømmes et generelt bundfradrag for gaver på £ 2.000 årligt, uanset hvem der er giver og modtager. Det gælder dog ikke for døds-gaver eller gaver i form af båndlagt fast ejendom.

Herudover er der et bundfradrag på £ 250 pr. år **for hver** gavemodtager.

Ved beregning af gaveafgiften af en aktuel gave tages udgangspunkt i værdien af tidligere ydede gaver fra ~~sairare~~ giver. Værdien af den aktuelle afgiftspligtige gave sammenlægges med værdien af tidligere ydede gaver med henblik på at finde frem til den afgiftssats, der skal anvendes på den aktuelle gave (sammenlægningsprincip).

Der findes to skalaer til beregning af afgift af gaver.

Hvis gaven er ydet tidligere end 3 år forud for giverens død, erlægges en lavere afgift, end hvis gaven var ydet inden for de nævnte 3 år.

Ved beregning af afgift af en aktuel gave tages udgangspunkt i nedenstående skala ved anvendelse af sammenlægningsprincippet.

Afgiften er progressiv i forhold til gavens værdi. De nedenfor angivne procentsatser anvendes på den del af gavens værdi, der falder inden for de anførte intervaller:

II .Værdi af afgiftspligtige gaver, ydet 3 år ::ør
tidspunktet for dødsfaldet.

Nedre grænse	øvre grænse	Af gift.
£	£	%
0	50.000	0
50.000	60.000	15
60.000	70.000	17 ½
70.000	90.000	20
90.000	110.000	22 ½
110.000	130.000	27 \
130.000	160.000	35
160.000	210.000	42 ½
210.000	260.000	50
260.000	310.000	55
310.000	510.000	60
510.000	1.010.000	65
1.010.000	2.010.000	70
2.010.000	-	75

Hvis det imidlertid viser sig, at der er ydet gaver inden for et tidsrum på 3 år før tidspunktet for givers død, foretages der en omberegning af afgiften af

disse gaver efter de satser, der er anført i tabel I. For gaver, hvis akkumulerede værdi ikke overstiger £ 310.000, vil der blive tale om opkrævning af en ekstra afgift, som det påhviler gavemodtageren at betale.

Gaver, der er ydet til velgørende institutioner tidligere end ét år før dødsfaldet, er helt afgiftsfrie. Er gaven ydet inden for et år før dødsfaldet, er der et afgiftsfrit bundfradrag på £ 100.000.

Ifølge de gældende regler er gaver til politiske partier også afgiftsfrie, hvis de er ydet tidligere end ét år forud for dødsfaldet. Er de ydet på et senere tidspunkt, er der et afgiftsfrit bundfradrag på £ 100.000. Gaver til nationale formål som f.eks. museer, universiteter o.l. er helt afgiftsfrie. Det samme gælder for gaver til velgørende formål, der er godkendt af det offentlige.

Herudover er der samme nedsættelsesregler ved beregning af gaveafgift ved overdragelse af bestemte aktiver, som ved beregning af arveafgift, jfr. ovenfor.

Bryllupsgaver er inden for nærmere fastsatte beløbsgrænser afgiftsfrie.

4.5. U.S.A.

I 1916 indførtes regler om beskatning af arv i U.S.A. i form af en afgift, der beregnedes med udgangspunkt i værdien af den samlede arvebeholdning. Fra 1932 indførtes tillige regler om afgift i forbindelse med ydelse af gaver.

Med virkning fra begyndelsen af 1977 blev der indført integrerede regler for beskatning af arv og gave.

For gaver ydet før dette tidspunkt anvendes særlige regler for beregning af afgift.

Der skal efter de nugældende federale regler erlægges afgift af alle formueoverdragelser i form af arv eller gave, hvis arveladeren/gavegiveren er statsborger i U.S.A. eller hjemmehørende dér (citizen eller resident). Der beregnes endvidere afgift ved overdragelse

af aktiver, der befinder sig i U.S.A., uanset at arvelader/ gavegiver hverken er statsborger i U.S.A. eller hjemmehørende dér.

Der findes dog særlige regler for beregning af afgift i sidstnævnte: tilfælde. Reglerne herfor er ikke medtaget i den følgende redegørelse.

Den almindelige afgift har karakter af en "udvidet boafgift", der omfatter samtlige de gaver, der ydes af en bestemt person, og det beløb, der falder i arv efter vedkommende.

Uanset at der anvendes en ensartet skatte ved beregningen af afgift af arv og gave, er opgørelsen af det afgiftspligtige grundlag forskelligt.

Ved opgørelsen af boet indgår værdien af gaver, der er ydet inden for et tidsrum af 3 år før tidspunktet for dødsfaldet med den faktiske værdi incl. betalte gaveafgifter.

Der indrømmes i forbindelse med arv til den efterlevende ægtefælle efter nærmere regler et afgifts frit bofradrag på indtil \$ 250.000 eller, hvis bobeholdningen er større end \$ 500.000, da på indtil halvdelen af bobeholdningen. (Der er efterfølgende indfølte regler, hvorefter arv af fælleseje til efterlevende ægtefæller ikke indgår ved opgørelsen af den afgiftspligtige bobeholdning). Efter særlige regler indrømmes der begrænsede bundfradrag ved arv til mindreårige børn.

Afgiftspligtige gaver, ydet forud for 3-års perioden indgår ved opgørelsen af den afgiftspligtige bobeholdning med henblik på endelig afgiftsberegning af bobeholdningen. Den foreløbige afgift af den afgiftspligtige bobeholdning beregnes på grundlag af nedenstående tabel. Når afgiften er beregnet, indrømmes der et fradrag svarende til samtlige de gaveafgifter, der tidligere er betalt.

Der indrømmes i den således beregnede afgift et fradrag (unified credit) på \$ 47.000. Dette fradrag finder imidlertid kun anvendelse, hvis fradraget ikke tidligere er anvendt ved opgørelse af arven ved ydelse af gaver, jfr. nedenfor.

Afgiften beregnes efter følgende skala:

<u>Afgiftspligtigt beløb</u>		<u>Afgift</u>	
§		§	
op til	10.000	18 %	af beløb
10.000 -	20.000	1.800 + 20 %	indenfor
20.000 -	40.000	3.800 + 22 %	interval-
40.000 -	60.000	8.200 + 24 %	let
60.000 -	80.000	13.000 + 26 %	
80.000 -	100.000	18.200 + 28 %	
100.000 -	150.000	23.800 + 30 %	
150.000 -	250.000	38.800 + 32 %	
250.000 -	500.000	70.800 + 34 %	
500.000 -	750.000	155.800 + 37 %	
750.000 -	1 mill.	248.300 + 39 %	
1 mill. -	1,25 mill.	345.800 + 41 %	
1,25 -	- 1,5 -	448.300 + 43 %	
1,5 -	- 2 -	555.800 + 45 %	
2 -	- 2,5 -	780.800 + 49 %	
2,5 -	- 3 -	1.025.800 + 53 %	
3 -	- 3,5 -	1.290.800 + 57 %	
3,5 -	- 4 -	1.575.800 + 61 %	
4 -	- 4,5 -	1.880.800 + 65 %	
4,5 -	- 5 -	2.205.800 + 69 %	
over 5 mill.		2.550.800 + 70 %	

Ved beregning af boafgiften medtages ikke arv i form af legater m.v. til staten eller til en politisk underafdeling heraf, eller til foreninger m.v., der har et velgørende, videnskabeligt, religiøst, litterært eller uddannelsesmæssigt formål. Endvidere fritages arv til andre afgrænsede formål.

Værdien af fast ejendom, erhvervet i udlandet før 1963, indgår ikke i beregningsgrundlaget for boafgiften.

Der indrømmes et afgiftsfrit bundfradrag i forbindelse med ydelse af gaver fra den ene ægtefælle til den anden ægtefælle. Det drejer sig om \$ 100.000, eller

hvis gaven er større end \$ 200.000, da halvdelen af gaven. Herudover indrømmes der ved beregningen af den afgiftspligtige gave et generelt afgiftsfrit bundfradrag på \$ 3.000 pr. år.

Når gaveafgiften skal beregnes, sker der en sammenlægning med værdien af tidligere ydede gaver. Gaveafgiften svares efter samme afgiftssatser, som anvendes ved beregning af boafgift. Den tidligere beregnede gaveafgift trækkes fra det samlede gaveafgiftsbeløb, og differencen udgør den aktuelle gaveafgift.

Efter at gaveafgiften er beregnet på grundlag af de nævnte satser og den omtalte beregningsmetode, kan der i afgiften indrømmes et fradrag på \$ 47.000 (unified credit). Fradraget, der kun indrømmes gavegiver én gang, finder dog ikke anvendelse i det omfang, det har været udnyttet i tidligere år.

Som nævnt foran indgår gaver ydet senere end 3 år før dødsfaldet ved opgørelse af bobeholdning²ⁿ.

Ved beregningen af gaveafgift er der nogenlunde samme fritagelsesregler som for beregning af boafgift ved overdragelser til staten, velgørende foreninger m. v.

Kapitel 5. Nogle generelle betragtninger om afgifts- systemet.

Ifølge kommissoriet skal udvalget som en af sine vigtigste opgaver overveje mulighederne for en forenkling af arve- og gaveafgiften.

Det system, som de gældende afgiftsregler bygger på, er i sig selv kompliceret. Som indledning til redøgørelsen for udvalgets overvejelser skal der derfor gøres nogle bemærkninger om de hensyn, der kan tænkes at ligge bag det gældende system. Det er karakteristisk for systemet, at afgiften beregnes efter, hvad der tilfalder den enkelte arving eller gavemodtager. Beregningen foretages efter progressive skalaer, og der er forskellige skalaer for arvinger med nærmere eller fjernere slægtskabsforhold til arveladeren. En betydelig del af det indviklede regelsæt går ud på at gennembryde dette system, når særlige forhold begrunder, at en arving henføres til en billigere **afgiftsklasse**, end arvingens slægtskabsforhold til arveladeren egentlig skulle betinge. Det har derfor væsentlig betydning for udformningen af nye afgiftsregler, om man i princippet skal forudsætte et system i lighed med det nuværende.

Det synes nærliggende at antage, at **arveafgifts-**reglerne afspejler nogle synspunkter på selve begrebet arv.

Et synspunkt kan være, at det er et naturligt og rimeligt led i samfundsstrukturen, at formuer går i arv - normalt til slægten, men også til andre arvinger, når arveladeren har bestemt det. Historisk har dette sikkert været den almindelige opfattelse. Den har været særlig naturlig under samfundsforhold, hvor landbruget var det dominerende erhverv, og hvor alle generationer - på den ene eller anden måde - deltog i virksomhedens daglige drift. I en vis forstand har slægten kunnet opleve det således, at ejerforholdet til virksomheden mere havde formel end reel karakter. Når ejeren døde, var det derfor naturligt, at virksomheden overgik ubeskåret til de øvrige familiemedlemmer. Dødsfaldet med-

førte i princippet ikke ændringer i virksomhedens daglige drift, og det har haft afgørende betydning, at afdødes slægtninge kunne overtage virksomheden og videreføre den på de hidtidige økonomiske vilkår.

Ud fra en principielt helt modsat indstilling kan man have den opfattelse, at det slet ikke er rimeligt, at de midler, som en person efterlader sig ved sin død, skal gå i arv til andre. Synspunkter i den retning vil nok særlig gøre sig gældende i et moderne industrisamfund med store - mere eller mindre upersonlige - virksomheder. Her er det ikke så almindeligt, at flere generationer af samme slægt deltager i det daglige arbejde på lige vilkår og med samme ansvar. Større virksomheder drives kun sjældent som personlige firmaer, hvorimod selskabsformen er mere udbredt bl.a. som følge af risikospredning. Ved dødsfald er det derfor ikke selve virksomheden, men en ret til en andel af denne, der kan falde i arv. Ud fra en principiel betragtning om, at alle personer skal have samme økonomiske muligheder i tilværelsen, kan man være af den opfattelse, at det ikke er rimeligt, at kapitalen i virksomheder af denne type kan falde i arv til personer, som måske ikke har haft direkte tilknytning til virksomheden.

Som en mellemløsning mellem disse to modsatte opfattelser kan man have en ordning, hvorefter en del af den afdødes formue tilfalder staten, medens resten falder i arv. Den nedarvede opfattelse af, at arv er særlig velbegrundet, når den tilfalder den nærmeste slægt, kan føre til en ordning, hvorefter statens andel er forholdsvis lille, når arvingerne er nært beslægtede med arveladeren, medens afgiften til staten er større, når arven tilfalder fjernere slægtninge eller personer, som slet ikke er i familie med arveladeren.

Omvendt kunne ønsket om en større spredning af formueværdierne teile imod, at afgiften er større, når arven tilfalder fjernere beslægtede eller ubeslægtede.

Et andet synspunkt bag arveafgiftsreglerne kan være, at arven giver arvingerne en forøget skatteevne. Som omtalt i den historiske indledning i kapitel 2, har

synspunktet her i landet medført, at arveafgiften beregnes af, hvad der tilfalder den enkelte arving, og altså ikke som en afgift på den samlede arvebeholdning. Evneprincippet har endvidere medført, at afgiften er progressiv i forhold til arveloddens størrelse.

Endelig skal det nævnes, at et formål med arbejdsbeskatningen kan være, at den skal medvirke til en rimeligere formuefordeling.

Når arveafgiften under de helt ændrede samfundsforhold, vi nu kender, fortsat har spillet en rolle, skyldes det sikkert ikke alene hensynet til provenuet, som indgår i statens samlede indtægter med en forholdsvis ringe vægt. Den betydelige politiske interesse, der også i de senere år har været om arveafgiften, skyldes sikkert i høj grad dens fordelingspolitiske virkning og dens afgørende indflydelse på, hvem der på længere sigt vil eje produktionsmidlerne i et nutidigt samfund - fast ejendom, aktier, varelagre, andelsbeviser m.v.

Som et generelt synspunkt har det i den forbindelse været anført, at arveafgiften må ses i sammenhæng med de andre afgifter, der regulerer kapitaloverførsler. Synspunktet blev belyst under International Fiscal Associations kongres i København, se professor, dr.jur. Thøger Nielsens generalrapport i RR 1979, s.321. Professor Thøger Nielsen anfører her som et eksempel på dette samspil, at den internationalt set særegne regel, vi kender her i landet, hvorefter gaver uden for den snævre familiekreds udløser indkomstskattepligt hos modtageren, fører til, at en indehaver af en virksomhed ingen mulighed har for at lade virksomheden overgå til virksomhedens medarbejdere, idet arveafgiftsreglerne spærrer for en overdragelse ved arv, og indkomstbeskatningen spærrer for overdragelse ved gave.

Skal man generelt sammenfatte de synspunkter, der har været afgørende for den politiske stillingtagen til arveafgiftsreglerne - ikke mindst afgiftssatsernes højde - kan synspunkterne kort sammenfattes således:

Hvis man har den politiske opfattelse, at ejendomsretten til produktionsmidler bør være hos private, må dette føre til det grundsyn, at arveafgiftssatserne sættes så lavt, at en overgang af ejendomsret ved arv (og gave) ikke spærres. Dette synspunkt vil også føre til, at arveafgiften også for ubeslægtede bør sættes så lavt, som provenumæssige hensyn tilsiger.

Har man omvendt den opfattelse, at ejendomsretten til produktionsmidler bør tilhøre det offentlige, er det naturligt at gå ind for enten - som det mere vidtgående - at al arv tilfalder staten, eller - som det mindre vidtgående - at arveafgiftssatserne sættes så højt, at det praktiske resultat i videst muligt omfang bliver, at de midler, en afdød efterlader sig, tilfalder staten.

Ved afgørelsen af, om man i princippet skal bevare et afgiftssystem i lighed med det nuværende, er det klart, at lovgivningsmagten ikke kun vil lægge vægt på forenklingshensynet og de andre hensyn, der er fremdraget i udvalgets kommissorium. Man må forudse, at der også vil blive lagt betydelig vægt på principielle overvejelser af den art, der er berørt foran.

Udvalget finder ikke, at det bør pege på én bestemt løsning af dette grundliggende problem. Udvalget skal dog fremhæve, at provenuet af arve- og gaveafgiften udgør en meget lille del (0,4 % i 1982) af det beløb, der ialt opkræves i skatter og afgifter. Denne omstændighed må kunne begrunde, at man tillægger hensynet til en forholdsvis enkel ordning betydelig vægt.

I kapitel 14 med bilag fremlægger udvaljet et materiale, der skal give et indtryk af, hvorledes forskellige udformninger af afgiftssystemet vil virke.

En ordning, der bryder afgørende med det nuværende system, vil være at opkræve en afgift på en bestemt ensartet procent af den samlede arvebeholdning uden fradrag af afgiftsfrie bundbeløb. Gennemført i sin renhed vil en sådan boafgift for det første betyde, at man

undgår de praktiske ulemper ved, at afgiften gradueres efter slægtskabsgraden mellem arvingen og arveladeren. For det andet undgås ulemperne ved, at afgiften skal beregnes efter en progressiv skala, der anvendes på det beløb, som tilfalder den enkelte arving. Når man forudsætter, at systemændringen ikke må føre til vaesentlige ændringer i afgiftsprovenuet, er det dog klart, at overgangen til udelukkende at opkræve en boafgift vil medføre omfattende ændringer i arvingernes afgiftsmæssige stilling. En skitse til en sådan ("rene") boafgift findes i bilaget til kapitel 14, forslag 15. Det er her anført, at boafgiften skal være på 16 pct., når afgiftsprovenuet skal fastholdes. Det fremgår af bilaget, at ordningen vil give afgiftsstigninger, når arven tilfalder arveladerens ægtefælle eller hans børn. Enker og enkemænd betaler i dag slet ikke afgift af arv indtil 100.000 kr. Under den rene boafgift skal de også betale 16 pct. i afgift af beløb under denne grænse. Hvis enken eller enkemanden f.eks. arver 50.000 kr., giver det en afgiftsstigning på 8.000 kr. Ved arv på 100.000 kr., 200.000 kr., og 500.000 kr. bliver der tale om afgiftsstigninger på henholdsvis 16.000 kr., 18.510 kr. og 12.010 kr. Når arven tilfalder arvinger i den nuværende afgiftsklasse B (forældre, søskende o.s.v.) eller klasse C (ubeslægtede m.v.), fører den skitserede "rene"

boafgift til lavere **afgifter.**Afgiften falder f.eks. med ca. 37.000 kr., hvis en søskendearv er på 200.000 kr., og med ca. 154.000 kr., hvis en broder eller søster arver 500.000 kr.

I bilaget til kapitel 14 er der som forslag 16-26 skitseret nogle ordninger, der kan ses som modifikationer af den "rene" boafgift i forslag 15. Hvis sådanne modifikationer skal gennemføres, må man forlade tanken om en afgift af den samlede arvemasse, idet løsningerne forudsætter, at de enkelte arvelodder nedsættes med afgiftsfri bundbeløb af forskellig størrelse. I forslag 21-26 er det endvidere forudsat, at den gældende særligt lempelige afgiftsskala for enker og enkemænd skal bevares.

En "ren" boafgift vil som nævnt bryde meget afgørende med det nuværende afgiftssystem. Det må i høj grad være et spørgsmål, om man realistisk bør forestille sig, at lovgivningsmagten vil være indstillet herpå. I de lande, hvor man principielt har en boafgift, er der da også tale om forskellige modifikationer, der kan ses som indrømmelser txi synspunkter af den art, der ligger bag det danske afgiftssystem.

Variantterne i bilaget til kapitel 14 (forslag 16-26) har bevaret en del af boafgiftens fordele I moasætning til den gældende afgift, der er progræssiv efter den enkelte arvelods størrelse, er der i forslag 16-20 tale om en ensartet afgiftsprocent, og slægtskabsgraden er uden betydning. Det samme gælder i princippet i forslag 21-26, hvor der dog som en undtagelse er regnet med en særlig afgiftsskala for enker og enkemænd. Lovgivningsmagtens bedømmelse af disse varianter må i høj grad afhænge af, om man vil give afkald på afgiftsprogressionen for at opnå den forenkling, som forslagene utvivlsomt kan give.

En anden variant kunne være en boafgift med en progressiv afgiftsskala.

De øvrige løsningsmodeller i kapitel 14 omfatter en række forslag, hvor der principielt kun er én afgiftsklasse, som skal anvendes uden hensyn til, hvor nært arvingen er beslægtet med arveladeren. I en del forslag er der dog regnet med særlige regler for enker og enkemænd. Det må antages, at der kan opnås en betydelig administrativ forenkling, hvis man går over til et system med kun én afgiftsklasse. Til gengæld vil der i sammenligning med de gældende regler blive tale om betydelige afgiftsændringer for forskellige grupper af arvinger, når det stadig forudsættes, at provenuet ikke må forandres. Ifølge de foreliggende skitser bliver der tale om afgiftsstigninger for de nærmest beslægtede arvinger og afgiftsnedsættelser for de fjernere beslægtede samt de ubeslægtede.

Løsningsmodellerne i kapitel 14 omfatter også en række forslag, hvor man bevarer systemet med flere afgiftsklasser, men slår de nuværende afgiftsklasser B og C sammen. Løsninger efter dette system giver en noget mindre forenkling end de løsninger, der i princippet kun har én afgiftsklasse.

Indenfor modellerne med henholdsvis en og to afgiftsklasser er der skitseret en række varianter med afgiftsfri bundfradrag af forskellig størrelse. Stigende bundfradrag giver en tendens til afgiftsforskydninger til gunst for små arvelodder og til ugunst for de større lodder. Under drøftelserne i udvalget er det ikke mindst fra skifterets side blevet fremhævet, at man må tillægge det betydning, at der indføres rimeligt høje bundfradrag i alle afgiftsklasser, idet skifteretterne i dag opkræver urimeligt små afgiftsbeløb.

Selv om lovgivningsmagten måtte foretrække et afgiftssystem i lighed med det nuværende, er der betydelige muligheder for at gøre systemet enklere og mere tidssvarende. I kapitel 14 er der redegjort for en række problemer, som udvalget i den forbindelse har behandlet, samt for udvalgets forslag om forenklinger m.v. En del af de her foreslåede løsninger kan modificeres, eller eventuelt helt undværes, hvis afgiftsordningen i højere grad frigøres fra det nuværende system.

Kapitel 6. Overførsler mellem ægtefæller ved arv/gave.

6.1. Overførsel ved arv.

6.1.1. Gældende ret.

Den formueretlige stilling mellem ægtefæller er afhængig af det enkelte lands regler indenfor ægteskabslovgivningen. Der kendes 2 principielt forskellige ordninger, nemlig fælleseje og særeje. Fælleseje er kendetegnet ved, at hver ægtefælle i **skiftesituationerne** antages at eje en ideel andel af det samlede bo. I modsætning hertil gælder som hovedregel ved **særeje**, at hver ægtefælle ved ægteskabets ophør udtager sin del af "boet", som den pågældende ejer.

Fuldstændigt formuefællesskab (fælleseje) er ægteskabets legale formueordning i Danmark. De værdier, som en ægtefælle medbringer ved indgåelsen af ægteskabet, samt senere erhvervelser, betegnes som ægtefællesskabets bodel. Så længe formuefællesskabet består, råder ægtefællen alene over sin bodel og hæfter ligeledes alene med bodelen overfor kreditorer.

Ved bosondring eller skifte i anledning af separation, skilsmisse eller ved død ophører **formuefællesskabet**, og hver ægtefælle afgiver halvdelen af sin nettopodel til den anden ægtefælle. Hvor begge bodeler er positive, svarer dette til halvdelen af **fællesboet**. Denne halvdel betegnes som boslodden.

Ifølge lov om ægteskabets retsvirkninger er særeje, hvad der ved ægtepagt er gjort til særeje. Særeje kan ligeledes etableres, hvis der fra **tredjenand** til den ene ægtefælle sker overførsel ved arv eller gave, og denne overførsel er sket med vilkår, at det overtagne skal være særeje.

Hvis der således i et ægteskab er etableret helt eller delvist særeje, er den væsentligste forskel fra det ovenfor nævnte om formuefællesskab, at en ægtefælle ved særeje ikke har noget boslodskrav. Dette medfører i skiftesituationerne i levende live, at særejet holdes

udenfor skiftet, og kun det eventuelt bestående fællesbo skiftes.

Hvis afdøde efterlader sig livsarvinger, arver den længstlevende ægtefælle en tredjedel af arveladerens ejendele. Fordelingen kan fraviges ved testamente. Efterlader arveladeren sig ikke livsarvinger, arver ægtefællen alene.

Arveafgift skal efter de gældende regler betales efter den særlige ægtefælleskala i lovens § 2A. Heraf følger, at der ikke betales arveafgift af arvelodder indtil 100.000 kr., samt at afgiften er mindre: end for livsarvinger indtil en arvelod på 1 mill.kr. Er arvelodden større, skal der betales arveafgift efter samme regler som for livsarvinger.

6.1.2. Uskiftet bo og arveafgiftslovens § 14A.

Efter den gældende arvelov kan enken eller enke- manden overtage ægtefællernes fællesbo til hensid- den i uskiftet bo med fælles livsarvinger. Retten til at hen- sidde i uskiftet bo er betinget af, at længstlevende er myndig, solvent, ikke under konkurs, samt at der er tale om fællesbørn. Er den længstlevende umyndig, kan skifteretten give tilladelse. Der kan ligeledes opnås tilladelse til hensid- den i uskiftet bo med afdødes sær- lige livsarvinger, det vil sige afdødes børn, der ikke tillige er længstlevendes. Hvis disse er umyndige, kræ- ves værgens samtykke samt skifterettens godkendelse. Er de særlige livsarvinger myndige, kan udlevering af boet til hensid- den i uskiftet bo kun ske med deres samtykke.

Arveafgiftslovens § 14 bestemmer i tilfælde, hvor den længstlevende ægtefælle får boet udleveret til hen- sid- den i uskiftet bo, at der ikke skal betales arveaf- gift af midlerne i dette. Afgift skal dog betales, hvis boet skiftes, inden længstlevende afgår ved døden. Skifte i længstlevendes levende live finder sted efter begæring af længstlevende, og ønsker længstlevende at indgå nyt ægteskab, medfører dette en forpligtelse til at skifte boet.

Indtil ændringen af arveloven i 1964 skulle længstlevende ægtefælle i et tilfælde, hvor førstafdøde ikke efterlod sig livsarvinger, dele arven efter førstafdøde med dennes arvinger i forældrelinien. Af samme grund indeholdt den dagældende arvelov en regel om, at længstlevende kunne hensidde i uskiftet bo med disse. I den nugældende arvelovs § 7 er ægtefællen i tilfælde, hvor førstafdøde ikke efterlader sig livsarvinger, eneste arving efter loven, og reglen om hensidde i uskiftet bo med førstafdødes slægtninge er derfor bortfaldet. Herved blev barnløse ægtefællers arveafgiftsmæssige stilling forringet.

I 1976 blev der derfor til arve- og gaveafgiftsloven tilføjet § 14A. Ifølge denne kan en længstlevende ægtefælle i tilfælde, hvor afdøde ikke efterlader sig livsarvinger, og hvor længstlevende således ikke kan hensidde i uskiftet bo, begære afgiftspligtens indtræden udsat under de samme betingelser, som gælder for det uskiftede bo. Herved søgte man i afgiftsmæssig henseende at ligestille barnløse ægtefæller med ægtefæller med børn. I praksis bevilges der også udsættelse, selv om førstafdøde efterlader sig livsarvinger, hvis disse har givet afkald på arv uden at betinge sig vederlag herfor.

Reglen har imidlertid efterfølgende mødt stærk kritik, idet det er anført, at anvendelsesområdet er for snævert, herunder især at muligheden for udsættelse med afgiftspligtens indtræden ikke gælder førstafdødes søreje. Denne begrænsning er begrundet i ønsket om at ligestille barnløse ægtefæller med ægtefæller, der har mulighed for at hensidde i uskiftet bo, idet nemlig det uskiftede bo også kun kan omfatte fællesbomidler.

Såfremt et uskiftet bo ophører ved den eneste eller sidste livsarvings død, er der ikke hjemmel til at begære afgiftspligten udsat efter § 14A. Det 2r derfor fra kritikernes side fremført, at den længstlevende ægtefælle i disse tilfælde er stillet ringere i afgiftsmæssig henseende end den længstlevende ægtefælle,

der levede i et barnløst ægteskab, idet ophør med udsættelse af afgiftspligten efter § 14A kun finder sted, hvis den længstlevende begærer det eller ønsker at indgå nyt ægteskab.

Ønsker en længstlevende ægtefælle, der har opnået udsættelse med afgiftspligtens indtræden eller hendsidder i uskiftet bo, at indgå nyt ægteskab, medfører det som nævnt, at afgiften forfalder til betaling. Af kritikere er det endvidere fremført, at der således er tale om en skat på ægteskabet, som vil tilskynde den længstlevende til at etablere et fast samlivsforhold i stedet for at indgå nyt ægteskab. Ved uskiftet bo er det dog ikke kun de afgiftsmæssige konsekvenser, der kan føre til, at man lader være med at skifte. I disse tilfælde skal børnene udskiftes, og længstlevende ægtefælle vil således få begrænset sin mulighed for at råde over det tidligere fællesbo.

I bilag 1, tabel 6, er samlet en række oplysninger fra Danmarks Statistiks undersøgelse af arveforholdene i 1982 i de dødsboer, hvor der efterlades en ægtefælle. Af tabellen fremgår, at der er registreret 20.660 dødsboer, hvor der efterlades en ægtefælle. Af de nævnte boer blev ca. 14.700, svarende til godt 70 pct. af boerne, udleveret til den efterlevende ægtefælle til hendsiden i uskiftet bo. Ca. 2.600 eller knap 13 pct. af boerne blev udleveret til ægtefællen i medfør af skiftelovens § 57, hvorefter længstlevende endvidere altid har ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med boslod og arvelod og længstlevendes særeje udgør en værdi indtil 50.000 kr. Heri medregnes ikke livsforsikringer tegnet til fordel for længstlevende. Ingen af disse boer vil efter de gældende regler blive belagt med afgift. Kun i godt 3.300 tilfælde, svarende til 16 pct. af boerne, er der tale om arv til den efterlevende ægtefælle. Der er imidlertid kun svaret arveafgift i ca. 26 pct. af disse tilfælde. Dette skyldes enten, at arven i visse tilfælde har været af en sådan størrelse, at der ikke skulle svares arveaf-

gift, eller at afgiftspligtens indtræden er udsat, eller at der er givet henstand med betalingen.

Ud over de ovenfor nævnte dødsboer, der er medtaget i Danmarks Statistiks undersøgelse, findes der et yderligere antal dødsboer, hvor der efterlades en ægtefælle, og hvor der ikke svares arveafgift. Det drejer sig bl.a. om dødsboer, der er sluttet ved, at boet er udleveret til den efterlevende ægtefælle til dækning af begravelsesudgifterne.

6.1.3. Afgiftsberegning og -betaling.

Denne tendens i lovgivningen til at give ægtefællen en særstilling ses endvidere af den afgiftsbegunstigelse for ægtefællearv, der blev tilføje: ved lovændringen i 1964. Oversteg arven til arveladerens ægtefælle ikke 50.000 kr., skulle der ikke betales afgift. Dette var begrundet i ændringen af arvelovgivningen, hvorved længstlevende ikke fremover kunne sidde i uskiftet bo med udarvinger. Man fandt endvidere, at det var rimeligt, at der i alle tilfælde, hvor afgiftsfrihed ikke kunne opnås ved hensidde i uskiftet bo, blev gennemført et afgiftsfrit minimum af betydelig størrelse for ægtefællers arv. Herved ville arveafgiften bortfalde for langt de fleste arvelodder tilfaldende ægtefæller.

Ved lovændringen i 1969 blev beløbet forhøjet til 100.000 kr., således at endnu flere arvelodder tilfaldende efterlevende ægtefæller ikke skulle belægges med arveafgift.

Indtil lovændringen, der trådte i kraft den 1. januar 1973, indeholdt afgiftslovens § 11 alene en mulighed for bevillingsræssigt at give en afdragsordning med betaling af arveafgift. Det var en forudsætning, at arven omfattede fast ejendom her i riget, eller at andre særlige omstændigheder talte derfor.

Ifølge tilføjelsen til § 11 blev der givet en mulighed for også at bevilge henstand uden samtidig at

stille krav om en afdragsvis afvikling af afgiftsbeløbet.

Lovændringen indeholdt en forhøjelse af afgiftsskalaerne, og henstandsmuligheden blev givet navnlig for det tilfælde, hvor en enke eller en enkemand skulle betale arveafgift af arven efter sin afdøde ægtefælle, fordi dennes bo skiftedes, således at den længstlevende ægtefælle ikke kunne slippe for arveafgift efter reglerne om hensidden i uskiftet bo. Henstanden kan bevilges, indtil den længstlevende ægtefælle afgår ved døden, og fritager dermed enken eller enkemanden for den økonomiske belastning, som arveafgiften kan medføre.

Reglen administreres meget lempeligt, idet længstlevende ægtefæller i vid udstrækning opnår en henstandsordning, hvilket giver den længstlevende en mulighed for at opretholde hjemmet i lighed med tilfælde, hvor der etableres uskiftet bo. Imidlertid er der den væsentlige forskel fra det uskiftede bo og § 14 A-udsættelsen, at afgiften forfalder til betaling, når længstlevende dør. Den afgift, der er opnået henstand med, forfalder altså til betaling i alle tilfælde, og herved stilles længstlevendes arvinger ringere end i tilfælde, hvor et uskiftet bo eller en udsættelse i henhold til § 14A først ophører ved længstlevendes død.

Fraseparerede og fraskilte ægtefæller betaler arveafgift efter samme skala som ægtefæller.

6.1.4. Udvalgets overvejelser vedrørende ægtefæller.

De gældende regler medfører som udgangspunkt, at den længstlevende ægtefælle skal betale arveafgift ved hustruens/mandens død. Var der udelukkende formuefællesskab i ægteskabet, er halvdelen af boet længstlevendes boslod, forudsat at der er tale om positive bodele. Den anden halvdel falder i arv, og arveafgiften heraf beregnes efter arvens størrelse.

Hvis der ikke er fornødne likvide midler, må længstlevende afhænde aktiver og/eller optage lån til

afgiftens betaling. Dette kan få konsekvenser for længstlevendes muligheder for fortsat at bebo den tidligere fælles bolig samt i det hele taget at opretholde det tidligere fælles hjem. Ejede længstlevende alene som sin del af formuefællesskabet eller ejede ægtefællerne i forening f.eks. en erhvervsvirksomhed, kan afgiftskravet helt eller delvis fratage den længstlevende muligheden for fortsat drift af virksomheden.

De samme likviditetsproblemer kan opstå, hvis skiftet først finder sted på et senere tidspunkt, jfr. nedenfor.

Efter udvalgets opfattelse taler hensynet til en yderligere styrkelse af den længstlevende ægtefælles stilling udover den lempelige henstandspraksis for, at der generelt indføres afgiftsfrihed af den arvelod, der tilfalder længstlevende i boet efter førstafdøde for såvel særeje- som fællesbomidler.

Udvalget peger i denne forbindelse på, at der herved skabes en ligestilling mellem længstlevende ægtefæller. Den gældende lovgivning fritager nu enker og enkemænd for arveafgift i så vid udstrækning, at det ofte må opleves som en urimelighed eller vilkårlighed, når den efterladte ægtefælle af den ene eller den anden grund falder uden for fritagelsesreglerne. En generel afgiftsfrihed for længstlevende ægtefælle vil medføre, at den likviditetsmæssige belastning ved ægtefællens død i det hele bortfalder. Der henvises i øvrigt til afsnittet om forsikringer, kap.8.

Ægteskabsudvalget har i sin betænkning ur.915 fra 1980 givet udtryk for, at lovgivningen i videst muligt omfang bør indrettes på at tilskynde til at indgå ægteskab og ikke til at modvirke ægteskab. Ægteskabsudvalget vil i en kommende betænkning tage spørgsmålet om ændring af social- og skattelovgivning op.

Hvis der gennemføres en afgiftsfrihed for den længstlevende ægtefælle, vil denne ægtefælle i økono-

misk henseende være mere frit stillet med hensyn til indgåelse af nyt ægteskab.

Udvalget lægger vægt på, at der ved en gennemførelse af afgiftsfriheden vil være tale om en vis administrativ forenkling, navnlig fordi en række problemer om arveafgiftsberegning af forsikringer, private pensioner, som tilfalder længstlevende, falder bort.

Hvis der indføres afgiftsfrihed for længstlevendes arvelod i boet efter førstafdøde, vil dette have betydning for kildeskattelovens regler om dødsbopeskatning. I tilfælde, hvor længstlevende forbliver hensiddende i uskiftet bo eller opnår udsættelse med afgiftspligtens indtræden, jfr. § 14A, finder dødsbopeskatningsreglerne ikke anvendelse, idet længstlevende beskattes direkte af alle indtægter i dødsåret. Udvalget vil på et senere tidspunkt overveje, om der bør ske en ændring i dødsbopeskatningsreglerne, hvis afgiftsfrihed for længstlevende ægtefælle gennemføres.

6.1.5. Udvalgets overvejelser vedrørende fraseparerede og fraskilte ægtefæller.

Udvalget har overvejet, om afgiftsfritagelsen også skal gælde for fraseparerede og fraskilte ægtefæller.

Indtil 1947 betalte disse arveafgift efter slægtskabsforholdet til afdøde, altså normalt som ubeslægtet.

Ved lovændringen i 1947 fandt man det "bedst stemmende med billighed" at lade denne persongruppe være omfattet af lovens billigste afgiftsklasse. I bemærkningerne er der henvist til situationen, hvor afdøde har tegnet en overlevelsesrente til fordel for sin tidligere ægtefælle.

I tilfælde, hvor ægtefæller som et led i bodelingen ved en skilsmisse har aftalt bidrag for livstid til ægtefællen, skal denne efter praksis ikke ved den bidragydende ægtefælles død betale arveafgift af ydelsens kapitaliserede værdi.

Da den fraseparerede/fraskilte ægtefælle typisk indsættes som arving i den tidligere ægtefælles testamente som led i bodelingsvilkårene, mener udvalget, at det vil være rimeligt at foreslå, at afgiftsfritagelsen for ægtefæller også kommer til at omfatte fraseparerede og fraskilte ægtefæller. Udvalget har i denne forbindelse også lagt vægt på, at en sådan fritagelse må antages at medføre visse administrative lettelser.

6.1.6. Provenubetragtninger.

I bilag 2 belyses de afgiftsmæssige konsekvenser af en ophævelse af afgiftspligten for ægtefællearv. Den administrative lettelse er vanskelig at ansætte i værdi, og er derfor ikke medtaget i provenuberegningerne.

Ægtefælleafgiften er skønsmæssigt anslået til at indbringe 80 millioner kr. i finansåret 1982,

Beregningerne indeholder flere løsningsmodeller for så vidt angår antallet af skalaer med/uden progression samt bundfradragets størrelse. Endvidere kan det aflæses inden for hver kategori, hvordan det påvirker skalaerne for de øvrige arvingsgrupper, hvis ægtefællearv fritages for afgift.

Udvalgets løsning fører til et provenutab.

Udvalget mener dog ikke, at et sådant provenutab skal stille sig i vejen for at gennemføre den foreslåede løsning. Såfremt det hidtidige provenu ønskes bibeholdt, foreslår udvalget, at arveafgiften for andre arvinger forhøjes til udligning af provenutabet, jfr. kap.14.

6.2. Overførsel ved gave.

6.2.1. Gældende ret.

Ægtefæller kan give hinanden gaver, og den med givenden samlevende ægtefælle er omfattet af de gaveafgiftsretlige regler.

Afgiftspligt indtræder ifølge lovteksten kun, når gaven bliver særeje for modtageren. Heraf følger, at gaver til ægtefællens bodel er afgiftsfri, uanset om midlerne stammer fra særeje eller fællesbomidler. Endvidere er overførsler inden for én ægtefælles formuefare, f.eks. fra bodel til særeje, ikke omfattet af gaveafgiftsreglerne. Afgift af hele gavens værdi betales kun i tilfælde, hvor overførslen sker fra særeje til særeje. Hvis det er en gave fra den enes bodel til den andens særeje, er kun halvdelen af gavens værdi afgiftspligtig.

Hvis formuefællesskabet ophører ved bosondring eller et egentligt skifte, udløser den pågældende deling ikke gaveafgift. Højesteret har endvidere statueret, at i tilfælde, hvor formuefællesskabet i andre tilfælde ophæves fuldstændigt, således at hver ægtefælle udtager halvdelen af den fælles formue, ydes der ingen gave til ægtefællen med den mindste bodel. Begrundelsen er, at hver ægtefælle alene har konverteret boslodskravet til særeje. Dommen er kommenteret i UfR 1970.B.100, og i kommentaren anføres, at hvis ægtefællerne af fællesboet udtager lige store dele, ydes der ingen gave. Udtager ægtefælle 1 mere af ægtefælle 2's bodel, end ægtefælle 2 udtager af sin bodel, vil halvdelen af differencen være afgiftspligtig, med mindre ægtefælle 2 udtager en lige så stor merværdi af ægtefælle 1's bodel. Denne fortolkning af dommen følges i praksis.

Reglen om afgiftsfrie overdragelser på 8.000 kr. årligt, jfr. nedenfor, kapitel 12, gælder også for ægtefæller, og endvidere gælder den særlige ægtefælleskalla, herunder 100.000 kr.'s grænsen, også på gaveafgiftsområdet. Dette betyder, at ægtefæller har pligt til ved årlige gaver udover 8.000 kr. at indgive gaveanmeldelse, idet reglerne om sammenlægning opsummerer det overskydende beløb. Den afgiftsfrie overførsel på 100.000 kr. kan kun udnyttes én gang.

Gaver, der gives mellem ægtefæller, skal ske under oprettelse af ægtepagt, og denne ægtepagt er ikke alene

en gyldighedsbetingelse overfor trediemand, men også en gyldighedsbetingelse parterne imellem.

6.2.2. Udvalgets overvejelser.

Der bør efter udvalgets opfattelse skabes en ligestilling, således at afgiftsfrihed ikke kun er betinget af en tilfældig fremgangsmåde ved ydelse af gaven, og som en naturlig konsekvens af udvalgets opfattelse af, at arveoverførsler mellem ægtefæller bør være afgiftsfrie, finder udvalget ligeledes, at gaveoverførsler mellem ægtefæller bør være afgiftsfrie.

En sådan afgiftsfrihed vil indebære en administrativ lettelse, idet amtsskatteinspektoraterne f.eks. ikke behøver at undersøge, om en gave eventuelt er ydet til særeje. I øvrigt mener udvalget ikke, at det er tidssvarende at opretholde sondringen særeje/formuefællesskab ved afgørelsen af, om afgiftspligt foreligger, jfr. afsnit 10.2.

Udvalget er opmærksom på, at der, hvis javer mellem ægtefæller bliver afgiftsfrie, i højere grad åbnes mulighed for, ved gaver til børn, at bryde progressionen af denne gaveafgift. Udvalget mener ikke, at dette forhold kan begrunde opretholdelse af den nugældende ordning.

Det provenumæssige tab ved en ophævelse af gaveafgift af overførsler mellem ægtefæller kan antages at være ca. 1,4 mill. kr. i finansåret 1981. Udsalget mener ikke, at dette provenutab bør hindre en løsning som foreslået. **Ønskes** det hidtidige provenu bibeholdt, foreslår udvalget, at gaveafgiften for andre gavemodtagere forhøjes til udligning af provenutabet.

Udvalget må i det hele konkludere, at overførsler mellem ægtefæller ved arv/gave bør være afgiftsfrie.

Kapitel 7. Udskudt og opdelt afgiftspligt, herunder henstands- og afdragsordninger.

7.1. § 5b. Gaveoverdragelser, hvor giveren har forbeholdt sig brugen af det overdragne.

7.1.1. Gældende ret.

I forbindelse med arveafgiftslovens ikrafttræden i 1908 udvidede man arveafgiftspligten til at omfatte forskellige erhvervelser, der ikke tidligere var omfattet. Begrundelsen var, at selvom der ikke var tale om egentlig arv, måtte disse erhvervelser antages økonomisk set at spille samme rolle. Man fandt endvidere, at den dagældende afgiftsfrihed medførte en ikke ringe fare for omgåelse af afgiftslovens bestemmelser.

§ 5b er uændret fra 1908 og har følgende ordlyd:

"Samme afgift som ved arv svares endvidere ved en persons død af gaver, som vedkommende person har bortskænket i levende live, når han havde forbeholdt sig indtægterne eller nytten og brugen af det bortskænkede for sin livstid eller for et tidsrum, der endnu ikke er udløbet ved hans død".

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at der blev lagt vægt på, at selvom sådanne dispositioner juridisk set fuldbyrdes i giverens levende live, indtræder økonomisk fordel for modtageren først ved giverens død. Med hensyn til spørgsmålet om afgiftspligten fandt man det derfor naturligst at sidestille dem med døds-gaver. Egentlige døds-gaver, der først fuldbyrdes efter giverens død skal gives i testamentsform, og de er afgiftspligtige efter lovens § 4.

Bestemmelsen og bemærkningerne til den skat ses i sammenhæng med de dagældende regler om beskatning af gaver. Alle gaver var som udgangspunkt **indkomstskattepligtige**, men dels var der ofte tale om, at gaver ikke blev beskattet, dels var indkomstskatten ikke på davæ-

rende tidspunkt af så stor provenumæssig betydning som nu.

Hvis der således blev givet en livsgave på den måde, at økonomisk fordel for modtageren først indtrådte ved giverens død, regnede man det for en ongåelse af afgiftslovgivningen, hvorved en del af afgiftsgrundlaget ville forsvinde.

På grund af de ændrede samfundsforhold, hvor det nu er indkomstskatten og kun i ringe grad arveafgiften, der har provenumæssig betydning, har betydingen af § 5b undergået ændringer.

De gaveafgiftsretlige regler blev indført i 1922, og en livsgave, det vil sige en gave, der opfyldes i giverens levende live, er herefter, afhængig af parternes slægtskabsforhold, enten gaveafgiftspligtig eller indkomstskattepligtig.

7.1.2. Virkningen af at en overdragelse anset; omfattet af § 5b.

Hvis en gaveoverførsel ikke er omfattet af § 5b, skal der betales gaveafgift eller indkomstskat ved overdragelsen. Hvis § 5b finder anvendelse, udskydes afgiftspligten, og værdien af det overdragne skal først fastsættes på det tidspunkt, hvor afgiftspligten indtræder.

Uanset at giveren har formindsket sin formue, er han i § 5b-situationen indkomstmæssigt stille: som før. Gavemodtageren er ligeledes indkomstmæssigt stille som hidtil. Det karakteristiske ved en § 5b-gave er tillige blevet udtrykt ved, at giver ikke "krymper sig". Hvis § 5b ikke fandtes, kunne man ved retshandler af denne art opdele de værdier, man ville betænke sine arvinger med i gave og senere arv uden sammenlægnin*j* ved afgiftsberegningen.

Hvis det fastslås, at en overdragelse er omfattet af § 5b, udskydes afgiftspligten til den forbeholdte indtægts- eller brugsnydelse ophører. Hvis den ophører ved giverens død, skal der som tidligere omtalt betales

arveafgift. Ophører den inden giverens død, skal der betales gaveafgift på tidspunktet for ophøret, hvis overdragelsen er sket indenfor den gaveafgiftspligtige personkreds, jfr. lovens §§ 44, stk. 5 og 45. Hvis overdragelsen er sket udenfor kredsen af gaveafgiftspligtige, skal der betales indkomstskat ved ophør før giverens død. Dette følger af statsskattelovens § 4c.

To eksempler til belysning af anvendelsesområdet for § 5b:

Eksempel 1. En fader overdrager en landbrugsejendom ved gave til sin søn, men i en længerevarende aftægtskontrakt aftales det samtidig, at faderen skal være forpagter på ejendommen. Forpagtningsafgiften aftales på en måde, der medfører, at begge parter stort set er stillet økonomisk som før overdragelsen. Denne overdragelse omfattes af § 5b, jfr. Johan Andersen-dommen, U.1977.647. Det samme gælder efter praksis, hvor overdragelsen sker dels ved gave og dels ved overtagelsen af helt ubetydelige gældsposter, når den økonomiske status quo mellem parterne stort set bevares.

Ophører forpagtningsforholdet inden faderen dør, skal sønnen betale gaveafgift af gavens værdi. Værdiansættelsen sker på grundlag af ejendommens værdi på ophørstidspunktet.

Hvis forpagtningsforholdet ikke er udløbet ved faderens død, skal sønnen betale arveafgift i henhold til § 5b. Afgiften beregnes af værdien ved faderens død.

I en periode med stigende ejendomspriser opnås en afgiftsmæssig fordel for parterne, hvis der skal betales gaveafgift af ejendommens værdi på overdragelsestidspunktet i modsætning til arveafgift på det senere tidspunkt, hvor ejendommen ville falde i arv til en langt større værdi. Denne fordel opnås dog kun, hvis overdragelsen ikke anses for en § 5b-gave.

Eksempel 2. En fader udsteder hvert år son gave et gældsbrev på 8.000 kr. til sin søn. Sønnen kan ikke kræve gælden betalt, før faderen dør. Hensigten med dispositionerne er at overdrage formue til siinen ved årlige gaver inden for det gaveafgiftsfri bunibeløb på 8.000 kr.

Hvis gældsbrevene indeholder aftale om forrentning, og renten rent faktisk betales, anerkendes dispositionerne som almindelige livsgaver. Sønnen kan til sin tid anmelde gældskravet i faderens bo, uden at der skal betales arveafgift af det opsummerede beløb. Tilskrives renten gældsbrevet, anses dispositionen for omfattet af § 44, stk. 5, og § 5b, hvorfor afgiftspligten udskydes til det skyldige beløb helt eller delvis udbetales.

I § 16, stk. 5, er der en bestemmelse om, at der i arvebeholdningen ikke kan fradrages beløb, der ikke hidrører fra et virkeligt ydet lån. Bestemmelsen finder f.eks. anvendelse, når der ikke fremgår andet om "lånet" end en postering i parternes regnskab om, at en fader skylder sit barn en sum penge. Ved faderens død tillægges den påståede gæld barnets øvrige arvelod. Grunden til at § 5b ikke finder anvendelse, er, at der ikke er tale om en juridisk set fuldbyrdet livsgave.

7.1.3. Værdiansættelsen - forholdet til ander lovgivning.

Det forhold, at § 5b forudsætter, at der er tale om en gyldig livsgave, og samtidig udskyder værdiansættelsen af gaven, giver nogle problemer i relation til anden lovgivning. Disse problemer bør løses i forbindelse med en lovrevision.

Hvis en ejendom overdrages under sådanne vilkår, at § 5b skal anvendes, skal gavens værdi som tidligere omtalt først **ansættes** på det tidspunkt, hvor giverens indtægts- eller brugsnydelse ophører. Det gælder, selv om der juridisk set er tale om en fuldbyrdet livsgave.

Når en fast ejendom er overdraget ved gave, opstår spørgsmålet, hvorledes en skattepligtig fortjeneste skal opgøres, når modtageren senere afstår ejendommen. Det gælder dog ikke, hvis ejendommen først afstås efter mere end 7 års ejertid, jfr. hovedreglen i lov om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom. Ved afståelse af parcelhuse, ejerlejligheder eller sommerhuse kan fortjenesten være skattefri allerede efter to års ejertid (parcelhusreglen). Fortjenesten opgøres i princippet som forskellen mellem afståelsessummen og en anskaffelsessum lig med den værdi, der blev lagt til grund ved beregningen af gaveafgift eller indkomstskat af gaven. Hvis gaven ikke er gaveafgifts- eller indkomstskattepligtig på overdragelsestidspunktet, anvendes værdien i handel og vandel på overdragelsestidspunktet.

Hvis overdragelsen af den faste ejendom anses for omfattet af § 5b, og giverens brugsnydelse ophører, før han dør, skal gaveafgiften som tidligere omtalt beregnes af værdien på det tidspunkt, da giverens brugs- eller indtægtsnydelse ophører. Det er derfor også denne værdi, modtager skal anvende som anskaffelsessum ved avancebeskatningen. Dette fører til en diskontinuitet i avancebeskatningen, idet værdistigning i tiden fra overdragelsen finder sted, til brugsnydelsen ophører, ikke bliver beskattet.

Hvis giverens brugsnydelse først ophører ved hans død, skal modtageren betale arveafgift af ejendommens værdi ved dødsfaldet. Hvis han senere sælger ejendommen, opgøres hans fortjeneste i princippet som forskellen mellem afståelsessummen og værdien på anmeldelsens tidspunkt.

§ 5b giver også problemer i samspillet med reglerne i afskrivningsloven. Efter denne lov skal erhvervelse og overdragelse af formuegoder ved gave eller arveforskud sidestilles med køb og salg. Som købesum og salgssum lægges værdien ved beregning af gaveafgift eller indkomstskat til grund. Hvis gaven ikke var af-

gifts- eller indkomstskattepligtig på overdragelsestidspunktet, anvendes værdien i handel og /andel på overdragelsestidspunktet som grundlag for opgørelsen af modtagerens afskrivningsgrundlag. Denne regel giver problemer med fastsættelsen af modtagerens afskrivningsgrundlag, når han har erhvervet et afskrivningsberettiget formuegode ved en § 5b-gave. Hvis værdien f.eks. er steget i tiden mellem ydelsen af § 5b-gaven og det tidspunkt, hvor indtægts- eller brugsnydelsen ophører, antages det, at modtagerens afskrivningsgrundlag skal forhøjes på det sidstnævnte tidspunkt-.

7.1.4. Administration.

Administrationen af § 5b giver anledning til problemer, fordi det ofte er vanskeligt for parterne at afgøre på forhånd, om gaven er omfattet af reelen.

Hvis parterne selv er af den opfattelse, at overdragelsen er omfattet af § 5b, f.eks. på grundlag af forpagtningskontraktens indhold, vil gaveanmeldelse ikke blive indgivet. Amtsskatteinspektoraterne vil også i disse situationer modtage meddelelse om, at overdragelse mellem **nærtbeslægtede** har fundet sted. Herefter søges oplyst, hvorfor gaveanmeldelse ikke er indgået, og parterne af kræves dokumentation for, at § 5b skal finde anvendelse. Har parterne ret, må amtskatteinspektoratet kontrollere, om brugs- eller irdtægtsnydelsen ophører i giverens levende live, så afgiftspligt indtræder. Kontrolproblemerne er betydelige.

Når giveren dør, og afgiftspligt derved indtræder, skal skifteretten søge oplyst, om der er givet: § 5b-gaver. § 5b-gaver registreres ikke. Boet skal oplyse herom i opgørelsen, og selvom oplysning gives, vil værdiansættelsen som regel være forkert, idet gaven ofte kun anføres med friværdien efter den i sin tid oprettede aftale.

Består § 5b-gaven i kapital til fri rådighed for modtageren, er det værdien på erhvervelsestidspunktet, der gælder.

Amtsskatteinspektoratet kan imod parternes påstand statuere, at en gave er omfattet af § 5b; også i denne situation opstår efterfølgende et kontrolproblem.

7.2. § 15 - erhvervelser med forbehold for rentenydelse/brugsnydelse for tredjemand.

7.2.1. Gældende ret.

Arveafgiftslovens § 15 indeholder regler om udskudt afgiftspligt for modtageren af en kapital, hvoraf rentenydelsen er tillagt en tredjemand og om tredjemandens afgiftspligt.

§ 15, stk. 1, og § 15, stk. 2, omhandler to forskellige situationer, nemlig henholdsvis hvor den fulde rente af kapitalen er tillagt tredjemand, og hvor kun en del af renten er tillagt tredjemand.

§ 15, stk. 1, har følgende ordlyd:

"Når det med hensyn til et vist arvebeløb er bestemt, at renten af samme i sin helhed skal oppebæres af én eller flere andre personer end dem, hvem beløbet endelig skal tilfalde, eller når brugs- eller indtægtsnydelsen af visse ejendele for kortere eller længere tid forbeholdes en anden end den, de pågældende ejendele skal tilfalde, svares ved arveladerens død kun arveafgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi. Ved eventuel indtrædende succession i rente- eller indtægtsnydelsen svares rentenydelsesafgift, medens kapitalarveafgiften først erlægges ved rente- eller indtægtsnydelsens ophør. For indtægts- eller rentenydelser, der tilfalder ægtefæller i forening, berigtiges arveafgiften straks under et for begge ægtefæller, jfr. § 7, stk. 1".

§ 15, stk. 2, har følgende ordlyd:

"Når et arvebeløb udlægges en arving eller legatar, mod at han skal tilsvare en rentenydelse, der dog

ikke udgør hele indtægten af det pågældende arvebeløb, betales ved arveladerens død arveafgift dels af rentenydelsens kapitaliserede værdi, dels af arvebeløbet med fradrag af rentenydelsens kapitaliserede værdi. Ved eventuelt indtrædende succession, såvel som ved rentenydelsens ophør, betales påny arveafgift af rentenydelsens kapitalværdi".

I § 15, stk. 1,-situationen medfører den udskudte arveafgiftspligt for kapitalmodtager, at ansættelse af kapitalens værdi først finder sted ved rentenydelsens ophør. Rentenyderen skal straks betale afgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi.

Hvis derimod kun en del af rentenydelsen er tillagt trediemand, § 15, stk. 2, værdiansættes kapitalen straks, og kapitalmodtager skal betale afgift af kapitalen med fradrag af rentenydelsens kapitaliserede værdi. Ved rentenydelsens ophør skal kapitalmodtageren betale afgift af det tidligere fratrukne beløb, som rentenyderen straks betalte afgift af.

Udformningen af de nævnte 2 lovstykker er i det væsentlige uændret fra 1908-loven. Af bemærkningerne til loven ses, at lovgiver lagde vægt på, at der ved stk. 1 opnås, "at enhver af de pågældende kommer til at svare afgift af den værdi, han virkelig erhverver, på det tidspunkt han erhverver den, og efter den afgiftsskala, som hans slægtsskabsforhold til arveladeren medfører". For så vidt angår stk. 2, fandt lovgiver det "hensigtsmæssigt at give en positiv regel om, for hvor stor en del af kapitalen erlæggelsen af kapitalarveafgiften kan udsættes; dette synes naturligst at måtte blive det til rentenydelsens kapitalværdi svarende beløb".

§ 15, stk. 3, har følgende ordlyd:

"Hvis en kapital endelig tilfalder den samme person, hvem rentenydelsen af kapitalen forud har været tillagt, skal det dog være ham tilladt i kapitalarveaf-

giften at fradrage det beløb, han har erlagt i afgift af rentenydelsen".

Dette var oprindelig paragraffens sidste stykke og i bemærkningerne forklares indholdet med, "at den, der først erholder rentenydelsen af en kapital og derefter kapitalen, selv næppe kan siges at arve to gange og i hvert fald ikke kan siges at arve to forskellige værdier".

§ 15, stk. 4, 5 og 6 blev tilføjet lovteksten i 1918 og er i princippet uændrede siden da. Reglerne er en administrativ lettelse i tilfælde, hvor afgiften af kapitalbeløb eller rentenydelser skal betales af boet, og afgiftspligten først senere indtræder efter reglerne i stk. 1 og 2. Man forudsatte i bemærkningerne til lovforslaget, at reglen kunne finde anvendelse, når boet skulle betale afgift af både kapital og rentenydelse. Når denne betingelse er opfyldt, kan ministeren for skatter og afgifter tillade afgiften betalt straks, hvorved boet kan sluttes endeligt uden at afvente afgiftspligtens indtræden.

7.2.2. § 15 i forbindelse med gaveoverdragelse..

§ 15 finder også anvendelse på gaveafgiftsområdet.

Konsekvensen er ifølge lovteksten, at hvis rentenyderen er omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, skal rentenyderen betale gaveafgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi. Er dette ikke tilfældet, kan situationen ikke henføres under de gaveafgiftsretlige regler, og den vil dermed være omfattet af statskattelovens hovedregel om indkomstskattepligt af gaver. På indkomstskatteområdet gælder generelt, at der ikke er hjemmel til at kræve indkomstskat af den kapitaliserede værdi af et gavetilsagn bestående i en løbende ydelse. Der skal således heller ikke svares indkomstskat af rentenydelsens kapitaliserede værdi, men alene indkomstskat af de modtagne ydelser.

Herved stilles rentenyderen indenfor den gaveafgiftspligtige personkreds ringere end personer udenfor. Efter fast praksis er denne utilsigtede konsekvens imidlertid lempet, idet rentenydere omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds kun skal betale gaveafgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi i tilfælde, hvor rentenydelsen er særlig sikret og tillagt udover givers liv. "Særlig sikret" betyder, at kapitalmodtager er frataget muligheden for at forbruge de midler, hvorpå rentenydelsen hviler.

Også i gaveafgiftssituationen afhænger afgiftspligtens indtræden for kapitalmodtager af, om det er hele renten eller blot en del heraf, der er forbeholdt trediemand. Dette gælder dog kun, hvis både rentenyder og kapitalmodtager er omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds.

Er kun kapitalmodtager omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, kan § 15 ikke finde anvendelse, og i henhold til § 16 skal kapitalmodtager straks betale afgift af kapitalen med fradrag af rentenydelsens kapitaliserede værdi, uanset at rentenydelsen i det hele er forbeholdt trediemand. Er kapitalmodtager ikke omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, skal han betale indkomstskat af gavens værdi. Indkomstskat betales af kapitalen fratrukket rentenydelsens kapitaliserede værdi.

7.2.3. Administration og afgiftsberegning.

Når en § 15-situation medfører udskudt afgiftspligt, skal skifteretten optage boet på en særlig liste, som sikrer jævnlige undersøgelser af, om afgiftspligt i mellemtiden er indtrådt. Boet kan altså ikke endelig sluttes, før afgiftspligten er endelig indtrådt for kapitalmodtager, d.v.s. når den sidste rentenydelse er bortfaldet. Denne administrative belastning for skifteretterne er imidlertid lempet, når midlerne henstår i et forvaltningsinstitut, som i henhold til arveafgiftslovens § 35 pålægges at underrette vedkommende

skifteret eller ministeriet for skatter og afgifter, når midlerne kommer til udbetaling, eller der sker succession i rentenydelsen.

Arvinger (gavemodtagere), som tillægges en rentenydelse, skal betale indkomstskat af rentenydelsens årlige afkast.

Hvis en person får tillagt en kapital uden noget forbehold om rentenydelse til fordel for andre, skal der betales afgift af kapitalens værdi. I rentenydelsessituationen betales afgift både af selve kapitalens værdi og af afkastets kapitaliserede værdi.

Af bemærkningerne til 1908-lovens § 15 ses, at man før loven antog, at arveafgiften, når en kapital var belastet med rentenydelse, kunne berigtiges på tre forskellige måder:

a) Straks sædvanlig arveafgift af hele kapitalen, idet der helt sås bort fra rentenydelsen.

b) Straks sædvanlig arveafgift af kapitalen med fradrag af rentenydelsens kapitaliserede værdi og ved siden heraf arveafgift af rentenydelsen.

c) Berigtigelsen af arveafgiften af kapitalen udsættes indtil rentenydelsens ophør, men på betingelse af, at der foreløbig betales afgift af rentenydelsen. Ved rentenydelsens ophør betales arveafgift af kapitalen.

Motiverne omtaler de to første fremgangsmåder som lidet rationelle, når rentenyderen og kapitalarvingen ikke står i samme slægtskabsforhold til arveladeren, hvad der forholdsvis sjældent er tilfældet. Derfor var den tredje fremgangsmåde foreslået som obligatorisk i § 15, stk. 1. Reglen ville medføre, "at enhver af de pågældende kommer til at svare arveafgift af den værdi, han virkelig erhverver, på det tidspunkt han erhverver den, og efter den afgiftsskala, som hans slægtskabsforhold til arveladeren medfører".

7.2.4. Forholdet til anden lovgivning,

I afsnittet om § 5b-gaver (afsnit 7.1.3.) er det omtalt, at der opstår en diskontinuitet i avancebeskatningen, når en gaveoverdragelse er omfattet af: § 5b, og denne gave senere bliver gaveafgifts- eller indkomstskattepligtig. Dette gælder også, når en gaveoverdragelse henføres under § 15, stk. 1.

Overdrageren bliver avanceskattepligtig i overdragelsesåret. Kapitalmodtagerens avance ved et senere salg vil blive beregnet på grundlag af værdien, der ligger til grund for gaveafgiftsberegningen. Værdistigningen i perioden fra overdragelsen til gaveafgiftsberegningen vil kun blive belagt med gaveafgift. Dette gælder som nævnt kun i tilfælde, hvor § 15, stk. 1, kan finde anvendelse, fordi man er inden for kredsen af gaveafgiftspligtige personer.

På samme måde forhøjes modtagerens afskrivningsgrundlag på tidspunktet hvor afgiftspligten indtræder, idet afskrivning på dette tidspunkt kan foietages på grundlag af værdien, der ligger til grund for: afgiftsberegningen.

Opstår § 15, stk. 1,-situationen i forbindelse med en arveretlig erhvervelse, vil der, som i § 5b-situationen, være tale om avancebeskatning og betaling af arveafgift. Aktivers værdistigning i perioden fra udlægget i dødsboet til den forbeholdte rentenydelse ophører, skal belægges med arveafgift. Værdistigningen vil også blive avancebeskattet, idet udlægsværdien **skal** anvendes som anskaffelsessum ved opgørelsen af den særlige indkomst. De ændrede regler om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom, medfører dog at afståelse af fast ejendom, efter 7 års ejertid ikke adløser en avancebeskatning.

I en § 15, stk. 1,-situation har **kapitalarvingen**, i modsætning til modtageren af en § 5b-gave, i visse tilfælde mulighed for at succedere i afdødes skatteretlige stilling. Denne eventuelle succession i forbindelse med beregning af passivpost kan i nogen grad afbøde

dobbeltbeskatningen. Succession og beregning af **passiv-**post i forbindelse med § 15, stk. 1,- situationen bør tages op i forbindelse med en eventuel ændring af dødsboskattereglerne.

7.3. Udvalgets overvejelser vedrørende § 5b og § 15.

Udvalget har overvejet, om reglerne i § 5b og § 15 kan ændres således at:

- a) gaver med forbeholdt rentenydelse opnår ensartet behandling, uanset om gavemodtager er omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds eller ej,
- b) afgiftspligten for kapitalmodtagere indtræder ved modtagelsen af kapitalarven eller kapitalgaven.

Ovenfor er omtalt, at en gaveafgiftspligtig modtager af en rentenydelse principielt skal betale gaveafgift af rentenydelsens kapitaliserede værdi samt indkomstskat af de løbende ydelser. Dette gælder ikke en person, der ikke er omfattet af reglerne om gaveafgift. Vedkommende betaler alene indkomstskat af de løbende ydelser på indkomstskatteområdet.

7.3.1. Udvalgets overvejelser om skattelovskommissionens forslag i betænkning fra 1948.

Udvalget har set på en ordning, som blev foreslået i skattelovskommissionens betænkning fra 1948 om beskattning af indkomst og formue m.v.:

"§ 00. Stk. 1. Består gaven i ret til en rentenydelse (indtægts- eller brugsnydelse), svares der ikke gaveafgift af ydelsens kapitaliserede værdi. Afløses retten til at oppebære ydelserne med en afløsningssum, være sig i giverens levende live eller i hans dødsbo, svares gaveafgift af afløsningssummen.

Stk. 2. Hviler rentenydelsen på bestemte midler, og er der i forbindelse med rentenydelsen tillagt ren-

tenyderen ret til i levende live at forbruge eller på anden måde disponere over de pågældende midler eller ret til at råde over disse ved testamente, svares der gaveafgift af midlerne.

Stk. 3. Hviler rentenydelser på bestemte midler, svares der, såfremt disse senere skænkes rentenyderen, fuld gaveafgift af midlerne uden fradrag for rentenydelser.

§ 00. stk. 1. Er en gave ydet under sådanne vilkår, at modtageren får rådighed over de skærkede midler, men har måttet påtage sig at udrede periodiske ydelser eller indrømme brugsrettigheder eller lignende til giveren eller andre, svares der gaveafgift af de pågældende midler efter fradrag af den kapitaliserede værdi af de betingede ydelser. For så vidt giveren indenfor et tidsrum af 5 år efter gavens ydelse giver afkald på ydelser, der er forbeholdt til fordel for ham selv, svares gaveafgift af den kapitaliserede værdi af den ydelse, der gives afkald på.

Stk. 2. Er udredelsen af ydelserne gjort, afhængig af en betingelses indtræden, svares gaveafgift af den skærkede midler uden fradrag, men den afgiftspligtige kan da kræve afgiftsberegningen omgjort og herefter for meget erlagt afgift tilbagebetalt, såfremt udredelsen bliver aktuel."

Ved det regelsæt undgår man, at rentenyderen skal betale både indkomstskat af de årlige ydelser og afgift af rentenydelserens kapitaliserede værdi. Afgiftspligtens indtræden for kapitalmodtager fremrykkes til tidspunktet for gavens givelse, hvorved misforholdet til reglerne om avancebeskatning og afskrivninger fjernes.

Regelsættet indeholder særlige regler for at undgå misbrug og omgåelse. I tilfælde af rentenydeliserettens afløsning ved udbetaling, af en afløsningssum skal der betales gaveafgift af denne sum. I tilfælde hvor rente-

nydelseskapitalen senere bliver skænket til rentenyderen, skal der betales gaveafgift af kapitalen uden hensyn til, at gavemodtageren i forvejen havde rentenydel- sen. Hvis giveren indenfor et tidsrum af 5 år efter gavens ydelse giver afkald på rentenydel- sen, skal der betales gaveafgift af den kapitaliserede værdi af den rentenydelse, der gives afkald på.

Regelsættet indebærer som nævnt, at værdiansættel- sen og afgiftsberigtigelsen af gaven til kapitalmodta- ger kan finde sted i forbindelse med gaveoverdragelsen. Udvalget lægger vægt på den administrative forenkling, der således er tale om, idet den administrative belast- ning i forbindelse med de gældende regler er betydelig.

Udvalget vil dog ikke entydigt pege på dette re- gelsæt, dels fordi der ikke i det hele opnås ligestil- ling med gaver, der er omfattet af de **indkomstskatte-** retlige regler, dels fordi man må forudse en stigning i antallet af gaver med forbeholdt rentenydelse. Der vil være afgiftsmæssige besparelser forbundet med i en læn- gere periode at forbeholde rentenydel- sen af en **kapital-** gave til fordel for giver eller andre og senere at op- hæve rentenydel- sesforbeholdet. Provenumæssigt vil der blive tale om et tab.

Udvalget har modtaget oplysninger fra 8 af de 15 forvaltningsafdelinger, der er godkendt til at bestyre båndlagte kapitaler m.v., om omfanget af bestyrede ren- tenydelseskapitaler.

Den forvaltningsafdeling, der bestyrer det største antal rentenydel- seskapitaler, har oplyst, at afdelingen pr. 30. juni 1982 forvaltede 1.825 kapitaler, hvor ren- tenydelsen var forbeholdt trediemand. Antallet af ny- indkomne kapitaler i perioden 1980-1983 har været ca. 35 om året.

En række af de øvrige forvaltningsafdelinger, der er knyttet til større landsdækkende pengeinstitutter, har oplyst, at man bestyrer et mindre antal rentenydel- seskapitaler - rækkende fra ca. 50 til ca. 800. En større sparekasse har oplyst, at forvaltningsafdelingen modtager mellem 30 og 50 rentenydel- seskapitaler om å-

ret. Denne forvaltningsafdeling havde i perioden 1961 - 1981 modtaget ialt 1.578 rentenydelseskapitaler, hvoraf dog 916 kapitaler blev modtaget i perioden 1957 - 1971 bl.a. i forbindelse med kapitaloverførsler fra overfor-mynderiet.

Rentenydelsesrettigheder er i almindelighed knyt-tet til bestemmelse om båndlæggelse af kapi:alen for kapitalejeren. I forbindelse med en sådan bestemmelse har testator eller gavegiver normalt bestemt, at kapi-talen skal bestyres i en godkendt forvaltningsafdeling. Båndlagt tvangsarv skal dog altid bestyres i en god-kendt forvaltningsafdeling, jfr. arvelovens § 61. Her-udover findes givetvis et antal kapitaler med **rente-**nydelse for trediemand, som ikke bestyres i godkendte forvaltningsafdelinger, men forvaltes f.eks. af pen-geinstitutter, vekselerere m.v. Disse kapitaler, der således ikke er båndlagte, er karakteriseret ved, at bindingen af kapitalen alene er sket for at sikre ren-tenydelsen. Når rentenydelsen ophører, udbetales kapi-talen til kapitalejeren til fri rådighed.

Det er ikke muligt at udtale sig om dei samlede størrelse af forvaltede kapitaler, hvor rentenydelsen er forbeholdt trediemand. Oplysningerne fra de godkend-te forvaltningsafdelinger tyder dog på, at antallet af årligt nyindleverede rentenydelseskapitaler e:: ret be-skedent og nogenlunde konstant under de gældende reg-ler.

Rentenydelsesinstituttet er gammelt og er oprinde-ligt nok tænkt som en forsørgelsesforanstaltning. Ud-viklingen har medvirket til, at behovet herfor er da-let, og at ordningerne måske snarere etableres pr. tra-dition, end fordi man ønsker slægten forsørget af fami-lieformuen uden at denne røres.

Det må antages, at de gældende regler medvirker til, at gaveoverdragelser finder sted uden komplicerede konstruktioner, der udelukkende har til formål at spare afgift. Dette er et væsentligt argument for at bibehol-de reglerne, da gaver med rentenydelse for trediemand næppe kan undgås. En kombination af reglerne L § 5b og

§ 15 samt konsekvenserne af en højesteretsdom fra 1928 U. 1929.70, medfører dog, at reglerne kan udnyttes til afgiftstænkning. Hvis f.eks. en person giver sit barnebarn en kapital ved en § 5b-gave og indsætter sit barn som subsidiær rentenyder ved sin død, skal kun barnebarnet betale afgift ved arveladerens død og kan af kapitalen fratrække den kapitaliserede værdi af rentenydelsen.

Ensartet behandling med indkomstskattepligtige gaver må tilstræbes, og udvalget vil derfor også nævne muligheden for ændring af reglerne om **indkomstskattepligtige gaver**.

På arveafgiftsområdet skal der ikke skelnes mellem, om en rentenyder er uden for eller inden for en kreds, der svarer til kredsen af gaveafgiftspligtige personer. Der vil derfor ikke være tale om forskelsbehandling af forskellige arvingsgrupper, således at nogle arvinger skal betale afgift af en rentenydelses kapitaliserede værdi og andre ikke.

Reglerne om arv og gave behøver ikke at være sammenfaldende.

Administrationen af § 5b og § 15, især den udskudte værdiansættelse og afgiftsberegning, påfører skifteretterne en uforholdsmæssig stor administrativ byrde. Til belysning af omfanget af de administrative byrder har udvalget udarbejdet et spørgeskema, hvor skifteretterne har oplyst arbejdsfordelingen på forskellige personalegrupper. Denne del af undersøgelsen behandles i en kommende betænkning, men i besvarelserne af de udsendte spørgeskemaer til skifteretterne peges i vid udstrækning på, at § 5b og § 15 bør ændres, jfr. bilag 3.

Når man ikke ønsker ligefrem at forbyde rentenydelsesarrangementer, opstår der problemer, hvis tidspunktet for værdiansættelse og afgiftsberegning rykkes frem til tidspunktet, hvor overførslen sker. Det er ikke usædvanligt, at kapitalen er "herreløs" i renteny-

delsesperioden, og spørgsmålet om, hvem der sial betale afgift, melder sig således straks.

En løsning vil være, at der enten finder tvangsudlæg sted, eller at det forbydes at lave rentenydelsesarrangementer, hvor kapitalen er "herreløs".

Udvalget tager ikke stilling til, om man i fremtiden skal acceptere "herreløse" kapitaler, og mener iøvrigt ikke, at problemet "herreløse" kapitaler må være til hinder for at indføre en let administrerbar løsning.

7.3.2. Udvalgets vurdering af skattelovskommissionens forslag.

Sammenfattende skal udvalget bemærke, at skattelovskommissionens forslag fra 1948 forekommer at være en noget "tung" løsning, men at den i øvrigt på udmærket vis illustrerer besværlighederne med at skabe en løsning, som foregriber et stort antal forsøg på afgiftstækning.

7.3.3. Udvalgets forslag med hensyn til rentenyderens afgiftspligt.

Hvis reglerne skal ændres, er udvalget mest stemt for en gennemgribende ændring af principperne for afgiftsberegningen. Udvalget kan således pege på en ordning, hvorefter man undlader at henføre kapitalværdien af en rentenydelse til særskilt afgiftsbelæggelse. Her ved opnås en ligestilling af alle gavemodtagere - både indenfor og udenfor kredsen af afgiftspligtige personer. Der opnås samtidig en ligestilling med modtagere af en anden løbende ydelse, når undtages forsikringer, hvor udbetalingen er en løbende ydelse, jfr. afsnittet om forsikringer, afsnit 8.2.

Herefter består problemet med afgiftspligten for kapitalmodtagere. For at lette administrationen må der peges på muligheden for, ved en ændring af reglerne at lade værdiansættelse og afgiftsberegning ske samtidig

med, at gaven gives eller arven falder. Spørgsmålet bliver således, hvilken betydning den forbeholdte rentenydelse for 3. mand får for kapitalmodtageres afgiftspligt.

Kommissionsforslaget forudsætter, at den kapitaliserede værdi af rentenydelsen fratrækkes i kapitalen inden der beregnes afgift. Af samme grund vil det som ovenfor nævnt være nødvendigt at lave regler til imødegåelse af eventuelle omgåelsesforsøg.

7.3.4. Udvalgets forslag med hensyn til kapitalmodtagerens afgiftspligt.

Udvalget vil herefter pege på en løsning, som på afgørende måde bryder med det gældende system.

Man kan indføre et regelsæt, hvorefter kapitalmodtager skal betale afgift af kapitalen uden hensyn til, at kapitalen er belagt med rentenydelse. Herved opnås, at der ikke kan spekuleres i midlertidige rentenydelser, der kun har til formål at spare afgift.

Ordningen må anses for meget let at administrere.

Af hensyn til kapitalmodtager kan der samtidig skabes mulighed for, at der gives et ubetinget, krav på at få afgiften udredet af kapitalen, med den virkning at rentenydelsen formindskes. **Ønsker** kapitalmodtageren ikke dette, kan han søge henstand med afgiftsbetalingen, jfr. afsnit 7.6.2.

Denne løsning må i det hele antages at løse de problemer og besværligheder, der nu eksisterer på rentenydelsesområdet uden samtidig at øge mulighederne for afgiftstænkning.

På visse områder vil der være tale om en skærpelse af afgiftsloven. Dette gælder f.eks. aftægtsaftaler, hvor giver f.eks. forbeholder sig "brugsret" til fast ejendom, § 5b. I disse tilfælde kan modtager ikke fra-drage den kapitaliserede værdi af "brugsretten". Modtageren kan heller ikke kræve, at afgiften udredes af kapitalen.

Et flertal af udvalget mener dog ikke, at dette forhold alene kan hindre en løsning som skitseret, idet der ikke sker nogen ændring på indkomstskatteområdet, hvor giver bliver beskattet, og modtager har fradragsret for den årlige ydelse. Kapitalmodtageren vil kunne fratække den kapitaliserede værdi af rentenydelsen ved opgørelsen af sin skattepligtige formue.

Et medlem af udvalget, Mona Jensen, er af den opfattelse, at kapitalmodtager alene skal betale afgift af kapitalen med freidrag af den kapitaliserede værdi af rentenydelsen (aftægt/brugsret), idet sådanne forpligtelser må sidestilles med enhver anden form for gældsforpligtelse. Med hensyn til spekulation i midlertidige rentenydelser, der kun har til formål at spare afgift, foreslås udarbejdet regler til imødegåelse af eventuelle omgåelsesforsøg.

7.3.5. Udvalgets forslag med hensyn til afgiftspligten efter § 5b.

Et flertal af udvalget har den opfattelse, at flertallets løsning af problemerne ved afgiftspligten efter § 15, stk. 1 og stk. 2 også er anvendelig i tilfælde, hvor brugs- eller rentenydelsen er forbeholdt for overdrageren, eller overdragelsen i øvrigt må anses omfattet af § 5b.

7.4. Arveforskud, § 4e.

7.4.1. Lovbestemmelsens baggrund.

Af arveafgiftslovens § 4e følger, at der foruden af al egentlig arv tillige svares arveafgift af arveforskud, hvis ikke lovens bestemmelser om afgift af gave kommer til anvendelse.

Indtil 1908 skulle der ikke betales arveafgift af arveforskud. I bemærkningerne til § 4e ses, at der på dette punkt indføres en

"betydningsfuld udvidelse af afgiftspligten, der imidlertid må anses for velbegrundet. Når nemlig visse beløb, som en arvelader i levende live har udbetalt til sine arvinger, i alle andre forhold og navnlig i forhold til medarvingerne betragtes som arv, synes det ganske naturligt, at det samme sker med hensyn til afgiftsberegningen, og hertil kommer, at den nugældende regel har vist sig at rumme en ikke ringe fare for omgåelse af afgiftspligten".

Efter lovens vedtagelse havde man således et system, hvorefter alle arveforskud var arveafgiftspligtige. Afgiftspligten indtrådte ved arveforskudsgivers død.

Indtil 1922 fandtes der ingen gaveafgiftsretlige regler, og selv gaver mellem nærtbeslægtede var indkomstskattepligtige. Der kunne imidlertid gives arveforskud, hvorved beskatningen blev udskudt til arveforskudsgiverens død og da ofte til en lavere afgiftstakst.

I forbindelse med indførelse af de gaveafgiftsretlige regler i 1922 indførtes gaveafgiftspligt af gaver mellem nærtbeslægtede, hvad enten der til gaven var knyttet bestemmelse om afkortning i arv eller ikke. Begrundelsen herfor var, at

"med hensyn til arveforskud og forstrækninger til livsarvinger, der kommer til afkortning i arven i henhold til gældende regler, har reglen hidtil været den, at de beskattedes med arveafgift ved yderens død, medens de var fritagne for indkomstskat. Af gaver der ikke ydes som arveforskud var modtageren, hvad enten han var livsarving eller ikke, pligtig til at svare indkomstskat, og det samme gjaldt forstrækninger til livsarvinger, når afkortning i arv ikke var anordnet. Gennemførelsen af disse regler har i forskellige henseender voldt vanskeligheder. Ved udbetalinger og gaver mellem beslægtede, særlig mellem forældre og børn, er det meget ofte tilfældet, at ydelserne i virkeligheden går ud

på en fordeling af formuen mellem de arveberettigede inden arveladerens død, uden at der er truffet nogen egentlige aftaler om, at ydelsen skal komme til afkortning i arv. I sådanne tilfælde skulle altså egentlig betales indkomstskat, men dette finder ofte ikke sted, idet modtagerne i virkeligheden regner med, at ydelserne til dem træder i stedet for arv. Reglen om, at der for arveforskud og forstrækninger først svares arveafgift ved yderens død, har dernæst den betydelige ulempe, at afgiftskravet ofte først gøres gældende en lang årrække efter, at den økonomiske forandring er sket, som begrunder det, og på et tidspunkt hvor det ofte kan være vanskeligt at få forholdene oplyst, og hvor afgiftskravet ofte må føles særligt byrdefuldt af den afgiftspligtige. Da det derhos formenes at måtte indrømmes, at det i alt fald ved formueoverførsler til slægtninge, der er giverens tvangsarvinger, eller dog står i et nært slægtskabsforhold til ham, er mindre rimeligt at anvende indkomstskat, har man ved nærværende forslag og ved forslag til lov om indkomstskat søgt den ordning gennemført, at gaver, hvad enten der dertil knyttes bestemmelser om afkortning i arv eller ikke, beskattes efter arveafgiftsreglerne, men straks ved gavens modtagelse, for så vidt gaven ydes til den med yderen samlevende ægtefælle, afkom eller adoptivbørn, forældre eller bedsteforældre, medens gaver til disse personer altid er fritagne for indkomstskat".

7.4.2. Gældende ret.

Reglerne fra 1908 gælder endnu i dag med den ændring, der blev gennemført i 1922. Hvis arveforskud gives uden for den gaveafgiftspligtige personkreds, skal modtageren ikke betale indkomstskat af "gaven" arveforskuddet, men arveafgift af den ved arveforskudsgiverens død. For at betragte gaven som et ikke-indkomstskattepligtigt arveforskud kræver ligningsmyndighederne, at

- 1) modtageren er aktuelt arveberettiget efter yderen efter loven eller i henhold til testamente
- 2) der er udstedt arveforskudsbevis, eller foreligger andre omstændigheder, der viser, at det modtagne beløb skal afkortes i en senere arv
- 3) der efter parternes alder er en vis sandsynlighed for, at modtageren vil overleve forskudsgiveren.

Arveforskud kan også gives til legatarer, det vil sige personer, hvis arveret begrundes i en testamentarisk bestemmelse om en nærmere angivet sum penge eller genstand.

Hvis der overfor en person gives afkald på senere at modtage arv efter denne, og der herfor modtages et beløb, betragtes det modtagne i både **indkomstskatteretlig** og gaveafgiftsretlig henseende som et arveforskud.

Gives der arveforskud udenfor den gaveafgiftspligtige personkreds, skal forholdet ses i sammenhæng med gaveafgiftslovens regler om nedsættelse af gaveafgiften enten ved bevilling eller direkte efter loven.

To eksempler til belysning heraf:

Søskende er ikke omfattet af de gaveafgiftsretlige regler, hvorfor gaver inden for denne persongruppe skal indkomstbeskattes. Hvis gaven gives som gyldigt arveforskud, jfr. foran, medfører overdragelsen **arveafgiftspligt**, der udskydes indtil arveforskudsgiveren dør. Arveafgiften betales som udgangspunkt efter klasse B, hvilket for de fleste i sig selv vil være en **lempelige**re beskatning end indkomstskat.

Imidlertid skal søskende betale afgift efter klasse A, hvis både arving og arvelader ved dødsfaldet var ugifte samt havde haft fælles bopæl i de sidste 10 år før dødsfaldet. Herved opnås en afgift, der omtrent svarer til gaveafgiften for børn m.v.

Indtil begyndelsen af 1970'erne lempede skattedepartementet, med hjemmel i statsskattelovens § 37, indkomstskatten til et beløb svarende til gaveafgiften. Denne praksis er forladt. Hvis der imidlertid i stedet for en gave ydes et arveforskud, undgås indkomstskatte-

pligten og der opnas tilnærmelsesvis ligestilling med gaver til børn.

Gaver til plejebørn er ligeledes indkonstskattepligtige.

Plejebørn kan være ubeslægtede med arveforskuks-giver (plejeforældrene), hvorfor arveafgift som udgangspunkt skal betales efter klasse C. Arveafgiften kan ved bevilling nedsættes til klasse A, hvis plejebarnet har opholdt sig i arveladerens hjem, eventuelt sammen med den ene af sine forældre, og dér har indtaget et barns stilling. Plejeforholdet anses for dokumenteret, hvis en folkeregisterattest viser, eller to personer med kendskab til forholdene kan bevidne, at plejebarnsforholdet har varet i et sammenhængende tidsrum på mere end 5 år.

Udvalgets overvejelser om gaver til søskende og plejebørn er omtalt i kap. 11.

7.4.2.1. Administration.

Hvor det oplyses, at der er ydet et arveforskud, skal der ved skatteligningen tages stilling til, om overførslen eventuelt henhører under de gaveafgiftsretlige regler. Sker overførslen udenfor den gaveafgiftspligtige personkreds, skal der tages stilling til, om betingelserne for arveforskud er opfyldt. Hvis; ikke, er overførslen en indkomstskattepligtig gave.

Ifølge gaveafgiftslovens § 19 skal afgift af arveforskud udenfor den gaveafgiftspligtige personkreds beregnes efter værdien på modtagelsestidspunktet, og efterprøvelsen af værdiansættelsen finder først sted ved afgiftspligtens indtræden, - arveforskuks-givers død.

Ligningsmyndighederne kan herved komme ud for at skulle værdiansætte på grundlag af forhold, der ligger mange år tilbage i tiden.

Denne uheldige konsekvens er udelukket ved arveforskud indenfor den gaveafgiftspligtige personkreds. I

disse tilfælde skal der straks betales gaveafgift af værdien på overdragelsestidspunktet. Til gengæld opstår der herved en efter udvalgets opfattelse uheldig forskelsbehandling af de to nævnte persongrupper.

Ved arveforskud, der ikke skal betales gaveafgift af, kan det være besværligt i forbindelse med arveafgiftsberegningen at få tilvejebragt de fornødne oplysninger. Denne opgave er pålagt skifteforvalterne, jfr. arveafgiftslovens § 31.

Som ovenfor nævnt var begrundelsen for at indføre gaveafgiftspligt af arveforskud mellem nærtbeslægtede, at der var en mulighed for, at de tidligere regler kunne medføre, at beløbet ikke blev afgiftsberigtiget på grund af forglemmelser. Denne indvending er stadig gældende for øvrige arveforskud, og yderligere vil arveforskud ikke på noget tidspunkt blive afgiftsbelagt, hvis arveforskudsgiver har hjemsted uden for riget og dør dér.

Hvis en arveforskudsmodtager uden for den gaveafgiftspligtige personkreds dør før arveforskudsgiver, bliver forskuddet ikke belagt med arveafgift ved givers død.

7.4.3. Udvalgets overvejelser.

De gældende regler medfører en administrativ belastning, en forskelsbehandling i visse situationer samt en vis risiko for at arveforskud unddrages **afgiftsberigtigelse**.

Det kunne føre til overvejelser om en ordning, hvorefter afgiftsberigtigelsen af arveforskud uden for den gaveafgiftspligtige personkreds fremrykkes til tidspunktet for modtagelsen, og afgiften beregnes som indenfor kredsen. Herved opnås på dette punkt ligestilling af alle arveforskud.

Ved en sådan ordning må det forudsættes, at de af ligningsmyndighederne opstillede betingelser for at betragte overførslen som et arveforskud fortsat skal

være gældende. Hvis; dette ikke er tilfældet, vil det være nærliggende at maskere indkomstskattepligtige gaver som arveforskud, hvorved der typisk vil opnås en lavere beskatning.

Princippet om at alt, hvad én arving modtager fra én arvelader, skal betragtes som en samlet arv, vil dog være svært at håndhæve, idet man i så fald skulle etablere et kartoteksystem til brug for sammenlægning af de arveforskud som i årenes løb ydes fra samme giver til samme modtager. Skifteretterne ville herved komme til at varetage et system i lighed med amtskattespektoraterne som gaveafgiftsmyndighed, hvilket vil være en udvidelse af administrationen i forhold til det gældende system.

Hvis sammenlægning undlades, må der imidlertid forudses en kraftig stigning i de ydede arveforskud på grund af den afgiftsbesparelse, der opnås. Hver overførsel skal afgiftsberegnes for sig med deraf følgende yderligere administration samt provenutab.

Arveafgiftslovens § 44a medfører afgiftspligt af arveforskud fra udlandet, når arveforskuddet gives indenfor den gaveafgiftspligtige personkreds. Eestemmelser blev indsat ved en lovændring i 1969. Tidligere var sådanne "gaver" ikke omfattet af de gaveafgiftsretlige regler, jfr. lovens § 48, stk. 2, sammenholdt med § 8, med den virkning, at disse gaver var indkomstskattepligtige. Imidlertid var der ikke udelukkende tale om en lempelse, idet man inden ændringen kunne give gaven som arveforskud, hvorved afgiftspligten først indtrådte ved arveforskudsgiverens **død**, og kun i tilfælde hvor arveforskudsgiver havde hjemsted her i landet ved dødsfaldet. Arveforskud uden for den gaveafgiftspligtige personkreds kan stadig gives med denne virkning. Forskellen i behandlingen af disse arveforskud bestemt af slægtskabsforholdet er særligt begrundet i det forhold, at det ofte vil være vanskeligt at sondre mellem arveforskud og gave, når modtageren er legalarving i forhold til giveren.

Hvis afgiftsberigtigelsen af arveforskud uden for den gaveafgiftspligtige personkreds fremrykkes til tidspunktet for modtagelsen, vil der fremdeles være en forskelsbehandling, med mindre også arv fra udlandet er afgiftspligtig.

Alt taget i betragtning er udvalget tilbøjeligt til at konkludere, at ulemperne ved et ændret regelsæt vil være større end de problemer, der knytter sig til den gældende ordning. Udvalget stiller derfor ikke forslag om ændring af reglerne.

Udvalget foreslår i kap. 11, at den gaveafgiftspligtige personkreds udvides betydeligt, og hvis en sådan ordning gennemføres, må man formode, at arveforskud uden for kredsen bliver få. Der vil så være endnu mindre grund til at ændre de gældende regler om arveforskud uden for gavekredsen.

7.5. § 13. Betingede afgiftsmæssige erhvervelser - betingelsernes indtræden.

7.5.1. Gældende ret.

Arveafgiftslovens § 13 er i det hele uændret siden lovens ikrafttræden i 1908.

Reglen finder også anvendelse på gaveafgiftsområdet.

I henhold til stk. 1 udskydes afgiftspligten, når en arveretlig erhvervelse er gjort afhængig af visse betingelsers indtræden, indtil disse betingelser indtræffer.

Af bemærkningerne til loven ses, at man anså denne bestemmelse som en naturlig konsekvens af det grundlag, hvorpå afgiftspligten støttes.

Til belysning af anvendelsen af § 13, stk. 1, kan nævnes et eksempel, hvor en person, der døde i 1958, i 1947 havde betinget sig forkøbsret til en fast ejendom til fastsat pris. Hans arvinger indtrådte som beretti-

gede i henhold til forkøbsretten og udnyttede denne i 1972. Den fikserede pris, som de betalte for ejendommen, lå langt under værdien i handel og vandel. I forbindelse med udnyttelsen af forkøbsretten blev afdødes bo genoptaget.

Skattedepartementet udtalte, at ejendommen i skatte- og afgiftsmæssig henseende skulle optages til værdien i handel og vandel på skæringsdagen for opgørelsen i reassumptionsboet.

Herved er udtrykt, at arvingerne i forbindelse med skiftet i 1958 havde modtaget en arveretlig erhvervelse, der var gjort afhængig af visse betingelsers indtræden.

Hvis der er knyttet betingelser til en arveretlig erhvervelse, ved hvis indtræden erhververer: atter må afgive det modtagne, kan ministeren for skatter og afgifter i henhold til arveafgiftslovens § 13, stk. 2, tillade, at afgiften beregnes efter den fordel, modtageren har haft. Den tidligere for meget betalte arveafgift tilbagebetales.

I bemærkningerne lagde man vægt på, at der næppe er nogen betænkelighed ved en sådan regel, da skønnet er administrativt. Reglen fandtes at stemme med billighed.

Bestemmelsen har fundet anvendelse f.aks. i et tilfælde, hvor en enke var tillagt en rentenydelse, så længe hun var i live og forblev ugift. Enken betalte afgift af rentenydelsen kapitaliseret på hences liv. Da hun 1½ år senere indgik ægteskab, blev afgiften omberegnet under hensyn til den udbetaling, der havde fundet sted, hvorefter det for meget betalte afgiftsbeløb blev tilbagebetalt.

7.5.2. Udvalgets overvejelser.

Udvalget kan tilslutte sig den **opfat**:else, man havde allerede i 1908 af lovens § 13, stk. 1; der er tale om en overflødig regel, idet et løfte om en frem-

tidig betinget erhvervelse ikke i sig selv indeholder nogen værdi. Værdien og dermed selve erhvervelsen fremkommer på tidspunktet, hvor løftets betingede del bortfalder.

Udvalget mener imidlertid ikke, at man nu kan fjerne bestemmelsen, uden at erhvervelser, der er omfattet af denne bestemmelse rammes på utilsigtet måde.

Udvalget mener ikke, at gaver eller testationer af den art, der er nævnt i § 13, stk. 2, kan undgås. Bestemmelsen vil derfor være nødvendig i en kommende lovgivning. Beskyttelsen af modtageren kan ikke etableres uden hjemmel.

7.6. Afdrags- og henstandsordninger.

7.6.1. Historisk udvikling, gældende ret.

Indtil 1908 var der adgang til afdragsvis betaling af arveafgift af len, stamhuse og familiefideikommissser. Ved arveafgiftsloven indførte man afdragsmulighed for arveafgiften af forskellige arter af brugs- og indtægtsnydelser under henvisning til, at visse af disse ikke tidligere var blevet afgiftsbelagt.

Arveafgiftslovens § 11 havde følgende ordlyd:

"I følgende tilfælde, nemlig:

- 1) ved succession i len, stamhuse og fideikommissser,
- 2) ved succession i indtægtsnydelser, der falder ind under reglen i § 4c,
- 3) ved erhvervelsen af indtægtsnydelser af en bortbleven persons formue,
- 4) ved erhvervelsen af livrente eller andre indtægtsnydelser, med hensyn til hvilke reglen i § 21, stk. 2, ikke kan finde anvendelse, kan afgiften, når den er 2 pct. eller derover, erlægges i lige så mange årlige afdrag, som procenttallet udgør i hele tal. Når denne adgang til afdragsvis betaling benyttes, bliver afgiftsbeløbet dog på forhånd at forhøje med 2 pct. for

hvert af de år, over hvilke berigtigelsen af afgiften fordeles."

Paragraffen er gældende endnu i dag i stort set uændret form. Len og stamhuse er udgået af pkt. 1), og pkt. 3) er udgået.

Af bemærkningerne til loven ses, at man lagde vægt på, at en sådan afdragsvis betaling ville medføre øget administration samt risiko for, at afgiften kun delvis eller slet ikke blev betalt. Forsinkelsen med afgiftens endelige berigtigelse måtte påregnes at medføre et tab for statskassen, hvorfor afdragsvis betaling blev betinget af, at det samlede afgiftsbeløb på forhånd blev forhøjet med 2 pct. for hvert af de år, berigtigelsen skulle fordeles. Hermed mente man at opnå en forhøjelse, der ville svare til beregning af 4 pct. årlig rente af det til enhver tid skyldige beløb. Denne forhøjelse skulle samtidig tjene det formål, at afdragsvis betaling ville blive mindre fordelagtig og dermed ikke blive benyttet i det omfang, man ellers kunne regne med.

Man fandt det altså, på trods af ovennævnte betænkeligheder, mest hensigtsmæssigt at hjemle afdragsmuligheden for alle arter af brugs- eller indtægtsnydelser, idet man dog understregede, at hovedreglen måtte være den bestemmelse, man foreslog i § 21, stk. 2.

7.6.1.1. § 21, stk. 2 - afgiftsbetaling, brugs-, rente- og indtægtsnydelse.

Arveafgiftslovens § 21, stk. 2 er uændret fra 1908 og har følgende ordlyd:

"Den, hvem en brugs- eller indtægtsnydelse af visse ejendele eller en vis kapital er tillagt, kan kræve, at afgift udredes af de midler, hvorpå brugs- eller indtægtsnydelsen hviler, eller det til afgiftens udredelse fornødne beløb tilvejebringes ved lån mod pant i disse midler. Disse regler finder dog ikke anvendelse i de i § 4c ommeldte tilfælde".

Denne regel mente man var nødvendiggjort af de tilfælde, hvor der var skænket en person en brugs- eller indtægtsnydelse, uden at der samtidig var tillagt ham midler, hvoraf afgiften af denne kunne udredes.

Begge bestemmelser var således et udtryk for, at man fandt, at indførelsen af afgift af den kapitaliserede værdi af en brugs- og indtægtsnydelse kunne være likviditetsmæssigt belastende for modtageren.

7.6.1.2. § 11, stk. 2 - afgiftsbetaling af fideikommiser.

Den nugældende § 11, stk. 2, hjemler mulighed for, at erhververen af et fideikommis kan berigtige arveafgiften ved at overdrage en del af fideikommiskapitalen til staten. Bestemmelsen har svindende praktisk betydning og vil efter en overgangsperiode helt kunne undværes, jfr. også afsnit 7.6.2.

7.6.1.3. Afdragsordninger, § 11, stk. 3, og stk. 4.

Ved lovændringen i 1922 blev der som stk. 3 indført en mulighed for afdragsvis betaling af arveafgift, når den afgiftspligtige erhvervelse omfattede fast ejendom her i riget. Afdragsordningen blev fastsat efter samme retningslinier som gjaldt i stk. 1. Senere ændredes den afdragsvise berigtigelse til en ordning, der blev nærmere fastsat i hvert enkelt tilfælde.

Lovgivningen indeholdt altså kun mulighed for afdragsvis betaling af arveafgift.

Ved lovændringen pr. 1.1.1973 fik bestemmelsen sin nugældende ordlyd:

"når en efter denne lov afgiftspligtig erhvervelse omfatter fast ejendom her i riget, eller hvor andre særlige omstændigheder taler derfor, kan finansministeren indrømme henstand med betaling af arveafgiften eller tillade, at den helt eller delvis betales i afdrag på en i hvert enkelt tilfælde nærmere fastsat måde."

Der blev endvidere indsat et nyt stk. 4:

"Hvor det skønnes rimeligt af hensyn til, kapitalforholdene i en arvet erhvervsvirksomhed og dennes fortsatte beståen, kan finansministeren indrømme henstand med betalingen af arveafgiften i indtil 15 år eller tillade, at arveafgiften helt eller delvis betales i afdrag på en i hvert enkelt tilfælde nærmere fastsat måde."

I bemærkningerne til ændringen af stk. 3 og det tilføjede stk. 4, ses, at

"sådan henstand tænkes navnlig bevilget, hver en enke eller en enkemand skal betale arveafgift af arven efter sin førstafdøde ægtefælle, fordi dennes bo skiftes, således at den længstlevende ægtefælle ikke slipper for arveafgift efter reglerne om hensiddet i uskiftet bo.

Når omstændighederne taler derfor, vil en sådan henstandsordning kunne vedvare til længstlevende ægtefælles død. Henstanden vil betyde, at enken eller enkemanden fritages for den økonomiske belastning, som arveafgiften kan medføre i de her omtalte tilfælde. Dette hensyn har meget ringe vægt, hvis arveafgiften kun udgør et beskedent beløb, og normalt er det derfor ikke hensigten at bevilge henstand i sådanne tilfælde.

Efter ændringsforslaget kan der indrømmes henstand med arveafgiften i indtil 15 år eller bevilges en afdragsordning, når en virksomhed falder i arv, og det skønnes rimeligt af hensyn til kapitalforholdene i virksomheden og dennes fortsatte beståen. Det er dog ikke hensigten at tillade afdragsvis betaling i tilfælde, hvor arveafgiften udgør et ringe beløb, der kun kan belaste virksomheden i mindre grad.

Ved behandlingen af ansøgning om afdragsordning efter de her omtalte retningslinier må det anses for naturligt, at der kan lægges vægt på, om også eventuelle medarvinger, der skal arve anparten i virksomheden,

lader deres anparter indestå i denne. I så fald bør også disse arvinger om fornødent have adgang til henstand eller afdragsvis betaling af arveafgiften."

7.6.1.4. Administration.

Arveafgift opkræves af skifteretterne medmindre boet behandles af en eksekutor, der indbetaler arveafgiften til statsskattedirektoratet. Alle sager om henstand eller afdragsvis betaling af arveafgift forelægges skattedepartementet til vurdering af rimelighed og behov herfor. I tilfælde af, at der kun ønskes en kortvarig henstand, giver § 5 i ministeriet for skatter og afgifters bekendtgørelse nr. 506 af 20. oktober 1983, skifteretten eller statsskattedirektoratet hjemmel til at undlade opkrævning i en nærmere angivet kort periode, mod at afgiften forrentes i henhold til **arveafgiftslovens** § 33, stk. 1, det vil sige med 1 pct. for hver påbegyndt måned fra forfaldsdagen. Renterne kan ikke fratrækkes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. I tilfælde hvor der ønskes henstand udover ca. et år eller en egentlig afdragsordning med hjemmel i § 11, skal skattedepartementet godkende den sikkerhed i form af pantebrev eller skadesløsbrev, som arvingen udsteder for afgiftens betaling.

Beløbet forrentes med diskontoen + 1 pct., dog mindst 6 pct. p.a., og renterne kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Vurderingen af rimeligheden og behovet sker på grundlag af oplysninger om arvingens indtægts- og formueforhold samt oplysninger om arvens sammensætning.

Bevilges den ansøgte ordning, overgives sagen til Kongeriget Danmarks Hypotekbank og **Finansforvaltning** til administration sammen med den udstedte sikkerhed. Sikkerhed kan også stilles ved en bankgaranti.

Henstands/afdragsordninger kan også bevilges på gaveafgiftsområdet. Gaveafgift opkræves af **statsskattedirektoratet**.

I 1981 er der udstedt en bekendtgørelse, hvorefter statsskattedirektoratet som et led i opkrævlingen kan give udsættelse med betaling af gaveafgiften, herunder tillade afdragsvis betaling i indtil et år efter afgiftens forfaldsdag.

Statsskattedirektoratet kræver ikke sikkerhed under henstanden, medmindre der er tale om store afgiftsbeløb. Udsættelsen ændrer ikke gaveafgiftens forfaldsdag, og der skal betales renter i henhold til arve- og gaveafgiftslovens § 33, stk. 1, med 1 pct. af afgiftsbeløbet pr. påbegyndt måned af forsinkelser; fra forfaldsdagen at regne. Det gælder også her, at renterne ikke kan fratrækkes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Bemyndigelsen til statsskattedirektoratet er tænkt anvendt i de tilfælde, hvor der ikke er formel hjemmel til at give henstands- eller afdragsordning efter lovens § 11, stk. 3 og stk. 4. Endvidere anvendes bemyndigelsen i tilfælde, hvor der nok er hjemmel i § 11, men hvor en udsættelse med betalingen som et led i opkrævningen forekommer hensigtsmæssigt.

7.6.2. Udvalgets overvejelser.

Udvalget er af den opfattelse, at afgiften, som nu, skal forfalde i nær tilknytning til beregningen.

Der vil imidlertid være tilfælde, hvor arvens sammensætning vil betinge, at formuegoder skal afhændes for at fremskaffe midler til betaling af afgiften.

Udvalget foreslår derfor, at også en korrimerende lovgivning skal indeholde mulighed for ved bevilling at opnå tilladelse til henstand med eller afdragsvis betaling af arve- og gaveafgiften.

Bestemmelsen kan begrænses til tilfælde, som er omfattet af de nugældende stk. 3 og stk. 4, nemlig: 1) fast ejendom, 2) erhvervsvirksomhed, og 3) når særlige omstændigheder taler derfor.

Udvalget lægger vægt på, at erhvervsvirksomhed, som nu, skal fortolkes således, at også arvede aktier falder under denne henstands- eller afdragsbegrundelse.

Udvalget har foreslået, at den kapitaliserede værdi af brugs- og indtægtsnydelser ikke skal være afgiftspligtig. En sådan ordning vil udelukke behovet for en speciel bestemmelse om henstand eller afdragsvis betaling heraf. Hvis der måtte være tilfælde, som f.eks. ovenfor nævnt angående forsikringer, hvor der opstår behov for en henstands- eller afdragsordning, kan disse henføres under "særlige omstændigheder". Som ovenfor anført afhjælpes midlertidige likviditetsmæssige vanskeligheder for arvingen ved, at der gives kortvarig henstand i forbindelse med opkrævningen af afgiftsbeløbet. Denne ordning kan også videreføres i et kommende system, således at inddrivelsesmyndigheden fastsætter de nærmere vilkår.

Den nugældende arve- og gaveafgiftslov indeholder ikke mulighed for eftergivelse af afgift i lighed med statsskattelovens § 37, hvor der er hjemmel til at eftergive eller nedsætte en skat.

Udvalget har drøftet, om det vil være hensigtsmæssigt, at der på arve- og gaveafgiftsområdet indføres en lovregel i lighed med statsskattelovens § 37. Efter denne regel kan ministeren for skatter og afgifter bevilge eftergivelse eller nedsættelse af skatten, "når forholdene i ganske særlig grad taler derfor". I praksis bevilges der som altovervejende hovedregel kun skattelempelse efter § 37, når skatteyderen er i en økonomisk trangssituation. Lovteksten giver dog ministeren mulighed for at anvende § 37, når ministeren skønner, at andre forhold end økonomisk trang i ganske særlig grad taler derfor. I praksis er man dog særdeles tilbageholdende med at anvende bestemmelsen i sådanne tilfælde. Det må ses på baggrund af, at bestemmelsen bør administreres på en sådan måde, at skatteyderne ikke med rette kan opleve de afgørelser, der træffes,

som udtryk for forskelsbehandling eller vilkårlighed. Når dette skal undgås, er det meget vanskeligt at afgrænse visse sager, hvor man vil bevilge skattelempelse for at modificere skattelovgivningens virkninger i tilfælde, hvor de i større eller mindre grad kan forekomme stødende eller urimelige.

Udvalget tager ikke stilling til, om en regel i lighed med § 37 bør indføres på arve- og gaveefgiftsområdet, men udvalget peger på, at en sådan regel kan give problemer af den art, der er omtalt ovenfor.

Kapitel 8. Arveafgift af forsikringssummer og pensions- ydelser.

8.1. Gældende ret - generelt.

8.1.1. Bestemmelsen i arveafgiftslovens § 5a og dens oprindelse.

Arveafgiftslovens § 5a er uændret siden dens indførelse ved vedtagelsen af arveafgiftsloven i 1908. Oprindelig havde den kun betydning for arveafgiften, men ved gaveafgiftsreglernes vedtagelse i 1922 fik den tillige betydning for gaveafgiften, idet **gaveafgifts-**reglerne i arveafgiftslovens afsnit III har en generel henvisning til lovens afsnit II om arveafgift.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

"Samme afgift som af arv svares endvidere ved en persons død af, hvad der ved dødsfaldet måtte tilfalde nogen i henhold til forsikrings- eller andre kontrakter, når afdøde har betalt præmierne eller vederlaget uden at have erholdt dette godtgjort af erhververen. Har denne ydet afdøde et vederlag, der dog ikke helt dækker, hvad afdøde har udlagt, kan det således ydede vederlag fradrages i det afgiftspligtige beløb. Fra afgiftspligten er endvidere undtaget, hvad der måtte blive udbetalt nogen i henhold til forsikringskontrakter og lignende, som er indgået til opfyldelse af en vedkommende i henhold til lov eller administrativ forskrift påhvilende forpligtelse. Af forsikringer tegnede til fordel for efterlevende ægtefælle, beregnes afgiften kun, når forsikringens samlede beløb - for livrenters vedkommende kapitaliseret efter § 20 - overstiger 3.000 kr."

I bemærkningerne til det oprindelige forslag til § 5a hedder det:

"Denne bestemmelse vil foruden visse **tilfælde** af forsøg på omgåelse af afgiftspligten nærmest finde anvendelse på beløb, der udbetales i henhold til livsfor sikringskontrakter. Med hensyn til disse antages det at være nugældende ret, at der skal svares arveafgift, når forsikringen er tegnet på afdødes eget navn, eller, hvad der er det samme, til fordel for hans bo eller arvinger, hvorimod afgift ikke kræves, når forsikringer er tegnet til fordel for en eller flere bestemte personer. Begrundelsen af denne regel er imidlertid af ren formel art, og det synes rimeligt at betragte jlle dispositioner af denne art som døds-gaver, alene med undtagelse af sådanne, som er truffet til opfyldelse af en afdøde i levende live påhvilende retlig forpligtelse. Når man af denne art kun har fritaget dem, hvor forpligtelsen påhvilede den afdøde i henhold til Lov eller administrativ forskrift (embedsmænds pligtige enkeforsørgelse, arbejderes pligtige ulykkesforsikring og lignende), er grunden hertil ikke alene den, at disse tilfælde er de eneste, der for tiden har praktisk betydning, men også, at man ved at medtage rent kontraktmæssige forpligtelser af den omhandlede art ville åbne en alt for let adgang til at omgå hovedreglen".

Lovforslaget mødte ikke udelt **tilslutning** i rigsdagen, idet man fra visse sider mente, at man i stedet for at arveafgiftsbeskatte livsforsikringer netop burde opmuntre folk til at tegne sådanne livsforsikringer til forsørgelse af deres efterladte. Dette førte **b.l.a.** til, at der ved **lovbestemmelsens** endelige udformning blev indføjet den fritagelsesbestemmelse for visse mindre forsikringer tegnede til fordel for efterlevende ægtefælle, som stadig findes i § 5a med uændret beløbsstørrelse på 3.000 kr. Beløbet var i 1908 af en sådan størrelse, at det omfattede små forsikringer, der, som det

siges under forhandlingerne, ikke er bedre "... end, at man må ønske og haabe, at de allerfleste Borgere i Landet med en nogenlunde jævn Indtægt ville være i Stand til at sikre deres Efterladte ...".

8.1.2. Generelle kriterier for anvendelse af § 5a.

Forudsætningen for at anvende § 5a er, at der skal være indsat én eller flere som begunstigede i henhold til forsikringskontrakten, således at forsikringen tilfalder vedkommende uden om arveladerens bo.

Specielt for ægtefæller i formuefællesskab bemærkes, at det er en forudsætning for anvendelsen af § 5a, at vedkommende forsikring eller rettighed ikke indgår i det uskiftede bo. Det antages i praksis, at den længstlevende ægtefælle kan lade en forsikring indgå i det uskiftede bo og dermed frigøre sig fra arveafgiftspligten efter § 5a, selvom forsikringen er tegnet til fordel for ham og således principielt tilfalder ham uden om afdødes bo.

Det er en forudsætning herfor, at den pågældende forsikring efter sin karakter kan inddrages under et uskiftet bo. Ved afgørelsen heraf har man i praksis sondret mellem erhvervelser, der tilfalder den efterlevende ægtefælle som en personlig ret, og erhvervelser, der har karakter af et omsætteligt aktiv.

Skattedepartementet var tidligere af den opfattelse, at kun kapitalforsikringer kunne inddrages i det uskiftede bo, idet man anså en forsikring i form af løbende ydelser for en personlig ret for den efterlevende ægtefælle af en sådan karakter, at den i henhold til arvelovens § 14, stk.2, ikke kunne inddrages i det uskiftede bo. Denne praksis er ved højesterets dom U.1980.84 blevet ændret, således at nu også forsikringer i form af løbende ydelser kan anses for omfattet af det uskiftede bo.

Det samme må antages at være gældende for rateforsikringer.

Tilfalder forsikringen den efterlevende ægtefælle som særeje, beregnes arveafgift efter § 5a.

Kan den efterlevende ægtefælle ikke hensidde i uskiftet bo, fordi førstafdøde ikke efterlader sig livsarvinger, har den efterlevende ægtefælle adgang til at få udsættelse med arveafgiftens indtræden i henhold til arveafgiftslovens § 14A i det omfang, den pågældende ville have kunnet få udleveret boet til hensidde i uskiftet bo, såfremt afdøde havde efterladt sig livsarvinger.

Der vil således kunne opnås udsættelse med arveafgiftens indtræden med hensyn til de forsikringer, som kunne have været inddraget i et uskiftet bo. Omvendt skal der straks betales afgift af en forsikring, som enten opfattes som en sådan personlig ret, at den ikke kan inddrages i et uskiftet bo, eller tilfalder efterlevende som særeje.

§ 5a er i tidens løb blevet anvendt på adskillige andre kontraktsmæssige erhvervelser end de rene forsikringsmæssige. Som eksempel kan nævnes erhvervelser i henhold til overdragelsesdokumenter vedrørende fast ejendom, forlagskontrakter, separations- og skilsmissekontrakter, hvor begunstigelsen har karakter af arv, trustaftaler, aftægtskontrakter, interessentskabskontrakter og pensionsaftaler.

Det er en forudsætning for afgiftspligt efter § 5a, at afdøde har betalt i hvert fald en del af præmierne eller vederlaget. Det er således ikke afgørende, hvem der har tegnet forsikringen, men hvem der har betalt den.

Er hele vederlaget betalt af erhververen selv, bliver der **ikke** spørgsmål om afgift. Er vederlaget delvis betalt af afdøde og delvis af erhververen selv, kan der blive tale om enten at fradrage erhververens ydelse i det afgiftspligtige beløb eller at begrænse afgiftspligten til en forholdsmæssig del af den samlede erhvervelse.

Østre Landsret har i en dom afsagt den 14. februar 1983 statueret, at arveafgiften af livsforsikringssummer, der tilfaldt længstlevende udenom boet, skulle beregnes af halvdelen af forsikringernes værdi, uanset at ægtefællerne først umiddelbart før dødsfaldet indførte formuefællesskab. Det var således ubestridt, at længstlevende ikke havde betalt nogen del af forsikringspræmierne.

Efter dommen er det således afgørende, om forsikringen indgår i et fællesbo på dødsfaldstidspunktet. Indgår forsikringen derimod i et særeje på dødsfaldstidspunktet, må det undersøges, om den begunstigede alligevel har betalt nogen del af præmierne. Dommen tillægges derimod ikke den betydning, at der skulle kunne kræves arveafgift af halvdelen af en udbetalt forsikringssum, fordi den indgår i et formuefællesskab på dødsfaldstidspunktet, når længstlevende kan dokumentere at have betalt præmierne.

Hvis erhververen kan godtgøre, at han har betalt en del af præmierne eller vederlaget for erhvervelsen, fremgår det direkte af lovteksten, at det således udlagte kan bringes til fradrag i det afgiftspligtige beløb.

I praksis er man dog ikke blevet stående ved denne fradragsregel, men har i visse tilfælde begrænset afgiftspligten til kun at gælde den del af erhvervelsen, der forholdsmæssigt falder på afdødes andel i præmiebetalingen. Den nærmere praksis på dette område vil blive omtalt under gennemgangen af de enkelte forsikringsforraer.

Det bemærkes i øvrigt, at erhververen af en forsikring ligesom andre afgiftspligtige har ret til at fratække sådanne byrder og behæftelser, der hviler på det erhvervede i det afgiftspligtige beløb, jfr. arveafgiftslovens § 16. Ved forsikringserhverveiser vil herefter policelån, afgifter i henhold til pensionsbeskatningsloven og lignende fragå i det afgiftspligtige beløb.

I henhold til § 5a betales der ikke afgift af erhvervelser i henhold til forsikringskontrakt og lignende, som er indgået til opfyldelse af en vsdkommende i henhold til lov eller administrativ forskrift påhvillende forpligtelse, altså f.eks. tjenestemaids pensioner, lovpligtige ulykkesforsikringer m.v.

I praksis har denne bestemmelse fundet analog anvendelse på erhvervelser i henhold til visse generelle pensionsordninger i private arbejdsforhold. Denne praksis vil nærmere blive beskrevet nedenfor i afsnittet om de enkelte forsikringsformer.

Af forsikringer tegnede til fordel for den efterlevende ægtefælle beregnes afgiften kun, når forsikringens samlede beløb, eventuelt kapitalværdien, overstiger 3.000 kr.

Bestemmelsen forstås i praksis således, at ægtefæller, der som følge af reglerne om formuefællesskab kun skal svare arveafgift af halvdelen af forsikringssummen (for livrenters vedkommende halvdelen af kapitalværdien), kun er fritaget for afgift, når den samlede forsikringssum eller kapitalværdi er 3.000 kr. eller derunder. Afgiftsfritagelsen gælder således ikke blot, fordi det afgiftspligtige forsikringsbeløb **bliver** mindre end 3.000 kr.

8.2. Den arveafgiftsmæssige behandling af forskellige forsikringsordninger m.v. - gældende regler.

8.2.1. Forsikringer m.v., der ikke er led i en pensionsordning for arbejdstagere.

8.2.1.1. Renteordninger.

Indledningsvis skal det nævnes, at når en erhvervelse består i retten til en rentenydelse, er det den almindelige hovedregel, at der ved arveladerens død skal svares arveafgift af kapitalværdien af een årlige

ydelse, beregnet efter nydelsens varighed og nyderens alder ved rentenydelsens begyndelse (arveafgiftslovens § 20). Er der indsat flere begunstigede efter hinanden, svares der ved eventuelt indtrædende succession påny arveafgift af den tiltrædende nyders ret.

For de forskellige former for renteordninger gælder i praksis følgende:

Overlevelsesrenter.

En overlevelsesrente er en livsforsikring, der kommer til udbetaling med et årligt beløb fra det tidspunkt, en person (forsikrede) afgår ved døden, og indtil den person, der modtager udbetalingen (medforsikrede), dør. Når den forsikrede afgår ved døden, løber forsikringen som en overlevelseslivrente på den medforsikredes liv.

Af overlevelsesrenter tegnet til fordel for arveladerens ægtefælle, med hvem han har levet i almindeligt formuefællesskab, svares arveafgift af halvdelen af overlevelsesrentens kapitaliserede værdi, når samtlige præmier eller indskud er betalt af fællesboet, jfr. dommen U.1913.9, som bygger på det synspunkt, at arveafgiftslovens § 5a ikke har fraveget den almindelige grundsætning i arveretten, hvorefter kun halvdelen af det ægteskabelige fællesbo anses som faldende i arv, samt at § 5a i øvrigt må antages at lægge vægt på, ikke hvem der har tegnet forsikringen, men hvem der har betalt den.

Er præmierne eller indskuddet kun delvis udredet af fællesboets midler, idet arvelader kun har betalt en del af præmierne under ægteskabets (formuefællesskabets) beståen, antages det i praksis, at afgiftspligten kan begrænses til en forholdsmæssig del, således at der gives nedslag i det afgiftspligtige beløb for den del af kapitalværdien, der kan henføres til halvdelen af de under formuefællesskabet betalte præmier.

Afgiftspligten omfatter således i disse tilfælde kapitalværdien af overlevelsesrenten - så stor en del heraf, som forholdsmæssigt (d.v.s. i forhold til samtlige betalte præmier) svarer til halvdelen af de præmier, der er betalt af fællesboets midler. I praksis ser man dog bort fra tilfælde, hvor en mindre del af præmiebetalingen har fundet sted før ægteskabets indgåelse.

Af overlevelsesrenter tegnet til fordel for andre end ægtefællen samt overlevelsesrenter til fordel for ægtefællen i tilfælde, hvor der har været **fuldstændigt** særeje, svares arveafgift af overlevelsesrentens fulde kapitalværdi. Har en ægtefælle af en bodel eller særeje betalt præmierne på en overlevelsesrente på den anden ægtefælles liv, men med sig selv som begunstiget, svares der ikke arveafgift.

Livrenter på længst liv.

En livsforsikring i form af en livrente på enkelt liv udbetales med et årligt beløb, så længe den forsikrede lever. Forsikringen tegnes ved indbetaling af en præmie én gang for alle.

I princippet kan en livrente løbe fra det tidspunkt, den er tegnet. Der kan dog også være tale om en opsat livrente, der først begynder at komme til udbetaling, når den forsikrede opnår en bestemt alder.

Livrenter på længst liv løber fra et bestemt tidspunkt, og indtil den længstlevende afgår ved døden.

Af livrenter tegnet af ægtefæller i forening svares ved førstafdødes død ligesom ved overlevdesrenter arveafgift af halvdelen af livrentens kapitaliserede værdi, jfr. U.1916.1096(H). Dette gælder, uanset fra hvis bodel præmierne hidrører.

Ved livrenter på længst liv, tegnet af andre end ægtefæller, er praksis mere differentieret.

Hvis en livrente er tegnet af to personer på længst liv ved et indskud én gang for alle, og den ene har betalt en trediedel af indskuddet og oppebåret en trediedel af hævningsbeløbet, mens den anden har betalt to trediedele af indskuddet og oppebåret to trediedele af hævningsbeløbet, er det udgangspunktet, at den længstlevende ved førstafdødes død skal svare arveafgift af kapitalværdien af den ydelse, som afdøde havde oppebåret, altså i det nævnte eksempel en trediedel respektive to trediedele af det årlige livrentebeløb.

Da dette undertiden kan føre til urimelige resultater, nemlig i de tilfælde, hvor den længstlevende for sit faktiske indskud kunne have erhvervet en større eller dog lige så stor livs- og overlevelsesrente som den, han har fået, har man i praksis frafaldet krav på arveafgift, når den længstlevende ved fremlæggelse af erklæringer fra vedkommende forsikringsselskab har kunnet godtgøre, at han efter forsikringstekniske beregninger har betalt fuldt vederlag for sin erhvervelse. Dette vil navnlig kunne forekomme, når det er den yngste af de to forsikrede, der afgår ved døden før den ældste, og de uden hensyn til aldersforskellen har fordelt indskuddet ligeligt mellem sig.

Pensionsforsikringer.

Private pensionsforsikringer, der foruden alders- og invalidepension omfatter enke- og børnepension, er ved forsørgerens død arveafgiftspligtige efter de almindelige regler.

Da disse forsikringer for de efterladte har karakter af overlevelsesrenter, kan der henvises til det under afsnittet om overlevelsesrenter anførte.

Andre kontraktsforhold.

Der skal betales arveafgift af erhvervelser fra private pensionsfonds og lignende. Der skal ligeledes

betales arveafgift af erhvervelser i henhold til mere personlige kontraktsforhold, såsom aftægtskontrakter, der typisk forekommer i forbindelse med børns overtagelse af landbrugsejendomme og interessentskabskontrakter, hvor det er aftalt, at firmaet ved en interessents død skal udrede en ydelse til hans enke eller børn.

Af alle disse erhvervelser skal der principielt betales arveafgift af den kapitaliserede værdi af den årlige ydelse ved arveladerens død.

I praksis er det antaget, at rettigheder i henhold til aftægtskontrakter kun er arveafgiftspligtige i det omfang, der er tale om pengeydelse, hvorimod rene aftægtsrettigheder som kost og logi, der sikres ægtefæller på længst liv,, ikke anses for arveafgiftspligtige for den længstlevende.

For interessentskabskontraktens vedkommende har man i praksis ofte frafaldet krav på arveafgift i de hyppigt forekommende tilfælde, hvor ydelsen er fastsat som en bestemt procentdel af virksomhedens årlige driftsoverskud, idet man ikke har set sig i stand til at fastsætte den afgiftspligtige værdi. I skattedepartementets cirkulære af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning er i pkt.41 fastsat retningslinier for efterprøvelsen af værdiansættelsen.

8.2.1.2. Kapitalordninger.

Det er den almindelige hovedregel, at dor af kapitalforsikringer skal betales arveafgift af den udbetalte sum eller - hvis summen først skal udbetales på et senere tidspunkt efter arveladers død - af forsikringens **tilbagekøbsværdi** ved dødsfaldet, forudsat at erhververen har fået fri rådighed over policen ved dødsfaldet. Er det uvist, hvem forsikringen endeligt skal tilfalde, idet der f.eks. er indsat flere begunstigede, hvis ret er betinget af, at de oplever **udbetalingsdagen**, udskydes arveafgiftsberegningen, til forsikringen udbetales, jfr. arveafgiftslovens § 13, stk.1.

Hvis erhververen har betalt en del af præmierne eller vederlaget, må der på tilsvarende måde som ved renteordninger sondres mellem ægtefæller i formuefællesskab og andre.

Ved forsikringer til fordel for efterlevende ægtefælle betales kun afgift af halvdelen af forsikringssummen eller tilbagekøbsværdien, når forsikringen indgår i fællesboet. Indgår forsikringen i en **særejeordning**, og er kun en del af præmierne betalt af fællesboet, omfatter afgiftspligten en forholdsmæssig del af tilbagekøbsværdien.

Ved forsikringer tegnet til fordel for andre end ægtefæller eller til fordel for ægtefælle, som arveladeren har levet i fuldstændigt særejeforhold med, skal der principielt svares arveafgift af den fulde forsikringssum alene med fradrag for erhververens eventuelle bidrag til præmiebetalingen.

Rateforsikringer og arverenter.

En rateforsikring er en kapitalforsikring, der udbetales i årlige rater i et forud fastsat åremål til den forsikrede selv, subsidiært ægtefællen og mere subsidiært arvingerne enten fra forsikringstidens udløb eller fra forsikredes død inden udløb. Arverenter er en form for rateforsikring, som kommer til udbetaling fra det tidspunkt, en person dør, og indtil et nærmere aftalt tidspunkt. Under begge forsikringsordninger udbetales de garanterede ydelser således, uanset om den person, der er berettiget til udbetalingerne, dør, mens udbetalingerne løber.

Arveafgift af rateforsikringer og arverenter beregnes efter samme princip. Afgiften er for begge ordningers vedkommende afhængig af, om udbetalingerne ved den berettigedes død indgår i dennes bo, eller om der er indsat en subsidiært begunstiget i forsikringen. I først nævnte tilfælde, hvor forsikringen indgår i boet,

kan afgiftsgrundlaget opgøres af Statsanstalten for Livsforsikring med udgangspunkt i forsikringens tilbagekøbsværdi efter fradrag af statsafgift. Hvis der er indsat en subsidiært begunstiget, kapitaliseres rateforsikringens værdi med en kapitaliseringsfaktor, hvori er indregnet den begunstigedes dødsfaldsrisiko.

Såfremt de garanterede ydelser ifølge forsikringsbetingelserne kan kræves udbetalt med en sum én gang for alle, kan disse forsikringer i arveafgiftsmæssig henseende behandles som kapitalforsikringer.

8.2.2. Forsikringer m.v., der er led i en pensionsordning for arbejdstagere.

Anvendt på disse forsikringer går hovedreglen i arveafgiftslovens § 5a ud på, at der skal betales arveafgift, forudsat at i hvert fald en del af præmierne eller vederlaget er betalt af afdøde. Hvor det drejer sig om udbetalinger i henhold til pensionsaftaler i arbejdsforhold, hvor arbejdsgiveren bidrager til ordningen, tages der sædvanligvis arveafgift efter § 5a, selvom forsikringen er tegnet af afdødes arbejdsgiver, og selvom denne har betalt samtlige præmier eller indskud til ordningen, idet arbejdsgiverens bidrag i denne henseende betragtes som en del af arbejdstagarens løn. Skattedepartementet har dog i en sag (j.nr.3.3368/79) udtalt, at en forening, der havde tegnet en kollektiv rejseulykkesforsikring for medlemmer af bestyrelse og udvalg til dækning under rejser i foreningens tjeneste og betalt præmier hertil, måtte betragtes som ejer af forsikringen, hvorefter de forsikrede ikke skulle indkomstbeskattes af præmierne, ligesom der ikke skulle betales arveafgift af forsikringssummerne. I en senere sag (j.nr.3.33-36/82) har departementet udtalt, at det samme skal gælde ved en individuel ulykkesforsikring tegnet af arbejdsgiveren, og som skal dække en arbejdstager mod ulykke i arbejdstiden eller under en tjensterejse.

Der er dog som nævnt en undtagelsesbestemmelse i § 5a, hvorefter der ikke skal betales arveafgift af, hvad der måtte blive udbetalt nogen i henhold til forsikringskontrakter og lignende, som er indgået til opfyldelse af en vedkommende i henhold til lov eller administrativ forskrift påhvilende forpligtelse.

8.2.2.1. Renteordninger.

I praksis anvendes denne bestemmelse således, at der er afgiftsfrihed for alle udbetalinger af tjenestemandspensioner og lignende offentlige pensioner.

Da det efterhånden er almindeligt, at der også inden for private virksomheder oprettes pensionsordninger for de ansatte, anvender man i praksis fritagelsesbestemmelsen analogt på private personalepensionsordninger, der har lignende karakter som tjenestemandspensioner.

Generelt kan det siges, at afgiftsfritagelsen er betinget af, at der er tale om 1) løbende, livsbetingede ydelser 2) til fordel for den efterlevende ægtefælle og/eller uforsørgede børn og 3) at pensionsaftalen er led i en generel personalepensionsordning. For så vidt angår ordninger, der kun omfatter enkeltpersoner, kan man efter en helt konkret vurdering komme til det resultat, at en sådan ordning kan omfattes af undtagelsesbestemmelsen. Således er det i praksis antaget, at specielle ordninger for funktionærer, der ved en pensionsordnings oprettelse ikke opfylder de alders- og/eller helbredsmæssige krav for indtræden i denne, ikke er udelukket fra at være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 5a, idet man har lagt vægt på, at de pågældende ordninger ikke var mere fordelagtige end de ordninger, der gjaldt for funktionærer omfattet af den almindelige pensionsordning.

Det er uden betydning for afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt en personalepensionsordning falder ind under undtagelsesbestemmelsen i S 5a, om vedkommende pensionsordning har form af pensionsforsikring, pensionskasseordning eller lignende.

For så vidt angår spørgsmålet, om rateforsikringer og lignende ratevise kapitaludbetalinger kan være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 5a, **bemærkes** det, at problemet ikke er endeligt afklaret i praksis, idet spørgsmålet ikke ses at have været rejst. Udgangspunktet må imidlertid formentlig være, at disse forsikringsformer i denne relation behandles på linie med kapitalordninger, idet forsikringen ubetinget udbetales i det foreskrevne åremål, eventuelt til arbejdstagerens bo.

8.2.2.2. Kapitalordninger.

Lovbestemte pensionsordninger forekommer almindeligvis ikke i form af kapitalordninger. Lovpligtige ulykkesforsikringer er fritaget for arveafgift..

Hvor det drejer sig om private personalepensionsordninger, er det skattedepartementets faste praksis, at der skal betales arveafgift, for så vidt og i det omfang det drejer sig om kapitaludbetalinger fra private personalepensionsordninger. Dette gælder, uanset om det drejer sig om forsikrings- eller opsparingsordninger, uanset om vedkommende kapitalordning i øvrigt er led i en almindelig personalepensionsordning, og uanset om kapitalbeløbet i det konkrete tilfælde måtte blive udbetalt til den efterlevende ægtefælle eller uforsørgede børn.

Det bemærkes, at skattedepartementets praksis på dette område er indbragt for domstolene for så vidt angår spørgsmålet om betaling af arveafgift af en livsforsikring i forbindelse med en kapitalpensionsordning efter en kontraktansat befalingsmand i hæren.

8.3. Gaveafgiftspligtige erhvervelser - gældende regler.

I henhold til arveafgiftslovens § 48, stk.2, kommer reglerne i lovens afsnit II om arveafgift også til anvendelse for gaveafgiften, for så vidt de efter deres indhold er anvendelige. Gaver bestående i retten til en forsikringssum m.v. er således gaveafgiftspligtige i henhold til arveafgiftslovens § 5a, jfr. § 48, stk.2.

Det er en forudsætning for gaveafgiftspligten, at forsikringen tilfalder den begunstigede uafhængigt af giverens død. Hvis forsikringsydelsen forfalder til betaling ved giverens død, eller hvis den begunstigede dog ved giverens død får rådighedsretten over forsikringen, indtræder der arveafgiftspligt. Bliver forsikringen udbetalt til den begunstigede i giverens levende live, eller får erhververen den fulde rådighed over forsikringen i giverens levende live, indtræder der gaveafgiftspligt.

Hovedlinierne i praksis er i øvrigt følgende:

a) Hvis forsikringen er tegnet som tilhørende den begunstigede eller i øvrigt er indrettet på en sådan måde, at den begunstigede straks får ret til at kræve tilbagekøbsværdien udbetalt eller til på anden **måde** at råde over forsikringen, f.eks. ved belåning, indtræder gaveafgiftspligt straks, og gaveafgiften beregnes af indskuddet eller de årlige præmier. Er præmierne ikke over 8.000 kr. årlig, bliver der herefter for descendensens vedkommende ikke spørgsmål om gaveafgift, med mindre der samtidig ydes andre gaver fra den pågældende giver.

b) Hvis forsikringen først på et senere tidspunkt end tegningen overdrages til den berettigede med virkning som ovenfor, indtræder der først gaveafgiftspligt på dette tidspunkt, hvor gaveafgiften beregnes af forsikringens tilbagekøbsværdi ved overdragelsen.

c) Hvis forsikringen først tilfalder den begunstigede ved forsikringsbegivenhedens indtræden, svares der gaveafgift på dette tidspunkt, og afgiften baregnes - ligesom arveafgiften - for kapitalforsikringer af den udbetalte sum, for rentenydelsers vedkommende af rentenydelsens kapitalværdi.

Drejer det sig om kombinerede forsikringer, f.eks. en blandet livs- og kapitalforsikring, der kommer til udbetaling til et forud fastsat tidspunkt eller ved giverens død forinden, afhænger afgiftspligten af de konkret indtrufne omstændigheder:

Sker udbetalingen i anledning af giverens død, svares arveafgift. Sker udbetalingen i giverens levende live til det aftalte tidspunkt, svares gaveafgift.

Har giveren tegnet en ren opsat kapitalforsikring til fordel for gavemodtageren, og har denne ingen mulighed for at komme til at råde over forsikringen, før den udbetales, svares der gaveafgift ved udbetalingen, hvad enten giveren på dette tidspunkt er levende eller død.

Har giveren tegnet en livrente for sin ægtefælle løbende fra et tidspunkt, der er uafhængigt af giverens død, svares der hverken arveafgift eller gaveafgift, såfremt der er formuefællesskab.

Det bemærkes, at gaveafgiftsreglerne kan komme til anvendelse på ydelser til den gaveafgiftspligtige personkreds, d.v.s. til giverens samlevende ægtefælle, for så vidt gaven bliver særeje, hans afkom, stedbørn og disses afkom, samt til hans forældre, stedforældre og bedsteforældre. Ved gaver til fjernere beslægtede eller ikke-beslægtede medregnes kapitalforsikringer ved opgørelsen af den almindelige indkomst.

8.4. Afdragsvis betaling af afgift af livrenter m.v. i medfør af arveafgiftslovens § 11, stk.1, nr.3.

Arveafgiftslovens § 11, stk.1, nr.3, indeholder en bestemmelse, hvorefter afgiften, når den er 2 pct. el-

ler derover, og den afgiftspligtige erhvervelse er en livrente, kan erlægges i lige så mange årlige: afdrag, som procentantallet udgør i hele tal. Når denne adgang til afdragsvis betaling benyttes, skal afgiftsbeløbet dog på forhånd forhøjes med 2 pct. for hvert af de år, hvorover berigtigelsen af afgiften fordeles.

Dør erhververen af en livrente, efter at en afdragsvis berigtigelse af afgiften i overensstemmelse med reglerne i § 11 er påbegyndt, men inden afgiften endnu er fuldt betalt, bortfalder den resterende del af afgiften, jfr. arveafgiftslovens § 12, stk.2.

8.5. Udvalgets generelle overvejelser om den nuværende udformning af arveafgiftslovens § 5a.

Fortolkningen af § 5a har siden 1908 givet anledning til mange vanskeligheder.

Formuleringen af bestemmelsen må ses på den historiske baggrund, at der i 1908 ikke fandtes generelle regler om tjenestemandspension, således at tjenestemænd var forpligtet til selv at sørge for deres pension gennem forsikringsaftale med Statsanstalten for Livsforsikring. Bortset fra tjenestemænd var pensionsordninger antagelig sjældne, og den voldsomme udvikling af livsforsikring med mange varierede ordninger med kombinationer af kapitalforsikring/annuitetsforsikringer og rene risikoforsikringer var i indhold og omfang ukendt i datidens samfund.

Til forståelsen af den praksis, som har udviklet sig, skal derfor her kort nævnes, at skattedepartementet - med baggrund i den første generelle tjenestemandsslov af 1919 - ved skrivelser af 1933 (Ministerialtidende 1933, nr.344 og 345) udtalte, at fritagelsesreglen i § 5a måtte anses anvendelig, hvis pensionen var et led i en tjenestemandssordning eller anden lignende generel pensionsordning. Med støtte i denne praksis har departementet i tidens løb anset fritagelsesområdet for gældende, også for pensionsordninger i priva-

te firmaer under forudsætning af, at disse havde karakter af en generel pensionsordning, jfr. nærmere nedenfor.

Ved dom af 17.marts 1977 (UfR 1977.296) fastslog Højesteret, at fritagelsesreglen ikke fandt anvendelse for en enkepension tilsagt enken efter en tidligere medindehaver af et firma, der var omdannet til aktieselskab. Dette havde i det foreliggende tilfælde betydning, fordi der i ægteskabet var fuldstændigt sær-eje.

Udviklingen indenfor livsforsikringsområdet har stillet skattedepartementet overfor mange fortolkningsproblemer. Generelt har departementet anlagt den ledetråd at anse rene pensionsforsikringer for omfattet af fritagelsesreglen. Derimod kræves der arveafgift af de egentlige kapitalforsikringer.

Det har været et selvstændigt problem ved anvendelsen af den gældende § 5a, at den efter sit indhold er uforståelig for den, som ikke er fortrolig med de her kort refererede historiske forudsætninger.

Ved overvejelsen af § 5a har udvalget således taget som udgangspunkt, at det i hvert fald er nødvendigt at give en eventuel tilsvarende regel et indhold, som kan forstås af nutidige læsere. Udvalget har også drøftet, om der er årsag til at opretholde beskatning med arveafgift i de tilfælde, hvor der i forvejen betales afgift efter pensionsbeskatningsloven.

Udvalget har endvidere overvejet anvendelsen af reglen på de blandede forsikringsformer (ren risikoforsikring/kapitalforsikring/rateforsikring), som nu forekommer i praksis.

Det er det generelle indtryk i udvalget, at arveafgiftslovens § 5a i sin nuværende udformning er en bestemmelse, som volder problemer for så vel borgerne som for de myndigheder, som skal administrere bestemmelsen.

For den almindelige borger, som ikke føler sig foranlediget til at indhente ekspertbistand i disse spørgsmål, kan der i mange tilfælde opstå forståelsesmæssige problemer i relation til lovbestemmelsen og dens virkninger. Mange mennesker føler sig i forvejen usikre overfor de forskellige forsikringstyper på markedet. Sædvanligvis har det eneste formål med at tegne forsikringen været, at man ønsker forsørgelsesmæssig dækning af ægtefælle, ugift samlever eller børn, mens det kan være mere tilfældigt, hvilken forsikring der bliver tegnet. I mange tilfælde går det "godt" i arveafgiftsmæssig henseende set med arveladers øjne. Det gælder således i alle de tilfælde, hvor forsikringssummen indgår i dét uskiftede bo, idet alene ægtefællen er indsat som begunstiget, og der har været sa.ⁱdvanligt formuefællesskab. Det samme gør sig gældende i § 14 A-situationen, hvor ægtefællen får udsættelse med afgiftspligtens indtræden. Så snart der derimod skal betales arveafgift af disse forsikringsudbetalinger, begynder den manglende forståelse og den begyndende fornemmelse af uretfærdighed at brede sig. Den endelige effekt heraf vil afhænge af afgiftsprocenternes størrelser, og den vil derfor være størst hos en efterlevende i et papirløst samlivsforhold, som ikke har kunnet få afgiftsnedsættelse efter arveafgiftslovens § 3, stk.6.

Det må konstateres, at benytter man sig af ekspertbistand i disse sager, har man i vidt omfang mulighed for at tilrettelægge pensionsordningerne således, at der skal betales mindst muligt eller intet i arveafgift.

Er man ikke selvpensionist, men arbejdstager med en pensionsordning, der enten direkte er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 5a eller er af en sådan karakter, at den ud fra en analog anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i § 5a er afgiftsfri, skal der aldrig betales arveafgift i de tilfælde, hvor pensionen består i en løbende ydelse, og hvor den tilfalder ef-

terlevende ægtefælle eller uforsørgede børn. Har pensionen derimod karakter af kapitalpension, er den efter hidtidig praksis ikke afgiftsfri. Forståelser, heraf må forventes at mindskes i takt med det stigende antal aftaler om kapitalpension og gruppelivsforsikringer i form af kapitalforsikringer. Som nævnt under pkt. 8.2.2.2., er dette spørgsmål i øjeblikket indbragt for domstolene. Det bemærkes, at afgiftsfriheden for pensioner i ansættelsesforhold kun gælder for pensioner, som tilfalder den efterlevende ægtefælle og uforsørgede børn.

For de myndigheder, som skal administrere arveafgiftslovens § 5a's bestemmelser, ligger problemerne hovedsagelig i at finde frem til, hvilken karakter en given forsikring har, hvem forsikringen skal tilfalde som begunstiget, herunder om forsikringen kan indgå i et uskiftet bo eller ikke,, hvem der rent faktisk har betalt forsikringspræmierne, herunder foretaget fordelingen af forsikringssummen i forhold til, hvorledes præmiebetalingen er foretaget, eller foretaget fradrag i forsikringssummen for betalte præmier.

8.6. Udvalgets drøftelser om specielle problemer i forbindelse med anvendelsen af § 5a.

Med udgangspunkt i de mere generelle overvejelser om § 5a har udvalget specielt drøftet problemerne omkring den særlige: 3.000 kr.'s regel i § 5a (afsnit 8.6.1), spørgsmålet om den gældende sondring mellem ordninger i og udenfor ansættelsesforhold skal ophæves (afsnit 8. 6.2), spørgsmålet om afgiftsfrihed for ægtefælleerhvervelser (afsnit 8.6.3), spørgsmålet om forsikringer og pensioner til børn (afsnit 8.6.4), spørgsmålet om sumudbetalinger fra risikoforsikringer (afsnit 8.6.5) og spørgsmålet om afgiftsfrihed i tilfalde, hvor der svares afgift efter **pensionsbeskatningsloven** (afsnit 8.6.6). Endelig har man drøftet, om man i det hele skal gøre løbende ydelser afgiftsfri både i relation til gaveafgiftsreglerne og i relation til **arveafgiftsreglerne** (afsnit 8.6.7).

8.6.1. Den særlige 3.000 kr.'s regel i § 5a.

8.6.1.1. Bestemmelsen og dens oprindelse.

Af arveafgiftslovens § 5a, sidste pkt., fremgår, at der af forsikringer tegnet til fordel for den efterlevende ægtefælle kun beregnes afgift, når forsikringens samlede beløb - for livrenters vedkommende kapitaliseret efter § 20 - overstiger 3.000 kr. Beløbsstørrelsen er som nævnt i afsnit 8.1.1. uændret siden lovens vedtagelse i 1908, hvor den svarede til en forsikring af almindeligt jævnmål.

3.000 kr.'s reglen kom ind i § 5a mellem 2. og 3. behandling i Landstinget.

På baggrund af et notat "om arveafgiftens principper" forfattet af medlem Birck, hvori det anførtes, at ægtefæller og børn burde fritages for arveafgift af livsforsikringer (børn dog kun af det halve beløb), fremsattes før 2. behandling i Landstinget forslag om, at ægtefæller og livsarvinger blev fritaget for arveafgift af forsikringssummer på op til 10.000 kr. Efter at ministeren havde stillet sig positiv over for tanken herom (dog med et mindre beløb), tog man ændringsforslaget af bordet, hvorefter udvalget fremkom med et nyt ændringsforslag mellem 2. og 3. behandling, som havde den affattelse, reglen har i dag. Der er ikke givet nogen begrundelse for, hvorfor livsarvinger er holdt udenfor, men det nye ændringsforslag havde i det hele taget karakter af et kompromis. Det var så langt, man kunne enes om at strække sig.

Det har jævnligt været kritiseret, at denne 3.000 kr.'s grænse ikke er blevet forhøjet i takt med den almindelige prisudvikling i samfundet.

Således har en arbejdsgruppe nedsat af Advokatrådet og Foreningen af Statsautoriserede Revisorer i en redegørelse af september 1978 anført, at en simpel ajourføring af 3.000 kr.'s grænsen i takt med stignin-

gen i lønniveauet for offentligt ansatte fører til et beløb mellem 100.000 kr. og 130.000 kr. Arbejdsgruppen anfører dog videre, at flere forhold taler for en yderligere forhøjelse af beløbsgrænsen. Således peges på nutidens højere gennemsnitsalder, som medfører en betydelig forlængelse af perioden, hvori den opsparede pensionskapital forbruges, på nutidens langt højere og langt mere progressive beskatning, på inflationens kraftige udhuling af værdien og endelig på nutidens ændrede opfattelse af grænsen for eksistensminimum. Arbejdsgruppen har beregnet, at en straks begyndende livrente svarende til en tjenestemandsansat kontorchefs enkepension på højeste trin i 1978 ville koste mellem 500.000 kr. og 600.000 kr. afhængig af enkens alder. På dette grundlag foreslår arbejdsgruppen, at grænsen burde være omkring 700.000 kr., og at den burde omfatte den samlede værdi af pensionsordninger med løbende ydelser og med kapitaludbetaling til ægtefælle og børn under 24 år. Herved opnår man en af arbejdsgruppen udtrykkeligt ønsket ligestilling af den arveafgiftsmæssige behandling af på den ene side pensionsordninger for de offentligt ansatte og generelle pensionsordninger for privat ansatte og på den anden side selv pensionisternes, herunder de selvstændigt erhvervsdrivendes pensionsordninger for efterlevende ægtefælle og børn under 24 år.

Det bemærkes, at den nævnte arbejdsgruppes forslag **kun** fremtræder som en isoleret ændring af arveafgiftslovens § 5a og således forudsætter en generel arveafgiftspligt for ægtefællers indbyrdes arv.

8.6.1.2. Udvalgets overvejelser om 3.000 kr. i reglen.

Den nævnte arbejdsgruppes forslag har været genstand for drøftelser i arve- og gaveafgiftsudvalget. Da arve- og gaveafgiftsudvalgets udgangspunkt imidlertid **har** været, at arveafgiftspligten for ægtefællers indbyrdes arv bør ophæves, må den væsentligste baggrund for

arbejdsgruppens forslag derfor anses for bortfaldet, hvis udvalgets anbefaling af arveafgiftsfrihed for indbyrdes ægtefællearv bliver fulgt. Tilbage bliver alene en stillingtagen til forskelsbehandlingen af børn af forældre, der har henholdsvis en offentlig pensionsordning og en privat pensionsordning. Dette spørgsmål behandles i afsnit 8.6.4.

Desuden har udvalget behandlet og taget stilling til spørgsmålet om afgiften vedrørende ugifte **samlevenes** indbyrdes arveerhvervelser, herunder forsikringsordninger, i kapitel 9.

Udvalget foreslår herefter, at den nugældende 3.000 kr.'s grænse ophæves.

8.6.2. Pensionsordninger i og udenfor ansættelsesforhold.

8.6.2.1. Gældende praksis.

Som det fremgik af beskrivelsen af gældende ret, er der i vidt omfang afgiftsfrihed for de pensionsordninger og forsikringer, der tilfalder lønmodtageres efterladte. Det gælder således for offentlige tjenestemandspensioner og lignende og for private personalepensionsordninger, hvor der er tale om løbende, livsbetingede ydelser, til fordel for den efterlevende **ægtefælle** og/eller uforsørgede børn som led i en generel personalepensionsordning. Også individuelle pensionsordninger kan under visse omstændigheder falde ind under afgiftsfriheden.

Afgiftsfriheden gælder kun for pensioner og forsikringer i lønmodtagerforhold, og efter hidtidig praksis skal der altid betales arveafgift af **kapitalforsikringer**. Der er således ikke mulighed for at sikre sine efterladte ved en pensionsordning, hvoraf der ikke skal betales arveafgift, såfremt man er selvstændig erhvervsdrivende, eller såfremt man er nødsaget til at tegne kapitalpensionsordninger f.eks. på grund af alders- eller helbredsmæssige årsager.

Arbejdsgruppen nedsat af Advokatrådet og Foreningen af Statsautoriserede Revisorer fremkom som nævnt under afsnit 8.6.1 med forslag til ændring af § 5a, sidste pkt., "... således, at der for så vidt angår forsikrings- og andre kontrakter tegnet eller indgået til fordel for den. efterlevende ægtefælle eller med henblik på pensionsmæssig sikring af afdødes, børn til det 24.år - for livrenters vedkommende kapitaliseret efter § 20 - ved afgiftsberegningen ses bort fra en samlet værdi af 700.000 kr. Dette beløb reguleres efter udviklingen i lønnen for offentlige ansatte. Ved fastlæggelsen af den samlede værdi, der er afgiftsfri, medregnes kapitalværdien af ægtefælle- og børnepension omfattet af fritagelsesbestemmelsen i § 5c, 3.pkt.,

11

Herved ville man opnå en ligestilling af pensioner i ansættelsesforhold og kapitalforsikringer og pensioner tegnet uden for ansættelsesforhold.

8.6.2.2. Udvalgets overvejelser om afgift af pensioner i og uden for ansættelsesforhold.

Udvalget skal pege på, at der under en ordning som den skitserede vil opstå problemer med kapitaliseringen af de offentlige pensioner, hvor udbetalingerne er pristalsregulerede.. Man måtte i givet fald giibe til en skematisk løsning, hvor der ved kapitaliseringen enten ses helt bort fra pristalsreguleringen eller arbejdes med en tænkt inflationstakt uden forbindelse med den faktiske udvikling.

Udvalget har ikke nærmere drøftet en sådan skematisk løsning, idet den efterlevende ægtefælles erhvervelser foreslås gjort afgiftsfri.

8.6.3. Udvalgets overvejelser om afgiftsfrighed for ægtefælleerhvervelser.

Som nævnt i kapitel 6, er det udvalgets opfattelse, at ægtefæller skal fritages for at betale arveafgift af indbyrdes arv.

Denne fritagelse skal efter udvalgets opfattelse også gælde for andre erhvervelser efter den afdøde ægtefælle, således at man opnår en regulær ligestilling af de ægtefæller, som modtager pensioner, forsikringer og andre formuegoder. Det medfører, at man undgår at skulle klassificere de arvede formuegoder i kategorier som afgiftsfri, afgiftsfri inden for en bestemt grænse og afgiftspligtige.

Hvis udvalgets forslag om afgiftsfrihed for indbyrdes ægtefællearv ikke skulle blive realiseret, vil der ved bevarelse af den nuværende formulering af arveafgiftslovens § 5a, fortsat bestå en væsentlig forskellig behandling af arbejdstageres egentlige pensionsordninger på den ene side og alle andre egentlige pensionsordninger på den anden side.

Udvalgets forslag i afsnit 8.6.4. vedrørende afgiftsfrihed for pensionsordninger med løbende udbetalinger (herunder også rateordninger) til børn under 24 år, vil i tilfælde af opretholdelse af ægtefælleafgift næppe fremtræde som meningsfyldt, medmindre en form for afgiftsfrihed for ægtefællepension på tilsvarende måde bliver indført. For at undgå misbrug af en speciel regel om afgiftsfrihed for pensionsordninger med længstlevende ægtefælle som begunstiget vil det i givet fald antagelig være nødvendigt at indføre en overgrænse for den samlede afgiftsfrie kapitalværdi af de ordninger, der kan anses for kvalificerede som pensionsordninger (løbende og livsbetingede pensioner samt rateordninger). Der kan ikke ud fra afgiftstekniske hensyn argumenteres for, ved hvilket beløb en sådan grænse skulle lægges fast. En fastlæggelse af grænsen måtte i givet fald ske ved en politisk beslutning.

8.6.4. Forsikringer og pensioner til børn.

8.6.4.1. Gældende praksis.

Efter arveafgiftslovens § 5a, 3.pkt., skal der ikke betales arveafgift af, hvad der måtte blive udbetalt nogen i henhold til forsikringskontrakter og lignende, som er indgået til opfyldelse af en vedkommende i henhold til lov **eller** administrativ forskrift påhvillende forpligtelse.

Denne bestemmelse gælder i praksis alle løbende udbetalinger fra tjenestemandspensioner og lignende offentlige pensioner. Afgiftsfritagelsen er i praksis udvidet til også at gælde løbende, livsbetingede ydelser til fordel for efterlevende ægtefælle og/eller uforsørgede børn fra en pension, som er led i en generel personalepensionsordning. Uforsørgede børn er i denne relation individuelt fastsat i de forskellige pensionsordninger, men aldersgrænsen ligger generelt mellem 18 og 24 år.

Børnepension efter tjenestemænd udbetaler til børn indtil det 18. år. Der kan søges om og opnås forlænget børnepension til et normalt uddannelsesforløbs afslutning, såfremt barnets og den evt. efterlevende ægtefælles økonomiske forhold tilsiger det.

8.6.4.2. Udvalgets overvejelser om afgift af forsikringer m.v., der tilfalder børn.

Idet udgangspunktet for udvalgets overvejelser som nævnt har været, at ægtefæller indbyrdes **ikke** skal betale arveafgift, er det væsentligste **tilbageværende** problem i forbindelse med afgiftsfritagelse for forsikringer m.v., i hvilket omfang en sådan afgiftsfritagelse skal gælde for forsikringer m.v., som tilfalder børn. Formålet, med en eventuel generel udvidelse af fritagelsesbestemmelsen er fra udvalgets side ønsket om at ligestille selvpensionisters børn med de børn, som efter de nugældende regler får afgiftsfritagelse.

Udvalget har drøftet, om en afgiftsfritagelse skal gælde for såvel kapitalforsikringer som for forsikringer med løbende ydelser. Efter nugældende praksis gælder fritagelsesbestemmelsen i § 5a, 3.pkt., kun for forsikringer med løbende ydelser.

Heroverfor står den af Advokatrådet og Foreningen af Statsautoriserede Revisorer nedsatte arbejdsgruppens fremsatte forslag, hvorefter alle forsikringer - under en bestemt beløbsgrænse - tilfældende også børn under 24 år skulle gøres afgiftsfrie.

Efter udvalgets opfattelse går arbejdsgruppens forslag for vidt, idet udvalget ikke finder at kunne begrunde, hvorfor det lige netop skal være afgiftsfrit, hvis barnet ved faderens eller moderens død får en kapital i form af en kapitalforsikring, når børn skal betale arveafgift af andre erhvervelser. Endvidere er det udvalgets opfattelse, at kapitalforsikringer ikke har samme karakter som de pensioner til børn, der i øjeblikket er omfattet af fritagelsesbestemmelsen i § 5a, 3.pkt.

Man går derfor ind for den løsning, hvorefter kun forsikringer med løbende udbetalinger inddrages under en afgiftsfritagelsesbestemmelse.

På baggrund af ovenstående udgangspunkt •- at kapitalforsikringer ikke skal inddrages under en fritagelsesbestemmelse - har man drøftet, hvordan man skal forholde sig til rateforsikringer. Disse forsikringer er principielt kapitalforsikringer, hvor udbetalingen foretages i et nærmere fastsat antal rater, og de burde derfor principielt ikke fritages for arveafgift. Udvalget er dog af den opfattelse, at en rateforsikring til et barn har samme forsørgelsesmæssige karakter som en forsikring med løbende udbetaling. Det kan også nævnes, at rateforsikringer til børn under 24 år, som opfylder betingelserne i pensionsbeskatningslovens afsnit 1, skattemæssigt behandles som pensioner med løbende ydelse. Der skal heller ikke betales afgift i henhold til pensionsbeskatningsloven af disse forsikringer.

Udvalget mener herefter, at også rateforsikringer, der tilfalder børn under 24 år, bør inddrages under en fritagelsesbestemmelse.

Som nævnt er det udvalgets opfattelse, at man ved en afgiftsfritagelsesbestemmelse for forsikringer m.v. til afdøde barn skal opnå en ligestilling mellem selv-pensionisters børn og de børn, som i dag får afgiftsfritagelse med hjemmel i § 5a, 3.pkt.

Man er derfor enig med den ovenfor omtalte arbejdsgruppes indstilling om, at man går bort fra den nugældende retstilstand, hvorefter man ved afgørelsen af spørgsmålet om afgiftsfritagelse ser på, under hvilke omstændigheder en forsikring er tegnet.

Herefter skal en fritagelsesbestemmelse efter udvalgets mening omfatte alle former for forsikringer med løbende ydelser (incl. rateforsikringer).

Det er dog en klar forudsætning for udvalgets indstilling om en afgiftsfritagelse for forsikringer med løbende ydelser til børn, at fritagelsesbestemmelsen kun skal omfatte forsikringer, der tilfalder børn under en bestemt aldersgrænse.

Det er den almindelige regel, at børnepensioner fra tjenestemandspensioner og andre offentlige pensioner ophører ved det **18.år**. De kan dog udvidas til et uddannelsesforløbs afslutning.

I de generelle personalepensionsordninger til børn, som ifølge nugældende praksis er omfattet af § 5 a, 3. pkt., ligger aldersgrænsen sædvanligvis mellem 18 og 24 år.

Endelig kan det nævnes, at pensionsbeskatningsloven for så vidt angår pensionsordninger med løbende udbetalinger sonderer mellem forsikringer til børn under 24 år og til andre børn, idet kun forsikringer med løbende udbetaling, som udbetales indtil det **24.år**, er omfattet af pensionsbeskatningsreglerne.

Det må i sidste ende blive et politisk spørgsmål, hvor man skal lægge en aldersgrænse, men under henvisning til det ovenfor anførte er det udvalgets opfattelse, at en aldersgrænse på 24 år må være rimelig.

Det har været en forudsætning for udvalget, at forsikringer, der overstiger en bestemt beløbsgrænse, skal være afgiftspligtige for så vidt angår det overskydende beløb. Denne beløbsgrænse bør **fastsættes** således, at fritagelsesgrænsen for børn af selvpensionister og børn, der efter de nugældende regler får afgiftsfritagelse, kommer til at svare til hinanden.

En fastlæggelse af en sådan beløbsgrænse må ske ved en politisk beslutning. Til brug for overvejelserne i denne henseende kan det oplyses, at en børnepension efter en tjenestemand i 1983 udgør ca. 12.000 kr. årlig, hvis kun den ene ægtefælle (tjenestemanden) er død, og ca. 24.000 kr. årlig, såfremt barnet er forældreløs. Den maksimale udbetaling (stipendium + lån) fra Statens Uddannelsesstøtte til en studerende udgør for tiden mellem ca. 36.000 kr. og 40.000 kr. årligt.

Når kravet om afgift vil medføre et likviditetsproblem, må dette kunne løses ved en rimelig henstandsordning.

8.6.5. Specielt om sumudbetalinger fra risikoforsikringer.

8.6.5.1. Gældende praksis.

Såfremt de generelle betingelser for, at der skal betales arveafgift af forsikringssummer, er opfyldt, skal der efter de nugældende regler betales arveafgift af alle sumudbetalinger fra risikoforsikringer som f.eks. ulykkesforsikringer og gruppelevsforikringer. Når det siges, at de generelle betingelser for arveafgift skal være opfyldt, tænkes der i denne forbindelse specielt på, at det skal være arveladeren, som

har indbetalt f orsikringspræmierne. Som nævnt under afsnit 8.2.2., er det almindelige udgangspunkt, at såfremt en arbejdsgiver indbetaler præmier for en arbejdstager, anses præmierne som indkomstskattepligtige hos arbejdstageren som en del af dennes løn, og arbejdstageren betragtes som ejer af forsikringen. Sumudbetalingen bliver hermed afgiftspligtig. Efter skatteministeriets seneste praksis er der imidlertid gjort afvigelser herfra for så vidt angår kollektive rejseulykkesforsikringer og individuelle arbejdstids- og rejseulykkesforsikringer, idet man i disse tilfælde har anset arbejdsgiveren for ejer af forsikringen med det resultat, at arbejdstageren ikke skal indkomstbeskattes af præmiebetalingerne, og at der ikke skal betales arveafgift af forsikringssummerne.

I det følgende er det kort ridset op, i hvilke situationer der - på trods af det givne udgangspunkt - ikke skal betales arveafgift.

Det gælder for det første, når forsikringen tilfalder en ægtefælle; med hvem arveladeren har levet i formuefællesskab, og hvor forsikringen indgår i det uskiftede bo, eller der opnås udsættelse med arveafgiftens indtræden efter § 14A. Der skal dernæst ikke betales arveafgift i de ovenfor nævnte tilfælde, hvor man anser præmiebetalingen for foretaget af arbejdsgiveren, og dette gælder, uanset hvem forsikringssummen tilfalder. Endelig skal der ikke betales arveafgift i alle de tilfælde, hvor det er andre end den forsikrede, som har foretaget præmieindbetalingerne, således f.eks. når det er den begunstigede selv, der har indbetalt forsikringspræmien. Præmiebetalingerne for disse risikoforsikringer er ofte af meget beskeden størrelse, hvorfor det i mange tilfælde vil være både muligt og økonomisk overkommeligt for den begunstigede selv at betale præmien. Dette er en mulighed, som man klart vil overveje, såfremt man er klar over konsekvenserne af, at det er den begunstigede selv, der indbetaler præmierne.

8.6.5.2. Udvalgets overvejelser om afgift af sumudbetalinger fra risikoforsikringer.

Udvalget finder ikke, at det er ønskeligt at opretholde den ovenfor omtalte retstilstand. Man har derfor overvejet, om sådanne sumudbetalinger fra **risikoforsikringer** skal gøres afgiftsfrie. Herfor taler, at disse forsikringer ikke på samme måde som livsforsikringer og kapitalforsikringer i opsparingsøjemed tilsigter en formueoverførsel. På den anden side tjener de i mange tilfælde præcis samme formål som de andre forsikringer, nemlig det formål, at man vil forsørge sin efterladte ægtefælle, sine børn eller sin papirløse ægtefælle.

Imod en sådan afgiftsfrihed for risikoforsikringer kunne man fremføre, at der vil kunne opstå problemer i forbindelse med afgrænsningen af de egentlige **risikoforsikringer** overfor andre forsikringer.

Det må imidlertid efter udvalgets opfattelse være muligt at foretage denne sondring, idet det må kunne godtgøres, om en given forsikring er af en sådan karakter, at den tilsigter en formueoverførsel (det vil sige, at den løbende har en tilbagekøbsværdi), eller om den er en ren risikoforsikring uden værdi i sig selv før forsikringsbegivenhedens indtræden. Der vil endvidere efter udvalgets opfattelse ikke opstå særlige problemer i forbindelse med forsikringer, som er kombineret af en risikoforsikring og en forsikring af anden karakter, idet det vil være muligt for forsikringsselskaberne at dele sådanne forsikringer op på en ren risikoforsikring og forsikring af anden art.

Det er udvalgets opfattelse, at det vil være rimeligt og velbegrunder at gøre disse risikoforsikringer fri for arveafgift. Man er imidlertid opmærksom på, at det vil være en væsentlig lempelse i forhold til den nugældende retstilstand.

8.6.6. Arveafgift set i relation til den særlige afgift i pensionsbeskatningsloven og almindelig indkomstskat.

8.6.6.1. Gældende praksis.

Man har i udvalget drøftet det synspunkt, at man helt skulle undtage forsikringssummer og forsikringer med løbende udbetalinger fra arveafgiftspligt ud fra den betragtning, at forsikringssummer i forvejen er belagt med afgift i henhold til pensionsbeskatningsloven (p.t. 40 pct.), og at løbende udbetalinger fra forsikringer medregnes ved opgørelsen af den berettigedes skattepligtige indkomst.

I det **følgende** gives der en kort oversigt over, hvorledes de forskellige forsikringsformer behandles i relation til indkomstskat og afgift efter pensionsbeskatningsloven, P.B.L., og arveafgift, når foisikringsbegivenhedens indtræden er den forsikredes død.

Pensionsordninger med løbende udbetaling i ansættelsesforhold; Af tjenestemandspensioner, ATP og pensionsordninger i pensionskasser under Forsikringstilsynets tilsyn beskattes den berettigede af de løbende udbetalinger. Der betales ikke afgift i henhold til P.B.L., og der betales kun arveafgift af den kapitaliserede værdi af forsikringen, såfremt den ikke opfylder de i afsnit 8.2.2. nævnte kriterier for afgiftsfrihed.

Livrenter, overlevelsesrenter m.v., hvor der er fuld fradragsret for præmier og indskud (evt. fordelt over 10) år. De løbende ydelser beskattes hos den berettigede. Der skal ikke betales afgift efter P.B.L., men forsikringerne er arveafgiftspligtige, **såfremt** de øvrige betingelser herfor er opfyldt.

Rateforsikringer i pensionsøjemed, hvor der er fuld fradragsret for præmier og indskud (evt. fordelt over 10 år): De årlige udbetalinger (raterne) og **bonus**-udbetalinger beskattes hos den berettigede, medmindre den berettigede ikke er ægtefælle eller livsarving under 24 år. I så fald betales afgift i henhold til P.B.L. med 40 pct. af forsikringens tilbagekøbsværdi, og udbetalingen er indkomstskattefri. Forsikringerne er arveafgiftspligtige. Hvis forsikringen indeholder tilbagekøbsret på dødstidspunktet, beregnes **arveafgiften**, efter at der i afgiftsgrundlaget er foretaget fradrag for (beregnet) afgift i henhold til pensionsbeskatningsloven.

Kapitalforsikringer og opsparing i pensionsøjemed:

Disse ordninger kan kun oprettes for ansatte hos en arbejdsgiver, og kun, hvis den ansatte er under 60 år. Indbetalinger foretages af arbejdsgiver og skal ikke medregnes i den ansattes skattepligtige indkomst. Ved død skal der betales afgift i henhold til P.B.L. Forsikringerne er arveafgiftspligtige. Arveafgiften beregnes, efter at der i afgiftsgrundlaget er foretaget fradrag for afgift i henhold til pensionsbeskatningsloven.

Forsikringer med begrænset fradragsret for præmier og indskud (2.000 kr. pr. person): Denne gruppe forsikringer omfatter livsforsikringer og overlevelsesserter, hvor der ikke er fuld fradragsret, privattegnede kapitalforsikringer, gruppelivsforsikringer, rate- eller annuitetsforsikringer, hvor der ikke er fuld fradragsret, og syge- og ulykkesforsikringer.

Løbende ydelser fra sådanne forsikringer er, når ydelserne bortfalder ved den sikredes død, **indkomst**-skattepligtige for den sikrede. Forsikringssummer efter en ulykkesforsikring og raterne fra en rateforsikring skal ikke medregnes til den skattepligtige indkomst. Der skal ikke betales afgift i henhold til P.B.L. Forsikringerne er arveafgiftspligtige.

Indekskonti: Ved død tilfalder indestående på kontoen dødsboet.

Der betales afgift i henhold til P.B.L. og arveafgift af nettobeløbet på linie med øvrige aktiver.

Lønmodtagernes dyrtidsfond: Ved død tilfalder det i fonden indestående beløb minus afgift i henhold til P.B.L. boet. Der betales arveafgift af dette nettobeløb.

8.6.6.2. Udvalgets overvejelser.

Som det fremgår af ovenstående oversigt, skal der kun betales afgift i henhold til P.B.L. for arveafgiftspligtige erhvervelser for så vidt angår kapitalforsikringer i pensionsøjemed, opsparing i pensionsøjemed, rateforsikringer med fuld fradragsret, hvor den berettigede ikke er ægtefælle eller livsarving under 24 år, indeksskonti og Lønmodtagernes dyrtidsfond.

Når en forsikring med fuld fradragsret udbetales som en kapital kompenserer afgiften efter pensionsbeskatningsloven for, at præmiebetalinger og indskud (evt. over 10 år) har været fradragsberettigede eller ikke har været medregnet i den skattepligtige indkomst for den forsikrede. Det bemærkes, at afgiften i henhold til P.B.L. fratrækkes forsikringssummen, forinden arveafgift beregnes, jfr. arveafgiftslovens § 16, stk.4. At der skal erlægges afgift i henhold til P.B.L. i disse tilfælde, kan efter udvalgets opfattelse ikke begrunde, at man generelt undtager forsikringer fra arveafgiftspligt.

Hvis der er tale om løbende årlige ydelser fra en forsikring med begrænset fradragsret, betales der ikke afgift efter pensionsbeskatningsloven, men ydelserne er indkomstskattepligtige, hvis de bortfalder ved den berettigedes død. Indkomstskattepligten af de løbende

ydelser kan efter udvalgets opfattelse ikke **begrunde**, at man skulle undtage sådanne forsikringer fra arveafgiftspligt, idet man i alle tilfælde skal medregne den årlige forrentning af en kapital, som man har erhvervet ved arv ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, og i mange tilfælde ligeledes medregne afkastet af et arvet formuegode.

8.6.7. Forsikringer med løbende ydelser contra rentenydelser og andre løbende ydelser.

8.6.7.1. Ændring af reglerne om beregning af arve- og gaveafgift af løbende ydelser og rentenydelser sammenholdt med afgiftsberegningen af forsikringsydelser.

Hvis reglerne om beregning af arve- og gaveafgift af løbende ydelser og rentenydelser **ændres**, således at der ikke skal beregnes afgift af den kapitaliserede værdi af ydelserne, jfr. **kap. 7**, må man tage stilling til, om dette bør have indflydelse på afgiftsberegningen af forsikringsydelser.

Lighedspunkterne mellem løbende ydelser og **rente**-nydelser på den ene side og forsikringer med løbende udbetaling på den anden side er, at der løbende udbetales et beløb til den berettigede/begunstigede, som denne indkomstbeskattes af.

Forskellen ligger i, at den berettigede til en løbende ydelse eller en rentenydelse ikke har rådighed over kapitalen, hvorimod den begunstigede i henhold til en forsikring med en reel kapitalværdi efter forsikringsbegivenhedens indtræden, det vil sige forsikringer med garanterede udbetalinger og rateforsikringer, har selve forsikringen til rådighed som en potentiel kapital. Forsikringen kan således belånes, og tilbagekøbsværdien kan realiseres.

For så vidt angår andre livsforsikringer og overlevelsereinter svarer den begunstigedes økonomiske stilling helt til rentenyderens eller den begunstigedes i henhold til en aftale om en løbende ydelse.

8.6.7.2. Udvalgets overvejelser.

Udvalgets overvejelser om eventuel afgift af forsikringer med løbende ydelser må ses på baggrund af, at udvalget foreslår, at overførsler mellem ægtefæller ved arv eller gave bør være afgiftsfrie, jfr. afs.iit 6.2.2. En sådan afgiftsfrihed må efter udvalgets opfattelse også omfatte andre former for erhvervelser mellem ægtefæller, herunder forsikringsbeløb, der tilfalder den efterlevende ægtefælle uden om boet.

Udvalgets overvejelser i dette afsnit vedrører derfor alene spørgsmålet om andre berettigede - end ægtefæller - skal svare afgift af løbende ydelser fra en forsikring.

Selv om der er en række lighedspunkter mellem løbende ydelser/rentenydelser og forsikringer med løbende udbetalinger, er udvalget af den opfattelse, at de berettigede til sådanne ydelser bør behandles forskelligt. Udvalget mener således, at der bør beregnes afgift af den kapitaliserede værdi af en forsikring med løbende ydelser. Dette skyldes, at den begunstigede i henhold til en forsikring frit kan disponere over forsikringen som en potentiel kapital.

Derimod har den berettigede til en løbende ydelse/rentenydelse ikke rådigheden over den bagved liggende kapital. Overdrages en sådan kapital, skal der altid svares afgift af kapitalejeren, men ikke af den berettigede til den løbende ydelse/rentenydelse, (jfr. kapitel 7).

8.7. Sammenfatning af udvalgets overvejelser vedrørende arveafgift af forsikringssummer og pensionsydelser.

Det er den generelle opfattelse i udvalget, at § 5a i arveafgiftsloven i sin nuværende udformning volder problemer såvel for borgerne som for myndighederne.

Udvalget foreslår derfor en række ændringer i de gældende regler i § 5a:

- 1) Udvalget foreslår, at den særlige 3.000 kr.'s regel vedrørende efterlevende ægtefæller ophæves helt.
- 2) Udvalget er af den opfattelse, at den foreslåede arveafgiftsfrihed af indbyrdes arv mellem ægtefæller også bør omfatte andre erhvervelser end egentlig arv efter den afdøde ægtefælle. Det drejer sig om de erhvervelser, der efter gældende regler er afgiftspligtige efter § 5a.
- 3) Udvalget foreslår, at forsikringer med løbende ydelser (renteordninger) til børn under en vis aldersgrænse, bør være arveafgiftsfrie indenfor nærmere fastsatte grænser. Udvalget mener, at ratforsikringer til børn under en vis aldersgrænse også bør være afgiftsfrie. (Derimod mener udvalget, at der af andre kapitalforsikringer til børn skal svares arveafgift.)
- 4) Udvalget foreslår, at sumudbetalinger fra **risiko**-forsikringer gøres afgiftsfrie, uanset hvem der er berettiget til forsikringen.

Det skal nævnes, at udvalget ikke mener, at der er behov for at ligestille forsikringer i og udenfor ansættelsesforhold, således som foreslået af den arbejdsgruppe, der var nedsat af Advokatrådets skatteudvalg og Foreningen af Statsautoriserede revisorer. Det skyldes bl.a., at udvalget foreslår, at erhvervelser mellem ægtefæller bør være afgiftsfrie.

Udvalget mener ikke, at det har betydning for spørgsmålet om arveafgift, om en forsikringsordning er belagt med afgift efter pensionsbeskatningslovens bestemmelser og/eller er indkomstskattepligtig efter gældende regler.

I kapitel 7 foreslog udvalget, at der ikke skal betales afgift af den kapitaliserede værdi af: rentenydelser og andre løbende ydelser. Udvalget mener ikke, at denne opfattelse kan overføres til forsikringer m.v. med løbende udbetalinger. Udvalget foreslår derfor, at der fortsat beregnes afgift af den kapitaliserede værdi af en forsikring med løbende ydelser.

Udvalgets forslag betyder herefter, at der kun skal betales arveafgift af forsikringsordninger m.v., der indeholder et opsparingselement. Den efterlevende ægtefælle skal dog aldrig svare afgift af forsikringsordninger og børn under en vis aldersgrænse skal kun betale afgift af de nævnte forsikringsordninger m.v., når de overstiger visse beløb.

Kapitel 9. Ikke-ægteskabelige samlivsformer.

9.1. Indledning.

Antallet af samlivsforhold uden ægteskab har været i stærk stigning. Således er antallet fra 1974-1979 steget fra ca. 100.000 til ca. 185.000. På denne baggrund er udvalget i kommissoriet anmodet om at overveje ændring i arveafgiftslovgivningen specielt med henblik på disse samlivsforhold.

9.2. Gældende regler.

Udgangspunktet for de gældende regler på arveafgiftsområdet er, at man ikke tager, særlige hensyn til de ugifte samlevende. Når den længstlevende i et samlivsforhold arver den anden typisk efter testamente, skal der principielt svares arveafgift efter det naturlige slægtskabsforhold til den afdøde part. Det betyder sædvanligvis, at arveafgift skal beregnes efter afgiftsklasse C.

For samboende ugifte søskende gælder dog den særlige lempelsesregel i arveafgiftslovens § 2Ae, hvorefter søskende betaler A-afgift, hvis de har haft fælles bopæl i de sidste 10 år før dødsfaldet.

Denne bestemmelse kan ikke anvendes af andre samboende.

For andre ikke-ægteskabelige samlivsformer er der dog én betydningsfuld undtagelse fra hovedreglen om C-afgift i arveafgiftslovens § 3, stk. 6, som har følgende ordlyd:

"Hvis arvingen ved arveladerens død i længere tid har hørt til dennes husstand eller været økonomisk afhængig af ham, kan ministeren for skatter og afgifter tillade, at arveafgiften svares efter en lavere afgiftsklasse end den, arvingens slægtskabsforhold til arveladeren vil betinge".

Bestemmelsen fortolkes således, at man nedsætter arveafgiften for arvinger, der igennem længere tid har haft fælles bopæl med arvelader, og som desuden har været økonomisk afhængig af denne, jfr. følgende redegørelse for betingelserne for afgiftsnedsættelse.

Bestemmelsens klassiske anvendelsesområde er arv til husbestyrerinder og tjenestefolk, som anses omfattet af begrebet "husstand" hvori lægges, at der bestod et ansættelsesforhold til afdøde. Herudover har bestemmelsen fået sin store betydning ved arv til **ugifte** samlevende.

For begge arvingsgrupper gælder visse betingelser med hensyn til varigheden af den fælles bopæl med afdøde og den økonomiske afhængighed af denne. Man sonderer således ikke mellem husbestyrerinder m.v. og andre samlevende, således som lovteksten kunne læses.

Arvingen skal igennem længere tid have haft fælles bopæl med afdøde.

Ved "længere tid" forstås i praksis, at **sambotiden** skal være over 6 år.

Har samlivet været 6-10 år nedsættes ti.", afgifts-klasse B; ved samliv i over 10 år nedsættes til afgiftsklasse A.

Se i øvrigt om afgiftsnedsættelsens størrelse nedenfor.

Efter gældende praksis anses en arving for at have været økonomisk afhængig af afdøde, hvis arvingens skattepligtige indkomst i de sidste 3 år før dødsfaldet ikke overstiger 200.000 kr., og den skattepligtige formue ikke overstiger 1.000.000 kr., jfr. skattedepartementets vejledning af 14. juni 1982. Det er ikke afgørende om formuen er likvid, og der opstilles **ikke** noget krav om, at afdøde skulle tjene mere end arvingen.

Udover størrelsen af arvingens indkomst og formue spiller også arveloddens størrelse en rolle.

Hvis arvingen skulle have svaret arveafgift efter klasse C gælder følgende:

Arvelod under 400.000:

Sambotid 6-10 år: klasse B.

Sambotid over 10 år: klasse A.

forudsat indkomst og formue under de anførte grænser.

Er indkomst eller formue over de ovenfor nævnte beløb:

Ingen nedsættelse.

Arvelod over 400.000 kr.

Indkomst og formue under de nævnte beløb:

Sambotid 6-10 år: klasse B af de første 400.000 kr., klasse C af resten.

Sambotid over 10 år: klasse A af de første 400.000 kr., klasse C af resten, uden at de første 400.000 kr. indgår som progressionsfaktor.

Indkomst og formue over de nævnte beløb:

Ingen nedsættelse.

Det bemærkes, at der ikke i nogen tilfælde; nedsættes således, at der svares arveafgift efter deri særlige ægtefælleskala.

Hvis arvingen skulle svare arveafgift efter klasse B (forældre, søskende), bevilges der kun afgiftsnedsættelse efter § 3, stk. 6, såfremt sambotiden har været over 10 år, og indtægten og formuen ikke overstiger de førnævnte grænser. For arvelodder op til 400.000 kr. nedsættes til klasse A; for arvelodder over 400.000 kr. nedsættes til klasse A for de første 400.000 kr., og klasse B for resten, uden at de første 400.000 kr. indgår som progressionsfaktor.

Det bemærkes, at ugifte søskende, der har boet sammen i 10 år før dødsfaldet, svarer arveafgift efter klasse A, uanset de økonomiske forhold og arvens størrelse, jfr. § 2Ae.

Bevisbyrden for, at betingelserne for nedsættelse af arveafgift er til stede, påhviler arvingen,

Beviset accepteres på helt objektivt grundlag i form af offentlige attester, arvingens selvangivelser og den endelige boopgørelse.

Bestemmelsen i § 3, stk. 6, ~~administrerens~~ af skattedepartementet.

9.3. Ægteskabsudvalgets overvejelser om en ændring af arveafgiftslovens § 3, stk. 6.

Spørgsmålet om ændring af § 3, stk. 6, har været drøftet i ægteskabsudvalget af 1969. Ægteskabsudvalgets betænkning nr. 8 (betænkning nr. 915 af 1980) indeholder overvejelser om og forslag til nedsættelse af arveafgift for ugifte samlevende. Et flertal i ægteskabsudvalget har foreslået følgende skitse til ny § 3, stk. 6, 1. pkt.,:

"Stk. 6. Hvis arvingen og arvelader ved dennes død havde fælles husstand og økonomisk fællesskab af ikke uvæsentligt omfang, kan ministeren for skatter og afgifter bestemme, at arveafgiften svares efter en lavere afgiftssats end den, arvingens **familieforhold** til arveladeren vil betinge. Det samme gælder, hvis arvingen var økonomisk afhængig af arveladeren. I særlige tilfælde kan ministeren bestemme, at de for efterladte ægtefæller eller børn gældende afgiftsregler bringes i anvendelse".

Det anføres i ægteskabsudvalgets betænkning, at nedsættelse bør finde sted, når der foreligger et samliv mellem afdøde og arvingen.

I lovudkastet er samlevende defineret som personer med "fælles husstand og økonomisk fællesskab af ikke uvæsentligt omfang". Udkastet omfatter også en arving, som "var økonomisk afhængig af arveladeren".

Husstandsbegrebet i ægteskabsudvalgets forslag svarer til det, der bruges i lejelovens § 75, stk. 2, hvorefter en person, der har hørt til afdødes husstand i 2 år, kan fortsætte lejemålet.

Desuden skal der være økonomisk fællesskab af ikke uvæsentligt omfang. Dette udtryk er ikke defineret nærmere.

Endelig skal reglen anvendes, når der er økonomisk afhængighed. Dette er medtaget for ikke at gøre reglen snævrere end den nuværende.

I ægteskabsudvalgets forslag er ikke stillet krav til varigheden af samlivet. Begrundelsen er, at ugifte samlevende som hovedregel kun kan arve efter testamente, og at der må lægges vægt på, at parterne ved at oprette et testamente har tilkendegivet, at de betragter forholdet som varigt.

Er der ikke oprettet testamente, kan justitsministeriet bestemme, at arven kan tilfalde den efterlevende samlever, når der ikke er legale arvinger, jfr. arvelovens § 71, stk. 2. Samlivets varighed indgår som et moment ved afgørelsen af disse sager.

Der er ikke taget stilling til, om sambotidens længde skal have betydning i de tilfælde, hvor en arving arver efter loven, og ikke efter testamente (f.eks. søskende). **Ægteskabsudvalget** henviser dog til, at bestemmelsen kan benyttes til nedsættelse, når betingelserne i § 2Ae ikke er opfyldte (f.eks. ved samliv under 10 år).

Ægteskabsudvalgets forslag om afgiftsnedsættelse er ikke betinget af, at den efterlevendes økonomi er beskeden.

Det anføres i betænkningen, at afgiftssiklasse A eller ægtefællesskalaen kun bør anvendes på hele arven, hvor parterne af juridiske grunde har været forhindret i at indgå ægteskab, f.eks. ved søskendeforhold eller forhold mellem personer af samme køn.,

Bevisbyrden for samlivsforholdet påhviler arvingen.

Beviset må f.eks. antages at foreligge, hvis skifteretten konstaterer sameje, eller hvis justitsministeriet i medfør af arvelovens § 71, stk. 2, har afstået arven i tilfælde, hvor der ikke er oprettet testamente, fordi man har fundet, at den pågældende var nærtstående på grund af samlivsforhold.

Det forudsættes, at den efterlevende kan blive stillet over for spørgsmål om samlivets karakter, når vedkommende skal bevise, om betingelserne er opfyldt.

Ægteskabsudvalget har overvejet om kompetencen til at bevilge afgiftsnedsættelse bør henlægges til skifteretterne.

Til støtte for at henlægge kompetencen til skifteretten taler, at skifteretten i hvert fald ved mindre arvelodder må anses for velegnet til i forbindelse med boets behandling at afgøre, om der foreligger et husstands-fællesskab med det fornødne økonomiske fællesskab. Hertil kommer, at det må anses for en stor fordel for parterne at få en afgørelse straks. Endelig kan det forekomme mindre rimeligt, at det er den afgiftsopkrævende myndighed, der tager stilling til nedsættelse ud fra ikke-fiskale hensyn.

Heroverfor kan efter ægteskabsudvalgets opfattelse anføres, at en decentralisering vil medføre risiko for en betydelig forskel i praksis fra retskreds til retskreds.

Ægteskabsudvalget mener, at en bedømmelse af spørgsmålet om dels hvorvidt afgørelserne skal træffes

centralt eller decentralt, dels hvorvidt skifterettens afgørelse i givet fald skal være administrativ eller judiciel, bør finde sted ud fra mere generelle overvejelser i arve- og gaveafgiftsudvalget.

9.4. Udvalgets overvejelser om en ændring af § 3, stk.

6.

Det er udvalgets opfattelse, at der også i fremtiden bør være adgang til at nedsætte arveafgiften for ugifte samlevende.

Uanset om ægtefæller skal betale arveafgift af gensidig arv eller ikke, går udvalget dog ikke ind for, at ugifte samlevende helt skal ligestilles med ægtefæller. Hvis enker og enkemænd fritages helt for arveafgift af arv efter ægtefællen, mener udvalget altså ikke, at det samme bør gælde ved arv i samlivsforhold uden ægteskab. Hvis ægtefællen (som i dag) skal betale afgift efter en særligt lempelig skala, bør desne heller ikke gælde for ugifte samlevende. Tænker man sig en ordning med kun én afgiftsklasse, bliver der ikke tale om særregler for de ugifte samlevende.

Den nugældende retstilstand er efter udvalgets opfattelse ikke tilfredsstillende, idet den bygger på en bevillingsbestemmelse, som medfører en del administration, og som ikke opfylder et naturligt behov hos de implicerede parter for en klar og sikker retstilstand.

Udvalget har ikke nærmere drøftet, om beslutning om afgiftsnedsættelsen skal træffes centralt eller decentralt. Det må anses for hensigtsmæssigt at behandle dette spørgsmål i forbindelse med de administrative problemer, som vil blive behandlet i en senere betænkning. Hvis sagerne om afgiftsnedsættelse i 1. instans skal afgøres af skifteretterne som administrativ myndighed, må afgørelserne kunne påklages til ministeriet for skatter og afgifter. Når nedsættelsen - som fore-

slået af udvalget - ikke skal afhænge af en administrativ bevilling, må de administrative afgørelser kunne indbringes for domstolene.

9.4.1. Udvalgets forslag til løsninger.

Det er arveafgiftsudvalgets opfattelse, at problemerne for ugifte samlevende bedst løses ved at forlade det gældende bevillingssystem, **Udvalget** mener, at der bør opstilles en fast regel, som ikke indeholder en dispensationsadgang, men som tværtimod opererer med helt klare kriterier for, hvornår arveafgiften skal nedsættes.

Udvalget har drøftet to mulige måder at formulere en sådan regel på, nemlig dels en regel, som i store træk er i overensstemmelse med nugældende praksis på området, og dels en mere vidtgående og samtidig enklere regel.

9.4.1.1. Forslag om en regel, der svarer til gældende praksis.

En regel i overensstemmelse med nugældende praksis, som ikke skal have karakter af en dispensationsadgang, men som skal indeholde klare kriterier for arveafgiftsnedsættelse, skal indeholde følgende:

Personkredsen skal bestemmes som arvinge::, der ved dødsfaldet havde fast bopæl sammen med afdøde, Afgiftsnedsættelsen skal gradueres efter, hvor lang tid den fælles bopæl har været etableret. Der skal opstilles faste beløbsgrænser for arvingens maksimale indkomst og formue, og der skal ligeledes være fast **beløbsgrænse** for arvens størrelse.

Om personkredsen henvises til det nedenfor under 9.4.2.2. omtalte. En regel om sambotidens længde kan forholdsvis enkelt formuleres. Det bemærkes, at man vil undgå afgiftsnedsættelse til forskellige affjiftsklasser, såfremt de nuværende **af** giftsklasser B og C slås

sammen. Herefter vil man kunne nøjes med én grænse for sambotidens længde. Det vil i praksis være lidt vanskeligere at formulere en bestemmelse om faste beløbsgrænser for arvingens indkomst og formue og arveloddens størrelse. Det må være rigtigt at regulere sådanne beløbsgrænser med visse intervaller. Tænker man sig en løbende indeksregulering, f.eks. efter udskrivningslovens § 4, må man nøje fastlægge, på hvilket tidspunkt arvingens indkomst- og formueforhold skal bedømmes (skal det f.eks. være ved modtagelsen af arven, ved dødsfaldet, ved afgiftens betaling), og på samme måde, på hvilket tidspunkt arveloddens størrelse skal bedømmes, idet beløbsgrænserne i så fald reguleres hvert år. Det må være rimeligere med en regulering med større tidsintervaller, hvor man dog stadig skal tage stilling til overgangsproblemer ved ændringer i beløbsgrænserne.

En regel af en sådant indhold må forudsættes at indebære nogen administration. Administrationen kan henlægges til skifteretterne.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at en regel som den ovenfor skitserede ikke opfylder det stigende behov for arveafgiftsnedsættelse for ugifte samlevende.

En langt mere vidtgående og samtidig enklere regel må anbefales.

9.4.1.2. Forslag om en mere vidtgående regel.

Hvis der skal indføres en mere vidtgående regel er det udvalgets opfattelse, at personkredsen fortsat skal bestemmes efter samme kriterier som efter nugældende praksis, d.v.s. som personer, der ved dødsfaldet havde **fast** bofællesskab sammen med afdøde. Se nærmere om personkredsen nedenfor under 9.4.2.2.

For så vidt angår samlivstidens længde, er det udvalgets opfattelse, at man bør gå langt videre ved indrømmelse af afgiftsnedsættelse, end man gør i dag.

Et kort samliv, som bliver afbrudt af en af parternes dødsfald, kan være lige så kvalificeret til afgiftsnedsættelse som et længere varende samliv, idet det, der må lægges til grund, er den bedømmelse, parterne selv har af samlivets karakter. Det sikreste indicium for at parterne har opfattet samlivet som varigt, er, at der er udfærdiget et testamente, hvori den efterladte er indsat som arving. Det forekommer endvidere nærliggende at tillægge den omstændighed, at samleveren er indsat som begunstiget i en af afdøde tegnet forsikring samme bevisværdi for parternes opfattelse af samlivsforholdet.

Er parterne søskende, arver de efter loven, og der vil derfor ikke være særlig grund til, at de skulle oprette testamente. Det må derfor være en tilstrækkelig betingelse for arveafgiftsnedsættelse for søskende, at de har haft fast fælles bopæl i det fastlagte tidsrum. Herved går man langt videre end den nugældende regel i § 2Ae, hvorefter ugifte søskende får nedsat arveafgiften, når samlivet har varet 10 år. Dette må være en naturlig konsekvens, og udvalget foreslår derfor at § 2Ae ophæves.

Herefter foreslår udvalget, at afgiftsnedsættelse gives til den omfattede personkreds, når den efterladte er indsat som begunstiget i afdødes testamente, eller i en af denne tegnet forsikring, eller den begunstigede var afdødes bror eller søster, og når samlivet har varet i et bestemt forholdsvis kort tidsrum.

Når man opstiller et krav om, at den efterladte er indsat som begunstiget i afdødes testamente m.v., forudsætter man, at alt, hvad der tilfalder den efterlevende ved førstafdødes død, skal anses for omfattet af reglen om afgiftsnedsættelse. Dette gælder således f.eks. i de tilfælde, hvor justitsministeriet i henhold til arvelovens § 71, stk. 2, har afstået arven.

Der bør ikke fastlægges beløbsgrænser for hverken arvingens indkomst og formue eller arveloddens størrelse, idet det grundlæggende formål med en regel om afgiftsnedsættelse i samlivsforhold uden ægteskab er til stede uanset parternes økonomiske forhold.

Det er udvalgets opfattelse, at såfremt en regel som den foreslåede skal virke efter hensigten, d.v.s. den skal være enkel, klar og letforståelig, opnås dette bedst ved i alle tilfælde at nedsætte arveafgiften til laveste afgiftsklasse. Dette resultat giver sig selv, hvis man slår de nugældende afgiftsklasser B og C sammen. Gør man ikke det, vil kriteriet for afgiftsnedsættelsen naturligt skulle tage sit udgangspunkt i samlivstidens længde, hvilket ikke i sig selv vil belaste administrationen af bestemmelsen. En fast tidsgrænse herfor vil dog kunne medføre resultater der af parterne føles som uretfærdige.

9.4.2. Udvalgets overvejelser om specielle problemer i forbindelse med en lempelsesregel for ugifte samlevende.

9.4.2.1. Udvalgets overvejelser om den afgiftsmæssige behandling af ugifte samlevende set i forhold til ægtefællers afgiftspligt.

Uanset om man afskaffer reglerne om, at ægtefæller skal betale arveafgift af indbyrdes arv, eller man beholder den særlige afgiftsskala for ægtefæller, mener udvalget ikke, at bestemmelsen bør medføre samme afgiftsmæssige behandling af ugifte samlevende som ægtefæller. Det gælder også, når det ikke har været muligt for parterne at gifte sig, som f.eks. et par af samme køn.

Baggrunden for at man i kap. 6 har anbefalet, at ægtefæller ikke skal betale indbyrdes arveafgift er, at ægtefæller efter de nugældende regler i langt de fleste

tilfælde rent faktisk ikke betaler arveafgift: på grund af reglerne om hensiden i uskiftet bo og arveafgiftslovens § 14 A. I de få tilfælde, hvor ægtefæller rent faktisk skal betale; arveafgift, kan det virke som en uretfærdig belastning. Dette argument kan ikke overføres på ugifte samlevende, idet en arveafgiftsnedsættelse vil være en væsentlig lempelse i forhold til de almindelige regler.

Det kan også anføres, at en regel om ligestilling af ugifte samlevende og ægtefæller i arveafgiftsmæssig henseende vil kunne; få uhensigtsmæssige konsekvenser, når hjemmeboende børn tager arv efter forældrene. Hvis et hjemmeboende barn (efter samboreglen) kunne opnå samme afgiftsmæssige stilling som en ægtefælle, ville dette barn blive stillet bedre end sin udeboende broder eller søster.

Denne uheldige konsekvens kunne undgås ved en bestemmelse i lovteksten om, at reglen ikke finder anvendelse, når børn er cirvinger efter forældrene.

Man skal endelig foreslå, at man uden særlige administrative vanskeligheder kan modificere en regel som foreslået, således at det for meget lange samlivsforhold kan bestemmes, at parterne i arveafgiftsmæssig henseende skal behandles som ægtefæller.

Administrationen af bestemmelsen kan helt overtages af skifteretterne og eksekutorerne.

Under drøftelserne i udvalget har det været nævnt, at det eventuelt kan overvejes at supplere den foreslåede løsning med en dispensationsregel.

9.4.2.2. Problemer i forbindelse med afgrænsning af personkredsen.

I begge de forslag, som udvalget har drøftet, er personkredsen fastsat som personer, der ved dødsfaldet havde fast bofællesskab med afdøde.

Der kan være tilfælde, f.eks. i kollektiv, hvor flere personer har fast bofællesskab sammen med den

afdøde, og man kan forestille sig, at de alle, eller nogle af dem, ved testamente er opført som arvinger. Hvis man begrænser personkredsen numerisk, således at kun én person kan få status som berettiget til afgiftsnedsættelse, må man i disse forudsætningsvis meget sjældne tilfælde forudse store bevisproblemer ved udpegelsen af den berettigede person.

På baggrund heraf foreslår udvalget, at man ikke indsætter en sådan begrænsning.

9.4.2.3. Problemer, når afdøde også efterlader sig andre arvinger end den ugifte samlever.

Man må endvidere tage stilling til, om det forhindrer afgiftsnedsættelse, at afdøde efterlader sig en ægtefælle, som også er arving. Efter nugældende praksis er det ikke en hindring for afgiftsnedsættelse, at afdøde efterlader sig en ægtefælle, som endog kan have haft fælles bopæl med afdøde og den berørte trediemand. Dette er ovenikøbet den klassiske model for husbestyrerinde-lempelsen, som den oprindelig var tænkt. Man har ikke i sinde at foreslå en skærpelse i den nugældende praksis, hvorfor en efterlevende ægtefælle ikke bør være til hinder for afgiftsnedsættelse til en fast samlever.

Den opfattelse, som ligger bag det ovenfor under 9.4.1.2. drøftede forslag, taler for, at man tager stilling til, hvorledes der skal forholdes ved gensidige testamenter oprettet af ugifte samlevende, når førstafdødes arvinger tager arv efter sidstafdødes død.

Efter de nugældende regler, i lovens § 1, stk. 4, skal arvingerne betale arveafgift efter slægtskabsforholdet til sidstafdøde. Førstafdødes særbørn (der har fået deres tvangsarv efter førstafdøde) vil dog ofte i forhold til længstlevende have opnået status som plejebørn, hvilket kan åbne mulighed for afgiftsnedsættelse efter reglerne herom (arveafgiftslovens § 3, stk. 5).

Skal man ind på en større grad af arveafgift tsmæssig ligestilling mellem ægteskaber og samlivsforhold uden ægteskab, må man samtidig ændre § 7, stk. 4, således at man indsætter en undtagelsesbestemmelse for de tilfælde, hvor sidstafdøde fik afgiftsnedsættelse efter den særlige regel herfor.

9.4.2.4. Udvalgets overvejelser om familieforsikringer i forbindelse med et ikke-ægteskabeligt samlivsforhold.

I kapital 8 om arveafgift af forsikringssummer og pensionsydelse, har udvalget foreslået, at den særlige 3.000 kr.'s grænse i den nugældende § 5a ophæves, idet det samtidig er foreslået, at ægtefæller ikke gensidigt skal svare arveafgift.

Udvalget har drøftet, om man på baggrund af de ovenfor anførte betragtninger skulle indføre en særlig regel for parterne i samlivsforhold uden ægteskab, som svarer til den nugældende 3.000 kr.'s regel i § 5a.

Det er en forudsætning herfor, at beløbsgrænsen ajourføres.

Ved udformningen af nye, lempeligere afgiftsregler vedrørende ugifte samlevende er det udvalgets principielle opfattelse, at det bør være uden betydning, om det beløb, der tilfalder den længstlevende har karakter af en egentlig arv eller af en forsikringssum eller lignende, der er omfattet af § 5a. Derfor må udvalget pege på en løsning, hvorefter den sædvanlige nedsættelsesregel også gælder, når der tilfalder en ugift samlever en erhvervelse der omfattes af § 5a.

Det er udvalgets opfattelse, at forslaget om at gøre risikoforsikringer fri for arveafgift, jfr. kapitel 8, også bør gælde for ugifte samlevende.

9.4.2.5. Specielt om gaveafgift.

Udvalget har drøftet, om parterne i samlivsforhold uden ægteskab skal inddrages under den gaveafgiftspligtige personkreds. Efter de nugældende regler skal parterne medregne indbyrdes gaver ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Udvalget mener ikke at kunne pege på en løsning, hvorefter den gaveafgiftspligtige personkreds udvides som anført.

Ugifte samlevende bestemmer helt selv, om og hvornår der skal ydes gaver til den anden part. Føler de, at det er for belastende at betale almindelig indkomstskat i en gavesituation, har de fortsat den mulighed, at gave kan gives i form af et arveforskud, hvorefter der ikke skal betales afgift før ved dødsfaldet.

Det vil også volde problemer på gaveområdet at fastsætte begrebet ugift samlever, idet man formentlig ikke kan tage udgangspunkt i, om parterne har udfærdiget et testamente. Der må foretages bevisførelse for forholdets karakter, hvilket medfører forøget administration.

Kapitel 10. Forskellige arveafgiftsspørgsmål.

10.1. Bevillingsparagraffer.

10.1.1. Nedsættelse af arveafgift for almenryttige og almenvelgørende institutioner m.v., arveafgiftslovens § 3, stk. 4.

10.1.1.1. Indledning.

Juridiske personer såsom offentlige institutioner, foreninger, selskaber, stiftelser, legater og lignende betaler 35 pct. i arveafgift uanset arvens eller legatets størrelse, jfr. arveafgiftslovens § 2, stk. 3. Visse familielegater og stiftelser betaler dog arveafgift efter slægtskabsforholdet mellem arveladeren og legatnyderen.

For de førstnævnte juridiske personer er der i arveafgiftslovens § 3, stk. 4, hjemmel til bevillingsmæssigt at lempe arveafgiften.

10.1.1.2. Afgiftsfritagelse.

Kunstværker, håndskrifter, bøger og andre genstande, der har national, historisk, kunstnerisk eller videnskabelig interesse kan fritages for arveafgift, når de skænkes til offentlige institutioner. En sådan fritagelse gives efter praksis tillige, når effekterne skænkes til private institutioner, hvortil der er offentlig adgang. Bestemmelsen, der fandtes allerede i arveafgiftsloven fra 1908, blev indsat bl.a. for at imødegå de problemer, der kunne opstå for disse institutioner i tilfælde, hvor statsbevillingerne ikke rakte til erhvervelse af større kunstsamlinger og lignende på grund af arveafgiften.

Ansøgning om arveafgiftsfritagelse indgives til skattedepartementet. Afgiftsfritagelse gives i reglen uden nærmere undersøgelser. Skattedepartementet vurde-

rer således ikke effekternes almeninteresse, men kræver blot en kvittering fra den pågældende institution for modtagelsen af effekterne. Institutionens kvittering anses at indebære en bekræftelse på, at effekterne har almeninteresse enten i udstillings- eller forskningsøjemed.

I tilfælde, hvor effekterne tilfalder institutioner, hvortil der ikke er offentlig adgang, kan der alene gives arveafgiftsnedsettelse til 12 pct. Som eksempel på sådanne institutioner kan nævnes plejehjem og skoler.

Ministeriet for skatter og afgifter har i bekendtgørelse nr. 506 af 20. oktober 1983 bemyndiget skifteretter og eksekutorer til at meddele arveafgiftsfritagelse for kunstværker m.v., der skænkes til offentlige institutioner. Bemyndigelsen gælder uanset genstandenes værdi.

10.1.1.3. Udvalgets overvejelser om afgiftsfritagelse.

Udvalget finder, at der fremdeles er behov for en hjemmel til at fritage erhvervelser af denne art for arveafgift. Den omstændighed, at fritagelsen i praksis gives uden nærmere undersøgelser, og at erhvervelserne ofte er af ubetydelig økonomisk værdi, taler imidlertid for, at fritagelsen ikke bør være bevillingsmæssig, men fastsættes i lovteksten. Udvalget mener, at den nyligt udstedte bekendtgørelse om udvidet bemyndigelse til skifteretter og eksekutorer i sig selv letter administrationen af bestemmelsen.

Udvalget skal dog foreslå, at bestemmelsen i forbindelse med revision af loven omformuleres, således at fritagelsen for disse effekter kommer til at gælde generelt for institutioner, hvortil der vedtægtsmæssigt er offentlig adgang.

10.1.1.4. Nedsættelse af arveafgift.

Arveafgiftslovens § 3, stk. 4, indeholde:: endvidere en hjemmel til bevillingsmæssigt at **nedsætte** arveafgiften fra 35 pct. til 12 pct. for juridiske personer, som har et almenvelgørende eller andet almennyttigt formål. Arvens størrelse og dens sammensætning er uden betydning.

En tilsvarende bestemmelse har bestået siden arveafgiftsloven af 1908, der lovfæstede en tidligere nedsættelsespraksis. Af forarbejderne ses, at de almenvelgørende institutioner er at opfatte som eksempel på det mere overordnede begreb, nemlig almennyttige formål. Der er ikke udstedt egentlige administrative forskrifter eller retningslinier, der belyser forståelsen af begreberne. I det almenvelgørende begreb ligger dog i almindelighed det krav, at det i vedtægterne skal være fastslået, at der alene kan ydes støtte til personer, som er i økonomisk trang, og at en ikke på forhånd begrænset kreds kan komme i betragtning.

Derimod kan **begrebet** almennyttig i arveafgiftsmæssig henseende ikke udtømmende defineres. En beskrivelse af, hvilke institutioner der er tale om, findes i fondsudvalgets betænkning nr. 970 af 1982, side 257 ff., og i en artikel af ekspeditionssekretær Frede Falck i Advokaten 1984 s. 99 ff. Som typiske institutioner, der opnår afgiftslempelse, kan dog her nævnes de store sygdomsbekæmpende foreninger, forskellige undervisningsinstitutioner og idrætsforeninger, diverse sociale institutioner, hospitaler, kirkelige institutioner og alment anerkendte trossamfund m.v. Udenfor iet almennyttige område falder organisationer, der varetager erhvervmæssige interesser, såsom arbejdsgiverforeninger og fagforeninger samt endelig partipolitiske organisationer.

Efter §3, . stk. 4, sidste pkt. anses et legat ikke for almenvelgørende, når der er forbeholdt medlemmerne af en bestemt familie fortrinsret til nydelse af samme

for mere end to generationer. I almindelighed hindrer bestemmelsen derimod ikke, at et legat anses for almen-nyttigt på anden måde, selv om der er forbeholdt medlemmer af en bestemt familie fortrinsret for mere end to generationer.

Skifteretter og eksekutorer har tidligere være bemyndiget til selv at nedsætte arveafgiften af arvelodder, der ikke oversteg 150.000 kr., og som tilfaldt foreninger og institutioner, der er godkendt i henhold til ligningslovens § 8A, jfr. nedenfor. Det er en betingelse, at arven skal benyttes til organisationens kvalificerede formål, og at den ikke er behæftet med rentenydelse til fordel for medlemmer af en bestemt slægt eller andre. I sager, hvor erhvervelserne ikke opfylder disse betingelser, og for legater, for hvilke der skal udarbejdes særskilt fundats, skal der indgives ansøgning om arveafgiftsnedsættelse til skattedepartementet.

Ved den ovennævnte bekendtgørelse af 20. oktober 1983 er skifterettens og eksekutorers bemyndigelse blevet udvidet til at gælde uden den tidligere beløbsgrænse og tillige at omfatte tilfælde, hvor der er disponeret til fordel for en under- eller lokalafdeling af den i henhold til ligningslovens § 8A godkendte institution.

10.1.1.5. Sagsbehandlingen i forbindelse med ansøgninger om arveafgiftsnedsættelse efter § 3, stk. 4.

Inden den ovennævnte udvidelse af skifterettens og eksekutorers kompetence i disse sager behandlede skattedepartementet ca. 475 sager årligt om arveafgiftsnedsættelse efter denne bestemmelse.

Skattedepartementets praksis har fremdeles interesse for administrationen af lempelsen og skal kort beskrives i det følgende.

I sager, hvor der er disponeret til fordel for foreninger eller institutioner, der er godkerdt i henhold til ligningslovens § 8A, eller institutioner, der har berøring til sådanne, har skattedepartementets sagsbehandling været ganske summarisk. Dette beror på, at man har anset de institutioner, der er optaget i cirkulæret over godkendte institutioner i henhold til ligningslovens § 8A, som almenvelgørende/almennyttige i arveafgiftslovens forstand.

I de sager, hvor der ikke er disponeret til fordel for en sådan forening eller institution, ligger kompetencen fortsat hos skattedepartementet. Skattedepartementet gennemfører i disse sager en grundig gennemgang af legatets/institutionens fundats/vedtægt. Det påses, om institutionens formål kan siges at være almenvelgørende eller almennyttigt, jfr. afgrænsningen af disse begreber ovenfor.

Skattedepartementets undersøgelser omfatter desuden en gennemgang af institutionens organisatoriske opbygning. Der lægges vægt på, at institutionens ledelse - bestyrelsen - ikke er selvsupplerende, og hvor der er tale om en forening, at bestyrelsen vælges på foreningens generalforsamling. Der lægges endvidere vægt på, at bestyrelsen ikke er enerådige med hensyn til anvendelse af kapitalen, således at bestyrelsen selv kan afgøre, hvad der må anses for almenvelgørende/ almennyttigt.

I øvrigt påser skattedepartementet, at formuen er betryggende anbragt, og at der er fastsat en rimelig udlodning til det kvalificerede formål. For at sidstnævnte vilkår efter praksis kan anses opfyldt, må fundatsen/vedtægten ikke hjemle større hensættelser til institutionens grundkapital end 25 pct. af det årlige kapitalafkast.

Endelig påses det, at der findes betryggende bestemmelser om midlernes anvendelse ved legatets eventuelle opløsning, således at man ikke ad denne vej skal kunne omgå det kvalificerede formål.

Undertiden stiller skattedepartementet en nedsættelse i udsigt betinget af nærmere angivne ændringer i fundats/ vedtægt på ovennævnte punkter.

For eksisterende institutioner påses endvidere, at de seneste årsregnskaber bekræfter, at fundatsens bestemmelser om udlodning m.v. til det kvalificerede formål overholdes.

Det fremgår af ovenstående redegørelse, at den administrative kontrol i disse sager er ganske omfattende og ressourcekrævende. Hertil kommer, at en betydelig del af sagerne angår testamentariske dispositioner af begrænset økonomisk omfang.

10.1.1.6. Udvalgets overvejelser om nedsættelsesreglen.

Udvalget har overvejet at foreslå, at nedsættelsesreglen helt ophæves, med den virkning, at de her omhandlede juridiske personer altid skal betale 35 pct. i arveafgift. Dette indebærer en betydelig skærpelse af retstilstanden i dag, hvor afgiftsnedsættelse som nævnt gives i op mod 85 pct. af tilfældene. Hertil kommer, at institutioner som f.eks. Landsforeningen til Kræftens bekæmpelse har et væsentligt eksistensgrundlag i kraft af disse testamentariske erhvervelser. Det kan tænkes, at det offentlige kan blive nødsaget til at kompensere for svækkelsen af dette eksistensgrundlag, hvis afgiften forhøjes.

En høj arveafgift for disse institutioner vil dog kunne kompensere helt eller delvis for et eventuelt provenutab i forbindelse med en mulig sammenlægning af en eller flere af de nugældende afgiftsklasser og ved en ophævelse af ægtefælleafgiften.

De ovenanførte betænkeligheder kan dog give anledning til at overveje, om den faste afgift alene bør udgøre 25 pct. uden adgang til bevillingsmæssig nedsættelse heraf. En sådan fast afgift vil indebasre ikke ubetydelige administrative lettelser. Udvalget har dog endvidere overvejet at søge administrationen lettet ved

at foreslå reglerne ændret, således at visse mindsteerhvervelser gøres afgiftsfri, og således at eventuel overskydende arv belægges med en sådan fast afgift.

10.1.1.7. Udvalgets forslag om en lempelsesregel.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at en lempelsesregel i lighed med den gældende bør bevares. Der kan dog opnås en smidigere administration af arveafgiftsreglerne, hvis man i et stort antal tilfælde knytter arveafgiftslempelsen til bestemte afgiftssubjekter i stedet for til opfyldelsen af bestemte botingelser vedrørende den pågældende institutions formål., organisatoriske opbygning m.v.

Man kan gå ud fra, at de institutioner, der er fritaget for at betale selskabsskat, typisk opfylder de betingelser, der vil føre til en lempeligere afgiftsmæssig behandling. Derfor foreslår udvalget, at den opregning af institutioner, der findes i selskabsskatteovens § 3, stk. 1, nr. 1 (staten), og nr. 2 (kommunerne) nr. 3 (anerkendte trossamfund) og nr. 5 (skoler, hospitaler, museer m.v.), overføres til arveafgiftsområdet gennem en henvisningsbestemmelse i arveafgiftsloven. Efter udvalgets opfattelse må den fremtidige lovbestemmelse endvidere indeholde en tilsvarende direkte henvisning til de foreninger og institutioner, der er godkendt i henhold til ligningslovens § 8A som umiddelbart kvalificerede til afgiftsnedsættelse. Udvalget mener endvidere, at der kan være anledning til at overveje, om disse institutioner m.v. bør fritages for at betale arveafgift, selv om man efter den hidtidige bevillingsmæssige praksis kun nedsætter til 12 pct. eller ikke nedsætter. Endelig bør bestemmelsen indeholde hjemmel for bevillingsmæssig nedsættelse af arveafgiften i andre tilfælde.

10.1.2. Nedsættelse af arveafgift for plejebørn/ arveafgiftslovens § 3, stk. 5.

10.1.2.1. Indledning.

Arveafgiftslovens § 3, stk. 5, indeholder en hjemmel til bevillingsmæssigt at tillade afgiften af arv til plejebørn beregnet efter samme afgiftssats som den, der gælder for afdødes børn.

Bestemmelsen blev indsat ved lovændringen i 1947. Efter den oprindelige ordlyd gjaldt lempelsesadgangen kun for plejebørn, der havde indtaget et barns stilling i afdødes hjem. I den nugældende formulering (fra 1972) er medtaget den situation, at arvingen har opholdt sig i afdødes hjem med den ene af sine biologiske forældre. Denne formulering indebar en udvidelse af hidtidig praksis.

For stedbørn gælder afgiftssatserne i **arveafgiftslovens § 2A direkte.**

Ifølge skattedepartementets hidtidige praksis er det eneste krav for, at nedsættelse kan bevilges, at arvingen har tilbragt halvdelen af barnealderen, der regnes indtil det 15. år, i afdødes hjem. Opholdet i arveladers hjem skulle således efter den hidtidige praksis have varet i ca. 7 år. Hvor opholdet imidlertid først var etableret sidst i barnealderen, var det dog tilstrækkeligt, at opholdet havde varet indtil barnets 18. år, i hvilken alder børn normalt fraflytter hjemmet.

10.1.2.2. Gældende praksis.

I ministeriet for skatter og afgifters bekendtgørelse nr. 506 af 20. oktober 1983 er skifteretter og eksekutorer imidlertid blevet bemyndiget til at nedsætte arveafgiften efter arveafgiftslovens § 3, stk. 5, hvis plejeforholdet i arveladers hjem har varet i et

sammenhængende tidsrum på mere end 5 år, og forholdet er påbegyndt inden arvingens 15. år. Det er fremdeles et vilkår, at højst den ene af plejebarnets biologiske forældre ligeledes har haft bopæl hos arvelader i samme tidsrum. Der er ikke hjemmel til at nedsætte arveafgiften for plejebørns børn eller søskende eller mellem plejesøskende.

Plejeforholdet søges dokumenteret gennem indhentelse af folkeregisterattest for de implicerede, det vil sige arvelader, arving og eventuelt de biologiske forældre. Om sidstnævntes forhold lægges arvingens redegørelse dog som oftest til grund. I de tilfælde, hvor folkeregisterattesterne ikke er tilstrækkeligt oplysende, f.eks. fordi plejeforholdet er etableret før den systematiske registrering i den pågældende kommune, kan plejeforholdet i stedet belyses ved en attestations på tro og love fra to personer med kendskab til forholdene. Denne attestations skal indeholde oplysning om varigheden af den fælles bopæl mellem arving og arvelader og arvingens alder på tidspunktet for plejeforholdets begyndelse. Endelig skal attestations indeholde oplysning om, hvorvidt arvingens biologiske forældre ligeledes har haft bopæl hos arvelader.

Grænsetilfælde kan opstå, hvor plejeforholdet er afbrudt som følge af, at plejebarnet, måske ifølge familietradition eller lignende, har været ude at tjene udenfor hjemmet og har haft bopæl andet steds. Disse og andre lignende grænsetilfælde skal fremdeles forelægges for skattedepartementet.

I 1983 var der i skattedepartementet 225 sager om plejebarnsnedsættelse. Sagsantallet er således ikke ubetydeligt, men betingelsen for nedsættelse knytter sig til gengæld til en ret enkel konstatering af et faktisk forhold.

Arveafgiftslovens § 3, stk. 5, gælder kun for plejebørns arv. Plejebørn er således ikke omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, hvorfor gaver til plejebørn er indkomstskattepligtige for disse.

10.1.2.3. Udvalgets overvejelser.

Udvalget finder det fremdeles velbegrunder, at denne kategori af arvinger har mulighed for at opnå nedsættelse af arveafgiften. Rimeligheden heraf styrkes af det stigende antal papirløse samlivsforhold, hvor der ofte er et plejebarnsforhold mellem den ene samlever og den andens børn. Udvalget anser, at den ovennævnte bekendtgørelse, hvori de tidsmæssige betingelser til plejeforholdets længde og plejebarnets alder er utvetydigt fastsat, indebærer en betydelig administrativ lettelse.

Udvalget har overvejet, om selve den omstændighed, at der er oprettet testamente til fordel for plejebarnet, skal kunne anses som et sådant indicium for det stærke bånd til plejebarnet, at dette kan begrunde en yderligere nedsættelse af åremålsbetingelsen til f.eks. to år. Udvalget er tilbøjelig til at anse, at der er grundlag for at lempe den tidsmæssige betingelse for plejebarnsnedsættelsen enten ved en lempelse af kravet til plejeforholdets længde eller ved en udvidelse af den periode af barnets alder, indenfor hvilket forholdet skal være etableret, eller ved en kombination af disse krav. Nedsættelsen bør, som i dag, ske til afgiftsklassen for livsarvinger (A).

10.1.2.4. Udvalgets forslag.

Udvalget er således af den opfattelse, at der også fremover er behov for en lempelsesadgang i disse situationer. Udvalget foreslår dog, at en sådan retstilstand tilvejebringes ved en opstilling af legale betingelser, hvorefter plejebarnet har ret til afgiftsnedsættelse i stedet for en dispensationsregel.

I lighed med tilkendegivelsen i udvalgets overvejelser i kap. 9 om udvidelse af den gaveafgiftspligtige personkreds til at omfatte deltagerne i papirløse sam-

livsforhold finder udvalget ikke, at den gaveafgifts-
pligtige personkreds bør udvides til at omfatte pleje-
børn.

Dette betyder, at gaver til plejebørn fortsat bli-
ver indkomstskattepligtige. Parterne kan imidlertid
undgå indkomstskattepligten ved, at "gaven" til pleje-
barnet ydes som et arveforskud og derfor i stedet bli-
ver omfattet af reglerne om arveafgift.

Der henvises i øvrigt til udvalgets overvejelser
om en udvidelse af den gaveafgiftspligtige personkreds
i kap. 11.

10.2. Ad § 7 - arv til og fra ægtefæller, de:: lever i formuefællesskab.

10.2.1. Gældende ret.

Den gældende arveafgiftslov indeholder i § 7 nogle
bestemmelser, hvorefter det kan have betydning for ar-
veafgiftens størrelse, om formue, der falder L arv ef-
ter ægtefæller, stammer fra fællesejemidler eLler tid-
ligere fællesejemidler eller fra særejemidler. Når ar-
velodden stammer fra fællesejemidler, beregne,; arveaf-
giften efter arvingens slægtskabsforhold til den ægte-
fælle, med hvem arvingen er nærmest beslægtet. Når ar-
velodden derimod stammer fra særejemidler, beregnes
arveafgiften efter det faktiske slægtskabsforhold. Hvis
der både arves fra fælleseje- og fra særejemidler, læg-
ges beløbene ikke sammen og arveafgiften beregnes sær-
skilt af hver lod efter hver sin afgiftsklasse.

Arveafgiften beregnes efter slægtskabsforholdet
til den nærmest beslægtede ægtefælle i 3 situationer:

- 1 - Hvis arven udredes af fællesboet ved den 3ne ægte-
fælles død eller ved skifte af et uskiftet bo (§
7, stk. 1, 2. pkt.).

- 2 - Hvis længstlevende ægtefælle har arvet førstafdøde og ægtefællerne i et gensidigt testamente har bestemt, hvem den (tidligere) fællesformue skal tilfalde ved længstlevendes død (§ 7, stk. 2).
- 3 - Hvis længstlevende ægtefælle har arvet førstafdøde og ægtefællernes slægtninge arver (tidligere) fællesbomidler efter arvelovens § 7, stk. 2 eller efter et testamente, ægtefællerne har oprettet i fællesskab (§ 7, stk. 3).

Bestemmelserne har været genstand for kritik, og de er vanskelige at administrere.

I kritikken er det bl.a. fremhævet, at bestemmelserne i arveafgiftslovens § 7, stk. 2 og 3, medfører, at sontringen mellem særejet og formuefællesskabsmidlerne løber videre efter førstafdødes død, selvom formuefællesskabet da ophørte, og selv om sontringen fra dette tidspunkt ikke i øvrigt har nogen som helst betydning. Det er også nævnt, at de materielle regler, som arveafgiftslovens § 7, stk. 3, knytter sig til (arvelovens § 7), ikke sondrer mellem særeje og fællesje, og at arveafgiftsloven derfor på dette punkt er helt løsrevet fra den materielle lovgivning.

De forhold, kritikken af bestemmelsen har peget på, medfører samtidig, at administrationen af bestemmelserne besværliggøres.

Hvis den længstlevende ægtefælle i de situationer, der er nævnt under 2 og 3, ved førstafdødes død ejede særejemidler eller arver særejemidler efter førstafdøde, gør bestemmelsen det således nødvendigt, at der ved længstlevendes død tages stilling til hvor stor en del af den samlede arv, der stammer fra tidligere fællesejemidler, og hvor stor en del af den samlede arv, der stammer fra tidligere særejemidler. Disse rekonstruktioner er vanskelige at foretage og beror ofte på skønsmæssige opgørelser. Situationen adskiller sig for så vidt ikke fra den situation, der foreligger for en

ægtefælle, der hensidder i uskiftet bo. Ved uskiftet bo har sondringen imidlertid - som også påpeget i kritikken - en materiel betydning også i længstlevendes levende live. I de tilfælde, der omfattes af § 7, stk. 2 og 3, er formuefællesskabet ophørt ved dødsfaldet, og sondringen mellem fælleseje og særeje er herefter uden betydning, medens længstlevende ægtefælle lever. Den får kun fornyet betydning ved længstlevendes død og kun i forbindelse med beregningen af arveafgiften. Arveafgiftsloven indeholder ikke en formodningsregel, der svarer til arvelovens § 23, hvorefter alt, hvad ægtefællen ejer, ved skifte formodes at høre til det uskiftede bo.

Den typiske situation, hvor bestemmelserne i arveafgiftslovens § 7, stk. 2 og 3, skal anvendes, foreligger, hvor førstafdødes søskende og/eller deres børn tager arv ved længstlevendes død. I så fald skal deres arv, i det omfang den stammer fra tidligere fællesejemidler og er omfattet af et gensidigt testamente, et i fællesskab oprettet testamente eller den legale arveret efter arvelovens § 7, stk. 2, berigtiges efter arveafgiftsklasse B, medens deres arv i øvrigt skal berigtiges efter arveafgiftsklasse C. Hvis den samlede arv deles i et beløb, der berigtiges efter klasse B, og et beløb, der berigtiges efter klasse C, lægges lodderne ikke sammen og progressionen beregnes forfra af hver lod. Hvis det beløb, der berigtiges efter klasse C, er lille i forhold til det beløb, der berigtiges efter klasse B, kan dette være en fordel for arvingen, da den marginale B-afgift i disse tilfælde vil være højere end den C-afgift, arvingen faktisk betaler.

10.2.2. Udvalgets overvejelser om betydningen af formueforholdene hos afdøde.

Udvalget mener ikke, at det efter en nutidig tankegang er velbegrunder, at arveafgiftens størrelse beror på, om der var fælleseje eller særeje i afdødes ægte-

skab. En person, der f.eks. arver sin broders hustru, må opleve det som uforståeligt eller vilkårligt, at arveafgiften er større, hvis de afdøde ægtefæller havde særeje, end hvis de havde fælleseje.

Udvalget mener heller ikke, at det er velbegrundet, at afgiftsprogressionen brydes, når den længstlevende ægtefælle både efterlader sig fællesejemidler og særejmidler, således at der efter de gældende regler skal betales B-afgift af en del af arven og C-afgift af resten.

Udvalget foreslår derfor, at afgiftsforskellen mellem arv, der hidrører fra fælleseje og særeje, afskaffes. Det vil også betyde, at man slipper for de foran omtalte praktiske vanskeligheder.

Under et afgiftssystem med flere afgiftsskalaer, der afhænger af slægtsskabsnærheden mellem arving og arvelader, anser udvalget det for mest nærliggende, at afgiften altid beregnes efter arvingens slægtskab med den af de afdøde ægtefæller, som han var nærmest beslægtet med. Hvis de nuværende af giftsklasser B og C slås sammen til en ny klasse B som skitseret i kapitel 14, betyder løsningen en afgiftsmæssig lettelse for arvingen i de tilfælde, hvor der efter de gældende regler skal beregnes afgift efter afgiftsklasse C af hele arven eller en forholdsvis stor del af denne. Lettelsen er en følge af, at arveafgiften efter den kombinerede B- og C-skala er lavere end efter den gældende C-skala. I andre tilfælde kan der blive tale om en afgiftsmæssig skærpelse. Dette vil være tilfældet, hvor den del af arven, der skal berigtiges efter afgiftsklasse C, er forholdsvis lille. Som nævnt ovenfor kan det forhold, at den samlede arv deles op på to lodder, selv om den ene lod afgiftsberigtiges efter den højeste afgiftsskala, nemlig medføre, at den samlede progression bliver lavere. Om udvalgets løsning i det konkrete tilfælde vil føre til en lettelse eller skærpelse afhænger af arvens konkrete sammensætning af tidligere fælleseje - og tidligere særejmidler. Det har derfor ikke været

muligt for udvalget at vurdere generelt, om løsningens effekt medfører en afgiftsmæssig lettelse eller skærpelse.

Efter de nugældende regler kan det i ganske få tilfælde forekomme, at en arving som følge af de ovennævnte bestemmelser betaler A-afgift i stedet for C-afgift. Det må her overvejes, om den fraskilte ægtefælles arveafgift skal beregnes efter reglerne om ægtefællearv eller efter den skitserede B-C-skala. Den sidstnævnte løsning vil føre til en betydelig skærpelse i forhold til de nugældende regler. Hvis ægtefællereglerne skal anvendes, bliver den fraskilte ægtefælles arv afgiftsfri, hvis udvalgets forslag om at afskaffe arveafgiften for enker og enkemænd gennemføres. Udvalget går i kap. 6 ind for, at fraskilte skal være afgiftsfri.

Såfremt man vælger den model, hvorefter der kun skal være én arveafgiftssats, foreslår udvalget på samme måde, at hele arven betragtes som én arvelcd, uanset om den stammer fra tidligere fælleseje- eller tidligere særemidler. Denne løsning forekommer ubetænkelig her, da enhedsskalaen i almindelighed vil indebære en betydelig afgiftsmæssig lettelse i forhold til de nugældende B- og C-afgifter.

Såfremt man vælger at bibeholde de tre nugældende afgiftsskalaer, medfører udvalgets forslag, at arvingen normalt kommer til at betale B-afgift af hele arven, i stedet for en kombination af B- eller A-afgift og C-afgift, som kan forekomme efter de gældende regler.

Det vil også her stille sig forskelligt i forskellige grupper af tilfælde, om løsningen betyder en lettelse eller en skærpelse i forhold til de gældende regler.

10.2.3. "Modtager-ægtefællers" arveafgift.

Når en arv tilfalder ægtefæller, er det efter den gældende arveafgiftslovs § 7, stk. 1, 1. pkt., afgørende for afgiftsberegningen, om arven bliver fælleseje eller særeje. Hvis arven bliver fælleseje, betales der arveafgift efter den ægtefælles slægtskabsforhold til afdøde, som er nærmest i slægt med denne. Det samme gælder for indtægts- og rentenydelser, der er tillagt begge ægtefæller i forening. Hvis arven derimod bliver særeje, er det faktiske slægtskabsforhold afgørende. Har afdøde f.eks. oprettet testamente til fordel for sin broders hustru, betaler hun afgift efter klasse B, hvis hun og afdødes broder har fælleseje, men C-afgift hvis de har særeje.

10.2.4. Udvalgets overvejelser om formueforholdenes betydning hos arvingen.

Efter udvalgets opfattelse bør det ikke være afgørende for størrelsen af den arveafgift, der skal betales, om arven bliver fælleseje eller særeje.

Der kan herefter vælges mellem en løsning, hvorefter afdødes slægtskabsforhold til den ægtefælle, der modtager arven, er afgørende, eller en løsning hvorefter slægtskabsforholdet til den ægtefælle, der er nærmest beslægtet med afdøde, er afgørende.

Den første løsning betyder en afgiftsmæssig skærpelse, når den ægtefælle, der modtager arven, er gift med eller har været gift med en person, der skulle have betalt en lavere arveafgift, hvis han eller hun havde været arving. Der er dog kun tale om en skærpelse, hvis arven indgår i arvingens bodel. Den anden løsning betyder en afgiftsmæssig lettelse, når f.eks. arveladerens svoger eller svigerinde modtager arv som særeje. Sådanne tilfælde forekommer dog forholdsvis sjældent, og den anden løsning medfører således stort set, at den gældende retstilstand opretholdes.

Den anden løsning harmonerer også med den løsning, udvalget har peget på ovenfor med hensyn til gensidige testamenter, i fællesskab oprettede testamenter og den legale arveret efter arvelovens § 7, stk. 2. Udvalget skal derfor pege på denne løsning. Løsningen indebærer administrative forenklinger i de tilfælde, hvor det efter gældende regler har været nødvendigt at sondre mellem fælleseje og særeje.

Løsningen af denne problemstilling får kun selvstændig betydning i tilfælde af, at man enten vælger modellen med to afgiftsskalaer eller opretholder de nugældende tre afgiftsskalaer. Løsningen indfører i alle tilfælde øget progression.

10.2.5. Gaveafgift.

Bestemmelsen i arveafgiftslovens § 7, stk. 1, 1. pkt., medfører, at svigerbørn, børnebørns ægtefæller etc. er omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, i det omfang de modtager gaver, der indgår i deres bodel. En konsekvens af den løsning, udvalget foreslår på arveafgiftsområdet, må være, at svigerbørn, børnebørns ægtefæller etc. skal betale gaveafgift i stedet for indkomstskat, selvom de får gaver som særeje. Denne konsekvens forekommer udvalget ubetænkelig, idet antallet af gaver, der skal være særeje for svigerbørn m.v. må antages at være meget begrænset.

10.2.6. Andre tilfælde.

Efter arveafgiftslovens § 7, stk. 4, skal arveafgiften beregnes efter det faktiske slægtskabsforhold i tilfælde af, at der arves efter et gensidigt testamente, der ikke er oprettet mellem ægtefæller.

Udvalget foreslår ingen ændringer i derne regel, jfr. dog afsnit 9.4.2.3., hvor udvalget fremsætter overvejelser om bestemmelsen i relation til ugifte samlevende.

Hvis modellen med én afgiftsskala vælges, får bestemmelsen imidlertid ingen selvstændig betydning, og udvalget foreslår derfor at reglen i så fald ophæves.

10.3. Ad § 21, stk. 4. Sammenlægning af arvemæssige erhvervelser.

10.3.1. Gældende ret.

Den gældende arveafgiftslov indeholder i § 7 nogle bestemmelser, hvorefter det er afgørende for, efter hvilken arveafgiftsklasse, arven skal berigtiges, om arven modtages som eller stammer fra fælleseje eller særeje (jfr. ovenfor afsnit 10.2.). § 21, stk. 4 i den gældende lov indeholder regler om, hvorvidt arv, der modtages som eller stammer fra fælleseje, skal lægges sammen med arv, der modtages som eller stammer fra særeje.

Ifølge § 21, stk. 4, 1. pkt., betragtes ved opgørelse af de enkelte arvelodders størrelse alt, hvad samme person erhverver efter samme arvelader, som en samlet arvelod.

Herudover bestemmes det i § 21, stk. 4, 3. pkt., dels at i formuefællesskab levende ægtefæller i denne forbindelse betragtes som samme arvelader, når arven udredes af fællesboet, dels at arv, der tilfalder i formuefællesskab levende ægtefæller, betragtes som en samlet arv, medmindre arveladeren måtte have bestemt, at arven skal undrages formuefællesskabet.

Bestemmelserne i § 21, stk. 4, 1. pkt., og § 21, stk. 4, 3. pkt., er delvis i modstrid med hinanden, og bestemmelserne har givet anledning til betydelig tvivl i administrativ praksis. For at løse de praktiske problemer, bestemmelserne frembyder, har man i visse situationer lagt arv fra fælleseje og særeje sammen hos samme arving, medens man i andre situationer ikke har foretaget sammenlægning. Der henvises til nedestående beskrivelse af en række situationer.

Et ægtepar, der i øvrigt lever i sædvanligt for-muefællesskab, har et særeje hver. De har et fællesbarn, og længstlevende ægtefælle har herudover et sær-barn.

Ved førstafdødes død skiftes særejet, og fællesbarnet arver sin andel heraf. Hvis fællesboet også skiftes, bliver fællesbarnets arv fra særejet lagt sammen med arven fra fællesboet.

Hvis fællesboet overtages til hensiddentil uskiftet bo og skifte finder sted i levende live, bliver fællesbarnets arv ved skiftet af fællesboet lagt sammen med den særejarv, barnet tidligere har modtaget efter førstafdøde. Ved længstlevendes død bliver både fællesbarnets og særbarnets arv af længstlevendes (tidligere) fællesejemidler lagt sammen med arv af længstlevendes (tidligere) særejmidler.

Hvis fællesboet derimod først skiftes efter længstlevendes død, bliver den tidligere særejarv efter førstafdøde ikke lagt sammen med nogen del af den arv, der falder ved længstlevendes død. Derimod bliver arven fra fællesboet efter førstafdøde og længstlevende lagt sammen. Særejarven efter længstlevende bliver for fællesbarnets vedkommende ikke lagt sammen med arven fra fællesboet. Hos særbarnet, der kun arver efter længstlevende, bliver arven fra fællesboet lagt sammen med arven fra særejet.

Tilsvarende problemer kan opstå hos arvingen, når denne er gift, og ægtefællerne både har fælleseje og særeje eller får arv som særeje.

Bestemmelserne i § 21, stk. 4, gælder også for gaver, og her har de betydning både ved sammenlægning af gaver, der gives inden for et kalenderår, og ved sammenlægning af gaver, der gives over en årrække.

Efter praksis bliver gaver, der ydes af en ægtefælles særeje, gaver, der ydes af den anden ægtefælles særeje og gaver der ydes af ægtefællernes bodele ikke lagt sammen. Et forældrepar vil under disise forhold således ialt kunne give kr. 24.000 til et barn, uden at

der skal betales gaveafgift. Der sker heller ikke indbyrdes sammenlægning, når der gives gaver i senere kalenderår. Selvom forældreparret giver gaver, der overstiger den afgiftsfrie bundgrænse, er der fordele forbundet med fremgangsmåden, da den samlede progression herved bliver lavere.

Når barnet er gift, bliver gaver til barnets sær-eje ikke lagt sammen med gaver til svigerbarnets bodel. I en sådan situation er det således muligt at give to gange kr. 24.000 inden for et kalenderår, uden at der skal betales gaveafgift.

Herudover kan der gives gaver fra forældrenes sær-eje og bodele til barnets sær-eje og svigerbarnets bodel, bestående af møbler og andet udstyr - de såkaldte møbelgaver - for et samlet beløb på kr. 30.000. Det samlede beløb, der på denne måde afgiftsfrit kan overføres inden for et kalenderår, fra et forældrepar til et gift barn og dets ægtefælle, udgør således kr. 78.000.

10.3.2. Udvalgets overvejelser og forslag.

I forbindelse med udvalgets overvejelser om reglerne i den gældende lovs § 7, har udvalget foreslået, at det ikke længere skal tillægges betydning, om en arv modtages som eller stammer fra fælleseje eller sær-eje.

På samme måde foreslår udvalget, at der i de tilfælde, der reguleres af den gældende lovs § 21, stk. 4, ikke længere skal lægges vægt på, om den afgiftspligtige erhvervelse modtages som eller stammer fra fælleseje eller sær-eje. Heller ikke på skatteområdet har sondringen mellem fælleseje og sær-eje betydning.

Efter gældende regler lægger man, når ægtefæller yder gaver, i visse situationer vægt på, om en gave stammer fra den ene ægtefælle, medens det i andre tilfælde er uden betydning, om gaven ydes af den ene eller

af den anden ægtefælle. Det første gælder, hvis gaven ydes af særeje, og det andet, hvis gaven ydes af fællesejemidler. Der gælder noget tilsvarende på **modtager**-siden.

Som en konsekvens af udvalgets forslag om, at det skal være uden betydning for sammenlægning af arvelodder og gaver, om et beløb stammer fra eller modtages som særeje eller fælleseje, skal der tages stilling til, om et ægtepar betragtes som én arvelader/giver eller arving/gavemodtager, eller om hver af ægtefællerne skal anses for én arvelader/giver eller arving/gavemodtager.

En løsning, hvorefter et ægtepar betragtes som én person i forbindelse med arve- og gaveafgiftsberegningen, må efter udvalgets opfattelse forudsætte, at ægtefællerne ikke er skilt eller frasepareret, og at de er samboende. Uden for disse tilfælde forekommer det mindre naturligt at betragte ægtefællerne som én person i denne relation.

En sådan løsning vil dog for det første medføre en skærpelse af afgiftsreglerne i de tilfælde, hvor man efter gældende regler har kunnet opdele en arv efter forældre med særeje i flere lodder, jfr. de situationer, der er beskrevet ovenfor. Da løsningen forudsætter, at der skal ske sammenlægning i flere situationer, end det er tilfældet efter gældende regler, vil løsningen heller ikke indebære administrative lettelser. Løsningen vil også kunne virke diskriminerende over for samlevende ægtefæller. Arv efter disse vil blive lagt sammen og udløse en højere progression, medens arv efter fraskilte ægtefæller eller efter forældre, der ikke er gift, ikke bliver lagt sammen og derfor ikke har denne progressionsvirkning. Denne progressionsvirkning vil foreligge, selvom der vælges en model med en proportional afgift, kombineret med et bundfradrag, da antallet af bundfradrag virker som progressionsfaktor. Virkningen heraf afhænger dog af bundfradragets stør-

reise. Endelig er det udvalgets opfattelse, at en sådan løsning ikke stemmer overens med den udvikling, der har fundet sted på skatteområdet.

Under hensyn hertil mener udvalget herefter ikke at burde stille forslag om, at ægtefæller i arve- og gaveafgiftsmæssig henseende betragtes som en enhed.

Udvalget samlede forslag går herefter ud på, at der ikke længere sondres mellem særeje og fælleseje og at hver ægtefælle betragtes som en selvstændig arvelader/giver eller arving/ gavemodtager. Det afgørende bliver således, hvem arven eller gaven stammer fra, og hvem der modtager arven eller gaven, og ikke fra hvilken formuesfære arven eller gaven stammer eller i hvilken formuesfære, arven eller gaven indgår hos arvingen eller gavemodtageren.

En konsekvens af udvalgets forslag er f.eks., at forældre, der arver deres barn, skal betale arveafgift af to arvelodder, hvor de nu - i normale tilfælde, hvor der er formuefællesskab - betaler arveafgift af en arvelod.

En konsekvens af dette forslag på gaveafgiftsområdet er, at et forældrepar herefter altid udgør to givere, der begge kan give gaveafgiftspligtige gaver til et barn og barnets ægtefælle (jfr. også afsnit 10.3.1.). Udvalget er opmærksom på, at dette medfører en forskelsbehandling af gifte og ugifte samlevende med hensyn til mulighederne for en løbende afgiftsfri formueoverførsel. Forslaget indebærer, at gifte (samboende) forældre afgiftsfrit kan overføre hver 2 gange det afgiftsfrit bundbeløb til et barn og dettes ægtefælle, mens en overførsel til barnets uægteskabelige samlever vil være indkomstskattepligtig for denne. Udvalget har dog ikke ment, at denne konsekvens skal medføre, at udvalgets forslag ikke realiseres. En lignende retstilstand kendes allerede under det gældende afgiftssystem, hvor der dog tillige kan spekuleres i bodel/særejekonstruktioner.

Udvalgets forslag betyder en afgiftsmæssig lettelse i de tilfælde, hvor de gældende regler fører til, at to personers arv bliver lagt sammen, fordi de har formuefællesskab, men hvor udvalgets forslag fører til, at der skal betales arveafgift af to arvelodder. Der opnås herved en lavere samlet progression.

På den anden side betyder forslaget en afgiftsmæssig skærpelse i de tilfælde, hvor en arving efter de gældende regler har mulighed for at opdele en samlet arv på en særejarv og en fællesejarv, men hvor udvalgets forslag fører til, at der nu skal betales arveafgift af én arvelod. Progressionen bliver herved højere.

Alt i alt er det udvalgets opfattelse, at forslaget fører til en afgiftsmæssig lettelse. Der findes imidlertid intet tilgængeligt materiale til at belyse omfanget heraf yderligere.

Efter udvalgets opfattelse vil der i almindelighed også være forbundet administrative fordele med en opgivelse af sondringen mellem særeje og fælleseje, jfr. nedenfor.

Udvalgets forslag på dette område kan uden videre anvendes inden for de forskellige modeller for en afgiftsskala, udvalget har peget på.

10.3.2.1. Indenfor gaveafgiftsområdet.

Specielt på gaveområdet vil udvalget dog gøre opmærksom på, at udvalgets forslag kan medføre visse problemer af kontrolmæssig art.

Hvis kontrollen skal være effektiv, gør forslaget det nemlig nødvendigt at kontrollere, om en gave, der gives af forældre der lever i formuefællesskab, stammer fra den enes bodel eller særeje eller fra den andens. Bodelen/særejet skal endvidere være stor nok til at kunne rumme den gave, der er tale om. Ofte vil det ikke være muligt at kontrollere parternes oplysninger om disse forhold. Efter indførelsen af de særlige ægtefæl-

lebeskatningsregler vil der ganske vist kunne foretages en kontrol af, om oplysningerne svarer til den opdeling, parterne måtte have foretaget i selvangivelserne, men da der ikke er pligt for parterne til at foretage en sådan deling i selvangivelserne, kan kontrollen næppe blive fuldstændig. I mange tilfælde vil der også hos parterne kunne være usikkerhed om, hvorvidt et aktiv hører til den ene eller den anden ægtefælles bodel eller særeje eller måske er i sameje.

Man vil derfor i almindelighed være nødt til at lægge parternes oplysninger til grund, og man vil derfor ikke i tilstrækkeligt omfang have sikkerhed for, at en gave virkelig har kunnet rummes indenfor den del af fællesejet, hvorover den ægtefælle, der angives at have givet gaven, råder.

Problemstillinger af lignende art var fremme i diskussionen om ophævelsen af sambeskatningen af ægtefæller. Det blev i den forbindelse overvejet, om der burde opstilles en bevisregel mod misbrugstilfælde.

Arve- og gaveafgiftsudvalget har afstået fra at udforme en særlig bevisregel, idet det er udvalgets opfattelse, at afgiftsmyndighederne også uden en sådan bevisregel vil kunne skride ind overfor klare tilfælde af misbrug.

I øvrigt har ægtefællerne altid mulighed for le-galt at overføre beløb til hinanden ved gave eller i-følge den såkaldte tantiemeregel i § 31 i lov om ægte-skabets retsvirkninger, hvorefter op til halvdelen af årets overskud kan overføres til den anden ægtefælle.

10.3.2.2. Mindretalsudtalelse.

Et medlem af udvalget, Niels Viltoft udtaler:

"Jeg er enig i, at det ved beregning af arveafgift ikke længere skal tillægges betydning, om arven/gaven modtages som eller hidrører fra fælleseje eller særeje, afsnit 10.2. Jeg er derimod ikke overbevist om det rig-tige i, at ægtepar ikke skal betragtes som een arvela-

der/giver eller arving/gavemodtager. Jeg vil pege på nogle konsekvenser af forslaget og en mulig enden løsning.

Vedtages forslaget, kan overførsel af formue fra forældre til gifte børn indenfor rammerne af formuefællesskabet opdeles i indtil 4 portioner, hvorved opnås en mindre gave/arveafgift af den samlede overførsel. En forudsætning for at opnå dette vil selvfølgelig være, at parterne eller deres rådgivere er opmærksom på muligheden.

Som illustration anføres 3 eksempler. Den samlede overførsel er i alle 3 tilfælde 400.000.-kr., men gaveafgiften er forskellig.

Eksempel 1: Et ægtepar ønsker at give en gave på 400.000.-kr. til deres søn. Faderen overdrager sønnen de 400.000 kr.

Gaveafgift: 53.550.-kr.

Eksempel 2: **Giver-ægteparret** formulerer gaver således, at de hver især giver sønnen en gave på 200.000.-kr.

Gaveafgift: 2 gange 17.950. er 35.900.-kr.

Såfremt man i praksis - som nævnt i afsnit 10.3.2.1. ovenfor - i almindelighed ikke skal foretage nogen undersøgelse af, om en gave af den aktuelle størrelse vil kunne rummes indenfor begge bodele, men kan lægge parternes erklæring herom uprøvet til grund, bliver det vel en ren formalitet at opnå en mindre afgift, idet det simpelthen bliver et spørgsmål om, hvordan man formulerer overdragelsen. Ville den afgiftsberegrende myndighed ikke i **eksempel 2** næsten være nødt til at spørge faderen, om gaven ikke skal anses givet af hver ægtefælle med **200.000.-kr.**, således at ca. 17.000.-kr. spares i afgift.

En yderligere besparelse opnås, hvis giverne også opdeler gaven på modtagersiden, således:

Eksempel 3: Giver-ægtesparret formulerer gaven således, at de hver især overdrager 100.000.-kr. til deres søn og på samme måde hver 100.000.-kr. til dennes ægtefælle altså 4 gaver hver på 100.000.-kr.

Gaveafgift: 4 gange 5.350.- er 21.400.-kr.

Arv adskiller sig bl.a. fra gave derved, at den typiske arvelader ikke lever i ægteskab, men alene, idet han, hvis han har været gift, enten sad i uskiftet bo eller ved førstafdødes død overtog boet eventuelt som eneste arving. Det som vedrørende arv især falder i øjnene er, at det hævdvundne institut "uskiftet bo" vil være en mindre attraktiv løsning end skifte ved førstafdødes død, idet muligheden for opdeling stiger fra 2 til 4 ved at etablere et skifte allerede ved førstafdødes død. Sammenholdt i denne forbindelse med landsdommer S. Danielsens artikel i U. 1979B.265 om det stadig mere tvivlsomme råd det er at anbefale uskiftet bo.

Eksempel 1.: M og H er gift. De har barnet B, som er gift med S. M og H har en formue på 1.200.000.-kr. M dør i 1984, og H overtager boet til hensidde i uskiftet bo. Efter H's død i 1986 arver B hele formuen og betaler i arveafgift 256.990.-kr., idet bemærkes, at tallene holdes konstante af hensyn til sammenligningen.

Hvis parterne ønsker at opnå en lavere afgift, kan dette lade sig gøre ved at lade både B og S være arvinger og gennemføre skiftet i flere omgange.

Eksempel 2.: Ved M's død i 1984 arver B og S hver en $\frac{1}{6}$ og H $\frac{1}{6}$ og som boslod $\frac{1}{2}$. B og S betaler hver arveafgift af 200.000.-kr. = 2 gange 18.990.-kr. : 37.980.-kr. H betaler ikke arveafgift efter udvalgets forslag.

Ved H's død arver B og S hver 400.000.-kr. og betaler nu hver arveafgift med 2 gange 54.990. =	109.980.-kr.
+ tidligere betalt:	37.980.-kr.
Ved at etablere denne opdeling af arven er i arveafgift sparet:	256.990.-kr.
	<u>-147.960.-kr.</u>
	<u>109.030.-kr.</u>

Ønsker M og H ikke at lade noget af arven gå til S, bliver besparelsen mindre, da arven i så fald højst kan opdeles i to portioner. Det beskrevne arrangement vil kræve testamente, hvor parterne kunne betinge B's og S's status som arvinger allerede ved førstafdødes død af, at de giver længstlevende henstand med arvens udbetaling, således at det eneste at betale efter førstafdødes død er B's og S's arveafgift.

Jeg er vel opmærksom på, at den idag eksisterende mulighed for at opdele formueoverførsler ved arv/gave reduceres ved forslaget om at fjerne betydningen af, om noget kommer fra eller går til formuefællesskab/særeje. Men, idag forudsætter opdelingen særeje, hvilket ikke er særligt almindeligt.

Hvis man ville undgå denne mulighed for at "spekulere" i opdeling af arv/gave kunne det ske ved en ændring af § 7 således, at man fastholder princippet om at afgiftsklassen afgøres på grundlag af den nærmest beslægtedes forhold til giver/arvlader, men at gaver/-arv fra ægtefæller til ægtefæller afgiftsberigtiges under sammenlægning, uanset om de hidrører fra eller går til særeje/formuefællesskab."

10.3.2.3. Afgiftsfri bundgrænse som supplement?

Det vil efter udvalgets forslag fortsat være muligt - afhængigt af hvilken afgiftsfri bundgrænse man vælger - afgiftsfrit at overføre relativt store beløb som gaver inden for det enkelte kalenderår. Såfremt

denne konsekvens skal undgås, kunne dette tale for, at den afgiftsfrie bundgrænse for gaver sættes relativt lavt. Andre muligheder for at undgå denne konsekvens er at udarbejde en regel om, at bundfradraget kun gælder én gang for alle og ikke som nu kan gives hvert kalenderår, eller en regel om, at en gavemodtager inden for et kalenderår kun kan benytte ét afgiftsfrit bundfradrag.

En løsning, hvorefter bundgrænsen sættes relativt lavt, vil dog få virkning i alle tilfælde, hvor der ydes gaver, og en regel herom vil således stille børn af enlige forældre og ugifte børn relativt dårligere.

Udvalget kan derfor ikke anbefale en løsning, hvorefter dette spørgsmål søges løst gennem en generel nedsættelse af den afgiftsfrie bundgrænse.

En løsning, hvorefter bundfradraget kun gives én gang for alle, har som udgangspunkt, at de gældende regler om sammenlægning af gaver med tidligere gaver opretholdes, jfr. herom udvalgets overvejelser nedenfor. Den vil indebære en betydelig skærpelse af de nu gældende gaveafgiftsregler, da selv små gaver vil udløse afgiftspligt, når bundfradraget er opbrugt. Løsningen vil herudover også være meget belastende administrativt. Udvalget kan derfor heller ikke gå ind for denne løsning.

En løsning, hvorefter en gavemodtager kun kan benytte ét bundfradrag pr. kalenderår, vil gøre gaveafgiftsreglerne mere neutrale. Den vil medføre en ensartet afgiftsmæssig stilling for gavemodtageren, og denne stilling er ikke afhængig af, fra hvor mange personer de gaver, der er ydet inden for et kalenderår, stammer. Løsningen kan dog give anledning til en række administrative problemer, såfremt reglerne om sammenlægning af gaver med tidligere års gaver opretholdes. Når der inden for et kalenderår modtages gaver fra flere per-

soner skal der nemlig tages stilling til, hvordan bundfradrag skal fordeles på de enkelte gaver, inden disse indgår i progressionen ved beregning af gaveafgiften af senere gaver. En sådan fordeling ville f.eks. kunne ske efter antallet af gaver inden for et kalenderår.

Efter udvalgets skøn er de administrative problemer, der er forbundet med denne løsning i forbindelse med sammenlægningerne af en sådan art, at udvalget ikke kan anbefale løsningen, såfremt reglerne om sammenlægning opretholdes. Løsningen vil i hvert fald forudsætte, at gaveafgift beregnes og opkræves centralt.

10.4. § 12. Arveafgiftens bortfald ved arvingens død.

10.4.1. Historisk udvikling og gældende ret.

Arveafgiftsloven bygger på et princip om, at der skal betales arveafgift, hver gang et formuegode falder i arv. Dette gælder som udgangspunkt også i en situation, hvor en arving dør kort tid efter at have arvet, og det samme formuegode derefter atter falder i arv. Arving nr. 2 betaler afgift af det samme formuegode, selvom dette lige her udløst afgift.

I 1908-lovens § 12 videreførte man imidlertid et princip om bortfald af afgift, der også gjaldt i henhold til tidligere arveafgiftsforordninger.

Hvis erhververen af en afgiftspligtig kapital afgik ved døden, inden afgiften af denne rettidigt var betalt, skulle der kun betales afgift én gang. Den billigste afgift bortfaldt.

Princippet blev bibeholdt ved lovændringen i 1922; dog fastlagde man, at betingelsen for bortfald af billigste afgift var, at erhververen døde inden 6 måneder efter, at afgiftspligten var indtrådt for den første arveovergang.

I 1969 blev § 12 ændret, således at man slog fast, at det altid var der. første afgift, der bortfaldt, uanset at den sidste arveovergang måske medførte lavere

afgift eller evt. ikke udløste afgift på grund af arv-ens størrelse. I bemærkningerne til lovforslaget er det anført, at de tidligere regler var temmelig kompli- cerede og vanskelige at administrere, hvorfor man altså indførte et mere eentydigt system.

Det var imidlertid ikke klart, om arveafgiften af den første arveovergang også bortfaldt, hvis arvingen efterlod sig en ægtefælle, der forblev hensiddende i uskiftet bo, eller arvingen havde fast bopæl i udlan- det, således at der ikke indtrådte afgiftspligt af den sidste arveovergang her i landet.

Dette medførte, at man i 1972 ændrede § 12, stk. 1, 1.pkt., til den nugældende ordlyd:

"Afgiftspligten bortfalder, hvis erhververen af den afgiftspligtige kapital eller formuegenstand dør, og pligt til at svare arveafgift her i landet på ny indtræder inden 6 måneder efter den første afgiftspligts indtræden".

Hvis boet efter arvingen i det første bo udleveres ægtefællen til hensiddende i uskiftet bo, indtræder der således ikke afgiftspligt på ny. Længstlevende ægtefæl- le har dog mulighed for at bringe § 12 i anvendelse ved at påbegynde skifte inden 6 måneder efter den første afgiftspligts indtræden.

Det er herefter en betingelse for bortfald af den først indtrådte afgiftspligt, at erhververen dør inden 6 måneder efter det første dødsfald, eller skifter et uskiftet bo og der derved på ny indtræder afgiftspligt her i landet.

Det afgørende er, at afgiftspligten på ny indtræ- der, og ikke om arven i det konkrete tilfælde bliver afgiftsfri, f.eks. fordi den efterlevende ægtefælle ikke betaler afgift af de første 100.000 kr., der fal- der i arv til denne.

Efter skattedepartementets praksis er det hele afgiften i det første bo, der bortfalder, også selvom bo nr. to kun skiftes partielt.

Hvis bo nr. to slutter som insolvent, indtræder der ikke på ny afgiftspligt. Det samme gælder, når boet udlægges for begravelsesomkostningerne efter skiftelovens § 10 eller § 43.

Man har på den anden side i praksis antaget, at § 12 kan finde anvendelse, når arvingens bo udlægges til ægtefællen efter skiftelovens § 57, stk. 2.

Reglen finder ikke anvendelse på gaveafgiftsområdet, jfr. § 48, stk. 2, hvor § 12 udtrykkelig er undtaget. Dette betyder, at hvis den sidst indtrådte afgiftspligt begrundes i en gaveoverførsel, skal afgift betales, uanset om der kort tid før er betalt enten gaveafgift eller arveafgift af en overførsel af samme formuegode.

Bortfaldsbestemmelsen i § 12 finder heller ikke anvendelse, når den første overdragelse var gaveafgiftspligtig. I en situation hvor f.eks. en mor ved delvis gave overdrager en landbrugsejendom til sin søn, skal sønnen betale gaveafgift af gavens værdi. I praksis er det forekommet, at sønnen kort tid efter døde, hvorefter moderen som eneste arving skulle arve og afgiftsberigtige boet efter sønnen, herunder landbrugsejendommen.

10.4.2. Udvalgets overvejelser.

Udvalget mener, at der fortsat skal gælde en bortfaldsbestemmelse som i § 12, stk. 1, 1. pkt., når begge afgifter begrundes ved arveovergange. Det kan diskuteres, om tidsbegrænsningen fortsat skal være 6 måneder, men uanset hvor grænsen sættes, vil der altid forekomme tilfælde hvor en ufravigelig tidsgrænse føles mindre rimelig.

I en situation, hvor den sidst indtrådte afgifts- pligt skyldes en gaveoverdragelse, finder udvalget, at der fortsat skal betales afgift. På gaveafgiftsområdet vil parterne - i modsætning til arv - kunne aftale de gavetidspunkter, der i afgiftsmæssig henseende er mest gunstige.

Udvalget har overvejet spørgsmålet om beregning af arveafgift, når et formuegode (f.eks. en landbrugsejen- dom), som først er foræret fra mor til søn, kort tid efter arves af moderen ved sønnens død.

Det er ovenfor nævnt, at man efter de gældende regler beregner arveafgift af arven efter sønnen uden hensyn til den gaveafgift, der tidligere er betalt, da sønnen fik formuegodet foræret.

En regel, der skulle tilsigte at undgå dobbelt afgiftsbetaling af det samme formuegode, skulle for- mentlig gå ud på, at der i den arveafgift, der skal betales af giveren ved gavemodtagerens død, tillades fratrukket den gaveafgift, der i sin tid er betalt af det pågældende formuegode, således, at gaveafgiften i realiteten bortfalder.

Udvalget mener ikke, at en sådan regel kun bør gælde, når der er identitet mellem det gaveoverdragne formuegode og det formuegode, der senere arves af give- ren.

Identitet vil ofte ikke være til stede. Er der tale om en landbrugsejendom eller anden fast ejendom, kan denne, medens den har været i gavemodtagerens be- siddelse, være undergået forandringer i form af byg- ningsforbedringer eller tilkøb eller frasalg af jord. Der kan endvidere forekomme tilfælde, hvor gavemodta- geren har udskiftet den overdragne ejendom med en an- den, enten ved mageskifte eller salg, hvorved identite- ten ligeledes er gået tabt.

Det må således formodes, at der ofte vil være tale om forskellige formuegoder med deraf følgende; vanske- ligheder ved beregningen af et eventuelt nedslag i ar- veafgiften for den tidligere betalte gaveafgift.

Som argument mod en udvidelse af bortfaldsreglen kan tænkes anført, at den arv, som gavegiveren modtager efter gavemodtageren, kan bestå af andre afgiftsberigtigede eller beskattede aktiver end dem, gavemodtageren har modtaget af gavegiveren som gave. Der kan være tale om midler arvet efter trediemand, hvoraf der er berigtiget arveafgift, eller midler, som gavemodtageren har opsparet af egne indtægter, hvoraf der er betalt indkomstskat.

Også i disse tilfælde vil der være tale om en dobbelt afgifts- eller skattebetaling, men man kan ikke forestille sig, at en udvidet § 12 skal omfatte tilfælde af den art.

Udvalget mener, at der bør indføres en bortfaldsbestemmelse for de tilfælde, hvor en gavemodtager dør kort tid efter at have modtaget gaven. Udvalget mener, at der bør gælde samme frist som i den almindelige § 12-situation, og at fristen bør regnes fra den dato gaven gives. Hvis man regner fristen fra afgiftspligtens indtræden, kan man opnå en meget lang periode, indenfor hvilken afgiften bortfalder, - helt op til 1½ år i henhold til de i øvrigt gældende, regler.

Udvalget anbefaler en regel i lighed med den nu-gældende § 12, stk. 1, 1. pkt., med den udvidelse, at en pålignet gaveafgift bortfalder, hvis gavegiveren er arving ved gavemodtagerens død inden en vis kortere frist efter gavens modtagelse.

Der må tages nærmere stilling til, hvordan fremgangsmåden skal være; , hvis gaveafgiften er betalt.

I øvrigt indeholder § 12 regler om bortfald af afgiftspligt i andre tilfælde. Hvis erhververen af en ret til at nyde godt af et familielegat eller en familienstiftelse dør eller fratræder indtægtsnydelsen inden 6 måneder efter afgiftspligtens indtræden, bortfalder den først indtrådte afgiftspligt. Det samme gælder,

hvis erhververen af et fideikommis eller en afgifts-
pligtig brugs- eller indtægtsnydelse af anden art dør
inden afgiften forfalder til betaling. I § 12, stk. 2,
indeholdes bortfaldsbestemmelser i forbindelse med af-
dragsvis betaling af afgift som nævnt i § 11, stk. 1.

Efter udvalgets opfattelse har specielle regler om
fideikommisser samt familielegater og familiestiftelser
svindende betydning, og udvalget finder ikke anledning
til at ændre reglerne.

10.5. Arveafkald.

10.5.1. Gældende ret.

Ifølge reglen i arveafgiftslovens § 10, 1. pkt.,
indtræder afgiftspligten ved arveladerens død. Afgifts-
pligten påhviler afdødes legale arvinger, testamentsar-
vinger eller legatarer.

En lodtager i et dødsbo har imidlertid under visse
betingelser adgang til, selv efter dødsfaldet, at fri-
gøre sig for afgiftspligten ved at meddele afkald på
arv efter den afdøde. Motivet til at meddele arveafkald
kan være forskelligt, men den helt kontante konsekvens
er, at afkaldsgiveren ikke skal betale arveafgift af
afkaldslodden. Den eller de arvinger, som får fordel af
afkaldet, skal derimod betale arveafgift af afkaldslod-
den + evt. yderligere arv efter slægtskabet med den
afdøde.

Der gælder visse betingelser af tids- og indholds-
mæssig art, for at arveafkaldet skal kunne tillægges
disse - for de afgiftspligtige - optimale skatte- og
afgiftsmæssige konsekvenser.

Disse betingelser, der alle skal være opfyldte,
gennemgås nedenfor, mens konsekvenserne af en manglende
opfyldelse er beskrevet i et følgende afsnit.

Arveafkaldet skal være givet, før afkaldsgiver har
befattet sig med boet. I denne betingelse ligger, at

arveafkaldet skal være givet, inden afkaldsgiveren har beskæftiget sig med dødsboet og vedstået, at han ønsker at arve den pågældende arvelader. Det siges i teorien, at arven vel er falden ved arveladers død, men kun anses erhvervet under den resolute betingelse, at den ikke afslås.

I praksis ligger denne tidsmæssige betingelse for afkaldet fast, omend "skæringstidspunktet" er forskelligt afhængigt af bobehandlingsform.

I et privat skiftet dødsbo anses afkaldet at være rettidigt, når det er givet, inden boet er udleveret til privat skifte. Det afgørende er ef terkormmelsen af arvingernes begæring om privat skifte.

I offentligt skiftede dødsboer, herunder eksekutorboer, skal afkaldet være givet inden eller senest på 1. skiftesamling. Det antages, at afkaldsgiveren kan afvente begyndelses- og registreringsforretningens afholdelse; men er der først taget stilling til gældsfrågåelse/-vedgåelse, er det for sent at give arveafkald.

Begrundelsen for denne relativt korte frist for afkaldsgivers overvejelser er, at man efter disse tidspunkter må siges at have befattet sig med boets forhold på en sådan måde, at man bør betragtes som arving.

Fra skattedepartementets praksis kan nævnes et eksempel, hvor man i et offentligt skiftet dødsbo anerkendte et arveafkald, der var givet efter første skiftesamling, men hvor arvingen ikke havde været repræsenteret på skiftesamlingen og ikke på finden måde havde meddelt sig i boets forhold.

I genoptagelsesboer gælder, at arveafkaldet skal være givet, inden begæringen om genoptagelse er imødekommet. På tilsvarende måde må et **arveafkald** i et uskiftet bo gives, inden begæringen om skifte efterkommes.

For legatarer gælder generelt, at afkaldet kan gives, indtil udlodningen er iværksat. Dette beror på, at legataren ikke kan øve indflydelse på bobehandlingen.

Gives arveafkaldet efter de her anførte tidspunkter under bobehandlingen, anses afkaldslodden allerede at tilhøre afkaldsgiveren som en del af dennes arvepart.

Arveafkaldet skal dernæst være blankt. Heri ligger, at afkaldet ikke må være gjort betinget af f.eks. arveret, efter de medarvinger, der får fordel af afkaldet. Denne betingelse giver anledning til nogle administrative vanskeligheder. Praksis har især behandlet spørgsmålet om arveafkald på en del af arven på et bestemt beløb eller mod vederlag kunne anses som et blankt afkald, der kunne lægges til grund ved arveafgiftsberegningen. Hertil kommer den skatte- og afgiftsmæssige behandling af selve vederlaget for et arveafkald.

Det delvise arveafkald har været behandlet ud fra grundsynspunktet, at arveafkaldet, for at kunne tillægges arveafgiftsmæssig betydning, ikke må forrykke den arvedeling, der ville have fundet sted, hvis afkaldsgiver var død inden arveladeren.

Ved at forbeholde sig en del af arven selv opnår afkaldsgiveren at bevare en indflydelse på boets dispositioner og forhold i øvrigt.

Herved forrykkes arvedelingen, der ville have fundet sted, hvis afkaldsgiver var død først.

I praksis tillægges alligevel delvise arveafkald betydning ved arveafgiftsberegningen.

Godkendelsen af et sådant delvist arveafkald forudsætter dog, at afkaldslodden fordeles i overensstemmelse med ar/eladerens testamentariske **bestemmelser** eller de legale delingsregler, således at selve **afkaldslodden** deles på samme måde, som hvis afkaldsgiveren var død før arveladeren.

I praksis anerkendes arveafkald mod vederlag som "blanke", men selve vederlaget behandles forskelligt, afhængig af hvem der yder vederlaget.

Størst praktisk interesse har de tilfælde, hvor vederlaget ydes af den, der får fordel af afkaldet.

Hvor vederlaget tages af bobeholdningen,, skal afkaldsgiveren betale arveafgift af vederlaget, og afkaldsgiver opnår her i realiteten kun at **blive** fritaget for besværet med bobehandlingen og evt. en gældsvedgåelse.

I praksis opstilles endelig - tildels som en samle-betingelse - et krav om, at afkaldet ikke må være dispositivt.

Man siger som udgangspunkt i praksis, at arveafkaldet er dispositivt, hvis det forrykker den arvedeling, der ville have fundet sted, hvis afkaldsgiver var død før arveladeren. Det vil sige, at afkaldsgiver ikke må disponere over den del, der gives afkald på, ved f.eks. at bestemme, at den lod, der gives afkald på, skal båndlægges for dem, der får fordel af afkaldet, ligesom afkaldsgiver eksempelvis ikke må indsætte arvinger til afkaldslodden, som ikke ville have arvet arveladeren, hvis afkaldsgiveren var død før denne.

Der gælder i praksis visse modifikationer til dette udgangspunkt. Afkaldsgiver kan altså i en vis begrænset udstrækning råde over afkaldslodden.

Det antages således som udgangspunkt, at **afkaldsgiver** kan forbeholde sig sine livsarvingers arveret, når blot de tillægges lige meget af afkaldslodden. Er der tale om afkald på testamentsarv, vil et afkald med forbehold af livsarvingernes arveret dog kun kunne anerkendes, hvis der er tillagt disse livsarvinger en indtrædelsesret. En sådan indtrædelsesret anses ikke uden videre at foreligge. I denne henseende anses dog den sædvanlige testamentsklausul, hvorefter "A eller hans livsarvinger" skal arve, som tilstrækkelig. Det antages dernæst tilsvarende, at afkaldsgiveren kan afskære sine livsarvinger fra at få del i afkaldslodden, således at afkaldet i realiteten gives til fordel for medarvingerne. Det er ligeledes her et vilkår, at afkaldsgiver ikke griber ind i den fordeling af arven blandt medarvingerne, som er bestemt af arveladeren, eller som følger af de legale arvedelingsregler.

Hvis et givet arveafkald ikke opfylder de ovennævnte betingelser, betragtes afkaldslodden som indgået i afkaldsgivers formuesfære. Dermed udløser arveafkaldslodden arveafgift for afkaldsgiver på sædvanlig måde. Dernæst udløser afkaldet enten gaveafgift eller almindelig indkomstskattepligt hos den, som får fordel af afkaldet, afhængig af, om den, der får fordel af **afkaldet**, er så nært beslægtet med afkaldsgiver, at gaveafgiftsreglerne kan anvendes.

Der sker herved en "dobbeltskatning" af den samme lod hos to modtagere.

Arveafgiftsloven indeholder ikke hjemmel til at dispensere fra de anførte betingelser og den beskrevne virkning af deres manglende opfyldelse.

Lidt forskelligt fra den ovennævnte praksis om arveafkald behandles dødsboer, hvori arvingerne kan sandsynliggøre, at en deling, der afviger fra de legale regler eller et testamente af ældre dato, stemmer med en af afdøde truffen disposition, som ikke opfylder formkravene til et testamente, men som arvingerne ikke anfægter og derfor tillægges samme virkninger som et gyldigt testamente.

Hvis der f.eks. er enighed i dødsboet om, at afdøde gerne ville betænke en gammel skolekammerat med et mindre beløb, er afgiftsmyndighederne tilbageholdende med at afvise sådanne arvedelinger ved afgiftsberegningen.

Tilsvarende er afgiftsmyndighederne tilbageholdende med at tilsidesætte et mellem arvingerne indbyrdes indgået forlig om arvedelingen ved afgiftsberegningen. Det er således ikke nødvendigt, at der foreligger et egentligt retsforlig.

Samme lempelige praksis gælder på gaveafgiftsområdet, hvor der indgås forlig om værdiforringende mangler ved det overtagne, som parterne efterfølgende konstaterer.

10.5.2. Udvalgets overvejelser og forslag.

Udvalget er cif den opfattelse, at der også fremover bør eksistere en adgang for en arving eller en legatar til med afgiftsmæssig virkning at fralægge sig den arv, der tilkommer ham enten ifølge testamente eller efter de legale regler.

For så vidt angår den tidsmæssige begrænsning af adgangen til at meddele afkald på arv/legat kunne man indtage det standpunkt, at afkaldet skulle kunne gives, indtil udlodningen finder sted. For dette standpunkt kunne tale, at afkaldsgiver først på dette tidspunkt ved, hvordan den arv, der tilkommer ham, er sammensat, og hvilke skattemæssige konsekvenser modtagelsen af arven vil give. Heroverfor taler imidlertid det nedarvede synspunkt, at afkaldsgiver ikke må have disponeret over arvelodden, da dette skaber afgrænsningsproblemer overfor egentlige gavesituationer, der enten kan udløse gaveafgift eller indkomstskat.

Skattedepartementets lempelige praksis i forbindelse med formløse testamentariske dispositioner og lignende, jfr. foran, bygger på et ønske om at afhjælpe de nævnte konsekvenser af tilsidesættelsen af en eller flere betingelser for arveafkaldet. Med denne praksis forekommer det formalistisk at fastholde disse korte tidsfrister for afkaldets afgivelse.

Udvalget skal derfor foreslå en udvidelse af fristerne for afgivelse af arveafkald med den virkning, at alene den, der får fordel af afkaldet, skal betale arveafgift af afkaldslodden. Udvalget ser ingen betænkelighed ved at lægge arveafkaldet til grund ved afgiftsberegningen, når det blot afgives inden udlodningen eller den afsluttende skiftesamling.

Udvalget finder derimod, at man af administrative hensyn må fastholde det vilkår, at afkaldet skal være blankt/ ubetinget. Det må antages at medføre et urime-

ligt merarbejde, såfremt det skulle påses, at denne eller hin betingelse for et givet afkald nu også opfyldes. Udvalget skal dog ikke udtale sig imod, at man også fremover anerkender afkald mod vederlag, idet denne konstruktion dels er ret enkel at kontrollere, og dels er et nyttigt procesbesparende instrument til løsning af arvedelingskonflikter i boet. Udvalget har i den forbindelse hæftet sig ved den ret lempelige praksis overfor interne forligskonstruktioner i dødsboet, hvilken praksis udvalget finder velbegrundet.

Udvalget finder det endelig rigtigst at opretholde den begrænsning i adgangen til at afgive arveafkald, der ligger i, at afkaldsgiver ikke herved må disponere over afkaldslodden i forhold til den deling af lodden, som ville finde sted efter afdødes testamentariske dispositioner eller de legale arvedelingsregler. Såfremt afkaldsgiver disponerer over afkaldslodden, må dette naturligt sidestilles med en gavemæssig disposition. Den omstændighed, at afkaldsgiver f.eks. træffer bestemmelse om båndlæggelse af lodden og forbeholder sig afkastet på sin livstid, samtidig med at en livsarving indsættes som kapitalejer, bør ikke forrykke den arveafgiftsberegning, som skal finde sted i forhold til den samlede lod, som afdøde havde betænkt afkaldsgiver med.

Hvad modtageren - afkaldsgiver - derefter bestemmer, bør være en sag mellem denne og den, der får fordel af afkaldet.

Da arveafkald på den ene side, som anført, i flere situationer kan være en nyttig løsning, og et fejlagtigt afgivet arveafkald på den anden side kan få ganske vidtrækkende skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser, finder udvalget afslutningsvis at kunne anbefale, at det ved en lovrevision præciseres, under hvilke betingelser og i hvilket omfang et arveafkald kan tillægges betydning ved afgiftsberegnings.

10.6. Kontrolbestemmelser.

10.6.1. Gældende ret.*

Kontrolbestemmelserne i lovgivningen til sikring af korrekt skiftebehandling samt beregning og betaling af arveafgiften virker allerede umiddelbart efter dødsfaldet.

I skiftelovens § 1, stk. 1, er indeholdt en pligt til at indberette dødsfaldet til den skifteret, som efter de almindelige værnetingsregler er nærmest til at behandle dødsboet. Anmeldelsen sker praktisk gennem begravelsesmyndighedens videresendelse af dødsanmeldelsen til skifteretten.

Særlig for så vidt angår bobehandlingen efter bortblevne, gælder specielle regler om betingelserne for opnåelse af dødsformodningsdom, der så efter udløbet af dommens ankefrist lægges til grund af skifteretten i den retskreds, hvor dommen er afsagt. Fra dette tidspunkt følger boet de almindelige regler.

Ved dødsfald i udlandet, men hvor boet skal behandles i Danmark, gælder som udgangspunkt skiftelovens § 87. Efter denne bestemmelse kan justitsministeriet, når en dansk, som ikke har bopæl her i landet, er afgået ved døden i udlandet, og der ikke foretages skifte efter ham dér, henvise sådant bos behandling til den indenlandske skifteret, som findes hensigtsræssigt at kunne behandle det. Når først skiftet her i landet er påbegyndt, er boet underkastet de almindelige kontrolbestemmelser.

Hvor boet behandles i udlandet, men der her i landet findes aktiver, der skal afgiftsbelægges efter arveafgiftslovens § 8, anvendes de almindelige kontrolbestemmelser i det omfang, de ifølge sagens natur kan anvendes og sanktioneres.

Efter at skifteretten har modtaget anmeldelsen om dødsfaldet, indhenter skifteretten en række supplerende oplysninger om afdøde, herunder personlige data og en

udtalelse fra centralregisteret for testamenter om eksistensen af oprettede testamenter bekræftet af notar. Derpå indkaldes de nærmeste interessenter i boet med henblik på stillingtagen til, hvorledes boet skal behandles. I afdødes testamente kan dog være en bindende eksekutorindsættelse, der må lægges til grund for boets behandlingsform.

Når der herefter er taget stilling til behandlingsformen, er boet og dets interessenter omfattet af de gældende kontrolbestemmelser. Kontrolbestemmelserne er lidt forskellige afhængig af behandlingsformen.

Hvis boet begæres udleveret til privat skifte, skal skifteretten påse, om betingelserne herfor er til stede.

Når boet dernæst udleveres til privat skifte, påtager arvingerne sig forpligtelsen til rettidigt at indgive endelig boopgørelse til skifteretten, jfr. arveafgiftslovens § 27.

Boopgørelsen i det privat skiftede bo skal være indsendt inden 3 måneder efter den valgte **skæringsdag** for opgørelsen, dog senest 15 måneder efter dødsfaldet, jfr. arveafgiftslovens § 26, stk. 1. Hvis skæringsdagen lægges indenfor de første 6 måneder efter dødsfaldet, skal opgørelsen dog blot være indsendt senest 9 måneder efter dødsfaldet. Det kan forekomme, at boet først behandles som offentligt gældsvedgåelsesbo, og derefter overgår til privat skifte. I disse tilfælde gælder visse kortere frister regnet fra udleveringen til privat skifte. Sker udleveringen efter 15 månedersfristen, skal opgørelsen indsendes senest en måned efter.

Pligten til at indsende boopgørelsen i privat skiftede dødsboer er sanktioneret med en afgiftsforhøjelse, jfr. arveafgiftslovens § 26, stk. 3. I praksis nedsættes forhøjelsen til en morarenteberegning svarende til rentetabet for statskassen, beregnet som 1 pct. pr. påbegyndt måned, hvor afgiftsberegningen er blevet sinket.

Udover de afgif tsmæssige sanktioner gælder endvidere, at det privat skiftede bo ophører som selvstændigt skattesubjekt på 15 måneders-dagen efter dødsfaldet, med den virkning, at alle boets indtægter efter fristens udløb beskattes hos lodtagerne.

Når boopgørelsen er modtaget af skifteretten, skal denne gennemgå opgørelsen med henblik på at påse, at alle aktiver er medtaget, og at der ikke er foretaget fradrag for irrelevante eller udokumenterede udgifter. Ligeledes påses, at arvedelingen er i overensstemmelse med evt. foreliggende testamente eller de legale regler. Skifteretten er forpligtet til at søge boopgørelsen belyst bedst muligt, jfr. arveafgiftslovens § 31, og er i denne forbindelse berettiget til at forlange supplerende oplysninger og dokumentationer af boet.

Der kan pålægges dagbøder indtil de rødvendige oplysninger i henhold til arveafgiftslovens § 31, jfr. foran, er tilvejebragt. Denne, og bødebestemmelsen i arveafgiftslovens § 37 for fortielser og fejlagtige oplysninger til brug for afgiftsberegningen, benyttes kun i meget få tilfælde.

Når boopgørelsen er tilstrækkeligt oplyst, forelægges den for den lokale ligningskommission, hvorunder boet hører. Ligningskommissionen skal påse, at aktiver og passiver er optaget med de korrekte værdiansættelser, jfr. kildeskattelovens § 16 og skattedepartementets cirkulære af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer. Ligningskommissionen skal endvidere henlede skifterettens opmærksomhed på fejl i opgørelsen. Fristen for denne kontrol er 3 måneder fra modtagelsen af opgørelsen fra skifteretten, jfr. kildeskattelovens § 16, stk. 4.

Skifteretten beregner derefter snarest arveafgiften på basis af ligningskommissionens foretagne værdiansættelse og efter den arvedeling, der skal finde sted. Klage over ligningskommissionens eventuelle forhøjelse af boets værdiansættelser fritager ikke for betaling af arveafgiften. Skifteretten kan dog evt. bevilge henstand under en klagesag om værdiansættelserne.

Når arveafgiften er beregnet, udsendes beregningen til boet. Arvingerne i det privat skiftede bo hæfter efter arveafgiftslovens § 34, stk. 2, solidarisk for arveafgiften, der forfalder til betaling 4 uger efter afgiftsberegningens modtagelse med sidste rettidige betalingsdag 14 dage efter. I privat skiftede boer indbetales arveafgiften til skifteretten, der påser, at den indbetales til tiden og med korrekte beløb, jfr. arveafgiftslovens § 34, stk. 1.

Såfremt arveafgiften udebliver helt eller delvist, iværksætter skifteretten inddrivelsen heraf ved sædvanlige fogedretlige skridt herunder evt. foretagelse af udlæg i arvingens aktiver.

Såfremt inddrivelse må anses nytteløs, bemyndiges skifteretten af skattedepartementet til at afskrive afgiftskravet, men således, at der samtidig foretages indberetning heraf til statens centrale fordringsregister.

De afsluttede boer indsendes med skifterettens kvartalsregnskab til rigsrevisionen.

I eksekutorboer overtages en række af skifterettens funktioner som afgiftsmyndighed af eksekutor. Bl.a. til sikring af tilfredsstillende udførelse af dette hverv pålægges eksekutor i forbindelse med boets udlevering at stille sikkerhed mod tab ved sine dispositioner. Det er eksekutor, der sikrer, at alt afgiftsrelevant medtages i boet, jfr. arveafgiftslovens § 23, stk. 1, idet skifteretten dog er revisionsmyndighed. Eksekutor har en løbende indberetningspligt. Såfremt eksekutor forsømmer disse pligter, kan eksekutorbevillingen inddrages af justitsministeriet på skifterettens foranledning. Eksekutor udarbejder den endelige boopgørelse på arvingernes vegne, og disse skal godkendes samme inden den forelægges ligningskommissionen. Fristen i arveafgiftslovens § 26, stk. 1, jfr. foran gælder ikke for eksekutorboer, og boets skattepligtforhold afgøres af boets størrelse og sammensætning. Hvis boet

udstrækker sig over mere end 15 måneder efter dødsfaldet, bortfalder dog en eventuel skattefrihed. Eksekutor beregner og opkræver derpå arveafgiften, der indbetales til statsskattedirektoratet, Birkerød.

Forfaldsbestemmelserne er noget strammere end i det privat skiftede bo.

I eksekutorboet forfalder arveafgiften, når udlodning kan ske med seneste betalingsdag 14 dage efter, jfr. arveafgiftslovens § 24, stk. 1. Det antages i den forbindelse, at udlodning kan ske allerede, når arvingernes godkendelse af boopgørelsen foreligger,, og altså uafhængig af ligningskommissionens efterprøvelse af værdiansættelserne efter kildeskattelovens § 16.

Herudover gælder ifølge arveafgiftslovens § 24, stk. 3, at der under alle omstændigheder skal indgives en foreløbig boopgørelse og foretages en foreløbig afgiftsbetaling ved udgangen af det 3. indkomstår, såfremt boet ikke kan sluttet på dette tidspunkt. Opgørelsen skal naturligvis følges op af en endelig opgørelse og en endelig afgiftsberegning.

Inddrivelsesskridt er sjældent aktuelle i eksekutorboer, idet eksekutor i realiteten indestar for arvingernes betaling af arveafgiften bl.a. gennem den af ham tegnede forsikring, jfr. arveafgiftslovens § 25.

Boet indsendes til revision hos skifteretten eller, i København, Revisionen af Eksekutorboer i København og indsendes derfra til rigsregionen.

I offentligt skiftede dødsboer, der behandles af skifteretten, gælder tilsvarende regler som for eksekutorboer, herunder hæftelsen for arveafgiften efter arveafgiftslovens § 25. I mere komplicerede dødsboer antager skifteretten en advokat som skifterettens medhjælper, og medhjælperen foretager da de nødvendige dispositioner i boet under skifterettens tilsyn. Medhjælper tegner en ansvarsforsikring for ansvar, der følger af dette hverv.

Boopgørelsen udarbejdes af medhjælper og forelægges skifteretten på sædvanlig måde, hvorpå den forelægges ligningskommissionen. Arveafgiften beregnes af skifteretten og opkræves af denne - fratrækkes i bobeholdningen - hvorpå udlodning sker.

De afsluttede boer, såvel offentligt- som privat-skiftede, og afgiftsberegningerne indsendes med skifterettens kvartalsregnskaber til rigsrevisionen, der kontrollerer bl.a. afgiftsberegningerne.

Særligt om arveafgiftspligt efter arveafgiftslovens § 5a og § 15.

Visse ydelser i henhold til forsikringer tegnet af afdøde eller dennes arbejdsgiver, hvor forsikringsbetingelsen er det indtrufne dødsfald, udbetales til den begunstigede udenom dødsboet. Der henvises til kapitel 8, ovenfor, hvor afgiftspligten i henhold til arveafgiftslovens § 5a er beskrevet.

Disse erhvervelser, som udløses af dødsfaldet og derfor kan være arveafgiftspligtige efter bestemmelsen, repræsenterer en aktivgruppe, hvor de gældende kontrolbestemmelser ikke er fuldstændig dækkende. Der gælder således ikke nogen anmeldelsespligt for forsikringsselskaberne overfor afgiftsmyndigheden af en foretagen udbetaling, medmindre der er tale om udbetaling til en udlænding (til udlandet), hvor der gælder en pligt for selskabet til at tilbageholde afgiftsbeløbet, jfr. arveafgiftslovens § 34, stk. 4. Forsikringsselskaberne er dog forpligtet til at besvare en eventuel forespørgsel fra boet eller afgiftsmyndigheden, om der har fundet sådanne udbetalinger sted, der kan tænkes at udløse arveafgiftspligt, jfr. § 36, stk. 1. Selvom der kan være en indikation i afdødes sidste selvangivelse, kan det imidlertid være et problem at finde frem til det relevante selskab, og det må befrygtes, at en del af disse erhvervelser aldrig kommer frem til afgiftsberegning efter § 5a og § 21, stk. 4, i arveafgiftsloven.

I kap. 7 ovenfor er under .afsnit 7.2.1. beskrevet hvorledes arveafgiften beregnes efter bestemmelsen i arveafgiftslovens § 15. Bestemmelsen angår erhvervelser, der består af en kapital, der tillægges en arving, og samtidig er behæftet med rentenydelse til fordel for en anden arving.

Det kontrolmæssige problem ved denne type erhvervelser er dels at sikre, at der betales korrekt arveafgift ved det første dødsfald, hvor ordningen etableres, dels at sikre, at der efterfølgende beregnes og betales korrekt arveafgift i forbindelse med indtrufne dødsfald blandt såvel kapitalarvingerne som rentenyderne.

Adskillelsen mellem tilfælde, der er omfattet af § 15, stk. 1, og tilfælde, der er omfattet af § 15, stk. 2, giver ofte anledning til problemer. Ofte konstateres problemerne først adskillige år efter ved næste dødsfald i interessegruppen.

Som omtalt i kap. 7 giver disse kontrolforanstaltninger og afgiftsberegninger anledning til betydeligt administrativt besvær, og kontrolforanstaltningerne fungerer næppe fuldt tilfredsstillende.

10.6.2. Udvalgets overvejelser.

I denne del af betænkningen behandler udvalget ikke de administrative, og herunder kontrolmæssige procedurer nærmere.

Det er udvalgets vurdering, at kontrolsystemerne generelt set fungerer tilfredsstillende.

Det må anses nasrliggende at antage, at de centrale ændringer i afgiftssystemet, som udvalget peger på, herunder specielt fjernelsen af ægtefællearve/gaveafgift, vil lette afgiftsmyndighedernes funktioner noget.

Med henblik på at få belyst specielt omfanget af skifteretternes arbejde som afgiftsmyndighed har en af udvalget nedsat arbejdsgruppe i et rundspørge til landets skifteretter forespurgt, hvor i systemet problemerne om de administrative procedurer især ligger. Der

henvises til bilag 3, der indeholder et resumé af besvarelserne. I en næsten samstemmende besvarelse har skifteretterne udtalt, at det især er erhvervelserne, der afgiftsberigtiges efter arveafgiftslovens § 5a og § 15, stk. 1 og stk. 2, der rummer vanskeligheder for skifteretterne og borgerne.

Det er udvalgets opfattelse, at man dels gennem grundsynspunktet, at ægtefæller ikke skal betale arveafgift af arv efter hinanden, og dels ved den foreslåede gennemgribende omlægning af afgiftsberigtigelsen af "§ 15- erhvervelser" i tilstrækkeligt omfang vil afhjælpe disse administrative problemer.

Kapitel 11. Den gaveafgiftspligtige personkreds.

11.1. Historisk udvikling.

Indførelsen af gaveafgiften i 1922 var båret af hensynet til, at gaver mellem nærtbeslægtede var hyppigt forekommende, og man ønskede, at disse gaver blev beskattet lempeligere end andre gaver. Hidtil havde også disse gaver været indkomstskattepligtige.

Indtil 1947 var alene gaver til forældre, bedsteforældre samt gaver til afkom (børn, børnebørn, oldebørn osv.) omfattet af gaveafgiften. Adoptivbørn blev sidestillet med børn. Gaver til den med giveren samlevende ægtefælle var omfattet, når gaven blev modtagerens særeje - ellers var den afgiftsfri.

Ved lovændringen i 1947 blev kredsen udvidet til også at omfatte stedbørn samt disses afkom og stedforældre. Endvidere blev kredsen udvidet med adoptivbørns afkom og adoptivforældre.

Ved lovændringen i 1957 blev adoptivforhold i det hele sidestillet med ægte slægtskabsforhold.

Ved arvelovens ikrafttræden i 1964 afskaffede man for fremtiden begrebet "mellemdøde børn", og den gaveafgiftspligtige personkreds blev udvidet til at omfatte afdødt barns eller stedbarns ægtefælle, hvis ægtefællerne ikke var fraseparerede eller fraskilte,, da barnet/stedbarnet døde.,

I bemærkningerne til ændringen af arve- og gaveafgiftsloven samme år henviste man til ændringen i arveloven og anførte, at indtil arvelovens ikrafttræden var forholdet det,

"at arven efter den førstafdøde er "faldet" ved dennes død, uanset at skifte ikke finder sted, fordi den efterlevende ægtefælle overtager fællesboet til hensidder i uskiftet bo med desres livsarvinger. Har f.eks. en søn overlevet sin fader, og hans moder hensidder i uskiftet bo, er hans arveret efter faderen ikke betinget af, at

han lever på det tidspunkt, da det uskiftede bo kommer til skifte, det være sig efter hans moders død eller i hendes levende live. Han har erhvervet arvet efter sin fader straks ved dennes død, og retten til fædre-arven indgår f.eks., hvis anden bestemmelse ikke er truffet, i et formuefællesskab mellem ham og hans ægtefælle, således at halvdelen heraf er hendes boslod. Dør han, medens hans moder sidder i uskiftet bo ("**mellemdødt barn**"), falder retten til fædre-arven i arv efter ham.

Efter arvelovens § 19, stk.1, ændres de beskrevne regler om arvefaldet. Herefter vil, i det anførte eksempel, sønnens arvet efter faderen være betinget af, at han lever på det tidspunkt, da hans forældres uskiftede bo kommer til skifte ved hans moders død eller i hendes levende live. Dør han i mellemtiden ("**mellemdødt barn**"), får han ingen arv efter faderen, og der er følgende heller ikke indgået nogen ret til fædre-arv i et formuefællesskab mellem ham og hans ægtefælle. Er han død, når hans forældres fællesbo skiftes, vil hans enke kun få arv fra dette, dersom hendes svigerforældre har betænkt hende ved testamentet.

Ændres arveafgiftsloven ikke, vil der altså blive tale om en meget følelig skærpelse af svigerdatterens afgiftsmæssige stilling i forhold til den hidtil gældende ordning. En sådan skærpelse må det anses for ønskeligt at undgå, og man foreslår derfor, at arv, der tilfalder arveladerens afdøde barn eller stedbarns ægtefælle, i alle tilfælde fuldt ud skal henføres under arveafgiftslovens § 2 A. Denne lempelige beskatning-for svigerbørn forekommer rimelig.

Ved den .herunder foreslåede ændring af arveafgiftsloven, der har sammenhæng med den foreslåede ændring af lovens § 2 A, henføres gaver til afdødt barns eller stedbarns ægtefælle under gaveafgiftsreglerne. Den foreslåede regel forekommer naturlig på baggrund af ændringen af § 2 A."

11.2. Gældende regler.

Den gaveafgiftspligtige personkreds er nævnt i arve- og gaveafgiftslovens § 44, og efter den ovenfor anførte historiske udvikling af lovens § 44, stk.1, har bestemmelsen nu følgende ordlyd:

"Samme afgift som af arv svares af gaver, der ydes til den med giveren samlevende ægtefælle, fer så vidt gaven bliver særeje, til hans afkom, stedbørn og disses afkom, afdødt barns eller stedbarns ægtefælle (ikke den fraseparerede eller fraskilte) samt til hans forældre, stedforældre og bedsteforældre, hvad enten gaven gives som arveforskud eller ej. Uanset bestemmelsen i § 2 A, l.pkt., litra f, svares gaveafgift af gaver til give-rens forældre dog altid efter § 2 B. Ved afgiftsberegningen sidestilles adoptivforhold med ægte slægtskabsforhold . . . .".

Opregningen er udtømmende, og den kan altså ikke udvides ved analogisk fortolkning.

Gaveafgift betales efter slægtskabsforholdet til giver og efter de samme skalaer, som gælder på arveafgiftsområdet. Ægtefæller betaler således efter den særlige ægtefælleskala, og afkom, stedbørn og disses afkom samt afdødt barns eller stedbarns ægtefælle betaler efter klasse A. Forældre og stedforældre betaler efter klasse B, og bedsteforældre efter klasse C.

På arveafgiftsområdet gælder, at forældre skal betale afgift efter klasse A, hvis arveladeren er ugift

og ikke var fyldt 21 år. Denne regel gælder ikke på gaveafgiftsområdet; gaver til forældre skal således altid afgiftsberigtiges efter klasse B.

Gaver til forældre og bedsteforældre spiller kun en ringe rolle i gaveafgiftsstatistikken.

11.3. Udvalgets overvejelser.

Udvalget finder, at der fortsat skal gælde regler om lav beskatning af gaver mellem visse nærtbeslægtede.

Skattelovskommissionen foreslog i betænkningen fra 1948, at den gaveafgiftspligtige personkreds blev udvidet til at omfatte hele anden arveklasse, altså foruden forældre også søskende, nevøer/niecer og deres afkom. Afgift skulle - ligesom ved arv - betales efter klasse B.

Personkredsen i afgiftslovens § 44, stk.1, er vedtaget under hensyn til den formodede nære tilknytning imellem de deri nævnte personer, og udvalget mener, at nær tilknytning også forekommer i familiemæssige relationer, der ikke nu er omfattet.

Udvalget har derfor fundet det naturligt og rimeligt at foreslå en udvidelse af kredsen med forældres afkom (afgiftsklasse 2B).

Udvalget er opmærksom på, at dele af forudbestemt arv kan overdrages i levende live, hvorved progressionen i afgiften brydes. Dette vil dog formodentlig kun ske i tilfælde, hvor der er nær tilknytning, og dermed er begrundelsen for gaveafgift tilgodeset.

Det følger endvidere af udvalgets forslag ovenfor under afsnit 10.3.2., at svigerbørn skal være omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, uanset om gaven gives til svigerbarnets bodel eller - mere sjældent forekommende - til svigerbarnets særeje.

11.4. Udvalgets forslag set i forhold til de gældende regler.

Forslaget om udvidelse af den gaveafgiftspligtige personkreds indebærer ikke ubetinget en lempelse.

Arveafgiftslovens § 2Ae indeholder en regel om, at søskende under visse betingelser skal betale arveafgift efter klasse A. Betingelserne er, at arving og arvelader har haft fælles bopæl i de sidste 10 år før dødsfaldet, samt at både arveladeren og arvingen ved dødsfaldet var ugifte (fraseparerede, fraskilte, enker eller enkemænd). Denne særregel kombineret med søskendes mulighed i det gældende system for at give arveforskud medfører, at forslaget om søskendes inddragelse i det gaveafgiftsretlige system vil være en mindre skærpelse. Giver nemlig søskende, der opfylder betingelserne i § 2Ae), hinanden arveforskud, udskydes afgiftspligten, indtil arveforskudsgiver dør, og afgift betales da efter klasse A. Bliver gaver mellem søskende gaveafgiftspligtige, skal arveforskud straks afgiftsberrigtiges som gaver og afgift betales efter klasse B. Udvalget foreslår ingen ændring i § 2Ae.

Udvalget mener ikke, at ovennævnte mindre skærpelse kan tillægges videre betydning, når den ses i forhold til den væsentlige lempelse, der vil være tale om for søskende, der ikke opfylder betingelserne i § 2Ae.

11.5. Udvalgets overvejelser vedrørende plejebørn.

Udvalget har overvejet, om også plejebørn skal være omfattet af de gaveafgiftsretlige regler. Arveafgiftslovens § 3, stk.5, indeholder mulighed for ved bevilling at nedsætte arveafgiften til klasse A i tilfælde, hvor plejebarnet har indtaget et barns stilling i arveladerens hjem. I praksis kræves det, at arvingen har opholdt sig i afdødes hjem i en sammenhængende årække på mindst 5 år, og at plejeforholdet er etableret inden barnets **15.år.**

Udvalget mener, at det fortsat skal være muligt i arveafgiftsretlig henseende at ligestille plejebørn med arveladerens afkom, jfr. afsnit 10.1.10.

Hvis plejebørn skal omfattes af de gaveafgiftsretlige regler, må udgangspunktet være, at afgift skal svares efter klasse A. Plejebørn kan være og er ofte plejefaderens eller -moderens søskendebørn. Disse er omfattet af forslaget om udvidelse af den gaveafgiftspligtige personkreds til hele anden arveklasse, hvor gaveafgift i givet fald skal betales efter klasse B.

Hvis udvidelsen af den gaveafgiftspligtige personkreds gennemføres uden særregler for plejebørn, vil det medføre en skærpelse i afgiftsmæssig henseende for plejebørn, der f.eks. er søskendebørn. Der vil, som for visse søskende, gælde, at arveforskud skal afgiftsberigtiges straks og efter en dyrere afgiftsklasse klasse B - end i det gældende system.

En særregel om gaveafgift efter klasse A for alle plejebørn vil være en betydelig lempelse i forhold til nu, hvor gaver er indkomstskattepligtige. I praksis er disse gaver dog ikke ofte forekommende, idet gaven gives som arveforskud, der senere arveafgiftsberigtiges efter klasse A.

Udvides imidlertid kredsen til også at omfatte plejebørn, kan der opstå afgiftsmæssige problemer med personer, "der er på vej til at blive plejebørn". I perioden indtil betingelserne er opfyldt, vil gaver være indkomstskattepligtige (eller skulle afgiftsberigtiges efter klasse B), og senere overførsler skal afgiftsberigtiges efter klasse A. Administrativt vil det være kompliceret at sammenlægge de to gavetyper. Ligeledes kan der være tilfælde, hvor plejebørn ikke ønsker at blive betragtet som sådanne i afgiftsmæssig henseende, f.eks. fordi de bor i udlandet og derfor ikke ønsker, at gaven bliver gaveafgiftspligtig her i landet.

På baggrund af disse konsekvenser af en udvidelse af den gaveafgiftspligtige personkreds til at omfatte andre plejebørn end dem, der omfattes af udvidelsen, til hele anden arveklasse, finder udvalget ikke at kunne anbefale, at også ubeslægtede plejebørn omfattes af den gaveafgiftspligtige personkreds.

Kapitel 12. Afgiftsfrie overførsler ved gave.

12.1. Gældende ret.

Indtil gaveafgiften blev indført i 1922, var alle gaver indkomstskattepligtige. Uanset gavens størrelse skulle modtageren betale indkomstskat af gavens værdi.

Ligningsmyndighederne fik næppe kendskab til alle gaver, og det må endvidere antages, at der siden indkomstskattens indførelse har været et gaveområde - de såkaldte lejlighedsgaver - hvor beskatning ikke fandt sted, selvom der blev givet oplysning om gaven.

Lejlighedsgaverne omfatter de gaver, der f.eks. gives til fødselsdage, jul, konfirmation, bryllup osv.

Lejlighedsgaver er fortsat skattefrie, hvis der er tale om gaver af en vis mindre størrelse.

Det kan være vanskeligt at sætte en blot nogenlunde fast grænse, inden for hvilken lejlighedsgaver falder.

Skattedepartementet er af den opfattelse, at den ikke nærmere fastlagte beløbsgrænse gælder for alle uden hensyn til den enkelte families økonomiske forhold.

Lejlighedsgaver kan gives både indenfor og udenfor den gaveafgiftspligtige personkreds.

Da gaveafgiften blev indført i 1922, indførte man samtidig regler om, at kun gaver over en vis størrelse skulle afgiftsbelægges.

Der er altså tale om afgiftsfrihed udover muligheden for at give lejlighedsgaver.

Det oprindelige lovforslag indeholdt bestemmelse om afgiftsfrihed på tre punkter:

- a) årlige gaver under 1.000 kr.
- b) gaver af møbler, husgeråd og personligt udstyr til i alt 5.000 kr.
- c) uddannelseshjælp på op til 2.000 kr. årligt.

I bemærkningerne anførte man blot, at man mente at måtte give fritagelse i betydeligt omfang.

Gennem landstingsforhandlingerne frem til vedtagelsen skete der ændringer således, at afgiftsfrie blev:

- a) årlige gaver op til 2.000 kr.
- b) underhold i yderens hjem.
- c) årlige møbelgaver til giverens afkom op til 5.000 kr.

Det siger sig selv, at de nævnte beløb ikke var ubetydelige i 1922.

De omhandlede afgiftsfrie 2.000 kr. svarede til, hvad underhold til udeboende, studerende børn kostede, og møbelgaven på 5.000 kr. svarede til udgifterne til etablering af et lille, borgerligt hjem.

Det afgiftsfrie beløb på 2.000 kr. blev i 1964 hævet til 5.000 kr. og har siden 1972 været 8.000 kr.

Møbelgaven på 5.000 kr. er fastholdt uændret siden 1922.

Reglerne om afgiftsfrie gaver er indeholdt i § 44, stk.2 og 3, og den gældende ordlyd er:

Stk.2. Afgiften erlægges under ét for alt, hvad der i et kalenderår er ydet til hver enkelt af de pågældende personer, dog svares ikke afgift af beløb på ikke over 8.000 kr. årligt.

Stk.3. Afgiftsfri er:

- 1) Underhold i yderens hjem eller på hospital, i plejehjem eller lignende.

- 2) Gaver, der ydes til afkom samt stedbørn og disses afkom til personlig benyttelse og brug, bestående af møbler og andet udstyr, for så vidt den samlede værdi af, hvad der i et kalenderår er ydet, ikke overstiger 5.000 kr. I modsat fald er det overskydende afgiftspligtigt".

I forbindelse med de nævnte afgiftsfrie beløb er der på grund af fortolkningen af lovens § 21, stk.4, vedrørende sammenlægning opstået en praksis, som forekommer at ligge udover, hvad lovgiverne havde tænkt sig.

Om dette problem henvises til afsnit 12.4. om sammenlægning og afsnit 10.3. om § 21, stk.4. De der nævnte problemer løses ikke ved at fjerne reglerne om afgiftsfrie gaver, men må løses ved ændring af reglerne om sammenlægning.

12.2. Udvalgets overvejelser om afgiftsfrie gaver.

Hvis man forestillede sig, at de nævnte afgiftsfrie beløb var blevet pristalsreguleret fra 1922 til i dag, må man formode, at provenuet af gaveafgiften i dag ville være meget beskedent. Udvalget er da heller ikke indstillet på at betragte de afgiftsfrie beløb ud fra den synsvinkel.

Der må efterhånden siges at være skabt en tradition for, at "mindre" beløb kan overføres, uden at gaven medfører afgiftspligt, og udvalget mener da også, at en eventuel ændret lovgivning skal videreføre dette princip.

Administrativt er der tale om væsentlige besparelser, når kun gaver af en vis størrelse skal behandles af myndighederne. Alene af den grund mener udvalget, at årlige gavebeløb under en vis størrelse bør være afgiftsfrie.

Udvalget har set på de enkelte typer af gaveafgiftsfrie gaver:

- a) årlige beløb på ikke over 8.000 kr.
- b) underhold i yderens hjem eller på hospital, i plejehjem eller lignende.
- c) møbelgaver på 5.000 kr.

ad a) Som ovenfor nævnt mener udvalget af administrative grunde, at der fortsat skal kunne gives "mindre" gaver, der ikke udløser afgift.

Vedrørende størrelsen se ad b).

ad b) Udvalget betragter det som indiskutabelt, at de nævnte ydelser i form af underhold skal være afgiftsfri inden for kredsen af gaveafgiftspligtige personer.

Samtidig vil udvalget pege på, at det under a) nævnte beløb oprindeligt var tænkt at modsvare udeboende børns behov for understøttelse uden at blive afgiftspligtige af gaven.

Tiden har med de beskedne beløbsforhøjelser gjort det umuligt at forsørge udeboende børn, uden at der udløses gaveafgift.

Udvalget vil ikke pege på et bestemt beløb, men henviser til kapitel 14 om afgiftsklasser, herunder bundfradrag. Af provenumæssige grunde kan det være urealistisk at fastsætte et generelt afgiftsfrit beløb så højt, at udeboende børn kan forsørges af beløbet. Udvalget vil derfor i stedet pege på muligheden for, at udeboende børn under en vis alder, f.eks. 25 år, kan modtage en så stor afgiftsfri gave, at gaven kan dække udgifter til daglige fornødenheder i rimeligt omfang.

Størrelsen heraf kan fastsættes ud fra de beløb, statens uddannelsesstøtte fastsætter som beløb, der årligt er nødvendige til at leve for. Man kan også eventuelt bruge de takster, ligningsrådet årligt fast-

sætter som værende indkomstskattefrie for fa?røske og grønlandske studerende. Beløbet er for 1984 sat til 38.000 kr.

For andre kan grænsen være lavere og sat ud fra administrative hensyn.

ad c) Afgiftsfrihed for møbelgaver er begrænset til at gælde for gaver til afkom samt stedbørn og disses afkom. Udvalget har sympati for, at forældregenerationen kan bidrage til, at børnene kan etablere et hjem, uden at afgiftsmyndigheden skal have sin del. Det gældende beløb svarer imidlertid ikke til den oprindelige intention og må siges at have udspillet sin rolle.

Møbelgaver er administrativt besværlige, idet lovteksten forudsætter, at gaven består af møbler eller lignende. I praksis kan også kontante gaver anses for møbelgaver, når giver har stillet et beløb til rådighed under den bestemte forudsætning, at der (inden en vis frist) anskaffes møbler eller lignende. Heraf fremgår, at en kontrol af, om en angivet møbelgave rent faktisk er en møbelgave i lovens forstand, kan være noget besværlig.

Udvalget er mest stemt for, at en lignende bestemmelse ikke medtages ved en revision af loven. Hvis den afgiftsfrie bundgrænse generelt forhøjes, bortfalder dermed også behovet for at kunne give møbelgaver.

Under ad b) peges på muligheden for at kunne give udeboende børn under en vis alder gaver, der kan dække de rimelige daglige fornødenheder, uden at afgift skal betales. Ved en sådan ordning tilgodeses også behovet for at kunne give de yngre børn afgiftsfrie møbelgaver.

12.3. Provenubetragtninger.

I kapitel 14 er der vist forskellige skalauskast og forskellige bundfradrags tilnærmelsesvis betydning for skalaerne ved uændret provenu.

Udvalget vil i forbindelse med spørgsmålet om afgiftsfrie gaver nævne spørgsmålet om opkrævning af små afgiftsbeløb. I nogle tilfælde kan udgifterne ved at sende en opkrævning være større end det beløb, der opkræves.

For afgiftsprovenuet har det dog den betydning, at hvis bestemte beløb, f.eks. under 25 kr., ikke opkræves, bliver det afgiftsfrie gavebeløb forhøjet. Med de gældende skalaer vil en gave på ialt 11.500 kr. dermed blive afgiftsfri samtidig med, at man administrativt har behandlet gavesagen på normal måde.

Udvalget mener ikke, at problemet kan løses isoleret på arve- og gaveafgiftsområdet. Udvalget skal derfor henstille, at spørgsmålet tages op til overvejelse i en bredere sammenhæng.

12.4. Sammenlægning af gaver.

12.4.1. Gældende regler.

Efter gældende regler lægges gaver sammen med gaver, der er ydet mellem samme personer i tidligere år. Gaveafgiften beregnes herefter af hele beløbet, og denne afgift reduceres med den gaveafgift, der er betalt tidligere. Når gaveafgiften er beregnet efter satser i en tidligere lov, omberegnes den betalte afgift til det beløb, der skulle have været betalt efter gældende satser. Bortset fra det årlige afgiftsfrie beløb på 8.000 kr. medfører sammenlægningen, at afgiftsprogressionen får samme virkning,, hvad enten en formueoverførsel som gave sker på én gang eller over en årrække.

Efter gældende regler lægges gaver ikke sammen med en eventuel arv, der falder efter giveren.

12.4.2. Udvalgets overvejelser om sammenlægning af gaver.

I sine overvejelser har udvalget været inde på, om forudsætningerne for reglerne om sammenlægning fortsat er til stede. Den historiske begrundelse for sammenlægningsreglerne var som nævnt, at man ikke ønskede, at parterne kunne opnå en gunstigere afgiftsmæssig stilling ved at lade formueoverførslen finde sted over en årrække i stedet for på én gang. Efter udvalgets opfattelse er forudsætningerne for sammenlægningsreglerne efter gaveafgiftens indførelse ikke ændret på en sådan måde, at der heri kan ligge en begrundelse for reglernes ophævelse.

Udvalget har herefter overvejet, om sammenlægningsreglerne medfører sådanne administrative merbelastninger, at disse i sig selv kunne føre til et forslag om reglernes ophævelse.

I gaveanmeldelsen skal der til brug for en eventuel sammenlægning gives oplysning om, hvorvidt der tidligere er givet gaver. Kontrollen med oplysningernes rigtighed udføres decentralt i det amtsskatteinspektorat, der behandler gaveanmeldelsen, d.v.s. det inspektorat, hvor giveren bor. Hvis giveren flytter, videregives oplysninger om tidligere gaver til det amtsskatteinspektorat, hvor giveren bor efter flytningen. Oplysning om flytning tilvejebringes gennem det centrale personregister. Disse administrative rutiner medfører en vis belastning for amtsskatteinspektoraterne. Udvalget mener dog, at de administrative rutiner kan forenkles en del ved etableringen af et centralt register, og herefter vil administrative hensyn efter udvalgets opfattelse ikke tale imod en opretholdelse af sammenlægningsreglerne.

I denne forbindelse foreslår udvalget, at det seneste tidspunkt for indgivelse af gaveanmeldelse for et bestemt kalenderår ændres fra den 1.februar til den 15. februar i det efterfølgende år, således at anmeldelsen

kan indgives samtidig med selvangivelsen. Hvis der sker udsættelse med indgivelse af selvangivelsen, skal der ikke indrømmes en tilsvarende udsættelse med gaveanmeldelsen.

Den begrundelse, der i sin tid førte til reglerne om sammenlægning, burde i og for sig som yderste konsekvens have medført, at også arv blev lagt sammen med de gaver, en giver havde givet i levende live. Ved gaveafgiftens indførelse har man dog ikke draget denne konsekvens, og udvalget mener ikke, at der er grundlag for at ændre i denne retstilstand nu.

Med hensyn til omlægning af sammenlægningsreglerne i arveafgiftslovens § 21, stk.4, m.v. henvises til udvalgets overvejelser i kapitel 10.

Kapitel 13. Subjektive betingelser for afgiftspligt.

13.1. Indledning.

13.1.1. Gældende regler om arve- og gaveafgiftspligt.

Efter de gældende regler foreligger der ifølge § 9 ubegrænset arveafgiftspligt, hvis arveladeren var hjemmehørende her i riget. Hvis arveladeren havde hjemsted uden for riget, skal der ifølge § 8, stk.1, kun betales arveafgift af faste ejendomme her i riget, af retten til at oppebære ydelser i henhold til vedvarende rettigheder over faste ejendomme her i riget, af besiddelse af fideikommisser og af nydelsen af danske familielegater eller familiestifteiser. Endvidere bliver der efter § 8, stk.2, tale om en form for begrænset arveafgiftspligt, når boet efter en i udlandet afdød dansk statsborger henvises til skifte her i landet efter skiftelovens § 87. I så fald svares der arveafgift af samtlige midler, der inddrages under skiftet.

Ubegrænset gaveafgiftspligt foreligger efter § 44a, hvis enten giver eller modtager har hjemsted her i landet. Hvis en gave består af fast ejendom her i riget eller retten til at oppebære ydelser i henhold til vedvarende rettigheder over fast ejendom her i riget, bliver der ligeledes tale om begrænset gaveafgiftspligt, selvom hverken giver eller modtager har hjemsted her i landet.

Arveafgiftsreglerne sondrer mellem personer, der er hjemmehørende inden for riget, og personer med hjemsted uden for riget. Gaveafgiftsreglerne sondrer mellem personer med hjemsted inden for og uden for landet. I praksis fortolkes reglerne ens. Færøerne og Grønland behandles efter begge regelsæt som udland. Dette gælder, selvom et dødsbo efter en person, der var hjemmehørende i Grønland, henvises til en dansk skifteret efter § 30 i den grønlandske arvelov. I så fald gælder den begrænsede arveafgiftspligt efter § 8, stk.2, ikke, men kun eventuelt reglerne i § 8, stk.1.

Reglerne om personers og dødsboers skattepligt falder ikke fuldt ud sammen med reglerne om, hvornår der foreligger arveafgiftspligt her i landet. En fysisk person er fuldt (ubegrænset) skattepligtig her til landet, hvis han har bopæl her, hvis han har haft bopæl her inden for de sidste 4 år og ikke er skattepligtig i udlandet, hvis han opholder sig her i landet i mindst 6 måneder eller varigt ombord på et dansk skib, eller hvis han er udsendt af den danske stat.

Et dødsbo er fuldt skattepligtigt her i landet, når boet rent faktisk skiftes her. Dette gælder også ved et henvisningsskifte efter skiftelovens § 87, men skattepligten består i så fald kun i relation til de midler, der inddrages under skiftet. Et bo, der henvises til behandling her i landet efter § 30 i den grønlandske arvelov, er ikke skattepligtigt, med mindre reglerne om begrænset skattepligt finder anvendelse, jfr. nedenfor.

13.1.2. Den afgiftspligtige personkreds - gældende regler.

En arvelader samt en gavegiver eller en gavemodtager, der er omfattet af gaveafgiftsreglerne, er altid en fysisk person. En arving derimod kan både være en fysisk person og en juridisk person.

Efter kildeskatteloven og selskabsskatteloven er visse personer og visse selskaber, foreninger og andre juridiske personer generelt fritaget for at betale skat. Tilsvarende fritagelser gælder ikke inden for arve- og gaveafgiftsreglerne.

Arveafgiftsreglerne finder derfor fuldt ud anvendelse på kongehuset, både når medlemmer af kongehuset er arveladere, og når de er arvinger. Dødsboer efter disse personer er derimod ikke skattepligtige.

Bl.a. staten, kommuner, anerkendte trossamfund, hospitaler og museer er undtaget for skattepligt efter selskabsskatteloven. Når sådanne juridiske personer ta-

ger arv, betales der arveafgift med 35 pct. efter § 2, stk.3, med mindre de opfylder betingelserne for bevilningsmæssig fritagelse eller nedsættelse af afgiften til 12 % efter § 3, stk.4.

13.2. Særligt om arveafgiftspligt.

13.2.1. Fuld arveafgiftspligt.

13.2.1.1. Gældende regler om fuld arveafgiftspligt.

Fuld arveafgiftspligt er, som det fremgår af ovenstående, betinget af, at afdøde havde hjemsted her i landet. Denne betingelse fortolkes i praksis på samme måde som det processuelle hjemtingsbegreb. Dette hænger sammen med, at danske skifteretter og danske eksekutører kun er kompetente, når afdøde havde hjemting her.

Reglerne går i korthed ud på, at afdøde anses for at have hjemting, hvor han havde bopæl. Hvis han havde bopæl i udlandet, men opholdt sig her i landet, har han ikke haft hjemting her i landet. Hvis han hverken havde bopæl her i landet eller i udlandet, men opholdt sig her i landet, har han haft hjemting her i landet. Danskere i udlandet, der ikke er undergivet udenlandsk domsmyndighed, anses for at have hjemting her i landet.

Reglerne om den territoriale tilknytning i forbindelse med arveafgiftspligten er snævrere end reglerne om fuld skattepligt. Fuld skattepligt foreligger f.eks. også, når en person inden for de sidste 4 år har haft bopæl her i landet og ikke er fuld skattepligtig i udlandet, eller når en person opholder sig her i landet i 6 måneder, selvom han har bopæl i udlandet.

13.2.1.2. Udvalgets overvejelser om en udvidelse af den subjektive ubegrænsede arveafgiftspligt.

Såfremt skifteretterne og eksekutorerne fortsat skal være afgiftsmyndighed, bør fuld arveafgiftspligt efter udvalgets opfattelse fortsat være betinget af, at

skiftet foretages her i landet. De gældende regler om territorial tilknytning som betingelse for fuld arveafgiftspligt bør i så fald opretholdes.

Såfremt administrationen af arveafgiften henlægges til myndigheder inden for skatteforvaltningen, er det i og for sig ikke lasngere nødvendigt, at betingelserne for fuld arveafgiftspligt falder sammen med det procesuelle hjemtingsbegreb. Man kunne i så fald overveje at opstille samme kriterier for fuld arveafgiftspligt som for fuld skattepligt.

Hvis man opstiller sådanne selvstændige kriterier for fuld arveafgiftspligt, vil der kunne forekomme tilfælde, hvor der skal betales dansk arveafgift af samtlige efterladenskaber både her i landet og i udlandet i et dødsbo, der ikke skiftes her i landet. Selvom oplysninger om afdødes formueforhold, som vil være af betydning for afgiftsberegningen, vil fremgå af afdødes selvangivelser, må det dog påregnes, at der vil være forbundet en del administrative vanskeligheder med en tilstrækkelig sikker registrering af udenlandske aktiver og med opkrævningen af afgiften. Der vil også forholdsvis hyppigt kunne forekomme tilfælde af dobbeltbeskatning, der ikke i tilstrækkelig grad vil kunne afhjælpes, da Danmark kun har meget få dobbeltbeskatningsaftaler på dette område. Det antal tilfælde, der vil kunne blive inddraget under dansk afgiftspligt, må endvidere påregnes at være relativt lille.

Det er hereftesr udvalgets opfattelse, at de administrative vanskeligheder, der er forbundet med en udvidelse af betingelserne for fuld arveafgiftspligt, er så store, at de ikke vil stå i rimeligt forhold til den provenugevinst, der eventuelt vil kunne være en følge af en sådan udvidelse.

Udvalget skal i øvrigt omtale, at den personkreds, der ville blive omfattet af en udvidelse af de gældende betingelser for arveafgiftspligt til det, der kendes fra skatteområdet, ofte vil have aktiver her i landet.

I det omfang, disse aktiver er undergivet begrænset arveafgiftspligt (jfr. afsnit 13.2.2.3.), vil der blive tale om betaling af arveafgift her i landet. Det samme vil gælde for aktiver, der bliver inddraget under henvisningsskifte efter skiftelovens § 87, såfremt reglerne herom opretholdes (jfr. nedenfor afsnit 13.2.2.1.). Efter udvalgets opfattelse vil de fiskale hensyn, der kunne tale for, at der i dødsboer efter personer med en løsere tilknytning til Danmark end bopæl, betales arveafgift til den danske stat, i tilstrækkeligt omfang være tilgodeset gennem disse regler om begrænset arveafgiftspligt.

Selvom afgiftsadministrationen henlægges til andre myndigheder end skifteretterne, vil udvalget derfor ikke foreslå en udvidelse af de gældende betingelser for ubegrænset arveafgiftspligt. Det vil således fortsat være afgørende, om boet efter en afdød behandles af en dansk skifteret eller eksekutor.

13.2.2. Begrænset arveafgiftspligt.

13.2.2.1. Den særlige regel om begrænset afgiftspligt i forbindelse med dødsboer henvist efter skiftelovens § 87.

Efter skiftelovens § 87,2.pkt. kan justitsministeriet henvise et dødsbo, som ikke kan tages under behandling ved en dansk skifteret efter de almindelige værnetingsregler, til skifte her i landet. Ifølge bestemmelsen er det bl.a. en betingelse, at afdøde var dansk statsborger. I praksis finder henvisning dog også sted, hvor afdøde har mistet sin danske indfødsret f.eks. ved ægteskab eller naturalisation.

Når der sker henvisning efter skiftelovens § 87, 2.pkt., skal der efter arveafgiftslovens § 8,, stk.2, betales arveafgift af samtlige midler, der inddrages under skiftet. Midler, som ikke inddrages under skiftet, såsom f.eks. udbetalinger fra forsikringer og arveforskud, er ikke omfattet af denne afgiftspligt.

Der foreligger her en form for begrænset arveafgiftspligt, der dog på et punkt adskiller sig fra det, man normalt forstår ved begrænset skatte- og afgiftspligt. Når der f.eks. er tale om begrænset formueskattepligt efter kildeskattelovens § 2, stk.2, kan gæld og andre byrder kun fratrækkes i det omfang, de hviler på de begrænset formueskattepligtige aktiver. På samme måde kan gæld, der hviler på en fast ejendom, trækkes fra ved beregningen af arveafgiften efter arveafgiftslovens § 8, stk.1, litra a. I forbindelse med et henvisningskifte efter skiftelovens § 87 kan imidlertid al gæld, som bliver medtaget under skiftet, fradrages?, selvom gælden ikke knytter sig til bestemte aktiver, der er inddraget under skiftet.

Skiftelovens § 87 er først og fremmest et praktisk hjælpemiddel for herboende arvinger efter en person, der er afgået ved døden i udlandet, og som har aktiver her i landet. Ved brugen af reglerne kan arvingerne sikre sig en forholdsvis nem adgang til at disponere over de arvede midler. Henvendelse kan ske til en dansk myndighed, og de dokumenter, der skal sikre arvingernes rettigheder, udstedes på dansk og kan umiddelbart bruges som legitimation overfor andre danske myndigheder, pengeinstitutter m.v. Som hovedregel vil arvingerne kunne sikre sig den fornødne legitimation ved henvendelse til den, der behandler boet i udlandet. Denne fremgangsmåde er dog mere besværlig og ofte forbundet med store omkostninger.

Efter de gældende regler skal der betales arveafgift, hvis et bo henvises til skifte efter skiftelovens § 87. Arvingerne må således vurdere, om de fordele, der er forbundet med at benytte sig af skiftelovens § 87, står i rimeligt forhold til, at der udløses et arveafgiftskrav. Det må påregnes, at arveafgiftskravet i en del tilfælde vil afholde arvingerne fra at bruge skiftelovens § 87.

I skattedepartementets praksis har der været tvivl om, hvorvidt der var hjemmel til at kræve arveafgift, når et bo efter en person, der ikke var dansk på dødsfaldstidspunktet, blev henvist til skifte her i landet. Nugældende praksis kræver ikke afgift, da **arveafgifts-**lovens ordlyd kun omfatter tilfælde, hvor afdøde var dansk.

13.2.2.2. Udvalgets overvejelser om anvendelse af skiftelovens § 87 - henvisningsskifter.

Efter udvalgets opfattelse må det imidlertid anses for naturligt, at der i givet fald skal betales dansk arveafgift i alle tilfælde, hvor der finder et henvisningsskifte sted. De dobbeltbeskatningssituationer, denne udvidelse i forhold til nuværende praksis vil kunne give anledning til, er ikke af anden karakter end de dobbeltbeskatningssituationer, der allerede nu kan forekomme i forbindelse med henvisningsskifte, og som ikke har givet anledning til problemer i praksis.

Herefter foreslår udvalget, at det, såfremt de gældende regler om arveafgiftspligt i forbindelse med henvisningsskifter opretholdes, præciseres, at afgiftspligten omfatter alle tilfælde, hvor der rent faktisk finder en henvisning sted.

13.2.2.3. Udvalgets overvejelser om de almindelige regler om begrænset arveafgiftspligt.

De egentlige regler om begrænset arveafgiftspligt omfatter som nævnt fast ejendom her i landet,, retten til at oppebære ydelser i henhold til vedvarende rettigheder over sådanne, besiddelse af fideikommiss under dansk statskontrol og nydelser af danske familielegater eller familiestiftelser med fast succionsorden. Retten til at oppebære ydelser i henhold til vedvarende rettigheder over fast ejendom omfatter de såkaldte grundbyrder. Da bestemmelsen herom ikke længere kan anses at have praktisk betydning, foreslår udvalget, at den ophæves.

Den begrænsede arveafgiftspligt får herefter - som hidtil - kun reel betydning for fast ejendom her i landet. Udvalget ville dog finde det naturligt, at afgiftspligten i overensstemmelse med international skatte- og afgiftspraksis blev udvidet til også at omfatte tilbehør til fast ejendom.

Udvalget har overvejet, om der herudover er grundlag for at foreslå en udvidelse af omfanget af reglerne om begrænset arveafgiftspligt i forhold til de gældende regler. Ifølge kildeskatteloven omfatter den begrænsede skattepligt også erhvervsvirksomhed med fast driftssted her i landet. Dette er i overensstemmelse med international praksis. På samme måde findes der i flere lande regler om begrænset arveafgiftspligt for erhvervsformuen i et fast driftssted i det pågældende land. På denne baggrund forekommer det udvalget naturligt at foreslå den begrænsede arveafgiftspligt udvidet til at omfatte erhvervsformuen i et fast driftssted her i landet. På denne måde bringes reglerne om den begrænsede arveafgiftspligt i overensstemmelse med både reglerne om begrænset skattepligt i kildeskatteloven og international praksis på dette område.

I flere lande er den begrænsede arveafgiftspligt udvidet til at omfatte andre aktiver så som f.eks. aktier i selskaber i det pågældende land. Udvalget har imidlertid ikke fundet grundlag for at foreslå at give den begrænsede arveafgiftspligt et større anvendelsesområde end den begrænsede indkomst- og formueskattepligt, fordi en sådan udvidelse kan befrygtes at åbne for omgåelsesmuligheder.

Ved fastsættelsen af grundlaget for den begrænsede arveafgift tages der efter arveafgiftslovens § 16, stk.4, sammenholdt med § 16, stk.3, hensyn til de ejendommen påhvillende eller af sammes erhvervelse flydende forpligtelser.

Gælden i ejendommen trækkes således fra i afgiftsgrundlaget, hvilket nødvendiggør en opdeling af gælden i den del, der påhviler selve ejendommen, og den del,

der påhviler tilbehøret m.v. Hvis den begrænsede arveafgiftspligt udvides til at omfatte erhvervsformuen i et fast driftssted her i landet, skal de gældsposter, der kan henføres til det faste driftssted, ligeledes kunne fradrages i afgiftsgrundlaget. Fremgangsmåden herved kendes i forvejen fra opgørelsen af den begrænset skattepligtige formue.

Hvis arveafgiftspligten udvides til fast ejendoms tilbehør m.v., kan den opdeling af gælden, som de gældende regler nødvendiggør, bortfalde.

13.2.3. Særlige problemer i forbindelse med værdiansættelse og afgiftsberegning ved begrænset arveafgiftspligt.

13.2.3.1. Gældende regler.

Regler om begrænset arveafgiftspligt giver anledning til visse problemer i forbindelse med afgiftsberegningen og i forbindelse med dødsbobe-skatningen.

Således som reglerne er udformet nu, indtræder arveafgiftspligten ved dødsfaldet. Ifølge arveafgiftslovens § 26, stk.2, påhviler det herefter den arveafgiftspligtige arvingen - at indsende en anmeldelse til arveafgiftsmyndigheden inden 6 måneder efter, at han har fået kendskab til erhvervelsen.

Efter arveafgiftslovens § 18 efterprøves værdiansættelsen i disse tilfælde på normal måde af ligningskommissionen efter reglerne herom i kildeskatteloven. Arveafgiften beregnes på grundlag af værdien på anmeldelsestidspunktet. Hvis anmeldelsen indgives for sent, beregnes arveafgiften dog på grundlag af værdien ved 6 måneders fristens udløb.

Det, der skal betales arveafgift af, er ejendommens friværdi på dødsfaldstidspunktet værdiansat på et senere tidspunkt.

I perioden fra dødsfaldstidspunktet til værdiansættelsestidspunktet kan der dels ske ændringer i friværdien, dels værdiændringer i øvrigt. Friværdierne æn-

dres, når der betales ordinære eller ekstraordinære afdrag på prioriteterne, hvis der optages lån. Det kan også ske, at ejendommen sælges, inden værdiansættelse skal finde sted. De ændringer i friværdien, der følger af ændringer i prioriteringsforholdene, og som medfører, at friværdien forøges eller formindskes med henholdsvis afdragene eller lånets nominelle værdi, neutraliseres ved, at afdragene fradrages i afgiftsgrundlaget, ligesom et eventuelt låneprovenu lægges til afgiftsgrundlaget. Herudover påvirkes ejendommens afgiftsmæssige handelsværdi og dermed værdiansættelsen af friværdien af ændringerne i prioritetsforholdene. Alt i alt vil værdien på værdiansættelsestidspunktet dog stort set svare til værdien på dødsfaldstidspunktet. Hvis ejendommen er solgt inden værdiansættelsen, beregnes der arveafgift af den kontante købesum, sælgerprioriteternes kursværdi og provenuet af et eventuelt ejerskiftelån.

Det antages i praksis, at der ikke skal beregnes arveafgift af ejendommens driftsindtægter i perioden fra dødsfaldet og indtil tidspunktet for værdiansættelsen. Driftsudgifter i samme periode kan alligevel trækkes fra i afgiftsgrundlaget.

Når værdiansættelsen er foretaget, skal det afgøres, hvem afgiftspligten påhviler.

Hvis den faste ejendom er tillagt en bestemt person som legat, skal denne person betale arveafgift af den faste ejendom.

Hvis **ejendommen** indgår i boet, uden at det er bestemt, at ejendommen skal tilfalde en bestemt person, skal der for hver arving beregnes arveafgift af en til dennes andel i boet svarende del af ejendommens nettoværdi. Dette gælder, uanset om ejendommen ved arveudlægget udlægges til en enkelt eller enkelte arvinger. Arveafgiften beregnes på normal vis efter arvingens slægtskabsforhold til afdøde.

Hvis en person, der var hjemmehørende i udlandet, således efterlader sig en fast ejendom her i landet, og i sit testamente, har bestemt, at børnene A og B samt nevøen C skal arve 1/3 hver, beregnes der arveafgift efter arveafgiftsklasse A af 1/3 af ejendommens nettoværdi for A og B's vedkommende, medens der beregnes arveafgift efter klasse B af den resterende trediedel af ejendommen. Dette gælder, selvom ejendommen udlægges til C.

Hvis arveladeren er gift, og der i ægteskabet gælder en formueordning, der svarer til det danske legale formuefællesskab, betragtes halvdelen af ejendommens nettoværdi som længstlevendes boslod. Der skal i så fald kun betales arveafgift af halvdelen af ejendommens nettoværdi. I det ovenstående eksempel vil A, B og C således komme til at betale arveafgift af 1/6 af ejendommens nettoværdi hver. Dette gælder, selvom ejendommen ikke bliver udlagt til den længstlevende ægtefælle.

13.2.3.2. Udvalgets overvejelser om en forenkling af de gældende regler for værdiansættelse og afgiftsberegning ved begrænset arveafgiftspligt.

Efter en umiddelbar betragtning forekommer det udvalget, at både reglerne om værdiansættelse og om afgiftsberegningen er unødvendigt komplicerede.

Efter udvalgets opfattelse vil der være forbundet administrative fordele ved en værdiansættelse på dødsfaldstidspunktet. Det vil herefter ikke længere være nødvendigt at tage hensyn til ændringer i ejendommens værdi og ændringer i prioriteringsforholdene samt afhændelser mellem dødsfaldstidspunktet og værdiansættelsestidspunktet. På denne måde vil man kunne undgå en række indviklede beregninger, der typisk vil resultere i en afgiftspligtig værdi, der alligevel ikke afviger væsentlig fra ejendommens værdi på dødsfaldstidspunktet. Efter udvalgets opfattelse må det også tillægges betydning, at man på denne måde entydigt fastlægger

tidspunktet for værdiansættelsen, i stedet for - som nu - at knytte værdiansættelsestidspunktet til arvingens subjektive kendskab til erhvervelsen.

Udvalget er opmærksom på, at værdiansættelsestidspunktet hermed forskydes i forhold til indenlandske dødsboer, hvor udlægstidspunktet er afgørende for værdiansættelsen. Dette er dog også tilfældet efter de gældende regler, hvor værdiansættelsestidspunktet ikke behøver at falde sammen med udlægstidspunktet i det udenlandske dødsbo.

At overføre reglerne om værdiansættelsestidspunktet for indenlandske dødsboer til begrænset arveafgiftspligtige erhvervelser vil i øvrigt forudsætte, at der pålægges afgiftsmyndigheden et omfattende arbejde med i hvert enkelt tilfælde at tilvejebringe oplysninger om dødsboers skiftebehandling i det pågældende land i almindelighed og om skiftebehandlingen af den konkrete bo. En sådan fremgangsmåde forekommer udvalget så kompliceret, at ulemperne herved langt overstiger eventuelle ulemper, der måtte være forbundet med at arbejde med forskellige værdiansættelsestidspunkter for henholdsvis indenlandske og udenlandske dødsboer.

Bortset fra de enkelte tilfælde, hvor der er tale om legater, arbejder man efter gældende regler ud fra den forudsætning, at ejendommen deles mellem arvingerne på samme måde som boet i øvrigt. Såfremt arveafgiften i disse tilfælde fortsat skal beregnes af de enkelte arvelodder, er det udvalgets opfattelse, at denne forudsætning bør opretholdes, idet en afgiftsbehandling efter det faktiske udlæg vil føre til samme administrative komplikationer som anført ovenfor i forbindelse med værdiansættelsestidspunktet. Det vil herefter fortsat være nødvendigt for afgiftsmyndigheden at undersøge, om arveladeren levede i formuefællesskab, samt at tilvejebringe oplysninger om arvingernes antal og deres slægtskabsforhold til arveladeren. Selv en forenkling af afgiftsskalaerne til modellen med en proportional enhedsskala vil kun medføre, at oplysningerne om slægtskabsforholdet kan undværes, da antallet af arvinger fortsat har betydning for antallet af bundfradrag.

En egentlig forenkling kan derfor efter udvalgets opfattelse kun opnås, såfremt der i disse tilfælde indføres en proportional afgift, eventuelt kombineret med et fast bundfradrag. Udvalget finder, at forenklingens hensyn i så høj grad taler for en sådan løsning, at de indvendinger, der i øvrigt vil kunne anføres imod en generel indførelse af en proportional enhedsskala, må træde i baggrunden.

Ved fastsættelsen af procentsatsen for en sådan proportional afgift må der tages hensyn til, at afgiften også kommer til at gælde i tilfælde, hvor arvinger efter gældende regler betaler arveafgift efter afgiftsklasse A, og i tilfælde, hvor der i et vist omfang tages hensyn til længstlevendes eventuelle boslodskrav. Ved fastsættelsen af procentsatsen skal der også tages hensyn til, at udvalget foreslår, at ægtefæller efter personer, der har hjemting her i landet, slet ikke skal betale arveafgift, jfr. afsnit 6.1.4. Disse forhold kunne tale for en forholdsvis lav procentsats, og udvalget foreslår derfor, at satsen sættes til 10 %. Dette svarer nogenlunde til den nugældende gennemsnitsarveafgift i klasse A (livsarvinger) for en arv på 200.000 kr.

Udvalget foreslår endvidere, at der gives et bundfradrag på 50.000 kr. for samtlige begrænset arveafgiftspligtige erhvervelser. Dette vil indebære en administrativ lettelse for afgiftsmyndighederne og samtidig betyde en afgiftsmæssig lempelse i tilfælde, hvor den samlede begrænset arveafgiftspligtige erhvervelse er af forholdsvis beskedne størrelse.

Den foreslåede fremgangsmåde vil også kunne anvendes, hvis området for den begrænsede arveafgiftspligt udvides som foreslået af udvalget i afsnit 13.2.2.3.

Hvis arveafgiften af begrænset arveafgiftspligtige erhvervelser beregnes som foreslået af udvalget, vil arvinger efter personer, der havde hjemsted i udlandet, blive stillet anderledes end arvinger efter personer, der havde hjemsted her i landet.

Der vil i de fleste tilfælde blive tale om en arveafgift, der er lavere end den arveafgift, der skal betales af arvingerne efter en person, der havde hjemsted her i landet. Udvalget mener dog ikke, at der er grundlag for at fastsætte afgiftssatsen væsentlig højere end 10 pct. Der henvises til begrundelsen ovenfor. En forskel mellem beskatning af indlændinge og udlændinge kendes også fra indkomstskatteområdet. Denne forskel gælder dog kun for de kommunale skatter og bidragene og ikke for statsskatter.

Også med hensyn til den efterlevende ægtefælle vil der blive tale om forskelsbehandling. Hvis afdøde havde hjemsted i udlandet, vil udvalgets forslag medføre, at den efterlevende ægtefælle vil kunne komme til at betale arveafgift. Hvis afdøde havde hjemsted her, skal der efter udvalgets forslag ikke betales arveafgift, jfr. afsnit 6.1.4. Udvalget mener, at det derfor må overvejes, om der skal etableres en refusionsordning, således at afgiften af den del af det begrænset afgiftspligtige aktiv, der tilfalder den efterlevende ægtefælle som arv, tilbagebetales.

Som nævnt i afsnit 13.4.2, jfr. nedenfor, foreslår udvalget imidlertid, at den gældende regel i arveafgiftslovens § 9, stk.2, om undgåelse af dobbelt afgiftsbetaling ved den såkaldte creditmetode udvides til at omfatte samtlige tilfælde, hvor der betales afgift i udlandet af formuegenstande, der befinder sig der.

Udvalgets forslag på dette område vil medføre, at den efterlevende ægtefælle ikke kommer til at betale dobbelt afgift, selv om den afdøde ægtefælle havde hjemsted i udlandet, og der ikke er indgået en aftale med det pågældende land om undgåelse af dobbelt afgiftstilsvar.

13.2.4. Begrænset afgiftspligt og begrænset skattepligt for udenlandske boer.

13.2.4.1. Indledning.

Reglerne om begrænset arveafgiftspligt skal koordineres med reglerne om begrænset skattepligt for udenlandske dødsboer.

13.2.4.2. Gældende ret.

Skattereglerne for fuldt skattepligtige dødsboer går i korthed ud på følgende.

Offentligt skiftede dødsboer betragtes som selvstændige skattesubjekter. Det samme gælder for privat-skiftede boer, dog kun i indtil 15 måneder fra dødsfaldet. Hvis et privatskiftet bo fortsætter udover 15-måneders dagen, foretages der en skattemæssig afslutning af boet på 15 måneders dagen, og boet betragtes herefter ikke længere som et selvstændigt skattesubjekt. Ved boets afslutning foretages der en værdiansættelse. I den periode, et bo er et selvstændigt skattesubjekt - boperioden -, beskattes det af dets indtægter og dets formue. Indkomstskat betales med 40 pct. Betalte skatter fragår i bobeholdningen og formindsker dermed det beløb, der skal betales arveafgift af. Dødsboer, hvis aktiver og formuemasse ikke overstiger visse beløb m.v., er skattefri.

Et skattepligtigt dødsbo indtræder i afdødes skattemæssige stilling. Dødsboet kan i boperioden fortsætte afdødes afskrivninger og nedskrivninger. Hvis afdøde ejede aktiver, der udløser avancebeskatning ved afhændelse, og boet af hænder et sådant aktiv, lægges afdødes anskaffelsessum til grund ved avancebeskatningen. Også her formindsker skattebetalingen bobeholdningem og dermed det beløb, der skal betales arveafgift af. Når boet udlægger aktiver, der udløser avancebeskatning, kan boet vælge mellem at lade sig beskatte af avancen og at

lade udlægsmodtageren (længstlevende ægtefælle, arvinger og legatarer) indtræde i boets og dermed afdødes skattemæssige stilling. I sidste fald beregnes der passivposter, der skal kompensere for den latente skattebyrde, der hviler på aktivet, og som udløses, når udlægsmodtageren **afhænder** aktivet.

Både en eventuel skattebetaling og passivposterne formindsker bobeholdningen og dermed arveafgiften. Ved arvedelingen skal der tages hensyn til passivposterne.

Hvis længstlevende får boet udleveret til hensidenden i uskiftet bo, opstår der ikke noget selvstændigt skattesubjekt i forbindelse med dødsfaldet. Længstlevende indtræder fuldt ud i afdødes skattemæssige stilling. Når boet til sin tid skiftes, bliver det et selvstændigt skattesubjekt i boperioden. Når en ægtefælle opnår udsættelse med arveafgiftspligtens indtræden efter arveafgiftslovens § 14A, får boet heller ikke status som et selvstændigt skattesubjekt. Også her indtræder ægtefællen fuldt ud i afdødes skattemæssige stilling.

Dødsboer, der henvises til skifte her i landet efter skiftelovens § 87, behandles efter samme regler som fuldt skattepligtige dødsboer med hensyn til den formue, der inddrages under skiftet.

Efter kildeskattelovens § 19 gælder reglerne om værdiansættelse i og beskatning af fuldt skattepligtige dødsboer også for begrænset skattepligtige dødsboer i det omfang, reglerne efter deres indhold kan anvendes på sådanne boer. Reglen om skattefrihed for mindre boer gælder dog ikke.

Reglerne om, at dødsboet og udlægsmodtageren indtræder i afdødes skattemæssige stilling, og om beregning af passivposter er ikke udtrykkeligt overført til begrænset skattepligtige dødsboer, men det antages i praksis, at reglerne også finder anvendelse på disse.

Selvom reglerne om begrænset skattepligtige dødsboer forudsætter, at der er et dødsbo i udlandet, an-

vendes reglerne i praksis i alle tilfælde, hvor en begrænset skattepligtig person afgår ved døden, det vil sige også i tilfælde, hvor det udenlandske dødsbo ikke er et selvstændigt skattesubjekt. Dødsboreglerne finder anvendelse indtil det tidspunkt, hvor arvingerne oplyser, at dødsbobehandlingen er afsluttet. Der sondres ikke mellem offentligt skiftede og privat skiftede dødsboer. Administrationen er således tilrettelagt på en sådan måde, at det ikke er nødvendigt for skattemyndighederne at tilvejebringe oplysninger om udenlandske regler om dødsbobehandling.

Både efter de gældende regler om tidspunktet for afgiftsberegningen og efter de regler, udvalget foreslår, vil der være en tidsmæssig forskydning mellem på den ene side det tidspunkt, på hvilket arveafgiften beregnes, og på den anden side det tidspunkt, hvor aktivet udlægges og dermed overgår fra dødsboet til arvingerne. I den mellemliggende periode vil der fortsat blive betalt boskatter. Passivposter kan først beregnes på udlægstidspunktet.

Både skatterne og passivposter kan efter arveafgiftslovens § 16, stk.4, sammenholdt med § 16, stk.2, fradrages, før arveafgiften beregnes. Det vil derfor i en række tilfælde være nødvendigt efterfølgende at genoptage arveafgiftsberegningen for at kunne foretage fradrag for skatter og passivposter. Fradragsretten for skatter omfatter dog kun den del af boskatten, der kan henføres til det begrænset arveafgiftspligtige aktiv. Der skal derfor foretages en fordeling. Endelig vil der i disse tilfælde ikke være sammenhæng mellem på den ene side passivposter, der beregnes efter værdien på udlægstidspunktet, og afgiftsgrundlaget, der fastsættes efter de værdier, der gælder på det tidspunkt, afgiften beregnes (efter gældende regler senest 6 måneder efter, at arvingen får kendskab til erhvervelsen og efter udvalgets forslag dødsfaldstidspunktet).

Det må forventes, at antallet af begrænset skattepligtige dødsboer vil vise en stigende tendens i takt med, at flere personer bosætter sig i udlandet. Mange af disse dødsboer vil dog kun i beskedent omfang besidde aktiver, der udløser begrænset arveafgiftspligt. Ofte vil der kun være tale om en enkelt fast ejendom, såsom f.eks. et sommerhus her i landet.

13.2.4.3. Udvalgets overvejelser om sammenhængen mellem begrænset arveafgiftspligt og begrænset skattepligt.

En konsekvent anvendelse af dødsbobebskatningsreglerne vil nødvendiggøre en række administrative procedurer, der næppe står i rimeligt forhold til det provenu, dødsboskatten vil give i småboer, og til de skattemæssige fordele, dødsbobebskatningsreglerne medfører for dødsboet. På den anden side vil der være en række større dødsboer, hvor det må anses for rimeligt, at kontinuiteten i beskatningen opretholdes fuldt ud. Det må også anses for rimeligt, at boet som konsekvens heraf får mulighed for at henføre indtægter til beskatning i dødsboet og for at lade udlægsmodtageren indtræde i afdødes skattemæssige stilling.

Udvalget skal derfor foreslå, at reglerne om skattefrit bo for fuldt skattepligtige dødsboer under en vis størrelse overføres til begrænset skattepligtige dødsboer.

Det er udvalgets opfattelse, at der ved afgørelse af, om der er tale om et skattefrit bo, alene skal tages hensyn til de aktiver, der er begrænset formueskattepligtige og - efter udvalgets forslag - begrænset arveafgiftspligtige her i landet. Udvalgets forslag medfører herefter, at udenlandske dødsboer, der har ejet faste ejendomme, og erhvervsvirksomheder med fast driftssted her i landet, hvis værdi ikke overstiger visse beløb, ikke længere er begrænset skattepligtige.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at der ved beregningen af aktivmassen bortses fra parcelhuse, sommerhuse og ejerlejligheder med videre, som afdøde kunne have solgt skattefrit efter den såkaldte parcelhusregel i lov om beskatning af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom.

Udvalget foreslår endvidere, at reglen ovenfor om, at den begrænsede arveafgift skal beregnes efter værdierne på dødsfaldstidspunktet, kun kommer til at gælde for de begrænset skattepligtige dødsboer, der herefter vil være skattefrie.

For så vidt angår ikke-skattefrie begrænset skattepligtige dødsboer, hvor dødsboskattereglerne som hidtil skal finde anvendelse, foreslår udvalget, at der ligesom for fuldt skattepligtige dødsboer skal ske en værdiansættelse på et senere tidspunkt end dødsfaldstidspunktet, og at denne værdiansættelse skal være afgørende ved beregningen af arveafgiften efter reglerne om begrænset arveafgiftspligt. For i større omfang at tilvejebringe identitet mellem reglerne om begrænset arveafgift og reglerne om begrænset skattepligt foreslår udvalget endvidere, at der i disse tilfælde ved afgiftsberegningen skal tages hensyn til de indtægter og udgifter, der kan henføres til det begrænset arveafgiftspligtige aktiv i boperioden.

For at undgå, at tidspunktet for betalingen af arveafgiften udskydes urimeligt længe, foreslår udvalget endeligt, at den 15 måneders frist, der gælder for fuldt skattepligtige privatskiftede dødsboer, overføres til alle begrænset skattepligtige dødsboer.

Medens udvalget således foreslår, at der skal gælde forskellige regler om tidspunktet for værdiansættelsen afhængig af, om det begrænset skattepligtige dødsbo er skattefrit eller ikke, er det udvalgets opfattelse, at afgiftsberegningen i begge tilfælde kan ske som foreslået af udvalget i afsnit 13.2.3.2. efter en proportional enhedsskala.

13.3. Særligt om gaveafgiftspligt.

13.3.1. Indledning.

Udvalget har behandlet afgrænsningen af den gaveafgiftspligtige personkreds i kapitel 11. I dette afsnit vil der blive taget stilling til, hvilken bopælsmæssig eller eventuel anden tilknytning, der skal foreligge, for at gavedispositioner mellem personer, der er omfattet af den gaveafgiftspligtige personkreds, udløser pligt til at betale gaveafgift her i landet.

13.3.2. Gaveafgiftspligtige dispositioner - gældende regler.

Gaveafgiftsreglerne afgrænser traditionelt de gaveafgiftspligtige subjekter på samme måde som arveafgiftsloven, idet man også her lægger vægt på den pågældende persons hjemsted. Fuld gaveafgiftspligt, foreligger, når enten giver eller gavemodtager har hjemsted her i landet.

Selvom hverken giver eller gavemodtager har hjemsted her i landet, bliver der tale om begrænset gaveafgiftspligt, når gaven består af de erhvervelser, der er nævnt ovenfor i afsnittet om gældende regler om begrænset arveafgiftspligt.

Ved den oprindelige afgrænsning af området for den fulde gaveafgiftspligt fulgte man samme afgrænsning som på arveafgiftsområdet. Baggrunden herfor var, at gaveafgiftsreglerne blev betragtet som et supplement til arveafgiftsreglerne, og at de gaveafgiftspligtige gaver i almindelighed nærmest havde karakter af forskud på arv.

Konsekvensen af denne tankegang var, at gaver, herunder arveforskud, fra givere bosat i udlandet ikke blev gjort gaveafgiftspligtige, da arv efter en arvelader bosat i udlandet heller ikke var arveafgiftspligtig. Denne retstilstand førte til, at beløb, som f.eks.

børn fik som arveforskud eller gave fra deres forældre i udlandet, afgiftsmæssigt blev behandlet anderledes end beløb fra forældre, der var bosat her i landet. For egentlige arveforskud var der tale om en gunstigere skatte- og afgiftsmæssig stilling, da der hverken skulle betales skat eller afgift i Danmark. For gaver derimod var der tale om en mere ugunstig stilling, da disse blev beskattet efter den almindelige regel om gaver i statsskatteloven. Da navnlig det sidste forhold havde givet anledning til kritik, blev reglerne ændret i 1969, således at gaveafgiftsreglerne også gælder, hvis gavemodtageren har hjemsted her i landet.

13.3.3. Udvalgets overvejelser om gaveafgiftspligtens omfang.

I sine overvejelser ovenfor om afgrænsningen af den fulde arveafgiftspligt har udvalget foreslået at holde fast ved de gældende kriterier herfor, **d.v.s.** at det fortsat skal kræves, at afdøde havde hjemting her i landet. Begrundelsen herfor er bl.a., at den fuldstændige registrering af en afdøds aktiver og passiver vil være vanskelig, hvis der ikke finder et skifte sted her i landet, og at en afgrænsning efter samme kriterier, som gælder for den fulde skattepligt, kunne føre til dobbeltbeskatning.

De samme grunde kan ikke anføres imod en eventuel tilpasning af reglerne om ubegrænset gaveafgiftspligt til reglerne om fuld skattepligt. Da gaveafgiften herudover træder i stedet for indkomstbeskatning, finder udvalget det naturligt, at betingelserne for ubegrænset gaveafgiftspligt bliver identiske med dem, der gælder for den fulde skattepligt, **Udvalget** foreslår derfor, at gaveafgiftsreglerne for fremtiden skal gælde, når enten giver eller modtager på gavetidspunktet er fuldt skattepligtig her til landet. Denne udvidelse vil navnlig få betydning for givere, der er fuldt skattepligtige

efter kildeskattelovens S 1» nr.2, om personer, der har haft bopæl i Danmark inden for de sidste fire år og efter kildeskattelovens § 1, nr.3, om personer, der opholder sig her i landet i mere end seks måneder.

Denne ændrede afgrænsning vil efter udvalgets opfattelse næppe føre til en væsentlig forøgelse af det antal tilfælde, hvor det forhold, at der skal betales gaveafgift, kan føre til dobbeltbeskatning.

Da de gældende regler i forvejen kan føre til dobbeltbeskatningstilfælde, der ikke fuldt ud kan afhjælpes, foreslår udvalget, at beskyttelsen mod dobbeltbeskatning udvides, jfr. herom nedenfor i afsnit 13.4.2. Såfremt disse ændrede regler om undgåelse af dobbeltbeskatning gennemføres, vil de også indeholde tilstrækkelig beskyttelse mod dobbeltbeskatning i de tilfælde, der nu foreslås inddraget under gaveafgiftspligten.

Udvalget foreslår, at den begrænsede **gaveafgifts-**pligt afgrænses på samme måde som den begrænsede arveafgiftspligt og den begrænsede skattepligt. Det betyder, at den begrænsede gaveafgiftspligt herefter - foruden fast ejendom her i landet - kommer til at omfatte erhvervsvirksomhed med fast driftssted her i landet. Værdiansættelsen skal i disse tilfælde ligesom ved fuldt afgiftspligtige gaver ske på gavetidspunktet.

13.4. Fuld afgiftspligt og eventuel dobbeltbeskatning.

13.4.1. Gældende regler for ophævelse af dobbeltbeskatning.

Både den fulde arveafgiftspligt og **den fulde gave-**afgiftspligt omfatter efter gældende regler og efter udvalgets forslag **aktiver, der er beliggende i udlandet. I det omfang, det land, hvor aktivet er beliggende, kræver arve- eller gaveafgift i anledning af arvefaldet eller gaven, vil der opstå dobbeltbeskatning.**

Efter gældende regler afhjælpes denne dobbeltbeskatning efter to metoder.

13.4.1.1. Interne regler.

Hvis arven eller gaven består i fast ejendom beliggende i udlandet, tillades den udenlandske afgift efter arveafgiftslovens § 9, stk.2, fradraget i den danske arve- eller gaveafgift. Fradraget kan dog ikke overstige et beløb, der svarer til den del af den danske afgift, der kan henføres til ejendommen. Der er således tale om en såkaldt "creditregel", der svarer til reglen i ligningslovens § 33 om nedslag for udenlandske indkomstskatter i danske indkomstskatter. I modsætning til ligningslovens § 33, der skal anvendes ex officio i ligningen, er arveafgiftslovens § 9, stk.2, udformet som en bevillingsmæssig afgiftsnedsettelse, således at sager om lempelse for dobbelt arve- eller gaveafgift i hvert enkelt tilfælde skal forelægges for skattedepartementet.

Hvis der er betalt arve- eller gaveafgift i udlandet vedrørende andet end fast ejendom, kan afgiften efter arveafgiftslovens § 16, stk.6, fradrages i den afgiftspligtige værdi af disse erhvervelser, forinden den danske arve- eller gaveafgift beregnes. Fradraget foretages i boopgørelsen eller gaveanmeldelsen, og ssærskilt forelæggelse for skattedepartementet er uforuden.

Fradrag efter arveafgiftslovens § 9, stk.2,, og efter § 16, stk.6, tillades foretaget, uanset om den udenlandske afgift påhviler arveladeren, arvingen eller boet, og - ved gaver - uanset om den påhviler giver eller gavemodtager.

13.4.1.2. Dobbeltbeskatningsaftaler med andre lande.

Foruden disse interne regler til undgåelse af dobbeltbeskatning findes der et antal dobbeltbeskatnings-

aftaler med andre lande om arve- og gaveafgift. Hovedprincipperne i disse dobbeltbeskatningsaftaler er, at der betales gaveafgift af fast ejendom og erhvervsformuen i et fast driftssted i det land, hvor ejendommen eller det faste driftssted er beliggende, medens der tages arveafgift af afdødes øvrige efterladte formue i det land, hvor afdøde var hjemmehørende.

På skatteområdet sondres der traditionelt mellem "juridisk" og "økonomisk" dobbeltbeskatning. Juridisk dobbeltbeskatning består i, at det samme beløb beskattes flere gange hos samme skattesubjekt. Økonomisk dobbeltbeskatning foreligger, når det samme beløb beskattes hos flere skattesubjekter. International dobbeltbeskatning er den form for juridisk dobbeltbeskatning, der består i, at flere lande beskatter det samme beløb hos samme skattesubjekt.

På skatteområdet har dobbeltbeskatningsaftaler til formål at lempe international - og det vil sige juridisk - dobbeltbeskatning. Det samme formål har reglen i ligningslovens § 33.

På afgiftsområdet derimod sonderer hverken reglen i arveafgiftslovens § 9, stk.2, eller § 16, stk.2, mellem juridisk og økonomisk dobbeltbeskatning. Det afgørende er, om der er betalt afgift i udlandet, og ikke, om det afgiftssubjekt, det udenlandske afgiftskrav gøres gældende overfor, er identisk med det danske afgiftssubjekt.

13.4.2. Udvalgets overvejelser om metoder til undgåelse af dobbeltbeskatning.

Efter udvalgets opfattelse bør fremtidige regler til undgåelse af dobbeltbeskatning på afgiftsområdet følge de hidtidige principper. Det afgørende må således fortsat være, om det pågældende fremmede land gør et afgiftskrav gældende overfor et aktiv, der indgår i det danske bo. I modsat fald ville der altid blive tale om dobbelt afgift, hvis der ikke var sammenfald mellem det udenlandske afgiftssubjekt og det danske.

Da den begrænsede arveafgiftspligt i flere lande omfatter andet end fast ejendom, kan der opstå tilfælde af dobbeltbeskatning, der ikke kan afhjælpes ved en regel som den gældende arveafgiftslovs § 9, stk.2. I disse tilfælde kan den udenlandske afgift trækkes fra efter lovens § 16, stk.6. Dette giver dog efter udvalgets opfattelse ikke et tilstrækkeligt værn mod dobbeltbeskatning.

Det er derfor udvalgets opfattelse, at reglen i lovens § 9, stk.2, bør udvides til at gælde for alle tilfælde, hvor der betales afgift i udlandet af aktiver, der er beliggende i det pågældende land.

Dette vil i første omgang give et mindre **provenutab**, da den danske arveafgift på de udenlandske aktiver bliver mindre, når den udenlandske afgift trækkes fra i den danske afgift i stedet for som nu i afgiftsgrundlaget. Såfremt nettet af dobbeltbeskatningsaftaler på arveafgiftsområdet udvides i forhold til det eksisterende, vil det dog være muligt at begrænse de udenlandske afgiftskrav og dermed at begrænse det provenutab, som den af udvalget foreslåede regel medfører.

Ved afgørelsen af, hvordan en intern regel om undgåelse af dobbeltbeskatning skal udformes, kan der traditionelt vælges mellem to metoder: Creditmetoden og exemptionsmetoden.

Creditmetoden går i korthed ud på, at den udenlandske afgift trækkes fra i den danske afgift, dog således, at fradraget ikke kan overstige den del af den danske afgift, der kan henføres til det aktiv, der afgiftsbelægges i udlandet. Resultatet bliver, at den samlede afgift, der hviler på det pågældende aktiv, bliver beregnet efter det afgiftsniveau i Danmark og det fremmede land, der er højst, og at den udenlandske erhvervelse påvirker progressionen i Danmark.

Ved exemptionsmetoden kan Danmark ikke tage afgift af det pågældende aktiv, men ved fastsættelsen af den afgiftssats, hvorefter afgiften af de aktiver, Danmark kan tage afgift af, skal beregnes, kan der tages hensyn til de udenlandske aktiver. De får således kun progressionsvirkning for den danske afgift, der skal betales af boets øvrige aktiver. Resultatet bliver, at der af de udenlandske aktiver skal betales afgift efter afgiftsniveaueet i det pågældende land, uanset om det er højere eller lavere; end afgiftsniveaueet i Danmark.

Den gældende regel i arveafgiftslovens § 9, stk. 2, er en creditregel. Ligningslovens S 33, der lempet dobbeltbeskatning på indkomstskatteområdet, er ligeledes en creditregel.

De eksisterende dobbeltbeskatningsaftaler på arveafgiftsområdet er indgået efter exemptionsprincippet. Disse er dog stort set fra ældre dato og indgået på et tidspunkt, hvor også mange dobbeltbeskatningsaftaler på indkomst- og formueskatteområdet blev indgået efter exemptionsprincippet.

Tendensen i nyere tid er, at dobbeltbeskatningsaftaler indgås efter creditprincippet.

Udvalget finder det herefter mest stemmende med skattelovgivningens øvrige bestemmelser herom og med den linie, der nu følges ved indgåelse af dobbeltbeskatningsaftaler i almindelighed, at den interne regel om lempelse af dobbeltbeskatning på arve- og gaveafgiftsområdet udformes som en creditregel.

Da udvalget foreslår, at denne creditregel kun skal kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor det pågældende fremmede land retter et afgiftskrav mod aktiver, der er beliggende i det pågældende land, vil der fortsat kunne opstå dobbeltbeskatningssituationer i de tilfælde, hvor det pågældende fremmede land retter et afgiftskrav mod aktiver, der er beliggende i et tredje land eller i Danmark. Sådanne tilfælde vil dog være forholdsvis sjældne:.

13.5. Sammenfatning af udvalgets overvejelser.

Udvalget foreslår ikke ændringer af den subjektive, ubegrænsede arveafgiftspligt. De administrative ulemper ved en udvidelse af arveafgiftspligten står efter udvalgets mening ikke i et rimeligt forhold til den forøgelse af arveafgiftsprovenuet, som en udvidelse ville medføre.

Reglen om begrænset arveafgiftspligt ved henvisningsskifte i medfør af skiftelovens § 87 anvendes kun, når afdøde var dansk statsborger. Udvalget foreslår, at der skal indtræde afgiftspligt i samtlige tilfælde, hvor der rent faktisk finder en henvisning sted.

Den almindelige regel om begrænset **arveafgifts-**pligt foreslås udvidet til også at omfatte tilbehør til fast ejendom. Udvalget foreslår endvidere, at den begrænsede afgiftspligt også kommer til at omfatte erhvervsformue i et fast driftssted her i landet.

Udvalgets forslag om udvidelse af den begrænsede arveafgiftspligt betyder, at reglerne om begrænset afgiftspligt bringes i overensstemmelse med reglerne om begrænset skattepligt.

De gældende regler om værdiansættelse og afgiftsberegning ved begrænset afgiftspligt forekommer udvalget unødvendigt komplicerede.

Udvalget mener derfor, at reglerne om værdiansættelse i mindre boer bør ændres, således at værdiansættelsen finder sted på dødsfaldstidspunktet og ikke på et senere tidspunkt.

Arveafgiftsberegningen foreslås forenklet ved, at der indføres et afgiftsfrit bundfradrag på 50.000 kr. kombineret med en proportional afgiftssats på 10 %.

Udvalget er imidlertid af den opfattelse, at reglerne om begrænset arveafgiftspligt må koordineres med reglerne om begrænset skattepligt for udenlandske boer.

Reglerne om værdiansættelse i og beskatning af fuldt skattepligtige dødsboer finder også anvendelse på begrænset skattepligtige dødsboer.

Efter de regler, udvalget har foreslået om beregning af arveafgift, herunder værdiansættelsestidspunktet for begrænset arveafgiftspligtige, vil der således opstå en tidsmæssig forskydning mellem det tidspunkt, hvor arveafgiften beregnes, og det tidspunkt, hvor aktivet udlægges og overgår fra dødsboet til arvingen. I den mellemliggende periode vil der blive betalt boskatter.

Anvendelsen af de gældende regler om beskatning af dødsboer på begrænset skattepligtige dødsboer forekommer efter udvalgets opfattelse ret besværlig. Det gælder især, når det drejer sig om mindre boer. Udvalget foreslår derfor, at reglerne om skattefrihed for fuldt skattepligtige dødsboer under en vis størrelse overføres til begrænset skattepligtige dødsboer. Det betyder, at disse boer ikke længere er begrænset skattepligtige. I denne forbindelse foreslår udvalget, at reglen ovenfor om, at den begrænsede arveafgift beregnes efter værdierne på dødsfaldstidspunktet, finder anvendelse på disse boer.

For de øvrige begrænset skattepligtige dødsboer er det udvalgets opfattelse, at reglerne om beskatning af dødsboer fortsat skal være gældende. Det betyder bl.a., at værdiansættelsen af aktiver sker på et senere tidspunkt end dødsfaldet. Udvalget mener også, at denne værdiansættelse skal anvendes ved arveafgiftsberegningen.

Udvalget foreslår, at 15 måneders fristen, der gælder for fuldt skattepligtige dødsboer, fremover også skal gælde for begrænset skattepligtige dødsboer.

Udvalget foreslår, at betingelserne for ubegrænset gaveafgiftspligt kommer til at svare til reglerne om fuld skattepligt. Det betyder, at reglerne om gaveafgiftspligt skal gælde, når giver eller modtager på gavetidspunktet er fuldt skattepligtig her i landet.

Såvel den gældende fulde arveafgiftspligt som den foreslåede fulde gaveafgiftspligt omfatter aktiver, der

befinder sig i udlandet. Dette betyder, at der i visse tilfælde kan blive tale om afgiftstilsvar såvel i udlandet som her i landet.

For at afbøde dette foreslår udvalget en udvidelse af bestemmelsen i arveafgiftslovens § 9, stk.2, således at den danske arve- eller gaveafgift altid nedsættes med afgift, der betales i udlandet af aktiver,, som befinder sig dér.

Kapitel 14. Arveafgiftsklasser, herunder bundfradrag.

14.1. Gældende ret.

Efter de nugældende regler er beregningen af arveafgift afhængig af arvingens slægtskabsforhold til arvelader.

Arvingerne inddeles herefter i tre afgiftsklasser. Den første afgiftsklasse (klasse A) omfatter arveladerens a) ægtefælle (også den fraseparerede eller fraskilte), b) afkom, c) stedbørn og disses afkom, d) afdødt barns eller stedbarns ægtefælle (ikke den fraseparerede eller fraskilte), e) søskende, der har haft fælles bopæl med arveladeren i de sidste 10 år før dødsfaldet, forudsat at både arveladeren og arvingen ved dødsfaldet var ugifte (herunder fraseparerede, fraskilte, enker og enkemænd) og f) forældre, såfremt arveladeren var ugift (herunder frasepareret, fraskilt, enke eller enkemand) og ikke var fyldt 21 år.

Den for søskende gældende tidsfrist, hvorefter fælles bopæl skal have eksisteret i 10 år før dødsfaldet, administreres meget restriktivt, således at selv en samlivstid på f.eks. 9 år og 10 måneder ikke vil bevirke, at arveafgiften skal beregnes efter afgiftsklasse A.

På den anden side står man ikke kategorisk fast på kravet om, at søskende skal have haft fælles bopæl på dødsfaldstidspunktet. Er den ene part således inden for en periode af 5 år før dødsfaldet flyttet på plejehjem, eller er begge flyttet på (samme) plejehjem, beregner man arveafgiften efter klasse A, såfremt de øvrige betingelser herfor er tilstede.

Aldersgrænsen på 21 år for børn, der efterlader arv til forældre, administreres på samme måde som 10-årsfristen for søskende, meget restriktivt.

Arveafgiften i klasse A beregnes således, at de første 8.000 kr. er afgiftsfri. Af arv over 8.000 kr. beregnes afgiften med procenter fra 2 pct. til 32 pct. af arv på over 1.000.000 kr.

Der benyttes en særlig beregningsskala for ægtefæller, idet arv, der ikke overstiger 100.000 kr. er afgiftsfri. Af arv på fra 100.000 kr. til 1.000.000 kr. svares afgiften efter en skala, der er mindre progressiv end den skala, der benyttes for andre arvinger i klasse A. Er arven 1.000.000 kr. eller derover, svares arveafgiften i det hele efter den sædvanlige klasse A-skala.

Den næste afgiftsklasse (klasse B) benyttes, når arven tilfalder arveladerens forældre eller deres afkom, som ikke falder ind under A, samt når arven tilfalder arveladerens stedforældre.

Der er ikke noget afgiftsfrit bundbeløb, men afgiften beregnes af hele arvebeløbet med en procentssats som går fra 10 pct. til 80 pct. af arv over 1.000.000 kr.

Den sidste afgiftsklasse (klasse C) benyttes, når arv tilfalder andre slægtninge af arveladeren eller personer, som er ubeslægtede med arvelader.

Ligesom i klasse B er der heller ikke i klasse C noget afgiftsfrit bundbeløb, men afgiften beregnes af hele beløbet med procentsatser, der går fra 15 pct. til 90 pct. af arv over 1.000.000 kr.

(De forskellige afgiftsskalaer er optrykt i bilag 2).

Det bemærkes, at i alle afgiftsklasser sidestilles adoptivforhold med ægte slægtskabsforhold.

Af giftsklasserne A, B og C gælder kun for fysiske personer. For juridiske personer, såsom staten, kommunerne, kirker, foreninger, selskaber, stiftelser, legater og lignende skal der beregnes arveafgift med 35 pct. af hele arven uden hensyn til arveloddens størrelse. Dog skal afgift af arv, der tilfalder familielega-

ter eller familiestiftelser, der i kraft af legal eller fundatsmæssig successionsorden overgår til den berettigede, beregnes efter arvens størrelse og slægtskabet mellem arveladeren og stiftelse- eller legatnyderen efter afgiftsklasserne A, B eller C.

Skatteministeren er bemyndiget til at nedsætte denne 35 pct.'s arveafgift til 12 pct. af arv, som tilfalder offentlige institutioner, foreninger, selskaber eller stiftelser med almenvelgørende eller andet almennyttigt formål, eller som på anden måde bortskænkes i tilsvarende øjemed. I medfør af ministeriet for skatter og afgifters bekendtgørelse nr. 506 af 20. oktober 1983 er skifteretter og eksekutorer bemyndiget til at foretage denne afgiftsnedsettelse af arv til foreninger og institutioner m.v., der i henhold til det seneste inden afgiftsberegningen udsendte cirkulære er godkendt til at modtage gaver, der kan fradrages i den skattepligtige indkomst efter reglerne i ligningslovens § 8 A. Bemyndigelsen gælder kun, hvis arven skal anvendes inden for foreningens eget almennyttige eller almenvelgørende formål.

14.2. Kritik af gældende ret.

En meget væsentlig del af de udviklede og vanskeligt tilgængelige bestemmelser i arveafgiftsloven har til formål at fastslå, om det i en række forskellige situationer er afgiftsskala A, B eller C (eller den særlige ægtefælleskala) der skal anvendes. Til de pågældende lovbestemmelser knytter sig en omfattende praksis, som er udviklet gennem domstolenes og administrationens anvendelse af reglerne i en lang årrække.

I forskellige tilfælde kan de afgiftspligtige efter ansøgning opnå tilladelse til at betale arveafgift efter en lavere afgiftsklasse, end loven foreskriver.

Udvalgets overvejelser har derfor været stærkt præget af det synspunkt, at mulighederne for at opnå en

afgørende forenkling af lovbestemmelserne og af afgiftsadministrationen i høj grad beror på, om man kan frigøre sig helt eller delvis fra systemet med tre progressive afgiftsskalaer (samt en ægtefælleskala) for arvinger med forskellig slægtskabsnærhed til arveladeren.

Det forhold, at man opererer med tre progressive afgiftsklasser - samt en særlig ægtefælleskala - giver de offentlige myndigheder anledning til administrative overvejelser og sagsbehandlinger på følgende områder:

De myndigheder, som skal beregne arveafgiften skal i hvert enkelt tilfælde finde ud af, hvilket slægtskabsforhold der er mellem arveladeren og de enkelte arvinger. Eventuelle problemer i denne relation vil være størst i de tilfælde, hvor det foreliggende testamente ikke på forhånd angiver arvingens slægtskabsforhold til arvelader. Herefter skal der tages stilling til, om arvingerne på trods af slægtskabsforholdet alligevel skal henføres under en billigere afgiftsklasse. Der tænkes i denne forbindelse på de situationer, hvor søskende skal svare arveafgift efter klasse A og ikke efter klasse B, jfr. § 2, A,e og hvor forældre ligeledes skal svare arveafgift efter klasse A, jfr. § 2A,f.

Udover disse tilfælde, hvor afgiftsmyndigheden selv skal tage stilling til, om afgiften skal betales efter en lavere sats, end slægtskabsforholdet angiver, vil der i en lang række tilfælde blive indgivet ansøgning fra arvingen om at blive henført til en lavere afgiftsklasse, nemlig hvor der er tale om plejebarnsforhold (§ 3, stk. 5) eller samlivsforhold, der begrundes med anvendelse af en lavere sats ("husbestyrerinde-reglen" § 3, stk. 6).

Disse sager behandles af skattedepartementet, ofte i forbindelse med en høring i skifteretten, og antallet af sager er ret betydeligt. Alene i 1983 var der i departementet 359 sager om husbestyrerindensættelser og 225 sager om plejebarnsættelser. Det bemærkes, at skifteretter og eksekutorer i medfør af ministeriet for

skatter og afgifters bekendtgørelse nr. 506 af 20. oktober 1983 med virkning fra 1. januar 1984 er bemyndiget til at nedsætte afgiften for arv til plejebørn, når visse betingelser er opfyldt.

Der henvises i øvrigt til kapitel 9 og 10, hvor reglerne i § 3, stk. 5, og § 3, stk. 6, er nærmere omtalt.

I forbindelse med afgørelse af, i hvilken afgifts-klasse arvingen skal placeres, skal myndighederne være opmærksomme på, om arvingen er gift, og om der er formuefællesskab i ægteskabet. Er arvingen gift, og bliver arven fælleseje, beregnes arveafgiften nemlig efter den ægtefælles slægtskabsforhold til arveladeren, som er nærmest i slægt med denne. Bliver arven derimod særeje, beregnes afgiften efter arvingens slægtskabsforhold til arvelader. Man skal endvidere undersøge, om arven hidrører fra i formuefællesskab levende ægtefæller, og om arven udredes af fællesboet. Hidrører arven fra fællesboet, beregnes afgiften efter arvingens slægtskabsforhold til den ægtefælle, med hvem han er nærmest beslægtet. Hidrører arven fra særeje beregnes arveafgiften efter arvingens slægtskabsforhold til arveladeren.

Myndighederne skal ligeledes være opmærksomme på, om arvelader sammen med tidligere afdød ægtefælle har oprettet gensidigt testamente. Levede ægtefællerne i formuefællesskab, og disponerede ægtefællerne i det gensidige testamente over fællesformuen, skal arveafgiften nemlig beregnes efter arvingens slægtskabsforhold til den ægtefælle, med hvem arvingen er nærmest beslægtet. Fra denne regel gælder den undtagelse, at såfremt der er forbeholdt den længstlevende testationsret over formuen, og denne ret udnyttes, skal arveafgiften af alt, hvad der tilfalder de således indsatte arvinger alene på dette grundlag, beregnes efter disses slægtskabsforhold til længstlevende, selv om de skulle være nærmere beslægtet med førstafdøde.

Afgift af arv af særejemidler beregnes altid efter arvingens slægtskabsforhold til arvelader.

På samme måde skal myndighederne undersøge forholdene i tilfælde, hvor der falder arv efter to ægtefæller, og ingen af dem efterlader sig livsarvinger. Ved den første ægtefælles død har enken eller enkemanden da taget arv som eneste arving i henhold til loven, og ved sidstafdødes død fordeles arven mellem begge ægtefællers arvinger. Afgiften skal her beregnes efter arvingens slægtskabsforhold til den af de afdøde ægtefæller, med hvem arvingen er nærmest beslægtet, såfremt arven hidrører fra ægtefællernes fællesbo. Hidrører arven fra særejemidler, beregnes arveafgiften efter arvingens slægtskabsforhold til sidstafdøde ægtefælle. Bliver fællesbomidlerne delt i henhold til fælles testamente, gælder der samme regler, idet dog afgiften beregnes efter arvingens slægtskabsforhold til sidst afdøde, såfremt denne ved testamentarisk disposition har ændret arvedelingen i henhold til loven eller fælles testamentet, for så vidt angår fællesbomidlerne.

Disse noget komplicerede regler, som findes i arveafgiftslovens § 7, sammenholdt med reglen i § 21, stk. 4, om sammenlægning af arv efter samme arvelader og i denne forbindelse reglen om, hvornår ægtefæller anses for én arvelader og én arving, giver i praksis anledning til en del administrative besværligheder.

De problemer, som de nugældende regler om **afgifts-**klasserne medfører for arveladere, arvinger og disses rådgivere, hænger snævert sammen med parternes naturlige ønske om ikke at betale højere afgift end nødvendigt.

Arveladere med livsarvinger eller andre arvinger i klasse A vil se en interesse i at søge arvefaldet tilrettelagt således, at der startes forfra i progressionen i klasse A flest mulig gange.

Arveladere som kun efterlader sig arvinger i klasse B eller C, vil have interesse i, om arvingerne kan komme til at betale afgift efter en lavere klasse **end** den, de efter reglerne hører hjemme i. Der tænkes i **den**

forbindelse på mulighederne for plejebarns-nedsættelse og nedsættelse efter den såkaldte husbestyrerinde-regel. Plejebarnsforholdet kan dokumenteres før arveladers død, hvorimod samlivsforhold, som skulle begrunde nedsættelse efter husbestyrerinde-reglen, skal kunne dokumenteres på dødsfaldstidspunktet. Man vil således ikke med sikkerhed kunne indrette sig efter denne mulighed på forhånd.

Hvor der ikke er udsigt til, at en person, som arveladeren lever sammen med, kan få afgiftsnedsættelse efter husbestyrerindereglens, skal afgiften i de fleste tilfælde beregnes efter klasse C. For at modvirke dette, vil de pågældende f.eks. kunne overveje et arrangement med gensidige forsikringsordninger. Problemerne om samliv uden ægteskab omtales nærmere i kapitel 9.

Med det stigende antal ugifte samlevende må man forudse, at spørgsmålet om afgiftslempelse på grund af samlivsforhold vil få en væsentlig betydning i fremtiden.

Plejebarnsnedsættelse og nedsættelse af arveafgiften på grund af samlivsforhold, er som nævnt begrænset til specielle person-relationer, men også i andre situationer er det almindelig erfaring, at arveladere med formuer af betydning ser de høje arveafgiftssatser i klasse B og C, som et alvorligt problem, som de søger at løse på forskellig måde. Det gælder ikke mindst indehavere af erhvervsvirksomheder, som det kan blive meget vanskeligt for arvingerne at videreføre, såfremt de høje afgifter skal betales.

I sådanne situationer ser man derfor meget ofte, at der gribes til midler som fondsdannelser, hvor arveafgiften kun er 35%, samtidig med at midlerne ikke mere skal falde i arv, eller f.eks. selskabsstiftelser, hvor aktierne er overdraget inden dødsfaldet, og hvor man lader selskabet arve midlerne også til 35% i arveafgift. I det sidste tilfælde vil midlerne - via aktierne, hvis værdi efter dødsfaldet vil være steget - atter skulle falde i arv; men til gengæld vil arvingerne have rådighed over midlerne, hvad de ikke har ved brug af fonde.

I nogle tilfælde vil det være en fordel at overdrage midlerne i levende live til almindelig indkomstbeskatning, især hvis overdragelsen kun udløser en forholdsvis begrænset avancebeskatning af giveren..

Bestræbelserne på i visse tilfælde at undgå de høje arveafgifter medfører et meget betydeligt arbejde for borgere, som overvejer arvefaldet ved deres død, samt for de pågældendes rådgivere og de myndigheder, der skal påse, om de løsninger, der anvendes, kan godkendes .

Da man i 1908 gennemførte arveafgiftsloven, fastlagde man afgiftsprocenten for arv til stiftelser, foreninger eller andre juridiske personer således, at den svarede til gennemsnittet af arveafgiften i den højeste afgiftsklasse. (Der henvises til den historiske oversigt i kapital 2).

Efter de nugældende regler svarer afgiftsprocenten for sådanne juridiske personer til afgift i klasse B af arv mellem 50.000 kr. og 100.000 kr.

Det må antages, at denne forholdsvis lave arveafgift, sammenholdt med de meget høje **afgiftsprocenter** i klasse B og C ved formuer over en vis størrelse, er en stærkt medvirkende årsag til, at arveladere uden arvinger i klasse A ofte lader arven tilfalde fonde m.v. som nævnt foran.

Nogen egentlig begrundelse for, at juridiske personer i afgiftsmæssig henseende behandles som mere "naertbeslægtede", d.v.s. billigere, end ubeslægtede arvinger, kan efter udvalgets mening vanskeligt påvises .

14.3. Løsningsmodeller.

Efter de gældende regler er der som nævnt tre afgiftsklasser for arv til personer samt en særlig afgift for arv til institutioner m.fl.

Afgiftsskalaerne for de tre afgiftsklasser for arv til personer er progressive. Afgift af arv til ægtefæller (klasse A.) beregnes efter en særlig skala, når arvelodden er under 1 mill. kr. Skalaen indeholder et afgiftsfrit bundfradrag på 100.000 kr. I øvrigt anvendes skala **A₁**, når arvelodden overstiger 1 mill. kr. I afgiftsklasse **A₂** (afkom etc.) er der et afgiftsfrit bundfradrag på 8.000 kr. I afgiftsklasse B og C (forældre, søskende m.fl. samt ubeslægtede etc.) betales afgift af enhver arvelod, idet skalaerne ikke indeholder afgiftsfrie bundfradrag.

Afgiften for arv til institutioner m.fl. er proportional uden afgiftsfrit bundfradrag.

I boer under en vis størrelse - p.t. 1.000 kr. - betales ikke arveafgift.

Hovedproblemet ved den gældende afgiftsstruktur er, at afgiftsskalaerne for arv til personer indeholder der en dobbelt progression, således at afgiften dels stiger i takt med, at arvingen i slægtskab fjerner sig fra arveladeren og dels stiger i takt med arveloddens størrelse inden for de enkelte arveklasser.

I det følgende omtales, hvilke fordele og ulemper der vil være forbundet med at ændre afgiftsstrukturen i forbindelse med arv til personer. Der foretages såvel en vurdering af de administrative konsekvenser af de foreslåede ændringer som en vurdering af de økonomiske konsekvenser for arvinger i de forskellige afgiftsklasser.

Udgangspunktet for de **efter** følgende **overvejelser** er, at de foreslåede ændringer i afgiftsstrukturen i det væsentlige skal være **provenuneutrale**, det vil sige, at arveafgiften skal indbringe samme provenu som efter de gældende regler.

Dette må ses i sammenhæng med, at der ikke vil kunne foretages et tilstrækkeligt sikkert skøn over den økonomiske værdi af de administrative lettelser ved de foreslåede ændringer.

For så vidt angår de økonomiske konsekvenser af de nedenfor skitserede forslag til ændringer i afgiftsstrukturen i de forskellige afgiftsklasser er der i bilag 2 opstillet et antal eksempler, der viser hvor stor en afgiftsændring de foreslåede regler **vil** medføre for personer i de tre afgiftsklasser, når arvelodden er af forskellig størrelse.

14.3.1. Afgiftsfrie bundfradrag.

Afgiftsskalaer med et vist afgiftsfrit bundfradrag har i sig selv den betydning, at der ikke skal betales afgift af arvelodder, der ikke overstiger bundfradragets størrelse. For arvelodder, hvis værdi overstiger bundfradraget, betales kun afgift af den overskydende del.

Efter de gældende regler indrømmes der kun afgiftsfrit bundfradrag for arvinger i klasse A. Bundfradraget for ægtefæller er på 100.000 kr. og for andre arvinger i klasse A (afkom etc.) 8.000 kr.

Der er næppe tvivl om, at der ville kunne opnås en administrativ lettelse, dels hvis der indførtes afgiftsfri bundgrænser for de øvrige klasser, og dels hvis der eventuelt også gennemførtes en forhøjelse af de gældende bundgrænser især i forbindelse med ægtefælleafgiften, hvis denne - imod udvalgets indstilling - bibeholdes. Udvalget finder det velbegrundet, at der ikke betales afgift i små boer. Den administrative lettelse opnås især ved, at små boer ikke længere skal gennemgå en nærmere afgiftsmæssig behandling i skifteretterne.

Det vil imidlertid være vanskeligt at vurdere størrelsen af denne administrative lettelse.

Det skal tilføjes, at man i princippet vil kunne nå det samme administrative resultat ved at forhøje beløbsgrænsen for boer, hvori der ikke skal svares arveafgift.

Det provenutab, der fremkommer ved indførelse af en forhøjelse af det afgiftsfrie bundfradrag kunne f.eks. opvejes ved en ændring af skalaen i den afgifts-klasse, som ændringen vedrører.

Der henvises til bilag 2, hvor antallet af arve-lodder inden for hver afgifts-klasse er fordelt efter størrelse.

14.3.2. Reduktion af antallet af afgiftsklasser for arv til personer.

14.3.2.1. En skala, evt. med særlig eller ingen ægtefælleafgift.

Hvis man indskrænker afgiftsskalaernes antal til én progressiv skala, evt. med ét bundfradrag, vil man opnå en betydelig administrativ lettelse. Eventuelt kan der - som nu - indføres en speciel afgiftsberegning for arv til efterlevende ægtefæller (hertil bemærkes, at udvalget foreslår, at ægtefælleafgiften helt afskaffes, jfr. kapitel 6).

Den administrative fordel ved en sådan reduktion af antallet af afgiftsskalaer vil bl.a. bestå i, at myndighederne ikke længere skal tage stilling til, hvilken afgifts-klasse afgiften skal beregnes efter. Der vil således ikke være behov for sagsbehandling vedrørende ansøgninger om nedsættelse af arveafgift i plejebarnssager og heller ikke i samlivsforholdssager. Det forudsættes, at der i sidstnævnte tilfælde ikke åbnes mulighed for evt. nedsættelse efter ægtefælleskalaen, hvilket heller ikke kan ske efter de gældende regler.

Når der er tale om en progressiv skala, skal der dog fortsat tages stilling til problemer vedrørende sammenlægning af arv ved afgiftsberegningen. Dette gælder også, hvis der indføres en skala med bundfradrag, idet det skal afgøres, hvor mange bundfradrag, der kan indrømmes.

Også selve den talmæssige beregning af arveafgiften vil blive forenklet.

I bilag 2 er der i forslagene 1-8 vist udkast til en fælles afgiftsskala i forbindelse med arv til personer. Nogle af tabellerne indeholder en forudsætning om, at de **gældende** regler for ægtefælleafgift **bibeholdes**.

Forslag 1 og 2 viser udkast til en fælles skala for afgiftsklasserne **A₁** (afkom etc.), B (forældre, søskende etc.) og C (ubeslægtede m.v.). Skalaen svarer til den gældende skala for arvinger i klasse **A₂**. **A₁**-skalaen er lempeligere end den afgiftsskala, der anvendes for arvinger i afgiftsklasserne B og C for arvinger med samme arvelod.

Forslagene vil derfor medføre et provenutab i forhold til de gældende regler. Provenutabets størrelse er afhængig af antallet af og fordelingen af arvelodder i afgiftsklasserne B og C. Af bilag 2 fremgår, at det overvejende antal arvelodder i klasse B, der ialt omfatter ca. 26.000 lodder, vil blive omfattet af skala **A₁**'s afgiftsfrie bundgrænse på 8.000 kr. I afgiftsklasse C vil ca. halvdelen af de godt 4.000 lodder falde ind under den afgiftsfrie bundgrænse. Til sammenligning kan anføres, at der i afgiftsklasse **A₁** er godt 42.000 lodder, og at knap 1/4 heraf er beliggende i intervallet 0-8.000 kr.

Forslag 1 vil medføre et provenutab på ca. 250 mill. kr. (1982-prisniveau) under forudsætning af, at ægtefælleafgiften opretholdes efter de gældende regler.

Hvis ægtefælleafgiften derimod bortfalder, vil provenutabet være større. Provenutabet skønnes at andrage ca. 330 mill. kr. (forslag 2).

Både forslag 1 og forslag 2 viser, at der vil ske en væsentlig nedsættelse af arveafgiften i afgiftsklasserne B og C. Som følge af, at de gældende regler for afgiftsberegning for afgiftsklasse **A₁** bibeholdes, sker der ingen ændringer her.

I forslag 2, der kun adskiller sig fra forslag 1 ved, at ægtefælleafgiften ophæves, er afgiftsnedsættel-

sen for afgiftsklasserne B og C af **samme** størrelse som i forslag 1. Herudover bortfalder afgiften for ægtefæller helt.

Som følge af, at afgiftsskalaerne for afgiftsklasserne B og C efter de gældende regler er langt mere progressive og satserne højere end efter skala **A₁**, opnås der væsentlige afgiftsnedsettelse for relativt store arvelodder i afgiftsklasserne B og C efter forslaget. Imidlertid er antallet af relativt store lodder ret beskedent i disse afgiftsklasser.

I forslagene 3-8 er opstillet forskellige udkast til en fælles afgiftsskala for afgiftsklasserne **A₁** (afkom **etc.**), B (forældre, søskende **etc.**) og C (**ubeslægtede** m.v.). Udkastene er udarbejdet under en forudsætning om, at de skal indbringe samme provenu som de gældende regler.

Forslagene 3-5 viser udkast til en fælles afgiftsskala under forudsætning af, at det afgiftsfrie bundfradrag udgør henholdsvis 8.000 kr., 15.000 kr. og 25.000 kr. Ægtefælleafgiften er forudsat opretholdt efter de gældende regler.

I forslag 3 svarer bundgrænsen på 8.000 kr. til den gældende bundgrænse i afgiftsskalaen for afgiftsklasse **A₂**. Da man imidlertid skal have dækket **provenutabet** ved også at indrømme dette afgiftsfrie bundfradrag for arvelodder i afgiftsklasserne B og C, må afgiftssatserne forhøjes i forhold til den gældende **A₁**-skala.

Dette betyder, at der sker en væsentlig forhøjelse af arveafgiften for arv til børn (**afgiftsklasse A₁**) i forhold til de gældende regler.

Forslagene 4 og 5 viser som nævnt udkast til en fælles afgiftsskala under forudsætning af, at det afgiftsfrie bundfradrag forhøjes yderligere fra 8.000 kr. til henholdsvis 15.000 kr. og 25.000 kr. Som følge af

fordelingen af arvelodder efter størrelse i de tre afgiftsklasser medfører udkastene, at afgiftssatserne bliver højere end i forslag 3. Dette betyder, at det i klasse A₁ især er de relativt store arvelodder, der skal svare en højere afgift end efter forslag 3. For afgiftsklasserne B og C bliver afgiftslempelsen for større arvelodder mindre end efter forslag 3.

For så vidt angår de administrative lettelser ved at indføre det afgiftsfrie bundfradrag, henvises til bemærkningerne i afsnit 14.3.1.

Forslagene 6, 7 og 8 indeholder udkast til en fælles skala for afgiftsklasserne A₁, B og C under forudsætning af, at ægtefælleafgiften helt ophæves.

Der anvendes i de tre forslag samme afgiftsfrie bundfradrag som i forslag 3, 4 og 5. Ophævelsen af ægtefælleafgiften betyder, at den fælles skala for de tre afgiftsklasser må skærpes i forhold til forslagene 3, 4 og 5. I modsat fald vil ordningen ikke være provenuneutral.

Ordningen vil medføre, at arveladers børn (afgiftsklasse A₂) kommer til at svare en endnu højere afgift end efter forslagene 3, 4 og 5. Tilsvarende vil den afgiftslempelse, som arvinger i afgiftsklasserne B og C får, blive mindre end efter forslagene 3, 4 og 5.

14.3.2.2. To skalaer, evt. med særlig eller ingen ægtefælleafgift.

Hvis man blot reducerer antallet af afgiftsklasser til to, medens selve afgiftsstrukturen bibeholdes, bliver den administrative forenkling væsentligt mindre end efter de løsninger, der i princippet bygger på én afgiftsklasse.

Man kan tænke sig, at reduktionen i antal afgiftsklasser gennemføres, ved at B (forældre, søskende etc.) og C (ubeslægtede m.v.) beregnes efter en fælleds særlig progressiv skala, medens afgiftsskalaen i klasse A₁

(afkom etc.) fortsat er progressiv med bundfradrag efter de gældende regler og med evt. bibeholdelse af den særlige ægtefælleafgift. (A,).

De offentlige myndigheder vil fortsat skulle tage stilling til, hvilken afgiftsklasse afgiften skal beregnes efter. Herudover nødvendiggør de progressive skalaer, med eller uden bundfradrag, at der fortsat skal tages stilling til spørgsmålet om sammenlægning af arv og arveforskud fra samme arvelader. Når der er mere end én afgiftsklasse, skal myndighederne fortsat behandle ansøgninger om nedsættelse af afgiften.

En fællesskala for afgiftsklasserne B og C vil dog medføre en rimeligere behandling af den del af de efterlevende ugifte samlevende, der ikke opnår arveafgiftsnedsættelse.

For så vidt angår fordele og ulemper ved at indføre/forhøje afgiftsfrie bundfradrag, henvises til overvejelserne i afsnit 14.3.1.

I bilag 2, er der i forslagene 9-11 opstillet udkast til en fælles afgiftsskala for afgiftsklasserne B (forældre, søskende etc.) og C (ubeslægtede m.v.). I forslag 9 er der intet afgiftsfrit bundfradrag, medens forslagene 10 og 11 er udarbejdet under forudsætning af, at der indføres et afgiftsfrit bundfradrag på henholdsvis 5.000 kr. og 25.000 kr. I alle tre forslag er det forudsat, at de afgiftsfri bundgrænser og afgiftssatser for de øvrige afgiftsklasser A, (ægtefæller) og A. (afkom) bibeholdes efter de gældende regler.

Forslagene indeholder foruden skalaudkastene eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgift i forhold til de gældende regler.

Efter de gældende regler er afgiftssatserne for afgiftsklasse C væsentlig højere og afgiftsskalaen mere progressiv end afgiftsskalaen for klasse B. Imidlertid falder godt 85 pct. af det samlede antal arvelodder i de to afgiftsklasser i klasse B.

For forslag 9, hvor der ikke er noget afgiftsfrit bundfradrag for afgiftsklasserne B og C, betyder fordelingen af antallet af arvelodder på de to afgiftsklasser, at man kan anvende et skalaudkast, der minder meget om den gældende afgiftsskala for klasse B, men med et lidt højere afgiftsniveau, hvis der skal opnås provenuneutralitet. Af eksemplerne til udkast 9 fremgår da også, at stigningen i arveafgift for klasse B er forholdsvis beskednen. Derimod er der tale om store afgiftslettelser for de store arvelodder i klasse C. At der alligevel opnås provenuneutralitet ved skalaudkastet, må ses i sammenhæng med, at der i praksis kun vil forekomme et begrænset antal relativt store lodder i klasse C, hvor afgiftslempelsen især opnås.

Forslagene 10 og 11 indeholder som nævnt udkast til en fælles afgiftsskala for afgiftsklasserne B og C med et afgiftsfrit bundfradrag på henholdsvis 5.000 kr. og 25.000 kr.

Over en trediedel af arvelodderne i afgiftsklasse B og over 40 pct. af arvelodderne i afgiftsklasse C vil blive fritaget for arveafgift, hvis bundgrænsen sættes til 5.000 kr. Det betyder, at det provenutab, der skal indhentes ved en forhøjelse af afgifterne på de større lodder, medfører en ikke uvæsentlig forhøjelse af afgiftssatserne i forhold til den gældende skala for klasse B. Som følge af fordelingen af arvelodder efter størrelse har man i udkastet valgt at forhøje satserne for alle afgiftspligtige lodder i forhold til den gældende afgiftsskala for klasse B.

For afgiftsklasse C vil der være en lempelse i forhold til de gældende regler, idet skalaudkastet ikke er så progressivt og afgiftsniveauet ikke så højt som efter den gældende C-skala. Lempelserne vil dog være mindre end efter forslag 9.

I forslag 11 er den afgiftsfrie bundgrænse forhøjet til 25.000 kr. for arv til klasserne B og C. Det betyder, at ca. 70 pct. af lodderne i klasserne B og C vil være omfattet af det afgiftsfrie bundfradrag.

Det medfører også, at man - for at indvinde det herved fremkomne provenutab - må arbejde med en fælles afgiftsskala med væsentlig højere satser end i forslagene 9 og 10. Som følge af fordelingen af arvelodder efter størrelse, har man i skalaudkastet især forhøjet satserne for den del af arvelodden der ligger mellem 25.000 kr. og 500.000 kr. For de mindre arvelodder i afgiftsklasse B vil udkastet medføre en afgiftslettelse som følge af det afgiftsfrie bundfradrag. For de større arvelodder er der tale om en stigning i afgiften, da de højere afgiftsprocenter ikke vil blive opvejet af det afgiftsfrie bundfradrag.

For arvelodder i klasse C vil der være tale om en vis afgiftslempe, da den foreslåede afgiftsskala fortsat ikke er så høj som den gældende C-skala. Lempelsen vil dog som følge af bundfradragets forhøjelse være forholdsvis stor for de mindre arvelodder. For de større arvelodder vil den procentvise afgiftslettelse være mere begrænset..

14.3.3. Ophævelse af den gældende ægtefællesafgift m.v.

Udvalget er af den opfattelse, at en ophævelse eller ændring af den gældende ægtefællesafgift, således at der indføres afgiftsfritagelse for såvel særeje som fællesbomidler kan medføre lettelser for administrationen og borgerne.

Reglerne om at en efterlevende ægtefælle kan hensidde i uskiftet bo med sin afdøde ægtefælles livsarvinger betyder, at der ikke skal svares arveafgift af midlerne i det uskiftede bo for så vidt angår fællesbomidler.

Dette medfører, at antallet af arvelodder, der falder i arv til den efterlevende ægtefælle er relativt lille. I 1982 anslås antallet til knap 5.000. I dette antal er medtaget arvelodder til efterlevende ægtefæller, der i dag i medfør af arveafgiftslovens § 14A kan få udsættelse med betaling af arveafgift.

Som nævnt foran betyder de gældende regler om afgift af arv til ægtefæller, at de første 100.000 kr. af arvelodden er afgiftsfri. I følge de foreliggende oplysninger medfører dette, at lidt over halvdelen af alle arvelodder til ægtefæller falder ind under det afgiftsfrie bundfradrag.

Som nævnt i afsnit 14.3.1. kunne man eventuelt hæve den afgiftsfrie bundgrænse for arv til ægtefæller, således at også større arvelodder bliver afgiftsfrie. Hvis fradraget forhøjes til f.eks. 160.000 kr. ville knap 70 pct. af alle arvelodder - eller ca. 3.400 arvelodder - være afgiftsfrie.

Dette ville medføre administrative lettelser og også gøre det nemmere for borgerne.

Yderligere lettelser kan opnås, hvis ægtefælleafgiften helt bortfalder.

I bilag 2, forslagene 12 og 13 er vist eksempler på, hvorledes dette kan gennemføres, når det samtidig skal sikres, at provenuet ved ophævelsen af ægtefælleafgiften oppebæres på anden måde.

Afgiftsskalaerne for afgiftsklasse B (forældre, søskende etc.) og C (ubeslægtede m.v.) er i begge forslag uændrede i forhold til de gældende regler. Dette betyder, at provenutabet skal modvirkes ved at ændre afgiftsskalaen for afgiftsklasse A₁ (afkom etc.)

I udkastet til en afgiftsskala for afgiftsklasse A₁ i forslag 12 har man bibeholdt det afgiftsfrie bundfradrag på 8.000 kr. Dette må ses i sammenhæng med de administrative fordele, der opnås ved et afgiftsfri bundfradrag i denne afgiftsklasse. Derimod er der sket en vis forhøjelse af afgiftssatserne i forhold til det gældende A₁-skala.

Skalaen er udformet således, at den relative afgiftsstigning er større jo større arvelodden er, jfr. eksemplerne i forslag 12.

I forslag 13 har man søgt at udforme et udkast til en afgiftsskala for afgiftsklasse A₁, således at man

både opnår fordelene ved at ægtefælleafgiften bortfalder, og ved at der i afgiftsskalaen for afgiftsklasse A₁ er et relativt stort afgiftsfri bundfradrag. Bundfradraget i udkastet udgør 25.000 kr. Om de administrative fordele ved forhøjelsen af bundfradraget henvises til afsnit 14.3.1.

I forhold til forslag 12 er skalaen udformet således, at det er den del af afgiftssatserne der vedrører lodintervallet mellem 50.000 og 200.000 kr., der er forhøjet for at ophæve provenutabet som følge af det forhøjede bundfradrag i afgiftsklasse A₁.

I tilknytning til forslag 13 er vist eksempler på, hvorledes den foreslåede skala påvirker størrelsen af den afgift, der skal betales af forskellige afgiftslodder. Eksemplerne viser, at der for de mindre arvelodder i klasse A₁ vil være en vis afgiftslettelse. Dette skyldes forhøjelsen af det afgiftsfrie bundfradrag.

Udkastet til afgiftsskalaen for klasse A₁ betyder, at den relative stigning i afgift vil være større, jo større arvelodden er, når der er tale om arvelodder, der ikke overstiger 500.000 kr.

I bilag 2, forslag 14, er vist eksempler på yderligere ændringer i afgiftsstrukturen, idet der er tale om en ophævelse af den gældende ægtefælleafgift, en overførsel af arveladers forældre fra afgiftsklasse B til afgiftsklasse A₂ samt indførelse af en fælles afgiftsskala for afgiftsklasse B (søskende) og afgiftsklasse C (ubeslægtede m.v.)

Ordningen, der skønnes at medføre et provenutab på 15 mill. kr. (1982-prisniveau), består af en kombination af forslag 12 og forslag 9, hvortil kommer en ændret afgiftsklasseplacering af forældre.

Det foreslåede udkast til afgiftsskala for afgiftsklasse A₁, der nu også omfatter arveladers forældre, svarer til det skalaudkast, der er vist i forslag 12. Den afgiftsfrie bundgrænse udgør ligesom i forslag 12 8.000 kr.

For så vidt angår afgiftsvirkningerne for de oprindelige arvinger i klasse A₁, henvises til bemærkningerne i forbindelse med forslag 12 og til eksemplerne i forslag 14.

Forældre er normalt omfattet af afgiftsklasse B, hvor afgiftssatserne er væsentligt højere end i klasse A₂, ligesom der heller ikke i den gældende B-skala er et afgiftsfrit bundfradrag.

I forslag 14 er vist eksempler på den afgiftsletelse, forældre vil opnå ved, at afgiften beregnes efter klasse A₁. Eksemplerne viser, at den relative afgiftsnedsættelse vil være højere jo mindre arvelodden er.

Skalaudkastet for klasse B (bortset fra forældre) og klasse C, svarer til det skalaudkast, der er udarbejdet i forslag 9.

For så vidt angår virkningerne af udkastet på størrelsen af den afgift, der skal svares af forskellige arvelodder i disse, henvises til bemærkningerne under forslag 9.

14.3.4. Summarisk afgiftsprocent for arv til personer i alle afgiftsklasser.

Det er i udvalget enighed om, at der kan opnås administrative lettelser, hvis den gældende afgiftsstruktur ændres, således at der indføres én proportional afgiftsskala gældende for al arv til personer. Man vil opnå en væsentlig forenkling af de gældende regler, hvis også muligheden for afgiftsfrie bundfradrag afskaffes.

Der vil ikke længere skulle tages stilling til spørgsmål om sammenlægning af arv, ligesom arveladere ikke i samme omfang som ved de gældende regler, vil være interesserede i, at arven spredes til så mange arvinger som muligt. Afhængig af afgiftssatsen for arv til institutioner, vil arveladers interesse i særlige arrangementer for at undgå arveafgift blive indskrænket, hvorved det samlede provenu formentlig ville stige.

En fast af gif tsprocent for al arv (incl. arv til institutioner m.v.) uden regler om bundfradrag, adskiller sig kun fra en egentlig bo-afgift for så vidt angår spørgsmålet om, hvem der skal betale afgiften, og hvornår afgiften skal betales.

Udover at selve afgiftsberegningen vil blive forenklet, vil opkrævningsproceduren kunne forenkles.

Ulemperne ved en egentlig bo-afgift vil efter udvalgets mening være, at der i boer, hvor hovedaktiverne er bundet i fast ejendom eller en erhvervsvirksomhed, vil kunne være problemer med straks at betale arveafgiften. Efter de nugældende regler har arvinger, som arver sådanne aktiver, i vid udstrækning adgang til at opnå henstand med betaling af afgiften eller til at få etableret en afdragsordning. Man har i udvalget været inde på, at problemerne kunne løses ved at bevilge boet de samme fordele som arvingerne har efter de nugældende regler. Man er imidlertid af den opfattelse, at der i den forbindelse vil skulle etableres et kompliceret regelsæt for inddrivelse af og hæftelse for afgiften, idet sådanne henstands- og afdragsordninger i de fleste tilfælde må forventes tidsmæssigt at strække sig ud over boets eksistens som et selvstændigt retssubjekt.

Som nævnt i afsnit 14.3.1. vil indførelse af afgiftsfri bundfradrag i alle afgiftsklasser medføre visse administrative lettelser, afhængig af bundfradragets størrelse. På den anden side er der også forbundet visse administrative ulemper med bundfradrag, idet sådanne regler fortsat vil bevirke, at der må tages stilling til spørgsmålet om bundfradrag i forbindelse med sammenlægning af arv med arveforskud og ved sammenlægning af arv til ægtefæller.

I bilag 2, forslagene 15-32, er opstillet udkast til en ny afgiftsstruktur, baseret på at afgiften af arv til alle personer i princippet beregnes efter samme regler.

Det er forudsat, at de ændrede regler for beregning af afgift vil indbringe samme provenu som de gældende regler.

Med udgangspunkt i forskellige afgiftsfrie bundfradrag er angivet de summariske afgiftsprocenter, der skal anvendes ved beregningen af afgift af den del af arvelodden, der overstiger de afgiftsfrie bundfradrag for at opnå provenuneutralitet.

Forslag 15 forudsætter, at hele arvelodden er afgiftspligtig, idet der ikke indrømmes noget afgiftsfrit bundfradrag. På basis heraf er den summariske afgiftsprocent anslået til 16.

Eksemplerne i forslag 15 viser, at arvinger i klasse A. og A. vil komme til at betale en højere afgift end efter de gældende regler. Afgiftsforhøjelsen vil dog - fra et vist niveau at regne - være mindre jo større arvelodden er. Som følge af, at de marginale afgiftssatser er stigende efter gældende regler, vil arvinger med relativt store lodder i disse klasser kunne opnå en afgiftslettelse.

Både for arv til klasse B og klasse C vil udkastet medføre en væsentlig afgiftsnedsættelse. Nedsættelsen vil være højere, jo større arvelodden er. Dette hænger sammen med, at afgiftssatserne i de to afgiftsklasser - bortset fra afgiftssatsen af helt små arvelodder - er højere end 16 pct. Afgiftsskalaerne efter de gældende regler for disse afgiftsklasser er i øvrigt progressive. Det kan dog bemærkes, at de højeste marginalsatser efter de gældende regler kun finder anvendelse på få arvelodder.

Skalaudkastene i forslagene 16-20 er baseret på samme forudsætninger som udkastet i forslag 15. Dog sker der i forslagene 16-20 en gradvis forhøjelse af det afgiftsfrie bundfradrag og en tilsvarende forhøjelse af den summariske afgiftsprocent.

Bundfradraget forhøjes fra 8.000 kr. og gradvis op til 25.000 kr., medens den summariske afgiftsprocent forhøjes i takt hermed fra 17 til 21.

For arv til personer i afgiftsklasse A, betyder denne kombination af forhøjet bundfradrag og forhøjet af giftsprocent, at der indtil et vist niveau sker en forhøjelse af afgiftstilsvaret. Det samme gør sig gældende for arv til afgiftsklasse A. Herefter falder stigningen i afgiften gradvis.

For arv til afgiftsklasserne B og C er der tale om en væsentlig lempelse i afgiftsbeløbet ved indførelse af de foreslåede bundfradrag og den tilhørende summariske afgiftsprocent. Dette hænger sammen med, at den summariske afgiftsprocent er relativ lav i forhold til den marginale afgiftssats, der efter de gældende regler benyttes for de arvelodder, hvis værdi overstiger udkastets afgiftsfrie bundfradrag. Men afgiftslempelsen bliver lidt mindre, når bundfradraget og afgiftssatsen forhøjes, jfr. eksemplerne i forslag 17, 18, 19 og 20.

I forslagene 21-26 i bilag 2 er vist eksempler på, hvorledes en gennemførelse af en summarisk afgiftsprocent for arv til andre personer end ægtefæller kan kombineres med en bibeholdelse af de gældende regler om en ægtefælleafgift (A.).

Ligesom i forslagene 15-20 er det forudsat, at den summariske afgiftsprocent for arv til andre personer end ægtefæller forhøjes i takt med, at det afgiftsfrie bundfradrag bliver højere, for at sikre provenutralitet.

Som følge af bibeholdelse af ægtefælleafgiften, hvor bundfradraget er på 100.000 kr., må de summariske afgiftsprocenter forhøjes i forhold til i forslagene 15-20, hvor ægtefællerne også var omfattet af ordningen om en summarisk afgiftsprocent.

For arvinger i afgiftsklasse A, vil forhøjelsen af afgiften være lidt højere end i forslagene 15--20. Ligesom i disse forslag vil afgiftsforhøjelsen fra et vist niveau at regne blive mindre, og efterhånden blive omdannet til en afgiftslettelse, der vil være stadig stigende inden for det enkelte forslag.

Tilsvarende betyder opretholdelsen af ægtefælleafgiften, at den afgiftslettelse, der blev opnået for arv i klasse B og C efter forslagene 15-20, nu bliver mindre. Der vil dog stadig være tale om en afgiftslempelse i de her foreliggende udkast, uanset arveloddens størrelse. Dette skyldes som også tidligere nævnt, at marginalsatserne efter de gældende regler for de afgiftspligtige lodder er væsentlig højere end i udkastene. Den højere bundgrænse og den højere afgiftssats betyder, at faldet i afgiften bliver stadig mindre.

Forslagene 27-32 i bilag 2 svarer i princippet til forslagene 15-26, blot er ægtefælleafgiften helt bortfaldet.

Dette betyder, at det afgiftsprovener, der blev svaret af ægtefæller, nu skal hentes i de øvrige afgiftsklasser.

Med udgangspunkt i samme afgiftsfrie bundfradrag som i forslagene 15-20 og 21-26, må de tilhørende summariske afgiftsprocenter forhøjes for at opnå **provenerneutralitet** ved ordningen.

Eksemplerne i forslagene viser, at den forhøjede afgiftsprocent bevirker, at der for arv til klasse **A₁**, skal svares en højere afgift af arvelodder, der overstiger det afgiftsfrie bundfradrag end efter de gældende regler. Når arvelodden når en vis størrelse vil afgiftsstigningen falde, og der vil i stedet **være** tale om et fald i afgiften. Jo højere bundfradraget og afgiftssatsen er, desto større skal arvelodden være, for at der bliver tale om et fald i afgiften.

Også for arv til klasse B og C vil ophævelse af ægtefælleafgiften og den deraf følgende forhøjelse af den summariske afgiftsprocent betyde, at afgiftslempelsen bliver mindre for de afgiftslodder, hvoraf der skal svares afgift. Afgiftslempelsen vil gradvis falde, når bundfradraget og de tilhørende afgiftssatser forhøjes.

Uddrag af Danmarks Statistiks undersøgelser af arve- og gaveafgiftsforholdene i 1982 .

Tabel 1.

Oversigt over arveafgiftsklasserne

Arvelod kr.	Æ Ægtefæller			A Børn, børnebørn m.v.			B Forældre, søskende m.v.			C Andre, herunder ubeslægtede		
	Samlet afgift i kr.	Margi- nal af- gifts- pct.	Margi- nal af- gifts- pct.	Samlet afgift i kr.	Margi- nal af- gifts- pct.	Margi- nal af- gifts- pct.	Samlet afgift i kr.	Margi- nal af- gifts- pct.	Margi- nal af- gifts- pct.	Samlet afgift i kr.	Margi- nal af- gifts- pct.	Margi- nal af- gifts- pct.
	kr.	pct.	pct.	kr.	pct.	pct.	kr.	pct.	pct.	kr.	pct.	pct.
50	0	0,0	0	0	0,0	0	5	10,0	10	7,5	15,0	15
1.000	0	0,0	0	0	0,0	0	100	10,0	10	150	15,0	18
2.000	0	0,0	0	0	0,0	0	200	10,0	12	330	16,5	22
5.000	0	0,0	0	0	0,0	0	560	11,2	15	990	19,8	27
8.001	0	0,0	0	100	1,3	2	1.010	12,6	15	1.800	22,5	27
10.000	0	0,0	0	140	1,4	3,5	1.310	13,1	20	2.340	23,4	32
20.000	0	0,0	0	490	2,5	5	3.310	16,6	25	5.540	27,7	38
50.000	0	0,0	0	1.990	4,0	8	10.810	21,6	33	16.940	33,9	48
100.001	90	0,1	13	5.990	6,0	13	27.310	27,3	42	40.940	40,9	58
160.000	7.890	4,9	14	13.790	8,6	13	52.510	32,8	42	75.740	47,3	58
200.000	13.490	6,7	14	18.990	9,5	18	69.310	34,7	55	98.940	49,5	68
250.000	20.490	8,2	19	27.990	11,2	18	96.810	38,7	55	132.940	53,2	68
500.000	67.990	13,6	25	72.990	14,6	24	234.310	46,9	68	302.940	60,5	79
1.000.000	192.990	19,3	32	192.990	19,3	32	574.310	57,4	80	697.940	69,8	90

Anm. 1. Tabellen omfatter ikke afgiftsklasserne D og E, hvor afgiftssatsen er henholdsvis 35 pct. og 12 pct. Hvor staten tager arv pga. mangel på legale eller testamentsarvinger, er afgiften 0.

Anm. 2. Tabellen er opstillet for de arvelodsstørrelser, for hvilke der for en eller flere af afgiftsklasserne sker en ændring i afgiftssatsen.

Anm. 3. De marginale afgiftsprocenter svarer til lovens afgiftssatser og angiver med hvilken procent afgiften beregnes af overskydende arvebeløb i forhold til beløbene i tabellens forspalte, før afgiftsberegningen nedrundes arvelodden til nærmeste med 50 delelige kronebeløb.

*

Undersøgelsen er offentliggjort i Statistiske Efterretninger 1984, nr. 8.

Tabel 2. Arveafgiftsstatistikken 1970/71, 1976 og 1982. Oversigt

	Arveafgiftsundersøgelse		
	1970/71	1976	1982
I. Antal boer i alt	18.461	21.278	23.320
1. Privat skifte	15.378	18.300	20.414
2. Offentligt skifte	1.883	2.091	2.051
3. Eksekutorskifte	1.200	887	855
II. Samlet arvebeholdning (mill.kr.)	1.516	2.876	5.111
1. Privat skifte	922	2.247	4.182
2. Offentligt skifte	114	191	290
3. Eksekutorskifte	480	437	639
III. Gennemsnitlig arvebeholdning pr. bo (kr.)	82.114	135.149	219.180
1. Privat skifte	59.932	122.812	204.881
2. Offentligt skifte	60.598	91.505	141.551
3. Eksekutorskifte	400.126	492.573	746.802
IV. Samlet antal arvelodder	68.264	80.420	83.523
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	22.206	35.759	61.196
1. Ægtefæller (Æ):			
Antal arvelodder	3.488	4.962	3.341
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	62.964	93.324	178.078
2. Børn, børnebørn m.v. (A):			
Antal arvelodder	36.050	42.571	44.796
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	25.717	40.596	72.488
3. Forældre, søskende m.v. (B):			
Antal arvelodder	23.305	26.885	29.193
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	11.440	18.449	31.189
4. Andre, herunder bedsteforældre og ubeslægtede (C):			
Antal arvelodder	4.218	4.253	4.413
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	11.780	21.526	39.008
5. Institutioner, 35 pct. (D):			
Antal arvelodder	246	117	191
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	45.886	86.066	101.020
6. Institutioner, 12 pct. (E):			
Antal arvelodder	841	1.281	1.514
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	46.854	60.370	104.561
7. Staten:			
Antal arvelodder	116	291	75
Gennemsnitlig lodstørrelse (kr.)	18.991	31.924	119.255
V. Gennemsnitligt antal arvelodder pr. bo	3,7	3,8	3,6
VI. Samlet arveafgift (mill.kr.)	144	360	779
VII. Gennemsnitlig arveafgift pr. bo (kr.)	7.778	16.919	33.415
VIII. Gennemsnitlig arveafgift pr. arvelod (kr.)	2.103	4.477	9.329

Anm. 1. Da den benyttede metode ikke har været ens ved de 3 undersøgelser, er resultaterne ikke helt sammenlignelige.

Anm. 2. Arvebeholdning m.v. inkludere eventuelle livsforsikringer. Arvelod m.v. inkluderer legater.

Anm. 3. Ægtefællearv omfattet af lovens § 11, stk. 3 og § 14 A er inkluderet i tabellen - i afgiftsbøbet med beregnede tal.

¹ Til og med 1972 fandtes en særlig afgiftsskala for bedsteforældre og deres afkom ² Til og med 1972 30 pct. ³ Til og med 1972 10 pct.

Tabel 3. Antal arveladere i undersøgelsen sammenlignet med antal dødsfald i 1981.

	Arveladere						Dødsfald ¹					
	Kvinder		Mænd		I alt		Kvinder		Mænd		I alt	
	I alt	Heraf gifte	I alt	Heraf gifte	I alt	Heraf gifte	I alt	Heraf gifte	I alt	Heraf gifte	I alt	Heraf gifte
Afdødes fødselsår	antal arveladere						antal dødsfald					
Før 1890	1.059	8	590	47	1.649	55	1.780	42	974	203	2.754	245
1890-99	4.904	106	2.768	390	7.672	496	8.103	768	5.881	2.571	13.984	3.339
1900-09	4.167	334	3.246	734	7.413	1.068	7.943	2.192	9.773	6.111	17.716	8.303
1910-19	1.686	284	1.896	549	3.582	833	4.161	2.062	7.147	5.064	11.308	7.126
1920-29	703	213	951	288	1.654	501	2.124	1.373	3.428	2.358	5.552	3.731
1930-39	296	127	340	112	636	239	882	619	1.284	824	2.166	1.443
1940-49	141	53	220	66	361	119	400	252	701	313	1.101	565
1950-59	57	11	165	18	222	29	196	68	512	110	708	178
1960-81	35 ²	-	96	1	131 ²	1	406	3	664	2	1.070	5
I alt	13.048	1.136	10.272	2.205	23.320	3.341	25.995	7.379	30.364	17.556	56.359	24.935

Anm. 1. Arveladers fødselsår og køn er uoplyst i henholdsvis 1.041 og 332 tilfælde. I tabellen er der foretaget en opregning under hensyntagen til fordelingen i det øvrige materiale.

Anm. 2. Oplysning om arveladers ægteskabelige status fremgår ikke direkte af undersøgelsen. I tabellen er derfor anført antallet af dødsboer, hvor arv beregnet efter ægtefælleskalaen forekommer. Dette må formodes at give en vis undervurdering af antallet af gifte arveladere. Der kan fx være tale om, at der kun gennemføres skifte med sørbørn, mens ægtefællen i øvrigt hensidder i uskiftet bo, ligesom ægtefællen eventuelt kan give arveafkald. På den anden side beregnes eventuel arveafgift for fraskilte ægtefæller, også efter ægtefælleskalaen.

Kilde: Befolkningens bevægelser 1981, Danmarks Statistik 1983. ¹Heraf 1 født i 1982.

Tabel 4. Dødsboer fordelt efter skifteform og bobeholdning/arvemasse.

Bobeholdning/ arvemasse kr.	Private skifter	Offentlige skifter	Eksekutor- skifter	Skifter i alt
	antal skifter			
Under 5.000	203	66	4	273
5.000 - 9.999	511	93	5	609
10.000 - 19.999	1.453	224	11	1.688
20.000 - 29.999	1.229	154	12	1.395
30.000 - 39.999	1.064	168	19	1.251
40.000 - 49.999	882	112	13	1.007
50.000 - 74.999	1.702	234	38	1.974
75.000 - 99.999	1.451	164	35	1.650
100.000 - 149.999	2.489	210	74	2.773
150.000 - 199.999	2.134	154	71	2.359
200.000 - 299.999	3.274	190	104	3.568
300.000 - 399.999	1.639	122	93	1.854
400.000 - 499.999	858	64	79	1.001
500.000 - 999.999	1.199	83	162	1.444
1.000.000 - 9.999.999	323	13	130	466
10.000.000 og derover	3	-	5	8
I alt	20.414	2.051	855	23.320
	mill.kr.			
Samlet arvemasse	4.182,4	290,3	638,5	5.111,3

Tabel 5. Arvinger fordelt efter afgiftsklasse og arvens størrelse.

	Arveloddens størrelse								
	Under 5.000kr.	5.000- 9.999kr.	10.000- 19.999kr.	20.000- 29.999kr.	30.000- 39.999kr.	40.000- 49.999kr.	50.000- 74.999kr.	75.000- 99.999kr.	100.000- 149.999kr.
	antal arvelodder								
Æ. Ægtefæller	38	70	146	182	224	205	402	338	524
A1. Børn, børnebørn m.v.	5.564	4.559	6.498	4.731	3.432	2.690	4.729	2.750	3.321
A2. Andre	281	143	296	154	92	80	144	68	129
B1. Forældre	40	35	78	76	71	38	54	40	39
B2. Søkende m.v.	10.396	4.395	4.655	2.210	1.563	935	1.645	823	885
C. Øvrige slægtninge og ubeslægtede	1.864	526	597	272	211	134	245	160	145
D. 35 pct.	46	34	26	24	6	7	11	3	12
E. 12 pct.	350	145	193	120	87	46	110	87	148
F. Staten	6	4	12	9	3	2	8	7	6
I alt	18.585	9.911	12.501	7.778	5.689	4.137	7.348	4.276	5.209

Anm. Afgiftsbeløbene er inklusive beregnede afgifter vedrørende ægtefællearv omfattet af § 11, stk. 3 eller § 14 A.

	Arveloddens størrelse							I alt
	150.000- 199.999kr.	200.000- 299.999kr.	300.000- 399.999kr.	400.000- 499.999kr.	500.000- 999.999kr.	1.000.000- 9.999.999kr.	10.000.000- og derover	
	antal arvelodder							
Æ. Ægtefæller	342	407	185	85	148	45	-	3.341
A1. Børn, børnebørn m.v.	1.591	1.535	664	399	463	150	1	43.077
A2. Andre	83	104	57	36	35	17	-	1.719
B1. Forældre	31	30	11	7	6	1	-	557
B2. Søkende m.v.	407	383	159	81	91	8	-	28.636
C. Øvrige slægtninge og ubeslægtede	99	88	33	9	22	7	1	4.413
D. 35 pct.	5	4	4	2	4	3	-	191
E. 12 pct.	63	70	24	22	31	16	2	1.514
F. Staten	5	3	4	2	4	-	-	75
I alt	2.626	2.624	1.141	643	804	247	4	83.523

	Arvebeløb i alt	Arveafgift i alt	Gennemsnitlig afgiftsprocent
	mill.kr.		pct.
Æ. Ægtefæller	595	65	11,0
A1. Børn, børnebørn m.v.	3.076	315	10,3
A2. Andre	171	22	12,6
B1. Forældre	43	14	32,9
B2. Søkende m.v.	868	253	29,2
C. Øvrige slægtninge og ubeslægtede	172	84	48,8
D. 35 pct.	19	7	34,2
E. 12 pct.	158	19	12,1
F. Staten	9	-	-
I alt	5.111	779	15,2

Tabel 6. Dødsboer, hvor der efterlades en ægtefælle.

	Antal	Samlet	Gennem-	Samlet	Gennem-
		arvebeløb	snitligt	arveafgift	snitligt
		mill.kr.	kr.	mill.kr.	kr.
A. Boet udleveret til hensesiden i uskiftet bo	14.698 ¹	.	.	.	.
B. Boet udleveret efter § 57	2.621 ¹	...	...	.	.
C. Boer, hvor ægtefællen ² arver	3.341	595,0	178.078	65,3 ³	19.534 ³
Herunder:					
1. Ægtefællen bevilget henstand med afgiftens betaling (§ 11, stk. 3)	3	1,4	452.182	0,2	68.480
2. Ægtefællen bevilget udsættelse med afgiftspligtens indtræden (§ 14 A)	855	272,7	318.924	35,3 ³	41.344 ³
3. Ægtefællens ⁴ arv er pga. sin størrelse afgiftsfri	1.630	84,4	51.814	.	.

¹ Kilde: Den borgerlige retspleje 1982 i serien Social sikring og retsvæsen 1983, nr. 8 (Statistiske Efterretninger). ² "Ægtefæller" kan i et meget begrænset omfang inkludere separerede og fraskilte. ³ Beregnede tal udvisende den afgift, der ville være faldet, hvis afgiftspligten ikke var udsat. ⁴ Normalt omfattende arv på under 100.000 kr.

Anm. I dødsboer, der er sluttet med begravelsesudlæg m.v. foreligger der ikke oplysninger om, hvorvidt afdøde var gift eller ej. Disse dødsboer indgår derfor ikke i ovennævnte tabel.

Tabel 7. Oversigt over den gaveafgiftspligtige personkreds og afgiftssatserne inden for hver afgiftsklasse.

Afgiftspligtigt gavebeløb kr.	Ægtefæller			Børn, børnebørn m.v.			Forældre, m.v.			Bedsteforældre		
	Samlet afgift		Marginal afgiftspct.	Samlet afgift		Marginal afgiftspct.	Samlet afgift		Marginal afgiftspct.	Samlet afgift		Marginal afgiftspct.
	kr.	pct.		kr.	pct.		kr.	pct.		kr.	pct.	
50	0	0,0	0	0,25	0,5	0,5	5	10,0	10	7,5	15,0	15
1.000	0	0,0	0	5	0,5	0,5	100	10,0	10	150	15,0	18
2.000	0	0,0	0	10	0,5	1	200	10,0	12	330	16,5	22
5.000	0	0,0	0	40	0,8	2	560	11,2	15	990	19,8	27
8.000	0	0,0	0	100	1,3	2,5	1.010	12,6	15	1.800	22,5	27
10.000	0	0,0	0	140	1,4	3,5	1.310	13,1	20	2.340	23,4	32
20.000	0	0,0	0	490	2,5	5	3.310	16,6	25	5.540	27,7	38
50.000	0	0,0	0	1.990	4,0	8	10.810	21,6	33	16.940	33,9	48
100.000	90	0,1	13	5.990	6,0	13	27.310	27,3	42	40.940	40,9	58
160.000	7.890	4,9	14	13.790	8,6	13	52.510	32,8	42	75.740	47,3	58
200.000	13.490	6,7	14	18.990	9,5	18	69.310	34,7	55	98.940	49,5	68
250.000	20.490	8,2	19	27.990	11,2	18	96.810	38,7	55	132.940	53,2	68
500.000	67.990	13,6	25	72.990	14,6	24	234.310	46,9	68	302.940	60,5	79
1.000.000	192.990	19,3	32	192.990	19,3	32	574.310	57,4	80	697.940	69,8	90

Anm. 1. De afgiftspligtige beløb er gaven efter fradrag af 8.000 kr.

Anm. 2. Tabellen er opstillet for de beløbsstørrelser, for hvilke der for en eller flere af afgiftsklasserne sker en ændring i afgiftssatsen.

Anm. 3. De marginale afgiftsprocenter svarer til lovens afgiftssatser, og angiver med hvilken procent afgiften regnes af overskydende gavebeløb i forhold til beløbene i tabellens forspalte. For afgiftsberegningen nedrundes gavebeløbet til nærmeste med 50 delelige kronebeløb.

Tabel 8. Gaveafgiften fordelt efter gavemodtagere

	Æ Ægte- fælle	A 1 Børn, børnebørn m.v.	A 2 Stedbørn m.v.	B 1 Forældre	B 2 Sted- forældre	Æ-B Alle
Samlet antal gaver	112	9.740	112	58	5	10.027
Samlet gaveafgift (mill.kr.)	0,7	86,6	0,2	0,4	0,3	88,2
Gennemsnitlig gaveafgift pr. gave (kr.)	6.001	8.893	2.043	6.906	50.956	8.794
Gennemsnitlig gaveafgift (pct. af gavebeløb)	5,9	11,2	5,7	19,8	26,7	11,1

Tabel 9. Antal gavemodtagere fordelt efter slægtskabsforhold og gavens størrelse

Gavestørrelse kr.	Æ Ægte- fælle	A 1 Børn, børnebørn m.v.	A 2 Stedbørn m.v.	B Forældre og stedforældre	Æ-B Alle
Under 20.000	16	2.244	53	25	2.338
20.000 - 49.999	21	2.945	31	23	3.020
50.000 - 99.999	33	2.341	20	12	2.406
100.000 - 149.999	24	1.129	4	-	1.157
150.000 - 199.999	10	365	3	-	378
200.000 - 499.999	5	570	1	2	578
500.000 - 1.000.000	2	100	-	1	103
Over 1.000.000	1	46	-	-	47
I alt	112	9.740	112	63	10.027
Samlet gavebeløb (mill.kr.)	11,4	772,7	4,0	3,0	791,1
Gennemsnitligt gavebeløb (kr.)	101.433	79.332	36.157	47.183	78.895

Bilag 2.

Udkast til arveafgiftsskalaer.

Danmarks Statistik har på grundlag af oplysninger for kalenderåret 1976 foretaget en undersøgelse af antallet og størrelsen af arve- og gavelodder i de enkelte afgiftsklasser.

En tilsvarende undersøgelse for kalenderåret 1982 var under udarbejdelse, men resultaterne herfra forelå ikke, da dette bilag blev skrevet. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne på side 8.

Med udgangspunkt i de foreliggende oplysninger om størrelsen af gave- og arvelodder i 1976 og disses fordeling på forskellige afgiftsklasser er der i vedføjede tabeller udarbejdet udkast til nye skalaer for afgift af arv til personer.

Skalaudkastene er udarbejdet under følgende forudsætninger:

Siden 1976 er det samlede provenu af afgift af arv og gave steget fra 401 mill.kr. til et beløb, der i 1982 er anslået til ca. 850 mill.kr. (Regnskabstallet: er senere opgjort til 853,7 mill.kr.). Hvor meget arve- og gavelodderne i de enkelte afgiftsklasser er steget i denne periode kendes først, når Danmarks Statistik har afsluttet den planlagte undersøgelse af afgiftsforholdene i 1982.

Stigningen i afgiftsprovenuet fra 1976 til 1982 skyldes antagelig fortrinsvis, at de afgiftspligtige beløb er steget i løbet af denne periode. Selv om man forudsætter, at antallet af arve- og gavelodder er uforandret, og at alle arve- og gavelodder er steget med samme procent, vil afgiftsprovenuet's fordeling på de enkelte afgiftsklasser i 1982 blive anderledes end i 1976. Det skyldes, at afgiftssatserne efter de gældende regler i to afgiftsklasser er proportionale og i de øvrige klasser er progressive, men således at progressionen varierer fra klasse til klasse.

For så vidt muligt at tage hensyn til de ændringer i afgiftsprovenuets fordeling på de enkelte afgiftsklasser, som skyldes sammenspillet mellem uændrede afgiftssatser og beløbsmæssigt stigende arve- og gavelodder, har man søgt at fremskrive 1976-arvelodderne til 1982 på grundlag af en skønsmæssig beregning af den stigning i de afgiftspligtige beløb, som må antages at være sket fra 1976 til 1982.

Af praktiske grunde er fremregningen foretaget på basis af stærkt forenklede forudsætninger. Det bevirker ganske vist, at de beregnede afgiftspligtige 1982-beløbs fordeling på afgiftsklasser og på størrelsesgrupper er behæftet med nogen usikkerhed, men det udelukker ikke, at der på dette grundlag kan udarbejdes skalaudkast, der i store træk giver et pålideligt billede af, hvorledes forskellige udkast til ændrede afgiftssatser vil virke.

Rent teknisk bygger fremskrivningen på en forudsætning om, at antallet af lodder i de forskellige afgiftsklasser i 1982 ville være det samme som i 1976. Værdien af alle arvelodder er herefter opregnet med en ensartet procentsats, som indebærer, at det samlede provenu af arveafgiften beregnet af de opregnede beløb ved hjælp af de gældende skalaer bliver nogenlunde det samme som det budgetskøn på 765 mill.kr., der er anslået for 1982.

De følgende skalaudkast er udarbejdet således, at de giver samme provenu som de gældende skalaer for de forskellige afgiftsklasser. Provenuet af gaveafgiften er fremregnet rent skønsmæssigt.

På finansloven for finansåret 1982 er provenuet af arve- og gaveafgiften anslået til i alt 850 mill.kr. Heraf skønnes provenuet af arveafgiften at ville udgøre 765 mill.kr. Ved hjælp af den omtalte fremskrivningsmodel kan arveafgiftsprovenuets fordeling på de enkelte afgiftsklasser m.v., angivet i afrundede beløb, opgøres som anført nedenfor. Der er i oversigten set bort fra gaveafgiftsprovenuet.

Provenu af arveafgift i 1976 og 1982 beregnet med gældende afgiftssatser.

	1976	1982
	mill.kr.	skøn mill.kr.
Afgiftsklasse A ₁ (ægtefælle)	31	80
Afgiftsklasse A ₂ (afkom etc.)	148	327
Afgiftsklasse B (forældre, søskende etc.)	128	261
Afgiftsklasse C (ubeslægtede m.v.)	39	74
Institutioner m.v. 35 pct.	5	8
Institutioner m.v. 12 pct.	9	5
Arveafgift i alt	360	765

I nedenstående oversigter er vist den skønnede fordeling i 1982 af antal arvelodder efter arveloddens størrelse i hver afgiftsklasse for arv til personer.

Afgiftsklasse A.: ægtefæller

Arvelod kr.	Antal lodder skøn
100.000 kr.	2.576
100.000 - 160.000 kr.	820
160.000 - 250.000 kr.	647
250.000 - 500.000 kr.	655
500.000 - 1.000.000 kr.	203
1.000.000 -	<u>61</u>
Antal arvelodder i alt	4.962

Afgiftsklasse A.: afkom, stedbørn m.fl.

Arvelod kr.	Antal lodder skøn
8.000 kr.	10.193
8.000 - 10.000 kr.	1.887
10.000 - 20.000 kr.	6.704
20.000 - 50.000 kr.	9.711
50.000 - 100.000 kr.	6.141
100.000 - 200.000 kr.	4.553
200.000 - 500.000 kr.	2.616
500.000 - 1.000.000 kr.	565
<u>1.000.000 -</u>	<u>201</u>
Antal arvelodder i alt	42.571

Afgiftsklasse B: forældre, søskende m.fl.

Arvelod kr.	Antal lodder skøn
2.000 kr.	4.665
2.000 - 5.000 kr.	5.108
5.000 - 10.000 kr.	4.255
10.000 - 20.000 kr.	3.838
20.000 - 50.000 kr.	4.546
50.000 - 100.000 kr.	2.453
100.000 - 200.000 kr.	1.260
200.000 - 500.000 kr.	625
500.000 - 1.000.000 kr.	106
<u>1.000.000 -</u>	<u>29</u>
Antal arvelodder i alt	26.885

Afgiftsklasse C: ubeslægtede m.fl.

Arvelod kr.	Antal lodder skøn
1.000 kr.	608
1.000 - 2.000 kr.	477
2.000 - 5.000 kr.	766
5.000 - 10.000 kr.	452
10.000 - 20.000 kr.	557
20.000 - 50.000 kr.	614
50.000 - 100.000 kr.	300
100.000 - 200.000 kr.	336
200.000 - 500.000 kr.	106
500.000 - 1.000.000 kr.	27
1.000.000 -	10
<hr/>	
Antal arvelodder i alt	4.253

Efter de gældende regler beregnes arveafgift for de forskellige afgiftsklasser for arv til personer således:

Klasse A, : arveladers ægtefælle.

Afgift svares efter nedenstående skala:

<u>Arvelod</u>	<u>Afgift</u>
0 - 100.000 kr.:	0 kr.
100.000 - 160.000 kr.:	90 kr. af 100.000 kr. og 13 pct. af resten
160.000 - 250.000 kr.:	7.890 kr. af 160.000 kr. og 14 pct. af resten
250.000 - 500.000 kr.:	20.490 kr. af 250.000 kr. og 19 pct. af resten
500.000 - 1.000.000 kr.:	67.990 kr. af 500.000 kr. og 25 pct. af resten
1.000.000 -	192.990 kr. af 1.000.000 kr. og 32 pct. af resten

Klasse A₂: arveladers afkom etc.

Afgift svares efter nedenstående skala:

<u>Arvelod</u>		<u>Afgift</u>	
0 -	8.000 kr.:	0 kr.	
8.000 -	10.000 kr.:	100 kr. af	8.000 kr. og 2 pct. af resten
10.000 -	20.000 kr.:	140 kr. af	10.000 kr. og 3,5 pct. af resten
20.000 -	50.000 kr.:	490 kr. af	20.000 kr. og 5 pct. af resten
50.000 -	100.000 kr.:	1.990 kr. af	50.000 kr. og 8 pct. af resten
100.000 -	200.000 kr.:	5.990 kr. af	100.000 kr. og 13 pct. af resten
200.000 -	500.000 kr.:	18.990 kr. af	200.000 kr. og 18 pct. af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	72.990 kr. af	500.000 kr. og 24 pct. af resten
1.000.000 -		192.990 kr. af	1.000.000 kr. og 32 pct. af resten

Klasse B: arveladers forældre eller deres afkom, stedforældre m.fl.

Afgift svares efter nedenstående skala:

<u>Arvelod</u>		<u>Afgift</u>	
0 -	2.000 kr.:		10 pct.
2.000 -	5.000 kr.:	200 kr. af	2.000 kr. og 12 pct. af resten
5.000 -	10.000 kr.:	560 kr. af	5.000 kr. og 15 pct. af resten
10.000 -	20.000 kr.:	1.310 kr. af	10.000 kr. og 20 pct. af resten
20.000 -	50.000 kr.:	3.310 kr. af	20.000 kr. og 25 pct. af resten
50.000 -	100.000 kr.:	10.810 kr. af	50.000 kr. og 33 pct. af resten
100.000 -	200.000 kr.:	27.310 kr. af	100.000 kr. og 42 pct. af resten
200.000 -	500.000 kr.:	69.310 kr. af	200.000 kr. og 55 pct. af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	234.310 kr. af	500.000 kr. og 68 pct. af resten
1.000.000 -		574.310 kr. af	1.000.000 kr. og 80 pct. af resten

Klasse C; arveladers øvrige slægtninge eller med ham ubeslægtede:

Afgift svares efter nedenstående skala:

<u>Arvelod</u>		<u>Afgift</u>
0 - 1.000 kr.:		15 pct.
1.000 - 2.000 kr.:	150 kr. af	1.000 kr. og 18 pct. af resten
2.000 - 5.000 kr.:	330 kr. af	2.000 kr. og 22 pct. af resten
5.000 - 10.000 kr.:	990 kr. af	5.000 kr. og 27 pct. af resten
10.000 - 20.000 kr.:	2.340 kr. af	10.000 kr. og 32 pct. af resten
20.000 - 50.000 kr.:	5.540 kr. af	20.000 kr. og 38 pct. af resten
50.000 - 100.000 kr.:	16.940 kr. af	50.000 kr. og 48 pct. af resten
100.000 - 200.000 kr.:	40.940 kr. af	100.000 kr. og 58 pct. af resten
200.000 - 500.000 kr.:	98.940 kr. af	200.000 kr. og 68 pct. af resten
500.000 - 1.000.000 kr.:	302.940 kr. af	500.000 kr. og 79 pct. af resten
1.000.000 -	697.940 kr. af	1.000.000 kr. og 90 pct. af resten

I vedføjede forslag 1-14 er anført en række udkast til ændrede arveafgiftsskalaer for arv til personer. Bortset fra forslag 1, forslag 2, og forslag 14, der skønnes at medføre mindre provenu på henholdsvis ca. 250 mill.kr., 330 mill.kr. og 15 mill.kr. (1982-prisniveau), er alle udkastene udformet således, at de med udgangspunkt i den anvendte fremskrivningsmodel - i 1982 anslås at ville have givet samme provenu som de gældende regler for arveafgift for personer.

I forslag 15-32 er under forudsætning af forskellige afgiftsfri bundgrænser angivet nogle summariske af giftsprocenter, som i 1982 - med udgangspunkt i den anvendte fremskrivningsmodel - skønnes at ville have indbragt samme provenu som de gældende regler.

De summariske afgiftsprocenter udtrykker den procentvise andel, som det samlede afgiftsprovenu af arv til personer udgør af den del af arvemassen, der overstiger de forskellige afgiftsfri bundgrænser.

For så vidt angår virkningerne af de foreslåede ændringer i afgiftsregler m.v. henvises til de enkelte tabeller.

Danmarks Statistik har i februar måned 1984 afsluttet den foran omtalte undersøgelse af arve- og gaveafgiftsforholdene i 1982.

Af tidsmæssige grunde har det ikke været muligt for udvalget at tilpasse afsnittet om afgiftsskalaer m.v. efter de nu foreliggende oplysninger om arvelodernes faktiske fordeling i 1982 på de forskellige afgiftsklasser.

Det skønnes imidlertid også, at der kun i begrænset omfang vil blive tale om ændringer i de tidligere udarbejdede skalaudkast, hvis de nu foreliggende oplysninger om arveforholdene blev lagt til grund for udarbejdelsen af skalaudkastene i stedet for den foran beregnede fordeling af arvelodder efter afgiftsklasse og størrelse.

I nedenstående tabel er vist det beregnede antal arvelodder fordelt på de fire afgiftsklasser, der vedrører arv til personer og det faktiske antal arvelodder, der fremgår af oplysninger fra Danmarks Statistiks undersøgelse for 1982.

Antal arvelodder, fordelt på arveafgiftsklasser for arv til personer i 1982.

	Beregnet antal arvelodder	Faktisk antal arvelodder
Afgiftsklasse A_1 (ægtefælle)	4.962	3.341
Afgiftsklasse A_2 (afkom etc.)	42.571	44.196
Afgiftsklasse B (forældre, søskende etc.)	26.885	29.193
Afgiftsklasse C (ubeslægtede m.v.)	<u>4.253</u>	<u>4.413</u>
I alt	78.671	81.743

Endvidere er der neden for foretaget en sammenligning af det beregnede arveafgiftsprovenu fordelt på de fire afgiftsklasser og det tilsvarende faktiske arveafgiftsprovenu (inklusive et beregnet afgiftsbeløb, for hvilket der er bevilget henstand eller udsættelser), der er opgjort af Danmarks Statistik.

Provenu af arveafgift i 1982, fordelt på arveafgiftsklasser for arv til personer.

	Beregnet provenu	Provenu op- gjort af Danmarks Statistik
	mill.kr.	mill.kr.
Afgiftsklasse A₁ (ægtefælle)	80	65
Afgiftsklasse A₂ (afkom etc.)	327	337
Afgiftsklasse B (forældre, søskende etc.)	261	267
Afgiftsklasse C (ubeslægtede m.v.)	<u>74</u>	<u>84</u>
I alt	742	753

Förslag 9

Undersätt en afgiftskatt för afgiftskatt

1 s	8 000	8 000	0
0	20 000	20 000	10 000
0	50 000	50 000	40 000
0	100 000	100 000	1 900
1	200 000	200 000	5 900
2	300 000	300 000	18 900
3	400 000	400 000	72 900
4	500 000	500 000	192 900
5	600 000	600 000	
6	700 000	700 000	
7	800 000	800 000	
8	900 000	900 000	
9	1 000 000	1 000 000	

ne ^2, B og C, v0
fæl løbøkatning n0

de til den gælde i ka
nselae-pr i n tao a
af 0 00 kr og 2 t af rest
af 10 000 kr og 3, pxt. af rest
af 10 000 kr og 5 t. af rest
af 20 000 kr og 8 t. af rest
af 30 000 kr og 13 t. af rest
af 40 000 kr og 18 t. af rest
af 50 000 kr og 24 t. af rest
af 60 000 kr og 32 t. af rest

ift
0

0 mplec på ærdi i ver i z

eis en af akve if

dæte f0)1a2 f r0
i l galdvord regler

0 (b tede 0-1)

Afgiftskattes

A1	ægtal	A2	fx0 t c
1	100 000	100 000	100 000
2	200 000	200 000	200 000
3	300 000	300 000	300 000
4	400 000	400 000	400 000
5	500 000	500 000	500 000
6	600 000	600 000	600 000
7	700 000	700 000	700 000
8	800 000	800 000	800 000
9	900 000	900 000	900 000

ldend
gl'er
or
oi
=I
eg

af 0 00 kr og 2 t af rest
af 10 000 kr og 3, pxt. af rest
af 10 000 kr og 5 t. af rest
af 20 000 kr og 8 t. af rest
af 30 000 kr og 13 t. af rest
af 40 000 kr og 18 t. af rest
af 50 000 kr og 24 t. af rest
af 60 000 kr og 32 t. af rest

ift
0

se-er

1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	1 490	1 490	1 490
5	2 980	2 980	2 980
6	4 470	4 470	4 470
7	5 960	5 960	5 960
8	7 450	7 450	7 450
9	8 940	8 940	8 940

ldend
gl'er
or
oi
=I
eg

af 0 00 kr og 2 t af rest
af 10 000 kr og 3, pxt. af rest
af 10 000 kr og 5 t. af rest
af 20 000 kr og 8 t. af rest
af 30 000 kr og 13 t. af rest
af 40 000 kr og 18 t. af rest
af 50 000 kr og 24 t. af rest
af 60 000 kr og 32 t. af rest

ift
0

se-er

1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	1 490	1 490	1 490
5	2 980	2 980	2 980
6	4 470	4 470	4 470
7	5 960	5 960	5 960
8	7 450	7 450	7 450
9	8 940	8 940	8 940

ldend
gl'er
or
oi
=I
eg

af 0 00 kr og 2 t af rest
af 10 000 kr og 3, pxt. af rest
af 10 000 kr og 5 t. af rest
af 20 000 kr og 8 t. af rest
af 30 000 kr og 13 t. af rest
af 40 000 kr og 18 t. af rest
af 50 000 kr og 24 t. af rest
af 60 000 kr og 32 t. af rest

ift
0

Forslag 3.

Udkast til en fælles skala for afgiftsklasserne A₂, B og C med en afgiftsfri bundgrænse på 8.000 kr. Røgtefælleafgiften (A₁) forudsættes opretholdt efter de gældende regler.

0 -	8.000 kr.:	0 kr.	8.000 kr. og 3 pct.	af resten
8.000 -	10.000 kr.:	0 kr. af	10.000 kr. og 6 pct.	af resten
10.000 -	20.000 kr.:	60 kr. af	20.000 kr. og 9 pct.	af resten
20.000 -	50.000 kr.:	660 kr. af	50.000 kr. og 14 pct.	af resten
50.000 -	100.000 kr.:	3.360 kr. af	100.000 kr. og 20 pct.	af resten
100.000 -	200.000 kr.:	10.360 kr. af	200.000 kr. og 29 pct.	af resten
200.000 -	500.000 kr.:	30.360 kr. af	500.000 kr. og 39 pct.	af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	117.360 kr. af	1.000.000 kr. og 49 pct.	af resten
1.000.000 -		312.360 kr. af		

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 3 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslagtede m.v.)	
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
20.000	0	0	490	+ 170	3.310	+ 2.650	5.540	+ 4.880
50.000	0	0	1.990	+ 1.370	10.810	+ 7.450	16.940	+ 13.580
100.000	0	0	5.990	+ 4.370	27.310	+ 16.950	40.940	+ 30.580
200.000	13.490	0	18.990	+ 11.370	69.310	+ 38.950	98.940	+ 68.580
500.000	67.990	0	72.990	+ 44.370	234.310	+ 116.950	302.940	+ 185.580

Forslag 4.

Udkast til en fælles skala for afgiftsklasserne A₂, B og C med en afgiftsfri bundgrænse på 15.000 kr. Det forudsættes, at ægtefælleafgiften (A₁) bibeholdes efter de gældende regler.

0 -	15.000 kr.:	0 kr.	15.000 kr. og 6 pct.	af resten
15.000 -	50.000 kr.:	0 kr. af	50.000 kr. og 14 pct.	af resten
50.000 -	100.000 kr.:	2.100 kr. af	100.000 kr. og 22 pct.	af resten
100.000 -	200.000 kr.:	9.100 kr. af	200.000 kr. og 31 pct.	af resten
200.000 -	500.000 kr.:	31.100 kr. af	500.000 kr. og 41 pct.	af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	124.100 kr. af	1.000.000 kr. og 52 pct.	af resten
1.000.000 -		329.100 kr. af		

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 4 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
Arvelod kr.	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	190
50.000	0	0	1.990	+ 110
100.000	0	0	5.990	+ 3.110
200.000	13.490	0	18.990	+ 12.110
500.000	67.990	0	72.990	+ 51.110
			3.310	+ 3.010
			10.810	+ 8.710
			27.310	+ 18.210
			69.310	+ 38.210
			234.310	+ 110.210
			5.540	+ 5.240
			16.940	+ 14.840
			40.940	+ 31.840
			98.940	+ 67.840
			302.940	+ 178.840

Forslag 5.

Udkast til en fælles skala for afgiftsklasserne A₂, B og C med en afgiftsfri bundgrænse på 25.000 kr. Ægtefællesafgiften (A₁) forudsættes bibeholdt efter de gældende regler.

0 -	25.000 kr.:	0 kr.		
25.000 -	50.000 kr.:	0 kr. af	25.000 kr. og 8 pct.	af resten
50.000 -	100.000 kr.:	2.000 kr. af	50.000 kr. og 15 pct.	af resten
100.000 -	200.000 kr.:	9.500 kr. af	100.000 kr. og 22 pct.	af resten
200.000 -	500.000 kr.:	31.500 kr. af	200.000 kr. og 31 pct.	af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	124.500 kr. af	500.000 kr. og 42 pct.	af resten
1.000.000 -		334.500 kr. af	1.000.000 kr. og 53 pct.	af resten

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 5 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
Arvelod kr.	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	490	3.310	5.540
50.000	0	+	10.810	14.940
100.000	0	+	27.310	40.940
200.000	13.490	+	69.310	98.940
500.000	67.990	+	234.310	302.940
		+	51.510	109.810
		+	3.310	5.540
		+	8.810	14.940
		+	17.810	31.440
		+	37.810	67.440
		+	109.810	178.440

Forslag 8.

Udkast til en fælles skala for afgiftsklasserne A₂, B og C med en afgiftsfri bundgrænse på 25.000 kr. Røgtefælleafgiften (A₁) forudsættes ophævet.

0 -	25.000 kr.:	0 kr.		
25.000 -	50.000 kr.:	0 kr. af	25.000 kr. og 10 pct.	af resten
50.000 -	100.000 kr.:	2.500 kr. af	50.000 kr. og 18 pct.	af resten
100.000 -	200.000 kr.:	11.500 kr. af	100.000 kr. og 26 pct.	af resten
200.000 -	500.000 kr.:	37.500 kr. af	200.000 kr. og 35 pct.	af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	142.500 kr. af	500.000 kr. og 44 pct.	af resten
1.000.000 -		362.500 kr. af	1.000.000 kr. og 53 pct.	af resten

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 8 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
Arvelod kr.	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	490	3.310	5.540
50.000	0	490	10.810	16.940
100.000	0	510	27.310	40.940
200.000	13.490	5.510	69.310	98.940
500.000	67.990	18.510	234.310	302.940
		69.510		91.810
				5.540
				14.440
				29.440
				61.440
				160.440

Forslag 14.

Udkast til skala for afgiftsklasse A₂ (afkom etc.) med en afgiftsfri bundgrænse på 8.000 kr. Arvelæders forældre er i udkastet omfattet af arveafgiftssatsen for afgiftsklasse A₂. Endvidere udkast til fælles skala for klasserne B (bortset fra forældre) og C uden afgiftsfri bundgrænse. Det er forudsat at den gældende ægtefællefgift ophæves. Anslået proventab ca. 15 mill.kr.

Skalaudkast for afgiftsklasse A₂:

0 -	8.000 kr.:	0 kr.	8.000 kr.	og 2 pct.	af resten
8.000 -	10.000 kr.:	40 kr.	10.000 kr.	og 4 pct.	af resten
10.000 -	20.000 kr.:	440 kr.	20.000 kr.	og 6 pct.	af resten
20.000 -	50.000 kr.:	2.240 kr.	50.000 kr.	og 10 pct.	af resten
50.000 -	100.000 kr.:	7.240 kr.	100.000 kr.	og 16 pct.	af resten
100.000 -	200.000 kr.:	23.240 kr.	200.000 kr.	og 23 pct.	af resten
200.000 -	500.000 kr.:	92.240 kr.	500.000 kr.	og 31 pct.	af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	247.240 kr.	1.000.000 kr.	og 40 pct.	af resten
1.000.000 -					

Skalaudkast for afgiftsklasse B og C:

0 -	2.000 kr.:	200 kr.	2.000 kr.	og 10 pct.	af resten
2.000 -	5.000 kr.:	560 kr.	5.000 kr.	og 12 pct.	af resten
5.000 -	10.000 kr.:	1.360 kr.	10.000 kr.	og 16 pct.	af resten
10.000 -	20.000 kr.:	3.560 kr.	20.000 kr.	og 20 pct.	af resten
20.000 -	50.000 kr.:	11.960 kr.	50.000 kr.	og 28 pct.	af resten
50.000 -	100.000 kr.:	29.460 kr.	100.000 kr.	og 35 pct.	af resten
100.000 -	200.000 kr.:	74.460 kr.	200.000 kr.	og 45 pct.	af resten
200.000 -	500.000 kr.:	245.460 kr.	500.000 kr.	og 57 pct.	af resten
500.000 -	1.000.000 kr.:	590.460 kr.	1.000.000 kr.	og 69 pct.	af resten
1.000.000 -				og 81 pct.	af resten

Forslag 15.

Summarisk afgiftsprocent på 16 for arv til personer. Ingen afgiftsfri bundgrænse.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 15 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
	Ændring i forhold til gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0 + 3.200	490 + 2.710	3.310 + 110	5.540 + 2.340
50.000	0 + 8.000	1.990 + 6.010	10.810 + 2.810	16.940 + 8.940
100.000	0 + 16.000	5.990 + 10.010	27.310 + 11.310	40.940 + 24.940
200.000	13.490 + 18.510	18.990 + 13.010	69.310 + 37.310	98.940 + 66.940
500.000	67.990 + 12.010	72.990 + 7.010	234.310 + 154.310	302.940 + 222.940

Forslag 16.

Summarisk afgiftsprocent på 17 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 8.000 kr.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 16 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslagtede m.v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	+ 2.040	490	+ 1.550	3.310	+ 1.270	5.540	+ 3.500
50.000	0	+ 7.140	1.990	+ 5.150	10.810	+ 3.670	16.940	+ 9.800
100.000	0	+ 15.640	5.990	+ 9.650	27.310	+ 11.670	40.940	+ 25.300
200.000	13.490	+ 19.150	18.990	+ 13.650	69.310	+ 36.670	98.940	+ 66.300
500.000	67.990	+ 15.650	72.990	+ 10.650	234.310	+ 150.670	302.940	+ 219.300

Forslag 18.

Summarisk afgiftsprocent på 19 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 15.000 kr.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 18 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslægtede m.v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	+ 950	490	+ 460	3.310	+ 2.360	5.540	+ 4.590
50.000	0	+ 6.650	1.990	+ 4.660	10.810	+ 4.160	16.940	+ 10.290
100.000	0	+ 16.150	5.990	+ 10.160	27.310	+ 11.160	40.940	+ 24.790
200.000	13.490	+ 21.660	18.990	+ 16.160	69.310	+ 34.160	98.940	+ 63.790
500.000	67.990	+ 24.160	72.990	+ 19.160	234.310	+ 142.160	302.940	+ 210.790

Forslag 19.

Summarisk afgiftsprocent på 20 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 20.000 kr.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 19 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslægtede m.v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	+ 490	3.310	+ 3.310	5.540	+ 5.540
50.000	0	+ 6.000	1.990	+ 4.010	10.810	+ 4.810	16.940	+ 10.940
100.000	0	+ 16.000	5.990	+ 10.010	27.310	+ 11.310	40.940	+ 24.940
200.000	13.490	+ 22.510	18.990	+ 17.010	69.310	+ 33.310	98.940	+ 62.940
500.000	67.990	+ 28.010	72.990	+ 23.010	234.310	+ 138.310	302.940	+ 206.940

Forslag 20.

Summarisk afgiftsprocent på 21 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 25.000 kr.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 20 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
Arvelod kr.	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	490	3.310	5.540
50.000	0	+ 1.990	10.810	+ 11.690
100.000	0	+ 5.250	27.310	+ 25.190
200.000	13.490	+ 23.260	69.310	+ 98.940
500.000	67.990	+ 31.760	234.310	+ 302.940

Forslag 21.

Summarisk afgiftsprocent på 17 for arv til personer. Den gældende ægtefællesgift forudsættes bibeholdt.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 21 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslægtede m. v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	+ 2.910	3.310	+ 90	5.540	+ 2.140
50.000	0	0	1.990	+ 6.510	10.810	+ 2.310	16.940	+ 8.440
100.000	0	0	5.990	+ 11.010	27.310	+ 10.310	40.940	+ 23.940
200.000	13.490	0	18.990	+ 15.010	69.310	+ 35.310	98.940	+ 64.940
500.000	67.990	0	72.990	+ 12.010	234.310	+ 149.310	302.940	+ 217.940

Forslag 22.

Summarisk afgiftsprocent på 19 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 8.000 kr. Den gældende ægtefællesgift forudsættes bibeholdt.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 22 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)				
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler			
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.			
20.000	0	0	490	1.790	3.310	1.030	5.540	3.260
50.000	0	0	1.990	5.990	10.810	2.830	16.940	8.960
100.000	0	0	5.990	11.490	27.310	9.830	40.940	23.460
200.000	13.490	0	18.990	17.490	69.310	32.830	98.940	62.460
500.000	67.990	0	72.990	20.490	234.310	140.830	302.940	209.460

Forslag 23.

Summarisk afgiftsprocent på 20 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 10.000 kr. Den gældende ægtefælleafgift forudsættes bibeholdt.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 23 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslagtede m.v.)				
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler			
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.			
20.000	0	0	490	+ 1.510	3.310	+ 1.310	5.540	+ 3.540
50.000	0	0	1.990	+ 6.010	10.810	+ 2.810	16.940	+ 8.940
100.000	0	0	5.990	+ 12.010	27.310	+ 9.310	40.940	+ 22.940
200.000	13.490	0	18.990	+ 19.010	69.310	+ 31.310	98.940	+ 60.940
500.000	67.990	0	72.990	+ 25.010	234.310	+ 136.310	302.940	+ 204.940

1
3
9
1

Forslag 24.

Summarisk afgiftsprocent på 21 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 15.000 kr. Den gældende ægtefælleforsgift forudsettes bibeholdt.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 24 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslægtede m.v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	+ 560	3.310	+ 2.260	5.540	+ 4.490
50.000	0	0	1.990	+ 5.360	10.810	+ 3.460	16.940	+ 9.590
100.000	0	0	5.990	+ 11.860	27.310	+ 9.460	40.940	+ 23.090
200.000	13.490	0	18.990	+ 19.860	69.310	+ 30.460	98.940	+ 60.090
500.000	67.990	0	72.990	+ 28.860	234.310	+ 132.460	302.940	+ 201.090

Forslag 26.

Summarisk afgiftsprocent på 23 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 25.000 kr. Den gældende ægtefælleafgift forudsættes bibeholdt.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 26 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslægtede m.v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	+ 490	3.310	+ 3.310	5.540	+ 5.540
50.000	0	0	1.990	+ 3.760	10.810	+ 5.060	16.940	+ 11.190
100.000	0	0	5.990	+ 11.260	27.310	+ 10.060	40.940	+ 23.690
200.000	13.490	0	18.990	+ 21.260	69.310	+ 29.060	98.940	+ 58.690
500.000	67.990	0	72.990	+ 36.260	234.310	+ 125.060	302.940	+ 193.690

1
3
2
2
1

Forslag 27.

Summarisk afgiftsprocent på 19 for arv til personer. Ingen afgiftsfri bundgrænse. Ingen ægtefællesgift.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 27 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)		A ₂ (afkom etc.)		B (forældre, søskende etc.)		C (ubeslægtede m.v.)	
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	+ 3.310	3.310	+ 490	5.540	+ 1.740
50.000	0	0	1.990	+ 7.510	10.810	+ 1.310	16.940	+ 7.440
100.000	0	0	5.990	+ 13.010	27.310	+ 8.310	40.940	+ 21.940
200.000	13.490	+ 13.490	18.990	+ 19.010	69.310	+ 31.310	98.940	+ 60.940
500.000	67.990	+ 67.990	72.990	+ 22.010	234.310	+ 139.310	302.940	+ 207.940

Forslag 30.

Summarisk afgiftsprocent på 23 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 15.000 kr. Ingen ægtefællesafgift.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 30 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	490	660
50.000	0	0	1.990	6.060
100.000	0	0	5.990	13.560
200.000	13.490	+ 13.490	18.990	+ 23.560
500.000	67.990	+ 67.990	72.990	+ 38.560
			3.310	2.160
			10.810	2.760
			27.310	7.760
			69.310	26.760
			234.310	122.760
			5.540	4.390
			16.940	8.890
			40.940	21.390
			98.940	56.390
			302.940	191.390

1
3
26
1

Forslag 32.

Summarisk afgiftsprocent på 26 for arv til personer. Afgiftsfri bundgrænse på 25.000 kr. Ingen ægtefælleaftgift.

Eksempler på ændringer i størrelsen af arveafgiften efter forslag 32 i forhold til gældende regler.

Afgiftsklasse	A ₁ (ægtefælle)	A ₂ (afkom etc.)	B (forældre, søskende etc.)	C (ubeslægtede m.v.)
	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler	Gældende regler	Ændring i forhold til gældende regler
Arvelod kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
20.000	0	0	3.310	5.540
50.000	0	+ 4.510	10.810	16.940
100.000	0	+ 13.510	27.310	40.940
200.000	13.490	+ 26.510	69.310	98.940
500.000	67.990	+ 50.510	234.310	302.940

1
3
2
8
1

Om skifteretternes administration af bestemmelserne i arveafgiftsloven og kildeskatteloven (dødsbobeskatning).

For at belyse administrationen af bestemmelserne i arveafgiftsloven og kildeskatteloven (dødsbobeskatning), har udvalget udarbejdet et spørgeskema, der er udsendt til landets 84 skifteretter og til de 9 underafdelinger. Endvidere er der udsendt spørgeskema til revisionen af eksekutorboer (se bagest i bilaget).

Af de ialt 94 udsendte skemaer er de 77 besvaret.

Ved udformningen af spørgeskemaerne har udvalget alene søgt at få belyst tidsforbruget i skifteretterne i forbindelse med skifteretternes funktion sm", afgiftsmyndighed.

Skifteretternes bemærkninger til kildeskattelovens regler om dødsbobeskatning vil ikke blive omtalt i nedenstående redegørelse.

Skemaerne indeholdt følgende punkter:

Skifteretterne blev anmodet om i perioden 1.april til 1.juli 1981 dels at opgøre arbejdsforbruget i forbindelse med gennemgang/revision af boopgørelser med henblik på beregning/kontrol af arveafgiften, dels at opgøre forbruget af arbejdskraft i forbindelse med selve opkrævningen af pålignet arveafgift.

Skifteretterne blev endvidere spurgt om, i hvilket omfang der i den anførte periode er rejst krav om udmeldelse af vurderingsmænd efter bestemmelsen i kildeskattelovens § 16, stk.3. Denne bestemmelse finder anvendelse, når det skal afgøres, om et bo er skattepligtigt, eller når der skal fastsættes værdier til brug for afgiftsberegningen. Besvarelsenerne af spørgsmålet viser, at udmeldelse af vurderingsmænd kun er sket i begrænset omfang. Der er typisk tale om vurdering af fast ejendom og kravet om udmeldelsen rejses i lige høj grad af boerne og af ligningskommissionen.

Der blev endvidere spurgt om, hvorvidt vurderingen efter kildeskattelovens § 16, stk.3, blev foretaget samtidig med en vurdering efter skiftelovens § 48. Sidstnævnte vurdering foretages til brug for arvedelingen.

I de tilfælde, hvor spørgsmålet er besvaret af skifteretterne, er de to vurderinger foretaget under ét.

En væsentlig del af besvarelsenerne indeholder bemærkninger til spørgsmålet om, hvorvidt der i forbindelse med skifterettens virksomhed som afgiftsmyndighed (og i forbindelse med administrationen af kildeskattelovens regler om dødsbøbeskatning) er procedurer, der opfattes som unødigt tidskrævende.

Et par skifteretter peger på, at hele afgiftssystemet er unødigt tidskrævende i forhold til afgiftsprovenuets. De øvrige besvarelser viser, at skifteretterne helt entydigt peger på det uheldige i, at afgiftspligten i visse tilfælde udskydes, f.eks. ved rentenydelser, jfr. arveafgiftslovens § 15. Skifteretterne skal optage boerne på særlige lister, således at afgiftsberregning kan finde sted, når afgiftspligten indtræder ved rentenydelsens bortfald.

Af andre områder, der betragtes som unødigt tidskrævende, nævnes f.eks. afgiftspligt af forsikringsydelser og arbejdet med afdrags- og henstandsordninger i forbindelse med afgiftens betaling.

Endvidere nævnes, at det kan være besværligt, at vurderingen efter kildeskattelovens § 16, stk.3, ikke er bindende for det offentlige.

Et større antal skifteretter peger på, at det må være muligt at forenkle skemagangen i mindre boer. En enkelt skifteret nævner, at det erfaringsmæssigt er vanskeligt at forklare publikum, at der skal indgives to for dem at se ens boopgørelser, ligesom der ofte skal rykkes for indgivelse af boopgørelsen. Skifteretten foreslår, at der i skattefri boer kun skal indgives én opgørelse. Der peges endvidere på, at det

forekommer uhensigtsmæssigt, at der i § 14A-situationerne skal indgives såvel en § 14-opgørelse som en boopgørelse.

Reglen i arveafgiftslovens § 26 om forhøjelse af arveafgiften ved for sen indgivelse af boopgørelse nævnes som værende uhensigtsmæssig. Nok mest fordi den i loven nævnte forhøjelse stort set i alle tilfælde frafaldes delvis, således at alene et beløb svarende til rentefordelen opkræves.

Der peges også på, at rigsrevisionens antegnelsespraksis gør, at revisionen ofte er meget tidsrøvende i forhold til det provenu, statskassen opnår i form af ændrede arveafgiftsberegninger.

Skifteretternes besvarelse af spørgsmålet, om nogle af reglerne i forbindelse med administrationen af arveafgiftsloven m.v. forekommer unødigt tidsrøvende, er ikke overraskende for udvalget. Skifteretterne har i besvarelserne netop peget på en række af de problemer, som udvalget på forhånd anså for at være til stede.

Skifteretterne blev endvidere anmodet om at pege på regler i arveafgiftsloven, som efter skifteretternes opfattelse er unødigt besværlige i praksis.

Den væsentligste del af besvarelserne fra skifteretterne indebærer bemærkninger til dette spørgsmål.

I vid udstrækning omtaler skifteretterne de samme bestemmelser og regler, der er blevet redegjort for som unødigt tidskrævende i forbindelse med lovens administration.

Om § 2 i arveafgiftsloven har en enkelt skifteret anført, at det ville være nemmere og mere systematisk, hvis der var tale om fire afgiftsskalaer.

Om lovens § 3 er det anført, at man bør justere afrundingsreglen i stk.1, og andre besvarelser peger på, at det vil være formålstjenligt at give de afgiftspligtige en lovfæstet ret til de arveafgiftsnedsættelser, som ministeren kan bevilge i stykkerne 4, 5 og 6.

Flere skifteretter peger på sammenhængen mellem arveafgiftslovens §§ 4e, 5b og 44, idet det anføres, at

bestemmelserne er for udviklede med hensyn til tidspunktet for betaling af afgift af gaver og arveforskud. Det foreslås, at reglerne samordnes således, at afgifterne betales ved arvens/gavens erhvervelse.

Mange skifteretter peger på en ændring af reglen i arveafgiftslovens § 5a. Det foreslås, at man kunne betale en statsafgift én gang for alle, eller man kunne lade forsikringsydelsen indkomstbeskatte hos modtageren i alle tilfælde. Det foreslås også, at forsikringssummer, der udbetales til en begunstiget, kan afgiftsbelægges med tilbageholdelsespligt for forsikringsselskaberne. I disse tilfælde skal forsikringssummen således ikke sammenlægges med den begunstigedes øvrige arvelod. Om § 5a er det endvidere anført, at bestemmelsen ikke tager hensyn til de nye forsikringstyper/former f.eks. krydsende livsforsikringer i papirløse parforhold. Mange besvarelser anfører, at man kunne pålægge forsikringsselskaberne en indberetningspligt, når forsikringer kommer til udbetaling i forbindelse med dødsfald. 3.000 kr.'s-grænsen foreslås endvidere forhøjet.

Hovedparten af besvarelserne nævner arveafgiftslovens § 7 som et oplagt emne for forenklingsbestræbelser. Det anføres, at indholdet af bestemmelsen er meget vanskeligt tilgængeligt og i øvrigt kompliceres af, at fortolkningen i vidt omfang hviler på konkrete afgørelser. Som løsningsmodel er anført, at man altid skulle afgiftsberegne på grundlag af nærmeste slægtskabsforhold, samt endvidere, at hvis antallet af afgiftssatser reduceres, vil problemerne tilsvarende reduceres.

§ 14, stk.2, som angår såkaldte mellemdøde børn, giver ofte anledning til antegnelser. Der anvises ingen løsninger, men problemerne vil med tiden bortfalde.

Bestemmelsen i § 14A er omtalt, og det nævnes, at man må søge at begrænse papirgangen til det, der gælder for uskiftede boer.

Næsten alle besvarelser nævner, at lovens § 15 om arveafgift i forbindelse med rentenydelsesrettigheder

bør ændres. Det anføres, at der opstår problemer, idet grænsedragning ikke altid er klar mellem rentenydelse efter stk.1 og stk.2, ligesom selve bestemmelsen giver anledning til en del administration ved indhentelse af leveattester og udarbejdelse af C-lister. Det nævnes også, at beregning af afgiften i forbindelse med succession eller ophør af rentenydelsesrettigheder og brugsrettigheder formentlig er det område i afgiftslovgivningen, hvor der spildes flest ressourcer. Som løsning foreslås det, at der i forbindelse med oprettelsen ved dødsfaldet af en rentenydelsesret eller brugsret foretages en endelig afgiftsberegning af både rentenydelsesrettigheden/brugsrettigheden og kapitalen, således at der ikke senere ved rettens ophør eller succession skal foretages fornyet afgiftsberegning.

Der peges på ændringer af bestemmelsen i lovens § 21, specielt i stk.4, hvorefter sammenlægning skulle ophøre.

Forhøjelser i henhold til § 26 i arveafgiftsloven foreslås forenklet derhen, at den forskyldte forhøjelse skal aflæses i lovteksten og ikke som nu bero på et administrativt delvis frafald.

Retskræds

1. Boopgørelse og afgiftsberegning

Hvor mange arbejdstimer anslås i perioden (1/4 - 1/7 1981) anvendt på arbejde i forbindelse med gennemgang / revision af boopgørelser med henblik på beregning / kontrol af arveafgiften af

- a) juridiske medarbejdere
- b) § 17 A medarbejdere
- c) andre medarbejdere

2. Afgiftens betaling (herunder henstands- og afdragsordninger)

Hvor mange arbejdstimer anslås i perioden (1/4 - 1/7 1981) anvendt på opkrævning af arveafgift af

- a) juridiske medarbejdere
- b) § 17 A medarbejdere
- c) andre medarbejdere

3. I hvor mange boer er der i perioden (1/4 - 1/7 1981) rejst krav om udmeldelse af vurderingsmænd?

a) fast ejendom	1) af boer
	2) af ligningskommissioner
b) aktier	1) af boer
	2) af ligningskommissioner
c) andre skatterelevante aktiver	1) af boer
	2) af ligningskommissioner

Foretages vurderingen under ét med hensyn til kildeskattelovens § 16, stk. 3, og skiftelovens § 48 (jf. punkt 5)?

4. Er der procedurer i forbindelse med de under 1, 2 og 3 nævnte arbejdsopgaver og i forbindelse med administrationen af kilde-skatteovens regler om dødsbøbeskatning, der opfattes som unødigt tidskrævende?

I bekræftende fald hvilke?

**5. Der vedlægges "Notat om visse skifteretlige spørgsmål i forbindelse med kildeskattelovens regler om beskatning af dødsboer".
Notatet er trykt som bilag 3 i justitsministeriets betænkning om ændring af skiftelovgivningen (betænkning nr. 684 af 1973).**

I den forbindelse skal man anmode skifteretten om at oplyse:

a) Har der i nogle tilfælde været divergenser mellem skiftelovens regler og kildeskattelovens regler om

- opgørelser
- regnskaber
- frister
- vurderinger
- afstemningsregler
- legatarers rettdtilling
- passivering
- succession
- andet

b) I bekræftende fald bedes oplyst, hvori divergenserne har bestået

6. Er der regler i arveafgiftsloven, som efter skifterettens opfattelse er unødigt besværlige i praksis, og da hvilke?

Hvis skifteretten har forenklingforslag, bedes dette angivet

Bilag 4.

JORGES PEDERSEN HØJESTERETSAGFØRER
 POVL JANTZEN LANDSRETSAGFØRER
 K. LUND KRISTENSEN ADVOKAT (H)
 POUL JOHANNESSEN ADVOKAT IH.
 PER CARSTEN PEDERSEN ADVOKAT (H)
 KLAUS FIALA ADVOKAT (H)

ADVOKATERNE
 »BUNN« VESTERBROGADE 6 D'
 1620 KOBENHAVNS V
 TELEFON 01-1295 12
 POSTGIRO 0040 28

Hr. skatte- og afgiftsminister
 Isi Foighel
 c/o Skattedepartementet
 Slotsholmsgade 12
 1216 København K

1983
 DATO 22. november 1983
 SEKRETÆR

Helle Rickardsson

Som executor testamenti er jeg ved at opgøre et bo pr.Lds. efter den den 1. april d.å. afdøde.....

Til brug ved opgørelsen har jeg indhentet de i fotokopi vedlagte ./afgørelser 5. og 30. august d.å. under skattedepartementets j.nr. 550-3033-518, i hvilke arveafgiften på den Dansk Røde Kors tilfaldne arv stor ca. kr. 270.000,00 og den universalarvingen Dansk Blinde-simfund tilfaldne arv stor ca. 1,4 mill. kr. nedsættes til 12% i hanhcd til § 3, stk. 4 i arveafgiftsloven.

Såvidt så godt.

Det har imidlertid slået mig i disse "privatiseringstider", om der ikke her foreligger et område, hvor man uden større provenuetab kunne stimulere det private initiativ med hensyn til testationer til fordel for almennyttige institutioner.

Ved henvendelse til Danmarks Statistik har jeg fået oplyst, at den seneste opgørelse vedrørende arveafgifter er opgørelsen for året 1976 anført i Statistisk Årbog 1979, pag. 454, som tabel 376.

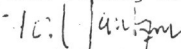
Danmarks Statistik oplyste, at nævnte oversigt kun udarbejdes hvert 5. år, og at den nyere, det vil formentlig sige for 1981, er under udarbejdelse.

Af den nævnte tabel i årbogen for 1979 fremgår, at institutioner m.v. (arveafgift 12%) har indbetalt kr. 9.000.000,00 ud af et samlet arveafgiftsbeløb det pågældende år på kr. 360.000.000,00, det vil sige 2,5% af det samlede provenue.

Afgiften på 12% afløste den indtil 1972 gældende afgift på 10%, der for sit vedkommende havde afløst den ifølge 1922 loven indførte sats på 6%.

Det er min opfattelse, at man ved helt at fjerne afgiften af arv, som tilfalder offentlige institutioner, foreninger, selskaber eller stiftelser med almen velgørende eller andet almennyttigt formål, vil opnå en testamentarisk/gavemæssig tilgang til disse, der langt vil overstige det mistede afgiftsprovenue.

Med venlig hilsen

 Povl Jantzen

